

C. J. L. Almqvist
Samlade Verk III:1

Otryckta verk 1806–1817

SAMLADE VERK
SERIE III: OTRYCKTA VERK
1

C. J. L. Almqvist

Otryckta verk 1806–1817

Texten redigerad och kommenterad
av Petra Söderlund

SVENSKA VITTERHETSSAMFUNDET

Huvudredaktör: *Johan Svedjedal*
Biträdande huvudredaktörer: *Lars Burman* och *Petra Söderlund*
(Huvudredaktör 1993–2005: *Bertil Romberg*)

Redaktionskommitté:
Gunnar Broberg, Sven-Göran Malmgren, Per Rydén,
Barbro Ståhle Sjönell, Tore Wretö

C. J. L. Almqvists Samlade Verk utges sedan 1993. Utgivningen initierades av
Almqvistsällskapet. Utgåvan har fyra underserier:

II: Journalistik, III: Otryckta verk, IV: Brev, V: Läroböcker.

En digital version av Samlade Verk publiceras även inom Litteraturbanken:
www.litteraturbanken.se

Parallellt med Samlade Verk (som är den kompletta, vetenskapliga utgåvan)
utger Gidlunds förlag en moderniserad urvalsutgåva under titeln

C. J. L. Almqvist Skrifter.

Denna volym har utgivits med ekonomiskt stöd från Stiftelsen Riksbankens
Jubileumsfond och från Stiftelsen Björn Olof Asplunds minnesfond.

Redaktionens verksamhet har understötts genom ett anslag från
Magn. Bergvalls Stiftelse.

Abstract

Almqvist, C. J. L., Otryckta verk 1806–1817. Texten redigerad och kommenterad av Petra Söderlund. Stockholm: Svenska Vitterhetssamfundet, 2006 (Samlade Verk III:1) = C. J. L. Almqvist. Unpublished Works, 1806–1817. Edited by Petra Söderlund. (Collected Works III:1.)

Carl Jonas Love Almqvist (1793–1866) was one of the leading Swedish authors of fiction as well as a controversial radical in the religious and political debate. Svenska Vitterhetssamfundet publishes his Collected Works.

© *Petra Söderlund & Svenska Vitterhetssamfundet, Stockholm 2006*

Formgivning: Krister Gidlund

Distribution: Almqvist & Wiksell International

Printed in Sweden by Fingraf, Södertälje 2006

ISBN 91 7230 126 0

Innehåll

Inledning	VII
-----------------	-----

OTRYCKTA VERK 1806–1817	1
Homo & Lapis sunt Eadem Res	3
Det tyranniska modet	8
Ulysses hos Polyphem	11
Oscar och Eglantine	27
Sommarsystrarna	31
Bref till C*S*. 1810 (då Surprisen sändes)	34
Till A*M*S*. På MargretaDagen	37
Till A*C*A*. På Catarinadagen	39
Tankar. På min egen Namnsdag	41
Myrorne	43
Till C*O*S*. Skål på Christinadagen	65
Fabel	66
Till min dotter Jeannette	67
Äkta kärlek	73
Till S*A*. I anledning af Hennes förlofning	77
Flickornas Afsked. Till S*A* vid hennes förlofning	79
Charade om Hr. L*	81
Nyårsönskan till Ryttn. H:* liggande omkring en Julklapp	82
Charade till fru M*	84
Impromptu. Till D*A*	85
Ifrån lilla Sophie till sin Mamma	88

Till F*P*. Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning	90
Epigrammer, öfver några blommor	95
Till Sophie d. 15 Maj	97
Törnrosens Ursprung. Till J*L.** i anledning af ett förloradt Vad –	99
Bref till Louise	101
Till Louise d. 25 Aug.	103
Den 25 Aug. 1815. Dedication till Fr. C*H*	104
Ode öfver Vänskapen. Till Louise S**	105
Inledande dikt i gästbok i Fagerviks Park	107
Min Dröm	109
Till en Fru S*	112
Fagerviks Ursprung.....	113
Företal till Catalog öfver Fagerviks bibliothek	125
Dalmina	129
Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige	158
Handlingar rörande Manhems Förbundet	164, 174
Tal, hållet på Manhems Förbundets Högtidsdag, d. 12 maj 1816	167
Epigramme d. 21 Jul. 1816	168
Ringén	169
Bihang till Harald Eystensons Saga	183
Näktergalen och Dufvan	199
Två tal i Pro Fide et Caritate	201
Bilaga: Anteckningar Öfver en Resa ifrån Stockholm till Finland	231

Varianter och kommentarer	237
---------------------------------	-----

Inledning

C. J. L. Almqvist var ingen fullfjädrad författare från början, det krävdes många läroår fram till verk som *Amorina* och *Törnrosens Bok*. Den stolte morfadern Carl Christoffer Gjörwell uttalade sig visserligen beundrande om sitt barnbarns brådmogenhet och litterära talanger, men den mer sentida bedömaren Arne Bergholm har ansett att det knappast finns "någonting påtagligt, som nödgar forskaren att stå på samma sida som [morfadern] i detta fall".¹ Oavsett om Almqvists under hans livstid otryckta tidiga verk bedöms vara estetiskt lättviktiga eller ej så ger de upplysningar om vägen från präroåren till den senare, mer drivne författaren. Mycket består av tillfällesdikter, vilka kan ge uppgifter om Almqvists sociala nätverk i ungdomsåren, en aspekt av denna diktning som i ringa grad uppmärksammats tidigare.

Det tidigaste bevarade manuskriptet av Almqvist är *Geographie öfver den Confedererade Staten Tyskland* från november 1805, ett häfte med främst avskrifter från läroböcker i geografi. Flera liknande häften härrör från åren däromkring. Dessa läroboksliknande kompendier, som är att betrakta som huvudsakligen kompilat, utges inte i Samlade Verk (SV).²

De tidigaste otryckta verken

De tidigaste mer självständiga verken av Almqvist är dels en skämtsam skrift som söker leda i bevis att en människa och en sten är samma sak; *Homo & Lapis sunt Eaedem res* samt en bearbetning av ett välkänt parti

i *Odyseen* med titeln *Ulysses hos Polyphem*. Det förstnämnda är förmodligen tillkommet 1806, och berättelsen ur *Odyseen* är renskriven sommaren 1806.³ Från sommaren 1806 är också dikten *Det tyranniska modet*, nedskriven på 1810-talet i två samlingar som huvudsakligen innehåller tillfällesdikter: *Små försök*. *Ännu en liten samling* samt *Små Försök, helgade åt minnet och känslan till Sällskap och Nöje i Ensligheten* (se nedan). Dessa förstlingsverk härrör från året då Almqvists mor (Brite Louise, f. Gjörwell, 1768–1806) dog, i augusti 1806, och då familjen av ekonomiska skäl tvingats flytta från egendomen Sättra i Eds socknen till Antuna, beläget längre söderut vid Edssjön (i nuvarande Upplands-Väsby kommun).⁴

Axel Herman Bergholm menar att *Homo & Lapis* är att betrakta som ”idel smörja” men finner stycket intressant såtillvida att det avslöjar Almqvists tidiga böjelse för paradoxer och skicklighet i logiska krumbukter och ordvrängningar.⁵

Ulysses hos Polyphem är en bearbetning av den välkända episoden i *Odyseen* då Odysseus och hans mannar kommer till cyklopernas ö och tillfångatas av cyklopen Polyfemos men lyckas överlista honom och fly från ön. Almqvist följer Homeros nära i sin berättelse, men har på egen hand fört in ugglan Minerva som får ge råd om hur Polyfemos ska överlistas. Det kan noteras att Almqvist håller fast vid den latiniserade formen av Odysseus namn och därmed visar föga släktskap med fosforistkretsen, som vid samma tid såg grekiska namnformer som en principdeklaration gentemot en äldre litteratursyn.⁶ I slutet av häftet där *Ulysses* renskrivits finns även rollistan till ett dramatiskt stycke i tre akter med titeln *Adeline Armand eller återseendet* (se kommentardelen, s. 256). Troligtvis blev det dock inget mer av detta projekt.

I *Det tyranniska modet* kritiserar Almqvist modeslaveri och tillgjordhet. Modet beskrivs som en tyrann, med ursprung i Frankrike, och dess efterföljare är frivilliga slavar. Mot modets förställning ställs den chosefria naturen.

Myrorne

Vid tiden för skapandet av hexameterdikten *Myrorne* från 1811 hade Almqvist hunnit tillbringa en tid i skola i Stockholm, där han ofta besökte morfadern med familj, samt blivit student i Uppsala 1808. När Almqvist kom till Uppsala förberedde en skara unga studenter i lönn- dom ett litterärt maktövertagande som skulle leda till den s.k. striden mellan Nya och Gamla skolan och bana väg för ett romantiskt genom- brott för skönlitteraturen i Sverige. Almqvist kom dock knappast alls i kontakt med dessa litterärt intresserade studenter under studietiden.⁷

Myrorne är skrivet på vad Bergholm betecknar som ”tämligen dåliga hexametrar”.⁸ Diktverket handlar om två myrstammar; Pakygastrer (Tjockmagar) och Okypoder (Snabbfotingar) och en kontrovers kring ett köttben som landar vid Okypodernas stack. Trots att alla myrko- nungens män mobiliseras för att bärga läckerbiten till slottet lyckas de inte och hjälp måste sökas hos Pakygastrerna. De senare vill dock till- skansa sig matberget för egen räkning och anfaller och besegrar de god- trogna Okypoderna. Pakygastrernas konung firar segern med ett pom- pöst tal till sina undersåtar men hinner aldrig avsluta det eftersom hela myrsamhället, med både Pakygastrernas och Okypodernas stackar, blir söndersparkade av två fölungar på grönbeta. Almqvist avslutar dikten med att jämföra myrornas litenhet i hästhagen med människornas liten- het i universum.⁹ En omisskännlig fläkt från Aisopos och La Fontaines fabler finns här. Förebild är *Illiaden* och *Odyseen*, vilket märks på så- väl stående epitet som detaljerade beskrivningar av händelseförlopp och föremål. *Myrorne* förebådar knappast romantikern Almqvist, istäl- let framhålls i verket det sunda och opartiska förnuftet. Här finns påver- kan från Schillers *Die Räuber* – föregångaren till den uppsjö av röver- romaner som var populär läsning i slutet av 1700- och början av 1800- talet – där Schiller på titelbladet vänder sig ”mot tyrannerna”, liksom från tidens populära romanförfattare som Kotzebue och Lafontaine.¹⁰ Kritiken mot hyckleri och falskhet ger *Myrorne* en viss radikal anda vad gäller historie- och samhällsuppfattning, och kanske kan en linje spåras från detta stycke till verk som *Amorina*, *Semiramis* och *Ormus och Ari-*

man. Henry Olsson tror att förlusten av Finland och aversionen mot Napoleon föranlett tillkomsten av *Myrorne*.¹¹

Tillfällesdiktning och tre samlingshäften

1810 gifte Almqvists far, krigskommissarie Carl Gustaf Almqvist (1768–1846), om sig med Agneta (Agnes) Catharina Altén (1789–1837), dotter till prosten i Ed Martin Altén. Styvmodern var endast fyra år äldre än Love. Förhållandet dem emellan verkar ha varit gott och hon visade intresse för styvsonens poetiska försök.¹² Också styvmodern kom från en vitter släkt. Hon var kusin med författaren och översättaren Mårten Altén som i sin tur var far till skaldinnan Dorotea Altén (gift Dunkel 1821).¹³ Agnes far hade varit lärare och personlig vän till Malla Silfverstolpe och även förrättat hennes vigsel med David Silfverstolpe 1807.¹⁴ I slutet av 1810 födde Agnes en dotter, Carolina Cecilia, till vilken en 13-årig barnpiga anställdes: Anna Maria Andersdotter Lundström, sedermera Almqvists hustru.¹⁵

Till umgängesseden vid denna tid hörde att skriva dikter avsedda att framföras vid speciella tillfällen. Tillfällesdiktningen fungerade som ett socialt kitt och som en form av statushöjande konsumtion, i Almqvists familj och vänskrets såväl som i andra bättre bemedlade familjer.¹⁶ Hans tillfällesdikter är tillkomna på beställning men också av vad Ann Öhrberg i sin avhandling om frihetstidens kvinnliga författare benämner *social obligation* och/eller för att skaffa författaren favörer. Flera av tillfällesdikterna är uttalat tillkomna på beställning, inte sällan skrivna i en annan persons namn och som regel i speciella syften. Almqvist har själv flera årtionden senare uppgivit att han skrev dessa dikter för att öva sig ”i stilskrifning”.¹⁷

Tre häften med tillfällesdikter är bevarade: *Några små försök, helgade åt Minnet af det Förflutna*, *Små Försök, helgade åt Minnet och Känslan* [...] och *Små försök. Ännu en liten samling*. De bär vittnesmål om att Almqvist ofta författade tillfällesdikter att framföra i en krets vänner och bekanta. Dessa småstycken är huvudsakligen skrivna för familj och besökande vänner i Almqvists hem på Antuna samt för den Hisingerska fa-

milje- och bekantskapskretsen på godset Fagervik i Västra Nyland i Finland. Almqvist hade under sommarhalvåret 1814–1818 sin tjänst som informator åt Fridolf Hisinger förlagd till Fagervik.¹⁸ Henry Olsson har kallat dessa poetiska verk ”stilövningar och semesterpoesi av tämligen trivial natur”.¹⁹ Han menar också att i denna tillfällesdiktning märks tydligt Almqvists svårighet med versifikation, en konst han aldrig lyckades bemästra.²⁰ Det är julklappsverser, födelsedagsverser, namnsdagsverser och andra lyckönskningsdikter, mycket tillkommet på beställning.

I föreliggande volym återges alla verk i kronologisk ordning, vilket gjort att innehållet i samlingshäftena splittras upp (en redogörelse för innehållet i häftena finns i den textkritiska kommentaren). Detta förfaringssätt har både för- och nackdelar. Nackdelen är att helheten i de enskilda häftena går förlorad i och med att dikterna uppträder var och en för sig. Fördelen är att den kronologiska presentationen av dikterna belyser intressanta aspekter av Almqvists författarskap och skapandevillkor. Vi kan exempelvis se att samtidigt som Almqvist i Manhemsförbundet höll brandtal mot poesi skriven för nöjes skull och på beställning skrev han själv sådan poesi, på annat håll och för en annan publik.

I samlingen *Några små försök [...]* (SF) är de daterade dikterna från 1810 och 1812, och två odaterade dikter kan dateras till senast hösten 1813, med ledning av det högtidstillfälle de är skrivna för. De två odaterade dikterna är riktade till Almqvists jämgamla styvmoster Sophia Justina med anledning av hennes förlovning med kyrkoherden i Ed och Sollentuna, Lars Peter Spiering (*Till S* A*. I anledning af Hennes förlofning* och *Flickornas Afsked. Till S* A* vid hennes förlofning*).²¹ Mellan Sophia Altén och den unge Love rådde av allt att döma ett syskonartat vänskapsförhållande. Dessa samt ytterligare dikter i samlingen omtalar svunna sorglösa lekar och upptåg där Loves styvmor, hennes syster Sophia, Loves lillasyster Louise, ibland Love själv samt ytterligare kvinnliga bekanta var inblandade (*Sommarsystrarna*, *Bref till C* S**, *Till F* P**. *Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning*).

I samlingen finns vidare bl.a. *Tankar. På min egen Namnsdag* från 1810, en namnsdagsdikt från 1812 *Till C* O* S**. *Skål på Christinadagen 1812* och *Ifrån lilla SOPHIE till sin Mamma*, en tröstdikt, troligen

till styvmostern med anledning av att en dotter dog vid födseln. Denna dikt återfinns även i det andra samlingshäftet, *Små Försök, helgade åt Minnet och Känslan* [...] (SF 2), som rymmer dikter främst till den Hisingerska familjekretsen, och vi ser därmed ett av flera exempel på hur Almqvist återanvände sina tillfällesdikter. Även hos familjen Hisinger hade funnits ett barn med namnet Sophie, som dött i späd ålder.²² I samlingen finns också *Epigrammer. Öfver några blommor*, där det fjärde epigrammet "Öfver Törnrosen" är ett tidigt exempel på Almqvists speciella intresse för denna blomma. I en annan renskrift av dikten (i SF2) har den gjorts om till en namnsdagsdikt till "Emerentia", och en strof ägnad jubilaren har tillfogats.

I samlingen återfinns också några dikter som inte har tillfälleskaraktär. *Oscar och Eglantine* är en av dem. Det är en imitation av en, vid denna tid mycket spridd, ballad som trycktes i *Läsning i blandade ämnen* 1799 och var avsedd att sjungas hellre än deklameras, vilket var ett vanligt sätt att framföra lyrik vid denna tid.²³ I Almqvists ballad ger sig Oscar ut i världen, blir riddare, glömmer sin trolovade Eglantine och lyckas med nöd och näppe att undgå äktenskap med en annan kvinna tack vare en hårlock han givit Eglantine som bevis för sin eviga trohet. Almqvist tycks senare ha haft till avsikt att återanvända denna dikt och omarbetade den på 1820-talet samt bytte till en ny titel: "Urnan".²⁴ Till samlingen hör också en kort *Fabel* om människans litenhet på jorden, erinrande om *Myrorne*, och *Impromptu. Till D* A**. –, där Henry Olsson spårat det tidigaste exemplet på Almqvists uppfattning om poeten som en länk mellan människan och Gud.²⁵ Dikten är tillägnad skaldinnan Dorotea Altén, som var släkt med Almqvists styvmor. Där finns även en parodi på Anna Maria Lenngrens "Några ord till min k. dotter" nämligen *Till min dotter Jeannette*. Denna dikt är ett exempel på hur den unge Almqvist kunde uppvisa en konservativ kvinnouppfattning genom att skildra den emanciperade kvinnan som falsk och full av beräknande list.²⁶ Parallellt med Almqvists dikt löper på häftets versosidor en avskrift av Lenngrens dikt. Dikten finns i en senare renskrift i samlingshäftet SF2, men heter då *Till min dotter Jaquette*. Namnbytet har sin förklaring i att detta samlingshäfte sammanställdes för familjen Hising-

ers räkning – och den ena dottern hette Jeanette. Eftersom Jeannette i Almqvists parodi knappast skildras på något smickrande sätt kände sig Almqvist uppenbarligen föranledd att byta namn på adressatsen. Vissa ord har också bytts ut, troligtvis för att bättre lämpa dikten för den högre ståndsmiljö i vilken han var informator. Exempelvis har det prosaiska ”snor” bytts mot det inte fullt så kroppsliga ”smuts”. En allvarligare underton har *Äkta kärlek*, där Ruben G:son Berg spårat reminiscenser från poeten och akademiledamoten Johan David Valerius och påverkan från tidens sentimentala romaner.²⁷

Samlingen *Små Försök, helgade åt Minnet och Känslan* [...] medtogs inte när första delen av *Samlade skrifter* (där dikterna i de andra två samlingarna ingår) trycktes 1938, vilket visar hur obetydliga de ansatts vara; SF2 var inte okänd vid denna tid. Samlingen innehåller delvis samma dikter som de båda andra. Dikterna är i många fall riktade till och skrivna för familjen Hisinger och deras vänner och bekanta. Flera är skrivna i någon annan persons namn. Av särskilt intresse kan dikten *Till Sophie d. 15 maj* (1815) vara, eftersom den utgör ett tidigt exempel på att Almqvist i poetisk form låter törnrosen vara symbol för kärleken. Över huvud taget får i tillfällesdikterna blommor och blomkransar ofta vara symboler för vänskap och kärlek, när de överlämnas som gåva vid bemärkelsedagar. Det är knappast långsökt att påstå att törnrosetetiken har sin upprinnelse i dessa blombehängda tillfällesdikter. I samlingen återfinns även den tidigaste renskriften av *Törnrosens Ursprung* i sin helhet, till skillnad från i den senare tillkomna samlingen *Små försök. Ännu en liten samling* (SFÄ), där ett blad försvunnit vilket fått till följd att dikten i *Samlade skrifter* återges i stympat skick. Törnrosen får beteckna ”Kärlekens Emblém” och sägs ha ett himmelskt ursprung. Här kan alltså ses att idéer som långt senare skulle bli väsentliga för Almqvists författarskap tidigt sysselsatte hans tankeliv.²⁸ Intressant att notera är också att denna dikt i undertiteln i SF2 (men inte i SFÄ) anges vara skriven *Till J* L.** i anledning af ett förloradt Vad*. Det i sin tur visar återigen att tillfällesdiktningen bar ett frö till den mer utarbetade törnrosetetiken.

I samlingen återfinns även *Min dröm* från 1815 som har setts som

Almqvists första romantiska verk. Här märks påverkan från dikter i Uppsalaromantikernas *Phosphoros* och Götiska förbundets *Iduna*. Dikten handlar om hur den franska litteraturen, i skepnad av en pråligt utstyrd kvinna, och den tyska litteraturen, gestaltad som en yngling, förintar varandra samtidigt som en ny litteratur, allegoriskt förklädd till ett litet barn, föds. Almqvist ville i denna dikt förebåda den Swedenborgska andediktningen för vilken såväl den franska som den tyska diktningen måste vika undan. Barnet gestaltar tusenårsrikets fridstillstånd som ska förena himmel och jord.²⁹ Berg finner det mest slående i dikten vara den för tiden moderna stilistiska utformningen med arkaismer, mäktigt svallande känslor, praktord och en böljande rytm.³⁰ I samlingen återfinns även en versifierad kurtis med titeln *Ringén* (skriven i en annan persons namn). *Ringén* kan ses som en kort dramatiserad och versifierad brevnovell som kan föra tankarna till den korta brevromanen *Araminta May*.

I det tredje häftet, *Små försök. Ännu en liten samling*, finns huvudsakligen tillfällesdikter skrivna för familjen Hisinger med vänner. Dikterna tillkom vid mitten av 1810-talet, och de flesta av dem återfinns också i SF2. *Bref till Louise* och *Till en Fru S** har Almqvist skrivit i andra personers namn.

Till tillfällesdiktningen hör även den dikt som Almqvist senast år 1815 skrev i en gästbok, avsedd för besökare i Fagerviks naturpark. Där har gästboken troligen varit placerad i en mosstäckt eremithydd (som ibland, enligt familjetraditionen, också lär ha stått med inhyrd eremit). Dikten finns även i två av samlingshäftena, med smärre varianter.³¹ Vi får i denna dikt återigen exempel på hur Almqvist förordar det naturliga och okonstlade framför det onaturliga och praktfulla. Dikten kan möjligen ses som en (förtäckt) uppmaning till familjen Hisinger, med sin förfranskade högreståndslivsstil.³²

Utanför samlingshäftena finner vi *Fagerviks Ursprung*. I denna allegoriska dikt, späckad med anspelningar på personer och platser med anknytning till Fagervik och dess omnejd, beskrivs Fagervik och familjen Hisinger med hjälp av den romersk-grekiska mytologin. Ryttmästare Hisinger uppträder i skepnad av smedernas gud Vulcanus, hans maka

som Venus, döttrarna Charlotte och Johanna (Jeanette) som två gracer och Almqvists lärjunge Fridolf som kärleksguden Cupido. Fagervik sägs vara skapat av gudarna när de tröttnade på den ljuva, men stundom långtråkiga, tillvaron på Cypern och ville ha omväxling. Fyra månader om året besöker sedan de olympiska gudarna Fagervik för litet ombyte i tillvaron. På slutet ändras diktens karaktär och blir mindre allegorisk och ädel och mer alldaglig. Det verkar som om Almqvist själv tröttnat på den högravande stilen. *Fagerviks Ursprung* kan ses som ett exempel på den typ av allegorisk diktning innehållande en standardrepertoar med mytologiska figurer – tillhörig vad Horace Engdahl kallat *repertoardiktning* – som Almqvist ungefär vid samma tid uttalade sig förklenande om ("dråplig lackfärnissa", s. 193) i *Bihang till Harald Eystensons saga* (se nedan).³³ "Den der Gubben Zevs med sin åska, och Apollo; och den narren Cupido med sina pilar, de äro för hjertans bra, att ha te ta till", skriver han i *Bihang* [...] och strax därefter: "Ach, om det dumma Folket dock en gång kunde lära sig, hvad Poesie är" (s. 192). Beställningsförfattaren Almqvist har med *Fagerviks Ursprung* ställt sin penna till förfogande för familjen Hisinger. "[R]evolutionären i honom och livsreformatorn [måste] ovillkorligen [...] hänskratta med full hals åt hela det gammaldags resällskapet, löjligt styvbent och sirligt", menar Henrik Hildén i en uppsats om den unge Love på Fagervik.³⁴ Men även om Almqvist personligen hade andra estetiska preferenser har han skapat en dikt som skulle falla familjemedlemmarna i smaken. Ett gott exempel på hur en författare skapar med sina tänka läsare – och finansiärer – i åtanke. Denna känslighet för publikens och läsarnas krav kom också att prägla stora delar av Almqvists liv som författare.³⁵

Antekningar öfver en resa ifrån Stockholm till Finland

Almqvists discipel Fridolf Hisinger utförde under informatorns överinseende bl.a. olika skrivövningar. Till en av dessa hör en reseberättelse, som omtalar en resa till Finland från Sverige (där familjen Hisinger bodde under vinterhalvåret) vilken Fridolf och Almqvist gjorde våren 1814. Fridolf har fört pennan, men av allt att döma är det i själva verket

informatorn själv som står för det mesta av den stilistiska utformningen. "[R]eseskildringen har otvivelaktigt till största delen författats av informatorn", skriver Magnus von Platen.³⁶ Ytterligare stöd för denna tes ger upplysningen att Almqvist i början av manuskriptet till en reseskildring av Fridolf Hisinger från 1817 skrivit att "detta lilla Arbete har åtminstone den förtjensten, att ensamt vara uppsadt af Fridolf".³⁷ Anmärkningen antyder att den tidigare reseskildringen inte är tillkommen av Fridolf.³⁸ Det ter sig också orimligt att Fridolf Hisinger åstadkommit annat än början och slutet på resebeskrivningen från 1814, eftersom han endast var 11 år när den skrevs. Uppsatsen gör en tvär stilistisk omkastning vid den mening som börjar "– Således har i Stockholm [...]" (s. 232, r. 5), bestående i större verbal variation och fler och mer åskådliga och målande beskrivningar, för att återigen mot slutet främst bestå av uppräkningsningar av platser och omnämnanden av topografiskt intresse. Stilen varierar dock också här, med hjälp av synonymer och omskrivningar, vilket leder till misstanken att Almqvist och inte hans unge elev är huvudansvarig även för de geografiska beskrivningarna. Dessemellan finns en målande och stilistiskt förhållandevis driven skildring av överfarten med båt från Stockholm till Åbo och denna beskrivning är med stor sannolikhet Almqvists verk. Eftersom inget säkert kan sägas om exakt var Almqvist åter lämnat över ansvaret för den stilistiska utformningen till sin discipel har uppsatsen placerats i en särskild bilaga (s. 231 ff).

Företal till Catalog öfver Fagerviks bibliothek

Bland icke skönlitterära alster märks *Företal till Catalog öfver Fagerviks bibliothek*, från 1815. Almqvist fick till uppgift att ordna och katalogisera böckerna i det omfattande biblioteket på Fagervik och utarbetade då ett eget klassificeringssystem som han redogör för i företalet. Katalogen ordnades alfabetiskt efter såväl författarnamn som titlar. Vid varje författarnamn eller titel markerades med en färg tillhörighet till någon av de fem klasser Almqvist upprättade. Böckerna placerades däremot i hyllorna ämnesvis. De fem klasserna är: "Egentliga Vettenskaps Böcker" som inbegriper såväl naturvetenskap som teologi och filosofi

samt lexikon och läroböcker, "Historiska böcker" inkluderande även memoarer, brev och politiska skrifter, "Geographiska Böcker", "Den sköna litteraturen" d.v.s. skönlitteratur inklusive dramatik samt en klass som Almqvist benämner "litterärt Bihang" med olika disparata skrifter, småtryck, kalendrar och periodiska skrifter.

Inledning till Dalmina

Under tiden i Uppsala hade Almqvist hamnat i religiösa grubblerier och blev övertygad Swedenborgian. Henry Olsson daterar "krisen" till 1813 då centrum för grubblerierna var "Djefvulens välde".³⁹ Almqvist var väl insatt i Swedenborgs läror åtminstone från år 1815 och umgicks under de närmaste åren därefter med tanken på att skapa en ny diktning på Swedenborgsk grund. Denna diktning skulle bli den universalpoesi som Almqvist menade att den rådande romantiska strömningen inte kunde åstadkomma, i brist på sann mytologi.⁴⁰ Denna religiösa nyorientering gjorde att Almqvist, samtidigt som han roade vänner och bekanta med tillfällesdikter, planerade för en ny typ av diktning. Han såg gudomlig uppenbarelse som den enda riktiga sanningen, vilken skulle gestaltas av diktkonsten.

Den ofullbordade (Almqvist fortsatte aldrig avsnitt B, se s. 157) inledningen till *Dalmina*, från 1815, är en programskrift för denna religiösa och estetiska hållning.⁴¹ I planerna för det verk som omtalas i inledningen till *Dalmina* framgår att det är en absolut "sann" diktning, grundad på Swedenborgs lära, som eftersträvas.⁴² Det oavslutade verseposet *Karmola*, skrivet 1817, var tänkt att realisera planerna. Den sanna poesi som Almqvist pläderade för skulle varken ha den franska eller den tyska litteraturen som förebilder och han ville varken ställa sig på fosforister-nas eller deras motståndares sida i den pågående litterära fejden. Almqvist hoppades istället att fejden skulle resultera i en ny typ av litteratur "hvars Tendence skall vara högre än någondera af de andra" (s. 141). Likartade idéer framträder för övrigt även i "Min dröm", tillkommen samma år som inledningen till *Dalmina*. En sann poesi, menade Almqvist i inledningen, skapas "så ofta vi äre sanna Menniskor: och detta

icke blott; utan så ofta vi dessutom ege den förmågan, att, på ett fullkomligt sant sätt, uttrycka vårt inre tillstånd, då vi äre det" (s. 143 f).

Två tal i Manhemsförbundet samt handlingar rörande Manhemsförbundet

I november 1815 antogs Almqvist till e.o. kanslist vid Ecklesiastikexpeditionen i Stockholm och befordrades två år senare till kopist. Sedan maj 1816 hade han också anställning som e.o. kanslist i Allmänna Brandförsäkringsverket.⁴³ Vid samma tid, i början av 1816, upptogs han i det av Carl Fredrik Dahlgren och Anders Jakob Danielsson Cnattingius föregående år instiftade Manhemsförbundet. Sällskapet hade bildats som ett föreningsband mellan elever och lärare vid Arvid August Afzelius enskilda läroverk och hade som syfte att på ett avspänt sätt arbeta för unga gossars fostran, efter religiösa och nationalistiska principer. Något enhetligt program lyckades medlemmarna dock inte ena sig kring under de 7–8 år som förbundet existerade. Almqvist fick på ett tidigt stadium till uppgift att utarbete förbundets "Organism", d.v.s. organisationsplan, men när förslaget framlades förkastades det. Almqvists plan för uppfostring i Manhemsförbundet var att låta individens utveckling följa människoslåktets utveckling, där en i själen djupt fattad kristendom var målet. Många av Almqvists idéer kom dock att genomföras i förbundet, exempelvis de om olika "grader" som lärjungarna skulle följa i sin utveckling till alltmer fullfjädrade medlemmar.⁴⁴

Mycket av verksamheten i förbundet bedrevs i form av tal, med efterföljande diskussion. Det första tal som Almqvist höll i Manhemsförbundet var *Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige*, hållet den 6 april 1816. Här framhålls Per Henrik Ling och Per Daniel Amadeus Atterbom som de främsta äkta svenska poeterna, eftersom Almqvist menade att de inte härmade några utländska förebilder (till skillnad från exempelvis Johan Henric Kellgren och bidragsgivare till *Phosphoros* som Almqvist ansåg härma fransk respektive tysk poesi). Efter att tidigare ha hävdat sin egenart lyfter Almqvist här fram föregångare till den äkta

svenska diktning han vill skapa, troligen inspirerad av Erik Gustaf Geijers och Atterboms publicerade folkvisestudier i *Svenska folkvisor* 1814 respektive ”Nordmansharpan”, publicerad i *Poetisk Kalender* för 1816.⁴⁵ I talet beklagas de som skriver poesi som ett nöje blott för stunden, d.v.s. samma typ av poetiska drivkraft som gjorde att Almqvist skrev tillfällesdikter vid samma tid – men på annat håll. I talet häcklas dock främst det klassicistiska stilidealet, företrätt av exempelvis Carl Gustaf af Leopold och Johan David Valerius men även Kellgren och Gustaf Philip Creutz. Tillfällesdiktningen angrips bara indirekt, så som varande tillkommen på beställning.

Ytterligare ett tal, hållet på Manhemsförbundets högtidsdag den 12 maj 1816, är endast bevarat som fragment och ämnet är Gustaf Vasa. Inget av de bevarade talen finns nedtecknade med Almqvists egen hand; det är avskrifter gjorda av andra personer som återges här.

I dessa två tal möter vi vältalaren Almqvist, som talar inför en publik bestående av unga gossar i Manhemsförbundet. Deras litterära smak och fosterlandskänsla, bl.a., ska danas. Framträdande retoriska stilgrepp är jämförelser, *comparatio*, och *antiteser*, där den, enligt Almqvists stilideal, dåliga smaken och litteraturen ställs mot den goda med hjälp av överdrifter, d.v.s. *hyperboler*.

I föreliggande volym har även medtagits några yttranden till Manhemsförbundets protokoll, signerade av Almqvist. De behandlar huvudsakligen Manhemsförbundets organisation.

Bihang till Harald Eystensons saga

Ännu en programförklaring var *Bihang till Harald Eystensons saga*, från 1816, där Almqvist bl.a. omtalade sin strävan att skapa ett poetiskt verk som skulle bli ”ett helt Folks egendomsläsning”(s. 187). Skriften gör sedan reda för hur ett sådant poetiskt verk bör se ut. Idéerna liknar dem han framförde i det samtida talet i Manhemsförbundet om poesins närvarande tillstånd i Sverige, men han driver i *Bihang* sina tankegångar längre och formulerar mer utarbetade idéer om hur ett sant poetiskt verk bör se ut. Hur ett sådant *inte* bör se ut skildrar han i en lång not,

där en tämligen trivial berättelse om Telamon och Hermione på temat flicka möter pojke broderas ut med hjälp av ett mytologiskt maskineri som ger ett löjets skimmer åt hela anrättningen. Det ligger nära till hands att jämföra med den samtida skapelsen *Fagerviks Ursprung*, där den mytologiska rekvisitan är snarlik. På så sätt kan *Fagerviks Ursprung* ses som en uppvisning i att skriva så som Almqvist menade att sann poesi *inte* skulle skrivas. Han ansåg det ofruktbart att använda ett symboliskt maskineri med grekisk, nordisk eller österländsk mytologi. Istället måste den sanne poeten utifrån en mer personlig repertoar välja och utforma den symbolik som skulle användas. Den anda av ”1700-talets världsliga salongston med dess ytlighet och flärd”, praktiserad exempelvis i den familj hos vilken Almqvist tjänstgjorde som informator, var också vad Almqvist vände sig emot. Resultatet blev bl.a. Värmlandsprojektet och det ambitiösa bildningsprogrammet för unga gossar i Manhemsförbundet.⁴⁶

Tal i Pro Fide et Caritate

I början av 1817 invaldes Almqvist i den Swedenborgska sammanslutningen Pro Fide et Caritate. Föreningen hade bildats redan 1796 som en fortsättning av Exegetiska och Philantropiska Sällskapet men hade fört en tynande tillvaro fram till 1814, då det återupplivades. Tiden tycktes också vara mogen för Swedenborg, vilket exempelvis visades av en recensionsserie av Svenska Akademiens handlingar, skriven av Atterbom, i *Svensk Literatur-Tidning* 1814. Där sågs Swedenborg som en föregångsman för romantiken.⁴⁷ Sitt inträdestal i Pro Fide et Caritate höll Almqvist den 30 mars 1817 och i talet sökte han med hjälp av Swedenborgs korrespondenslära – som i korthet går ut på att allt jordiskt liv har en motsvarighet i himlen – förklara Matteusevangeliets tionde kapitel. Utläggningarna fortsatte i ett tal den 27 april samma år.⁴⁸ Almqvist talar om textens bokstavsmening respektive andemening, där den förra är oföränderlig och den senare föränderlig och uppenbarar en djupare och inre mening.⁴⁹

I talen i Pro Fide et Caritate ger Almqvist onekligen prov på vad Mar-

tin Lamm menar ofta utmärkte honom under ungdomsåren; draget av religiös uppbyggelsepredikant.⁵⁰ Och i såväl talen i Manhemsförbundet som talen i Pro Fide et Caritate är det med Almqvist som talare vi får stifta bekantskap. Den icke invigde kan tycka att han knappast anstränger sig för att övertyga medelst en väl avvägd blandning av förnuftiga argument, försök att väcka välvilja genom sin karaktär och försök att väcka känslor hos publiken, d.v.s. via den klassiska retorikens *logos*-, *ethos*- och *pathosargumentation*. Av retorikens tre språkhandlingar undervisa (*docere*), behaga (*delectare*) och röra (*movere*) tycks Almqvist ha lagt huvudvikten vid den första. Emellertid talade han inför en redan invigd och övertygad skara åhörare och hans retorik är också anpassad därefter. För den mer sentide läsaren ter sig talen dock tämligen omständliga och invecklade. Olle Holmberg har anmärkt att talen i Pro Fide et Caritate i svår läsbarhet knappast lämnar något övrigt att önska.⁵¹

Tillkomst

Direkta uppgifter om tillkomsten av Almqvists tidigaste otryckta verk är sparsamma. De uppgifter som finns, samt egna reflexioner kring tillkomstomständigheter, har redovisats ovan, i samband med att enskilda verk presenteras.

Papper och vattenmärken kan ge ledtrådar till tid och plats för tillkomst. Almqvist har använt likadant papper när han renskrev dikterna i samlingshäftet SF2, i *Fagerviks Ursprung*, i företalet till bibliotekskatalogen på Fagervik, i yttrandet till protokollet för Manhemsförbundet den 31 oktober 1816 samt i delar av första talet i Pro Fide et Caritate. Detta antyder att han skrev dessa verk på Fagervik eller möjligen att han i något eller några fall tog med sig papper från familjen Hisinger för privat bruk.

Ändringar som Almqvist företagit i handskriftsutkast och mellan olika renskrifter av en och samma dikt ger också uppgifter om tillkomst. Almqvist har i ett brev till Vendela Hebbe 1843 angivit att han vanligen skriver ett första utkast mycket snabbt för att sedan gå tillbaka och ändra och stryka mycket.⁵² Denna teknik framkommer tydligast i utkasten

till två otryckta verk som inte ingår i föreliggande volym: första utkastet till *Alzire* samt *Karmola*. Men även i andra handskrifter kan vi, med hjälp av variantförteckningar och redogörelser för interna varianter (d.v.s. ändringar i ett och samma manuskript eller dokument), studera hur Almqvist gjort ändringar för att finslipa verken. Här kan noteras omformuleringar, tillägg och strykningar av ord och byten av ett ord till ett annat. Men allra vanligast är till synes betydelselösa ändringar av gemen bokstav till versal, eller tvärtom, eller ändringar i stavning och interpunktion. Sådana ändringar har av allt att döma inte varit betydelselösa för Almqvist; han kunde t.ex. använda versaler för att särskilt markera vissa ord och ändrad interpunktion kunde ge en betydelsefull ändrad rytm åt en mening.⁵³ Många av ändringarna kan naturligtvis bero på rena tillfälligheter. Almqvist kan t.ex. ha tittat slarvigt på förlagan när han gjorde en avskrift. Vi kan undra över betydelseerna av många av de stavningsändringar som han företog i den senare avskriften av *Till min dotter Jeannette/Jaquette*. Varför har han exempelvis i den tidigare avskriften skrivit *menskja* men i den senare avskriften *Menska* (s. 68, r. 13)? Och varför har han i samma dikt ändrat *quinna* till *Qvinna* (s. 68, r. 28) i den senare renskriften? Märks en eftergift för familjen Hisingers förfranskade livsstil när "dam" (s. 68, r. 6) i samma dikt ändrats till "Dame" i den senare versionen, skriven just för familjen Hisinger)? Varför har han i *Impromptu. Till D*A** i den tidigare renskriften skrivit *Horizonten* och *gudalåga* men i den senare renskriften *horizonten* och *Gudalåga* (s. 86, r. 12 resp. s. 87, r. 11)? Kanske har han velat markera, eller avmarkera, orden. Och ändringarna mellan den tidigare och senare avskriften i samma dikt från *frid.* till *frid!* (s. 87, r. 4) och från *Ach*, till *Ach!* (s. 87, r. 5) ter sig inte betydelselösa, även om det ytligt sett kan se ut att endast vara en fråga om ändring av skiljetecken. Till saken hör förstås att stavningsregler saknades vid denna tid och att ortografi och interpunktion inte minst på grund av detta kunde variera åtskilligt, inte bara hos samma individ utan även inom ett enskilt verk.

Forskning

Forskningen om de av Almqvists tidiga och otryckta verk som återfinns i föreliggande volym är sparsam och härrör huvudsakligen från början av 1900-talet. Ruben G:son Berg skrev en uppsats från 1912 på ett tiotal sidor, "Almqvists ungdomsdiktning", om ungdomsdikterna, vilken till dags dato fortfarande är det mest uttömmande som skrivits om dessa verk. Axel Herman Bergholm har i ett kapitel i sin avhandling *Studier öfver C. J. L. Almqvist* (1902) kommenterat flera av de otryckta ungdomsverken (och avfärdat det mesta som estetiskt undermåligt). Även Henry Olsson (1927, 1937 och 1966) har studerat ungdomsdiktningen och finner denna produktion av ringa värde. Av ringa värde tycks verken också ha varit för Josua Mjöberg, som 1938 utgav dem i *Samlade skrifter* 1 och 2, eftersom han endast ägnat dem en mycket summarisk inledning och hävdar att de är av intresse i första hand för Almqvistspecialister. Almqvists litterära och övriga skrivna produktion under sommarvistelserna i Finland på 1810-talet har behandlats av Werner Söderhjelm (1915). Martin Lamm (1915) berör några av verken i föreliggande volym i en lång uppsats där han utreder Almqvists Swedenborgska influenser. Här berörs även Almqvists verksamhet i Pro Fide et Caritate. Inge Jonsson (1969) tar också upp denna verksamhet och resonerar kort kring Almqvists Swedenborgska tolkningar av Matteusevangeliets tionde kapitel. Almqvists verksamhet i Pro Fide et Caritate har också utretts av Harry Lenhammar (1970).

Greta Hedin (1928) har givit en fyllig redogörelse för Manhemsförbundets verksamhet och Almqvists förehavanden där. Hon berör även hans estetiska orientering under tiden i Manhemsförbundet. Almqvists konservativa kvinnouppfattning i yngre år, bl.a. så som den gestaltar sig i dikten *Till min dotter Jeannette*, har behandlats av Karin Westman Berg (1962). Om hur Almqvists vistelse på Fagervik kan ha givit Almqvist litterära influenser har Henrik Hildén (1930) skrivit. Liknande resonemang återfinns hos Stig Jägerskiöld (1970), där vi även får stifta bekantskap med Almqvist som informator och med familjen Hisinger och deras bekantskapskrets. Magnus von Platen har (1990) utrett Alm-

qvists roll som informator till Fridolf Hisinger och lyckas på ett övertygande sätt attribuera den ovan nämnda resebeskrivningen från 1814, signerad Fridolf Hisinger, till Almqvist. Lars Burman (1998) skriver kort om företalet till Fagerviks bibliotekskatalog. Bertil Romberg (1992) ägnar några sidor åt *Ulysses hos Polyphem* i en uppsats om Odysseusgestalten i världslitteraturen. Jakob Staberg (2002) studerar Manhemsförbundet som ett mansförbund, med fokus på förespråkandet av manlig sedlighet i förbundet, och resonerar även kort kring *Bihang till Harald Eystensons saga* och *Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige*. Almqvists verksamhet i Manhemsförbundet, med fokus på de retoriska grepp han använde sig av i förbundet, behandlas också av Jon Viklund (2004). Han berör även kortfattat retoriken och språkuppfattningen i *Dalmina* och talen i *Pro Fide et Caritate*.

Almqvists tidiga otryckta verk tas också i korthet upp i två böcker som behandlar Almqvists hela liv och författarskap: Romberg (1993) och Magnus Jacobson (2002). Slutligen bör nämnas att Johan Svedjedal för närvarande skriver på en omfattande biografi om Almqvist. Jag har tagit del av denna i manuskriptform, där också tidiga otryckta verk belyses.

Noter

¹ Arne Bergstrand, *Songes. Litteraturhistoriska studier i C.J.L. Almqvists diktsamling*, Uppsala 1953 (diss.), s. 87.

² De otryckta verk som inte återges i denna volym av SV förtecknas i kommentardelen på s. 243 ff. En karta över Fagerviks bruks ägor, enligt Stig Jägerskiöld, *Från Jaktslottet till landsflykten. Nytt ljus över Carl Jonas Love Almqvists värld och diktning*, Stockholm 1970, s. 220 ritad av Almqvist förvaras enligt Jägerskiöld på Fagervik. Det är dock osäkert om detta är den karta som återges längst bak i volymen. Ej längre befintlig på Fagervik är en uppsats om "brukspatron Björkmans på Fiskars gruvor i Nyland" (Jägerskiöld 1970, s. 60) som möjligen har Almqvist som upphovsman. Jägerskiöld gör gällande att uppsatsen förvaras bland "Almqvists efterlämnade papper på Fagervik" medan Magnus von Platen i "Informatorn Almqvist" i *Historiska och litteraturhistoriska studier* 65 (1990), s. 7-48, s. 18 f menar att uppsatsen finns hos Jägerskiöld. Jag har varit i kontakt med Jägerskiölds änka Marianne som dock inte känner till var nämnda uppsats finns. Jag tackar Marianne Jägerskiöld för hennes tillmötesgående.

³ Henry Olsson, *Carl Jonas Love Almquist till 1836*, Stockholm 1937, s. 36; Bertil Romberg, *Carl Jonas Love Almquist. Liv och verk*, Stockholm 1993, s. 15. I början av manuskriptet *Ulysses hos Polyphem* anges "sammanskrefven år 1806".

⁴ Henry Olsson, *C.J.L. Almquist före Törnrosens Bok*, Stockholm 1927 (diss.), s. 3 f och 54; Olsson 1937, s. 20 ff.

⁵ Axel Herman Bergholm, *Studier öfver C.J.L. Almquist*. Helsingfors 1902 (diss.), s. 81 ff. Citatet på s. 82.

⁶ Gustaf Ljunggren, *Svenska Vitterhetens häfder efter Gustaf III:s död*, 4, Lund 1890, s. 210 ff; Bertil Romberg, "Odyssevs på nya äventyr" i *I musernas sällskap. Konstarter och deras relationer. En vänbok till Ulla-Britta Lagerroth 19.10.1992*, red. Bernt Olsson, Jan Olsson & Hans Lund, Höganäs 1992, s. 35 ff; Romberg 1993, s. 15. När Vilhelm Fredrik Palmblad i *Phosphoros* för 1813 publicerade sin bearbetning av motsvarande episod ur Odysseen hette den följaktligen "Odysseus bland Kykloperne. Ur Odysseen". Se Petra Söderlund, *Romantik och förnuft. V.F. Palmblads förlag 1810–1830*, Hedemora 2000 (diss.) (Skrifter utg. av Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 43), s. 351.

⁷ Olsson 1937, s. 37 f. Om fosforisterna se Söderlund 2000. Se även ibid. s. 19 för litteratur om striden mellan Nya och Gamla skolan.

⁸ Bergholm 1902, s. 83 f. Se även Olsson 1937, s. 43.

⁹ Ruben G:son Berg, "Almquists ungdomsdikter" i *Litteraturbilder*, Stockholm 1912, s. 28 f. Se även Olsson 1927, s. 54 och Olsson 1937, s. 43 f.

¹⁰ Berg 1912, s. 30; Olsson 1937, s. 43 f. Om rövarromaner, se Elisabeth Tykesson, *Rövarromanen och dess hjälte i 1800-talets svenska folkläsnings*, Lund 1942 (diss.). Om Almqvists förkärlek för bl.a. Lafontaine och Kotzebue, se även Fredrik Böök, "Almqvist och lånebiblioteksromanerna" i *Til Gerhard Gran 9. december 1916 fra venner og elever*, Kristiania 1916.

¹¹ Olsson 1937, s. 44. Se även Bergholm 1902, s. 84.

¹² Olsson 1937, s. 37.

¹³ *Upsala ärkestifts herdaminne*, 2 och 3, Uppsala 1843 resp. 1845, s. 38 resp. s. 318; Gustaf Ljunggren, *Svenska vitterhetens häfder efter Gustaf III:s död*, 3, Lund 1881, s. 381 ff.

¹⁴ Malla Silfverstolpe hade också som barn lekt med Agnes Altén och hennes lillasyster Sophia (eller Sophie). Malla Montgomery-Silfverstolpe, *Memoarer*, 1 och 2, red. Malla Grandinson, Stockholm 1908 resp. 1909, s. 98 resp. 57, 59 och 117.

¹⁵ Olsson 1937, s. 37 ff; Magnus Jacobson, *Almqvist. Diktaren och hans tid*, Lund 2002, s. 147 ff.

¹⁶ Om tillfällesdiktningens betydelse och skäl att författa tillfällesdikter, se Per S. Ridderstad, "Vad är tillfällesdiktning? En kort översikt" i *Personhistorisk Tidskrift* 76 (1980):3; Magnus von Platen, *Tillfällesskalder – fanns dom? Om tillfällespoeternas försörjningsfråga*, 1, Umeå 1985; Ann Öhrberg, *Vittra fruntimmer. Författarroll och retorik hos frihetstidens kvinnliga författare*, Hedemora

ra 2001 (diss.) (Skrifter utg. av Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 45), s. 65–72 och 89 ff.

¹⁷ Om begreppet *social obligation*, se Öhrberg 2001, s. 91 f. Citatet från ett brev från Almqvist till Vendela Hebbe den 20/12 1842 i Svenska Akademiens arkiv (SAA).

¹⁸ Om Almqvist som informator se Bergholm 1902, s. 84; Söderhjelm 1915; von Platen 1990. Jag vill här ta tillfället i akt att framföra ett varmt tack till Otto von Frenckell, som med stor generositet givit mig tillträde till biblioteket och arkivet på Fagervik (där några handskrifter som avtrycks i föreliggande volym förvaras) samt även bidragit med några Fagerviksanknutna uppgifter för kommentardelen.

¹⁹ Olsson 1937, s. 42. Citeras även av Romberg 1993, s. 15.

²⁰ Olsson 1927, s. 55; Olsson 1937, s. 42.

²¹ SSA, Husförhörslängd, Eds församling 1804–1810, AI:12; Lysnings- och vigselböcker, Eds församling 1803–1830, C:3. Sophia Altén gifte sig den 26/10 1813. Se även Gunnar Hellström, *Stockholms stads herdaminne från reformationen intill tillkomsten av Stockholms stift. Biografisk matrikel*, Stockholm 1951 (Monografier utgivna av Stockholms kommunalförvaltning 11), s. 297 f.

²² Jeanette Hisinger (1799–1887), dotter till ryttmästare Hisinger, hade en tvillingsyster vid namn Sofia Vilhelmina vilken dock levde endast i några månader. Se Tor Carpelan, *Ättartavlor för de på Finlands riddarhus inskrivna ätterna*, 2, Helsingfors 1958, s. 518 f.

²³ För mer information om tonsatt och sjungen lyrik vid denna tid, se Söderlund 2000, s. 306–315 samt där anförd litteratur. Om denna ballad, se kommentar till *Oscar och Eglantine*.

²⁴ ”Urnan” finns på ett av två lösa manuskriptblad bland Almqvists brev till Vendela Hebbe i Svenska Akademiens arkiv. Dikten ska inte förväxlas med den korta berättelsen *Urnan* som Almqvist publicerade i *Törnrosens Bok* VIII, 1838 (*Samlade Verk* 8). Även detta verk anknöt till dikten om *Oscar och Eglantine*. (Svedjedal 1987, s. 107 ff).

²⁵ Olsson 1937, s. 46.

²⁶ Jfr Karin Westman Berg, *Studier i C.J.L. Almqvists kvinnouppfattning*, Uppsala 1962 (diss.), s. 88–95.

²⁷ Berg 1912, s. 35.

²⁸ Jfr Bergholm 1902, s. 86.

²⁹ Martin Lamm, ”Studier i Almqvists ungdomsdiktning” i *Samlaren* 36 (1915), s. 51–198, s. 95 f; Olsson 1927, s. 57; Greta Hedin, *Manhemsförbundet. Ett bidrag till göticismens och den yngre romantikens historia*, Göteborg 1928 (diss.) (Göteborgs högskolas årsskrift XXXIV. 1928:1), s. 61 ff.

³⁰ Bergholm 1902, s. 87 ff; Berg 1912, s. 35.

³¹ Jägerskiöld 1970, s. 48 daterar dikten till 1820, vilket inte kan stämma. I SF2 finns nämligen dateringen 1815 och denna renskrift är senare tillkommen än den som finns i gästboken. Däremot har inga besökare skrivit i boken förrän

1820. Uppgifter om eremithyddan, ”mosakojan”, i e-brev från Otto von Frenckell 21/4 2002. Ännu en eremithoning, en grotta, fanns i Fagerviks landskapspark, öster om trädgården och således inte i närheten av den ”strand” som omtalas i dikten. Om eremitgrottan, se Irma Lounatvouri, ”Natursvärmeriets tid” i *Fagervik. Trädgårdskonst i bruksmiljö*, red. Irma Lounatvouri, Helsingfors 2004 (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 667), s. 45–67, s. 47 ff.

³² Om den Hisingerska familjens livsstil, se Jägerskiöld 1970, s. 11–139.

³³ Om *repertoardiktning*, se Horace Engdahl, *Den romantiska texten. En essä i nio avsnitt*, Stockholm 1995 [1986] (diss.), s. 37 f.

³⁴ Henrik Hildén, ”Unge Love på Fagervik” i *Västvärt med morgontåget*, Helsingfors 1930, s. 89–110, s. 92.

³⁵ Svedjedal 1987.

³⁶ von Platen 1990, s. 9 f.

³⁷ Denna reseskildring förvaras i biblioteket på Fagervik. Citatet efter handskriften.

³⁸ von Platen 1990, s. 8 ff. Se även Stig Jägerskiöld, ”Carl Jonas Love Almqvists resor i Finland” i *Från medeltid till dataålder. Festskrift till Sven Ulric Palme*, Stockholm 1972, s. 142.

³⁹ Olsson 1937, s. 38 ff.

⁴⁰ Lamm 1915, s. 53.

⁴¹ Olsson 1927, s. 57 f; Olsson 1937, s. 47.

⁴² Lamm 1915, s. 96 ff och 109.

⁴³ Olsson 1927, s. 38.

⁴⁴ Olsson 1927, s. 39 ff; Hedin 1928, s. 128–155; Jon Viklund, *Ett vidunder i sitt sekel. Retoriska studier i C.J.L. Almqvists kritiska prosa 1815–1851*, Hedemora 2004 (diss. Uppsala) (Almqviststudier 4), s. 51–60.

⁴⁵ Olsson 1937, s. 52 f; Hedin 1928, s. 76 f. Olsson skriver att ”Nordmansharpan” publicerades 1815.

⁴⁶ Söderhjelm 1915, s. 144 f; Hildén 1930, s. 91; Olsson 1937, s. 160; von Platen 1990, s. 28. Citatet efter Olsson.

⁴⁷ Olsson 1927, s. 42 ff. En mer ingående redogörelse för Pro Fide et Caritates historik finns i Harry Lenhammar, ”Sällskapet Pro Fide et Caritate 1796–1830” i *Kyrkohistorisk årsskrift* 1970, s. 119–141.

⁴⁸ Lamm 1915, s. 53 f. Om Swedenborgs korrespondenslära, se Inge Jonsson & Olle Hjern, *Swedenborg. Sökaren i naturens och andens världar. Hans verk och efterföljd*, Stockholm 1976, s. 71 ff. Se även Inge Jonsson, *Swedenborgs korrespondenslära*, Stockholm, Göteborg & Uppsala 1969 (diss. Stockholm) (Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Studies in History of Literature 10), ssk. s. 237 f.

⁴⁹ Viklund 2004, s. 71 f.

⁵⁰ Lamm 1915, s. 69.

⁵¹ Olle Holmberg, *C.J.L. Almqvist från Amorina till Colombine*, Stockholm 1922 (diss. Lund), s. 18. Om retorikens grundpelare, se Kurt Johannesson,

Den klassiska retoriken, Uppsala 1989, s. 4; Kurt Johannesson, *Retorik eller konsten att övertyga*, Stockholm 2003 [1998], s. 18 ff.

⁵² Carl Jonas Love Almqvist, *Brev 1803–1866. Ett urval*, red. Bertil Romberg, Stockholm 1968, s. 174 f. Brevet diskuteras bl.a. i Bertil Romberg, "Den sansade kritiken och Almqvists synpunkter på sitt konstnärskap" i *Samlaren* 88 (1967), s. 84–105, s. 105.

⁵³ Johan Svedjedal, "Personligheten i ett utropstecken" i *Svenska Dagbladet* 27/7 1997; Lars Burman, "Det enkla valet. Följderna av en oproblematisks textsituation" i *Vid texternas vägskäl. Textkritiska uppsatser*, red. Lars Burman & Barbro Ståhle Sjönell, Stockholm 1999 (Nordiskt Nätverk för Editionsfilologer. Skrifter. 1), s. 87 f.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckt material:

Fagerviks Gårds arkiv, Västra Nyland, Finland: Resebeskrivning av Fridolf Hisinger, "Dagbok öfver en resa i södra delen af Finland år 1817"
Stockholms Stadsarkiv (SSA): Husförhörlängd Eds församling 1804–1810, AI:12; Lysnings- och vigselböcker Eds församling 1803–1830, C:3.
Svenska Akademiens arkiv, Stockholm: Vendela Hebbes brevsamling (brev från Almqvist), kapsel 114
Hos utgivaren: Pappersutskrift av e-brev från Otto von Frenckell 21/4 2002;
Kopia av manuskript till biografi om Almqvist, av Johan Svedjedal

Tryckt material:

Almqvist, Carl Jonas Love, *Ungdomsskrifter*, II, *Avhandlingar och tal*, red. Josua Mjöberg, Stockholm 1926 (*Samlade skrifter* 2)
–, *Ungdomsskrifter*, I, *Diktning före 1820*, red. Josua Mjöberg, Stockholm 1938 (*Samlade skrifter* 1)
–, *Brev 1803–1866. Ett urval*, red. Bertil Romberg, Stockholm 1968
Berg, Ruben G:son, "Almqvists ungdomsdikter" i *Litteraturbilder*, Stockholm 1912
Bergholm, Axel Herman, *Studier öfver C. J. L. Almqvist*, Helsingfors 1902 (diss.)
Bergstrand, Arne, *Songes. Litteraturhistoriska studier i C. J. L. Almqvists diktsamling*, Uppsala 1953 (diss.)
Burman, Lars, *Tre fruar och en mamsell. Om C. J. L. Almqvists tidiga 1840-talsromaner*, Hedemora 1998 (Almqviststudier 2)

- , "Det enkla valet. Följderna av en oproblematisks textsituation" i *Vid texternas vägsål. Textkritiska uppsatser*, red. Lars Burman & Barbro Ståhle Sjönell, Stockholm 1999 (Nordiskt Nätverk för Editionsfilologer. Skrifter. 1), s. 83–99
- Böök, Fredrik, "Almquist och lånebiblioteksromanerna" i *Til Gerhard Gran 9. december 1916 fra venner og elever*, Kristiania 1916, s. 147–174
- Carpelan, Tor, *Ättartavlor för de på Finlands riddarhus inskrivna ätterna*, 2, Helsingfors 1958
- Engdahl, Horace, *Den romantiska texten. En essä i nio avsnitt*, Stockholm 1995 [1986] (diss.)
- Hedin, Greta, *Manhemsförbundet. Ett bidrag till göticismens och den yngre romantikens historia*, Göteborg 1928 (diss.) (Göteborgs högskolas årsskrift XXXIV. 1928:1)
- Hellström, Gunnar, *Stockholms stads herdaminne från reformationen intill tillkomsten av Stockholms stift. Biografisk matrikel*, Stockholm 1951 (Monografier utgivna av Stockholms kommunalförvaltning 11)
- Hildén, Henrik, "Unge Love på Fagervik" i *Västvar med morgontåget*, Helsingfors 1930, s. 89–110
- Holmberg, Olle, C. J. L. *Almquist från Amorina till Colombine*, Stockholm 1922 (diss. Lund)
- Jacobson, Magnus, *Almquist. Diktaren och hans tid*, Lund 2002
- Johannesson, Kurt, *Den klassiska retoriken*, Uppsala 1989
- , *Retorik eller konsten att övertyga*, Stockholm 2003 [1998]
- Jonsson, Inge, *Swedenborgs korrespondenslära*, Stockholm, Göteborg & Uppsala 1969 (diss. Stockholm) (Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Studies in History of Literature 10)
- Jonsson, Inge & Hjern, Olle, *Swedenborg. Sökaren i naturens och andens världar. Hans verk och efterföljd*, Stockholm 1976
- Jägerskiöld, Stig, *Från Jaktslottet till landsflykten. Nytt ljus över Carl Jonas Love Almquists värld och diktning*, Stockholm 1970
- , "Carl Jonas Love Almquists resor i Finland" i *Från medeltid till dataålder. Festschrift till Sven Ulric Palme*, Stockholm 1972, s. 140–151
- Lamm, Martin, "Studier i Almquists ungdomsdiktning" i *Samlaren* 36 (1915), s. 51–198
- Lenhammar, Harry, "Sällskapet Pro Fide et Caritate 1796–1830" i *Kyrkohistorisk årsskrift* 1970, s. 119–141
- Ljunggren, Gustaf, *Svenska Vitterhetens häfder efter Gustaf III:s död*, 3 och 4, Lund 1881 resp. 1890
- Lounatvouri, Irma, "Natursvärmeriets tid" i *Fagervik. Trädgårdskonst i bruksmiljö*, red. Irma Lounatvouri, Helsingfors 2004 (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 667), s. 45–67
- Montgomery-Silfverstolpe, Malla, *Memoarer*, 1 och 2, red. Malla Grandinson, Stockholm 1908 resp. 1909

- Olsson, Henry, *C. J. L. Almqvist före Törnrosens Bok*, Stockholm 1927 (diss.)
- , *Carl Jonas Love Almqvist till 1836*, Stockholm 1937
- , *Törnrosens diktare. Den rike och den fattige*, Stockholm 1966
- von Platen, Magnus, *Tillfällesskalder – fanns dom? Om tillfällespoeternas försörjningsfråga*, 1, Umeå 1985
- , "Informatorn Almqvist" i *Historiska och litteraturhistoriska studier* 65 (1990), s. 7–48
- Ridderstad, Per S., "Vad är tillfällesdiktning? En kort översikt" i *Personhistorisk Tidskrift* 76 (1980):3, s. 25–41
- Romberg, Bertil, *Carl Jonas Love Almqvist. Liv och verk*, Stockholm 1993
- , "Odyssevs på nya äventyr" i *I musernas sällskap. Konstater och deras relationer. En vänbok till Ulla-Britta Lagerroth 19.10.1992*, red. Bernt Olsson, Jan Olsson & Hans Lund, Höganäs 1992, s. 22–50
- , "Den sansade kritiken och Almqvists synpunkter på sitt konstnärskap" i *Samlaren* 88 (1967), s. 84–105
- Staberg, Jakob, *Att skapa en ny man. C. J. L. Almqvist och Mannasamfund 1816–1824*, Stockholm/Stehag 2002 (diss. Stockholm)
- Svedjedal, Johan, "Personligheten i ett utropstecken" i *Svenska Dagbladet* 27/7 1997
- , *Almqvist – berättaren på bokmarknaden. Berättartekniska och litteratursociologiska studier i C. J. L. Almqvists prosafiktions kring 1840*, Uppsala 1987 (diss.) (Skrifter utg. av Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 21)
- Söderhjelm, Werner, "Från C. J. L. Almqvists vistelse i Finland" i *Finsk tidskrift för vitterhet, vetenskap, konst och politik* (1915):2, s. 143–168
- Söderlund, Petra, *Romantik och förnuft. V. F. Palmblads förlag 1810–1830*, Hedemora 2000 (diss. Uppsala) (Skrifter utg. av Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 43)
- Tykesson, Elisabeth, *Rövarromanen och dess hjälte i 1800-talets svenska folkläsnings*, Lund 1942 (diss.)
- Uppsala ärkestifts herdaminne*, 2 och 3, Uppsala 1843 resp. 1845
- Westman Berg, Karin, *Studier i C. J. L. Almqvists kvinnouppfattning*, Uppsala 1962 (diss.)
- Viklund, Jon, *Ett vidunder i sitt sekel. Retoriska studier i C. J. L. Almqvists kritiska prosa 1815–1851*, Hedemora 2004 (diss. Uppsala) (Almqviststudier 4)
- Öhrberg, Ann, *Vittra fruntimmer. Författarroll och retorik hos frihetstidens kvinnliga författare*, Hedemora 2001 (diss. Uppsala) (Skrifter utg. av Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 45)

Otryckta verk 1806–1817

Homo & Lapis sunt

Eaedem Res.

Eller på ren Svensko

En Människa och en Sten
äro Et och det samma.

Bevist i synnerhet af den
stora grundsanningen

Intet är Intet

Författad af

Doctor Caudavulpis –

Vahlspråk: *Hvem som vill så får han disputerer med mig,
ty jag är viss på min Sak.*

Audite: faciunt gloriam pondera -----
STOMACH: Lib. 1. v. 1.

Imprimatur AUCTOR

Recension. Denna Bok är rätt bra. Likväl får till Läsaress underrättelse nämnas, att innan de inträda uti detta Värk, de bädda en Säng och där-
uti lägga sit Förnuft til hvilo – Ty det har alsintet här at göra och Doctor
Räfsvans (Caudavulpis) har ej skrivit detta för förnuftet utan för at visa
bugterne på sig sjelf (på Räfsvansen) –

Homo & Lapis sunt eaedem Res

Har ni lust så kom fram, skola vi disputera, hvem ni är, det gör mig lika, ty om ni är Grefve eller Tiggare så har ni ändå intet mer än et Hufvud, en mund och en tunga att disputera med; Och hvad Kläderna angår: de säga aldrig ett ord. – .

Nånå! skryt lagom, nog tror jag ni säger: det är ej svårt at göra den där vridna Människan röd i ansigtet, men vet ni: ert ovätt är på mig, just
10 precist som Vatten på en Gås. –

Nu säger ni t. ex. *at en Människia kan tala men en Sten kan intet tala*. Men min go Herre, säger jag, hur kan ni vara klok, och komma fram med sådant snack? har ni då aldrig hört talas om, öfveralt, den stora förträffeliga Grundsanningen at: *Intet är Intet och af Intet blir Intet*
15 m. m. Om ni vill höra efter i tusentals bodar i London, Paris, Cadiz, Genua, Smyrna, Batavia, hå ja, hvar som hälst; men jag märker nog at ni gjort edra utländska resor inom fyra Väggar eller på Atlasen; men upriktigt sagt de säga hvarken et eller annat; däremot skall ni få höra i London, om ni bara vil hafva en fattig Ostbit, så säga de: min Herre Pengar
20 hit, så skall ni få alt hvad ni vill, men annars intet, förty för intet får man intet, emedan Intet är Intet –

Men lika godt, nog af at vi antaga denna förenämde Grundsanning. Vi ska gå fogligt till väga, annars är jag rädd ni mister Concepterne, och det vore inhonnet gjort. Ni säger: en Människa kan tala, en sten kan *in-*
25 *tet* tala. Nu hörde ni nyss at Intet var Intet, och således det samma som intet, om ergo det ordet intet står där eller ej så är det en don; förden-

skull kan man justissime sluta ut det, och då får ni se: en Människa kan tala och en sten kan tala – Det är ju precist *verbatim* det samma –

För ser ni om ni har läst i Aritmetikan, till och med in Aritmetica tiro-nica, så står där at ett 0 framför et tal gör intet, men at det blott efter detsamma duger. Nå ser ni, nu kan ni väl intet disputera, at ordet *tala* var 5
sjelfva hufvudsaken i det ni sade och således jämförelsevis det i Aritme-tikan omnämde talet – Nu har ni applicerat ert *Intet* eller 0 framför ordet *tala* eller talet som nämnes i Aritmetiken, därför gäller det så mycket som just – *intet*, ergo kan det slutas ut – Inte sant kanske. Nå fråga Agre-lius får ni höra om inte 0 framför 1 gör blott 1. – Jo, jo! – ha ha ha – 10

Nå hvad vill ni nu säga – Af detta nysstilvärkade klara beviset: at en Människa kan tala och en sten likaledes, följer många härliga saker – En Människa kan gå, springa, äta, snarka, & c. & c. & c. en sten likaledes.

Således är mycken likhet imellan en sten och en Människa t. ex. *Sten* Sture slog Danskarne; nå ni må väl veta at det var Svenskarne och deras 15
Anförare det – hä! – *Sten* Sture var det, och han var ju, som ni sjelf vet, en Människa hä! – således var *Sten* en Människa. Annars om det lyster er försöka skall ni finna många Gråstenar i våra Backar, som, rätt aplicera-de N. B., alt för väl kunna lägga en Christian till marken – fast ni just intet kan hitta på många Sturar ibland dem – Nå en *Sten* (*Sture*) vart sla- 20
gen vid Bogesund, med Kulor och Krut och nu i dessa nymodiga dagar, spränger man många Stenar med Krut; för ser ni Kulor har man numera lagt af, för priset skull – det är bra stor skilnad imellan förr och nu –

Ni finner således rätt många likheter imellan Stenar och Människor – t. ex. Det finns många grå Stenar, många grå Människor – Människor 25
gå med skägg, det göra Stenarna också, notabene precist som Männi-skorne, när de komma sig något före i År och storlek – för oss imellan sagt är icke just det, som Stenarne, eller rättare Folket af skam för dess likhet, kallar Mossa just det samma som ert skägg, likväl ej af mjukaste slaget; men ni vet väl at icke alt folk har likadant Skägg och precist så 30
är det i jämnförelse imellan Folk och stenar. Och många andra Dylik-heter.

Gå nu ut, eller ock om ni vill vara inne, Min herre, men jag säger er, blott: *tig*, ni är öfvervunnen – likna er vettiga broder: Sten, och *tig* som han; ty jag måste rosa och berömma mig för det härliga beviset; ingen gjöret ändå bättre än jag –

5 O lefve den härliga Sanningen:

Lapis & Homo sunt eaedem Res –

Och då ni nästa gång ristar Människors låf på Stenar; så skall ock *jag* rista de tystlåtna Stenarnes låf uti fårorne på edra skrynkliga Pannor.

Det tyranniska modet

NB. Detta införes för sin besynnerlighet skull. Det skrefs om sommaren 1806, och är altså naturligtvis tämligen ohyfsadt. – Det är det äldsta i hela samlingen. Några få ord äro dock ändrade.

Sjelf Segerherren ock ett jernok har,
Besegrade att lyda änn en Fana;
Det förre det med låtsad stolthet tar,
Den sednare det gör af gammal vana. 5

Den stoltaste Tyrann, som Verlden sett,
Hvars slafvar sjelfve sig i bojan binda,
Har segrat öfver Philosophers vett
Och lagt Europas folk i Dibarns linda. 10

På Alpens spets en skyhög Jätte står,
Som ax ur Galliens feta länder plåckar;
Han tuggar dem – dem ut på marken slår,
Och alla Höns i Europa lockar. 15

Nu stenar, strunt, alt gripes af dess hand,
Alt vet han att med eget Gift förgylla,
Han skapar alt med Gadd och hvässad tand,
Förstår att alla ögonkast förbrylla. 20

DET TYRANNISKA MODET [1806]

Alt folk sig samlar hit med glädjerop,
För Wisdomen tillsluter hvarje öra;
Tyrrannen blickar stolt på slafvars hop,
Och alle vilja dess befallning höra.

5 Alt hvad naturligt är, skall stympas af,
Naturen ju blott sann försköning gifver? –
Alt skall fördränkas i förställnings haf,
Det fula ju af sanning tydligt blifver?

10 Den Ädle hu till alles löje är,
Den väg han går nu alla Folk förkasta;
Man utan ånger Modets jernok bär,
Att noga följa det, sig alla hasta.

15 Tyrrannen alt med dagen gammalt gör,
Och skyndar att Modeller nya fatta,
Han lättja, högmod, ibland alla strör,
Och roar sig att öfver alla skratta.

Epilog:

20 O! Uslingar på Mensklighetens graf,
I blefven födde för att pryda Verlden,
Men dränkte uti Dårskapernes haf,
I lefven uti slafveri för flärden.

25 Säll den, som trampar Modets hvassa smek
Föraktar dem som blåsa lättjans fana;
Besegrar Modet, Lyckan, Menskors svek
Och lagerprydd fulländar lifvets bana.

Upp Mensklighet! – Du sofver stackars Vän!
Ach vakna! gå att segerlagrar samla!

DET TYRANNISKA MODET [1806]

Up Svenskar! Segern är ej borta änn,
Oss skyndom! *Måtte Modets Throner ramla!*

ULYSSES

HOS

POLYPHEM, PHEACERNE OCH I SITT

FÄDERNESLAND.

COMEDI I

ACTER.

Af

C. J. L. A*****

ANTUNA.

Sammanställd af 1806.

PERSONERNE:

ULYSSES, konung på Itaka.
PENELOPE, hans Gemål.
TELEMACH, hans Son.
THEMESTOP, hans förtrogne.
ALKINOUS, konung hos Pheacerne.
NATASEA, hans Gemål.
NAUSIKAA, hans Dotter.
SMÅ-KONUNGAR, under Alkinous.
LAMENAS, en Pheacer.
MINERVA, (sväfvande i luften).
POLYPHEM, en Cyklop, med endast ett öga.
ANTINOUS, en af Penelopes älskare.
EURISTEMEUS, en annan, Penelopes älskare.
EUMAEUS, en herde, god vän med Ulysses.
BESON, en annan som håller med Pen. älskare.
SERILLA, en Hushållerska, hos Penelope.
ÄLSKARE, Penelopes, en ganska stor mängd.
CYKLOPER, på samma ort som Polyphem.
UNGA FRUNTIMER, under Nausikaa.
SÅNGERSKOR, vid Alkinoi hof.
MATROSER, Ulysses's.

N. B. Flere namn såsom Themestor, Beson, Serilla och Euristemeus & äro ej riktige utan af mig diktade.

Ulysses

hos Polyphem, Pheacerne och i sitt Fädernesland.

FÖRSTA ACTEN.

5 (I fonden synes et skepp som närmar sig mer och mer till en strand som är något klippig; ändteligen stannar Skeppet och Matroserne går än ur och gå än hit och dit på skeppet.)

SCENE I.

10 Flere Matroser på skeppet.

EN MATROS.

Hå jupiter ware lof! at wi kom till land en gång också.

EN ANNAN.

15 Ach! ja nu behöfva vi ej fruckta för at drunkna.

EN ANNAN.

Ja ja! men man kan nog fara illa på landet också.

DEN FÖRSTA.

Åh ja men på långt när icke som på sjön.

20 DEN TREDJE.

Din mes! du känner ej alla faror på landet, för du är en Matros.

DEN FÖRSTA.

Jag mes! jag, ja jag är en Matros men du är en — — —

EN DRUCKEN.

25 Åh! tig, skräfla inte ur skägget utan sätt ta-tappen i tunnan — så; hå! å! å

jag är så sömnig.

DEN FÖRSTA.

Jag! skall sätta så tappen i dig och din tunna at du icke skall drägla mer.

DEN DRUCKNA.

Ja, hå, å, å, hå (*sträcker sig*) det är synd om vinet skulle rinna bort – 5
minsann hå, å, å, hå.

DEN FÖRSTA.

Ja det wore vist synd det! men tig nu och låt oss få tala, för nu är du
drucken. Nå men det var väl Pluto at den der Ampelurgos skulle falla
oss i talet; jo! jo nu skall jag bevisa at sjön är farligare en landet. – – 10

DEN DRUKNA.

Åh! ja wasserra det behöfver du ej gjöra; Am – Hamp, e-pe, lu-lur, go,
gås är in – så du, umm.

DEN FÖRSTA.

Hå så tig då jag sade icke åt dig. 15

DEN TREDJE.

Nå! junker Udafevgos bevis nu bara; jag har väntat nog nu.

DEN FÖRSTA.

Nå ja vänta litet då Gefevgos! det är ej så bråttom, du ser ju at den der
drukna Pluto har hindrat mig. – Nu skall jag bevisa: På vattnet kan man 20
icke röra sig som man vill, för det har ingen hård mark som jorden at gå
på; på vattnet välfva gräsliga vågor, man får inte hala sig ur skeppet och
spasera, utan man har nog möda ändå at hålla det; men si du är en
Krigsman därför är du rädd din stackare; bevis nu Gefevgos.

DEN TREDJE.

25

Hvilket är bättre du! at vara rädd Matros än rädd Krigsman – – –

DEN DRUKNE.

Ach! Herre, Herre Aes – Aesculapius huru det svider i magen.

DEN TREDJE.

Åh! jag skall gifva dig på magen jag så at den slipper svida; om du icke 30
tiger.

DEN DRUKNE.

Ja kära Gefeg gör det.

ULYSSES [1806]

DEN TREDJE.

För ser ni Udafevgos en Matros har mindre at fruckta än en Krigsmann.

DEN FÖRSTA.

Det var väl osanning tag mig Pluto, men det hör ej till saken bevis nu.

5

DEN TREDJE.

På landet har man at fruckta för vilddjur af flere slag, som ej finnas i sjön; dessutom för elakt folk! för vapen för flere faror; ja vid Pluto har jag icke rätt! Hör du Asteridon der uppe i Masttoppen, döm du!

MATROSEN, *up i masttoppen.*

10 Jag har ej tid den der Plutoniska stjernan har jag ej utgrundat ännu.

EN ANNAN.

Åh! låten bli at träta. Ni hafven rätt båda Udafevgos och Gefevgos. Watt-net har sina och Landet sine faror och besvärligheter.

DEN FÖRSTA.

15 Ja – hör du efter den beskedlige Agathus beder oss så skole vi ej treta längre.

EN ANNAN.

Tyst nu vår konung kommer nu.

DEN DRUKNE.

20 Ja då skall jag wara tyst och sofva (*hickar*) Hick! Häck! Hock!

SCENE II.

Ulysses, Themestor, de förre.

ULYSSES.

25 God dag mina vänner! Huru står det till?

MATROSERNE.

God dag eders Maiestät! Wi må rätt väl.

DEN DRUKNE.

Nej för Pluto i wäld, jag har just ondt i magen! jag Ampelurgos.

30

THEMESTOR.

Nå! nå! kära du det går väl öfver.

ULYSSES [1806]

ULYSSES.

Nu mine vänner! mine bröder låtom oss nu tacka Gudarne at vi kommit
i land. Tackad ware Jupiter, Neptun, Tackom alle och offrom dem trog-
ne hjertan. Jag tackar eder! eder mine vänner, mine bröder! j hafven
räddat mig ifrån döden! ifrån döden ibland de grymmasta afgrunder! alt
detta hafven i gjort mine bröder derföre tackar jag eder! j hafven arbetat 5
utan bröd, utan hopp om räddning, j arbetade emot det grymmaste haf!
dock j voren modige; försummade ingen ting! j baden Jupiter om stånd-
acktighet, Neptun om räddning! Minerva om hjälp. j voren på det ytters-
ta! Men nu! men nu mine vänner! mine bröder hafven i vunnit, j ären i
land! Jupiter har gifvit eder ståndacktighet, Neptun räddning! Minerva 10
mod! Ware de därföre tackade. Greker! mine vänner! fruckten under
lyckan! varen ståndacktige, modige under olyckan, under faran! Ransa-
ker fördenskull utan skonsmål edra hjertan, är det godt säger samvetet
intet så fruckten ingen ting; förtrösten på den högste, och i skolen finna
räddning. Antingen Vinna eller dö! Flygtingen är den uslaste på hela 15
jorden! Nej! Nej Grekelands inbyggare fly aldrig, antingen segra de eller
dö! Den modige vinner altig den fege aldrig i sjelfva väcket.

MATROSERNE.

Ach ja ers Majästät wi äro färdige at gå och följa hvart vår Konung förer
oss. 20

ULYSSES.

Ja mina vänner görer det, en gång! ännu skole vi väl hinna till Itacha.
Hör Themestor vet du hvad detta är för et land?

MATROSERNE.

Ach ja kära herre säg oss det! 25

DEN DRUKNE.

Åh! strunt hvad Pluto är det värt at veta hvad det är för et land; bara
man kan få Win och Mat; men godt vin och god mat herre! tralla ralla!

THEMESTOR.

Tig du! Jo ers Majästät så mycket jag kan förstå, måste det vara Sicilien. 30

ULYSSES.

Sicilien är ju en ganska stor, frugtbar ö under stora Grekeland är det
icke så? belägen vester om vårt Itacha.

ULYSSES [1806]

THEMESTOR.

Jo.

ULYSSES.

Nå låtom oss nu gå ut och se efter hur här ser ut och hvad folk här är.
5 (*De gå af och ann.*) men lämna några kvar, jämväl den der Ampelurgos.

DEN DRUKNA.

Åh! nej hvasserra, ers Majestät jag skall inte va-ara på Skeppet jag – det
börjar taga läck vid Akterbol –

THEMESTOR.

10 Tig du! och stanna kvar.

ULYSSES.

Men hör ni, ni som är en vis man ni kan väl säga hvad för folk här äro!

EN MATROS.

(Gefevgos)

15 Ja kära herr Themestor säg oss det; jag börjar just fruckta; jag har elaka
aningar.

ULYSSES.

Kära Gefevgos, är du änn en grek? har du glömt at ingen fara gifves när
man hafver svärdet vid sidan och själen på sitt rätta ställe? – men The-
20 mestor säg! vet ni hvad här äro för folk; på det at jag må kunna taga
mina mått och steg? –

THEMESTOR.

Ja ers majestät det vet jag väl, men det kommer ann, på, på hvilken kust
vi äro! säg Asteridon.

25

EN MATROS.

(Asteridon)

Jo så mycket jag förstår, måste vi vara på den östra sidan af detta land.

THEMESTOR.

På östra sidan! Ja då hafve vi komit (*hviskar till Ulysses*) till et stygt jät-
30 tefolk (hårt) till Cycloperne.

MATROSERNE.

Till Cycloperne! Cycloperne! hvad är det för folk.

THEMESTOR.

En Cyclop har en ganska stor kropp men allenast ett öga.

ULYSSES [1806]

EN MATROS.

Bara ett öga åh! lappri.

DE ÖFRIGE.

Åh! lappri, det skall wi väl då få råd för (*Alle slipa sina pilar och spjut*).

ULYSSES.

5

Waren nu endast tyste och lyden mig.

ALLA.

Ja! (*De gå och komma till en gråtta, hvarest de gå in.*)

ANDRA ACTEN.

10

(Hela Theatern är en djup och vid gråtta.)

SCENE I.

Ulysses, Themestor, Matroserne.

ULYSSES.

15

Nå mine vänner nu äro vi här, här är aldeles mörkt och aldeles ingen Cyclop är här heller!

MATROSERNE.

Hu! u! här är stygt här ers Majestät.

THEMESTOR.

20

Ja! a! vi äro säkre at Cyclopen snart kommer.

MATROSERNE.

Oh! o!

ULYSSES.

Hvad nu! hvart tog mina tapre Matroser vägen nu det där war et fult 25
skrik! fy! åh! kommen bara i håg at ni ären Greker! Hören nu sätten ni
er alla i den der vinkeln och du Gefevgos går efter [ett] ankare vin. (*Gefevgos går.*)

ULYSSES [1806]

SCENE II.

De förre, utom Gefevgos.

ULYSSES.

Nu skolen ni gjöma eder väl medan jag pratar med Cyclopen! Hå! det
5 skall väll gå endock; men tigen ni bara.

MATROSERNE.

Ja hvad vi skole tige.

THEMESTOR.

Ach! men det är synd om vår Konung at lämna honom i sticket.

10 ULYSSES.

Waren ni bara tyste och låt mig handla.

(Gefevgos kommer in rusandes med vinet.)

SCENE III.

15 De förre, Gefevgos.

MATROSEN.

(Gefevgos)

Ach! käre vänner jag hörde fasligt dunder i bergen! Jag hant knapt un-
20 dan! nu kommer vist Cyclopen!

ULYSSES.

Ja! sätt vinet där ner på golfvat och sätt dig ock der i vrån! varen nu bara
väl tysta! Tschy! chy!

SCENE IV.

25 Polyfem, de förre.

POLYPHEM.

(Groft och vildt med en vedböla.)

Hutsch! Hutsch! hvad det är ruskigt! hutsch! *(Kastar ner bölan så at det*
30 *gör ett fasligt Echo.)* Nu skall jag väl göra eld åt mig Hutsch! *(Han gör*

ULYSSES [1806]

up eld och får se Ithacienrarne.) Men hvad Pluto! tag mig Gehenna! jag svär vid styx at menniskor! åh! kryp fram era Canailler! jag skall hjälpa er jag.

ULYSSES.

God dag Cyklop! litet fogligare liqväl! 5

POLYPHEM.

Hurra! Michel näsvis hvad han gör sig näsvis! Hvad menar du, at du är du! din stackare!

ULYSSES.

Jag är en Människa! 10

POLYPHEM.

Ach! tig du tacka jupiter du har fått lefvat hittils. Hvar kommer du ifrån?

ULYSSES.

Jag kommer ifrån ett land.

POLYPHEM.

Nå ja si det viste jag, men i från hvilket land? 15

ULYSSES.

I från et vackert land, med städer, ängar, åkrar, skogar, och Människor, Kreatur, och stenar uti.

POLYPHEM.

Du är en Plutonisk räff! det viste jag ock! 20

ULYSSES.

Du är då mycket slug!

POLYPHEM.

Tycker du det du? men nu skall du få si på annat, för jag har ej tid at stå 25
här och prata med en sådan der tok inte. (*Han slår i hjäl några Greker.*)
Hör hur heter du?

ULYSSES.

Åh! kära du jag har et lustigt namn jag heter INGEN; Men hur heter du!

POLYPHEM.

Jag heter Cyclop von Polyphem (*sätter et förnämt mine på sig*). Men 30
hvem i Gehenna har gifvit dig låf at komma hit?

ULYSSES.

Åh! det har Jupiter! Neptun och Aeolus gjort och vi hafva dugtige för-

ULYSSES [1806]

svarare om du gör oss något förnär.

POLYPHEM.

Ah! Ha! åh! jag orkar inte höra, det var osanning! dessutom frågar jag Pluto efter Jupiter och hans Gästfrihetslagar.

5 ULYSSES.

Nå! Nå! vi få väl se!

POLYPHEM.

Ackta dig bara (*slår i hjel några Greker*). Tschytsch nu bara jag skall sofva ..

10 ULYSSES.

Åh! Pluto bror Polyphem du skall väl hafva litet vin också på så mycket besvär (*slår i åt honom*) det är förträffligt må du tro.

POLYPHEM.

(*Dricker*)

15 Tag [mig] Pluto och Gehenna är det icke just godt, slå i mer lilla man.

ULYSSES.

(*Slår i*)

POLYPHEM.

(*Dricker*)

20 Hå! det är just godt! jag tycker just om dig Ingen! jag [skall] gifva dig en gunst.

ULYSSES.

Hvad blir det för en gunst?

POLYPHEM.

25 At jag slår ihjäl dig sist; si! så! tig nu. (*Han lägger sig ne'r och sofver litet.*)

ULYSSES.

(*Sakta*)

Vänta litet bara!

30 POLYPHEM.

(*Springer upp*)

Tag mig Pluto! war icke det så rätt, jag skall väl släppa in mina Getter också (*går ut*).

ULYSSES [1806]

SCENE V.

De förre utom Polyphem.

ULYSSES.

Nog slå wi väl oss igenom men jag är förargad öfver at han slog ihjäl mit folk.

5

MATROSERNE.

Wi måste slå ihjäl honom annars slår han ihjäl oss.

ULYSSES.

Ja nog kunde vi, det men då slipp vi ej ut, ty han har vältrat en stor sten före.

10

THEMESTOR.

Ja! ja!

ULYSSES.

Men mine vänner ingen fara jag skall väl hitta på råd jag; lyden endast mig.

15

ALLE.

Ja! bevars.

SCENE VI.

(Polyphem kommer med Getterne.)

20

ULYSSES.

Si nu är du här igen; vill du inte ha en sup vin igen *(slår i)*.

POLYPHEM.

(Tar emot och dricker.)

Åh! jo men, det smakar inte så illa. Tig nu! *(Han lägger sig.)*

25

ULYSSES.

Si nu! mine vänner nu sofver han nu skole vi fundera!

ALLE.

Ja, vi skole försöka det yttersta.

(MINERVA synes vid Gråttans tak; hon vinkar tystnad; pekar på en

30

Castaniestock som ligger på golfvet; pekar på spisen; och sedan på Polyphems öga, samt försvinner.)

ULYSSES.

Åh! Hå! nu vet jag, vi skole nu bränna och härda denne stäcken i elden
5 och sedan sticka ut hans öga.

MATROSERNE.

Ja! ja! (*De glödga ock härda den.*)

ULYSSES.

Si! så! lägg honom nu der vid gödseln utaf fårena och Gätterne, och
10 gömman honom väl.

MATROSERNE.

Ja. (*De göra så.*)

THEMESTOR.

Men ers Majestät om [vi] slå ut hans öga blir han dubbelt värre mera
15 rasande.

ULYSSES.

Ja det vet jag! men si derföre skall jag först binda er inunder dessa fårs
magar; sedan sticka ut Polyphems öga och sjelf springa under en får-
maga; då menar jag at han först vill släppa ut fåren och sedan slå ihjäl
20 oss; men då komma vi äfven ut.

ALLE.

Ach! ja det var et förträffeligt puts.

ULYSSES.

Men varen väl tyste. (*Han binder dem.*) (*Sedan tar han den glödgade*
25 *stocken och slår med den alra största häftighet stocken i Polyphems öga,*
hvarvid hela neiden gifver echo. Springer därefter ock under en Getma-
ge.)

POLYPHEM.

(*Slänger i yttersta raseri stängen ifrån sig.*)

30 O! rasande dö! hvar det du, du högst plutoniska räf! Ingen! till Gehenna!
till Pluto du sakramenskade canaille vare du förbannad intill det ytters-
ta du Plutonska räf; jag skall så masakrera dig och dina hundar! men
dock skall jag först släppa ut mina Getter at jag icke äfven må slå ihjäl
dem. (*Han förer ut dem och känner noga efter at ingen skall passera som*

ULYSSES [1806]

ryttare ty magryttare kunde han ej förmoda. Den sista under hvilken Ulysses satt hade svårt at gå då sade Polyphem till honom) Du min lilla Get, måne du tager del i din herres svåra öde efter du går så långsamt. (Han släpper ut henne äfven, stänger igen dörren och dundrar fasligt i sin gråtta.)

5

SCENE VII.

(Scenen föreställer samma ställe som första Acten, alla Getterne stå utan för gråttans dörr.)

Ulysses och hans Camrater.

10

ULYSSES.

(Löser de andre.)

Se så mina vänner nu äro vi frie igen.

MATROSERNE.

Ach ers Majestät det var fasligt.

15

ULYSSES.

Tag nu tje, ellofva Getter med er och kom till skeppet så skole vi segla bårt.

MATROSERNE.

Ja! heissan! *(De göra så.)*

20

ULYSSES.

Se nu segla wi af och skole tacka Gudarne som så nådigt hjälpt oss.

SCENE VIII.

Polyphem, de förre.

25

POLYPHEM.

(På landet.)

O! du plutoniske räf har du tillika undsluppit min rättvisa hämd.

ULYSSES.

Ja! adieu med dig bror Polyphem.

30

ULYSSES [1806]

POLYPHEM.

Se nu feck den räfvén mål i mund. (*Kastar en sten i sjön bredvid skeppet at det kommer till lands igen; dock arbeta Roddarne ut det.*)

ULYSSES.

- 5 Adieu! om någon skulle fråga dig hvem som har borttagit dit öga så skall du säga: Ulysses, Laertis son, konung på Itacha, och som har förstört en stor stad har gjort det. Adieu. (*De segla bårt.*)
-

TREDJE ACTEN.

- 10 (*Theatren föreställer en vacker äng; på ena sidan är en skogslund, på den andra synes långt bort en stad. En karl (Ulysses) kommer ganska smutsig simmande och kommer ändteligen i land.*)
-

SCENE I.

- 15 ULYSSES, ENSAM.

O! Jupiter hvad har jag då så mycket brutit dig emot, at du på sådant sätt skall sätta efter mig. Ack! midt trogna folk, min Themestor, alla äro förlorade, de finnas ej mer, O! Itacka, Penelope! Telemach, O! ni som ären så kära för mig! Skall jag då aldrig se er mer! svåra öde! dock! fatta mod, 20 det är kan hända et prof; jag vil böja mig därunder utan at knota. (*Han söker up och finner en håla at ligga i.*) Se där skall jag tillreda min säng af löf, hvem vet hvad änn kan hända. (*Han lägger löf i hålan, och lägger sig at sofva samt stänger igen den.*)

- 25 SCENE II.

(*Ifrån sta'n synes en vagn komma ner på ängen med kläder och saker uti.*)

Nausikaa, Unga fruntimer.

ULYSSES [1806]

ET FRUNTIMER.

Se här min Princessa, här skola vi gå in och bada oss. (*Hon pekar på hus vid stranden.*)

NAUSIKAA.

Ja det var bra det! är nu allt i ordning.

5

Oscar och Eglantine. – 1810

(Imitation af Alonzo och Imogine)
kan sjungas med samma ton.

Romance.

5

Två älskande suto så tätt vid hvarann
Förtroligt en dag i det gröna;
Så fort deras tid, som en stormil försvann,
Den tappre Oscâr, så kallades han,
Och hon Eglantine, den sköna.

10

”Ach!” suckade hon, ”då i morgon du går
”Att söka i verlden din lycka;
”Du Riddare blir, allas ynnest du får –
”Då glömmmer du mig, och en annan förmår
”Ditt hjerta ifrån mig att rycka.

15

”Nej! älskade, bästa”, så lydde hans svar,
”Dig svär jag, att evigt tillhöra,
”Och svär vid den grafvård, som inom sig har
”De heliga ben af min vördade Far,
”Min ed skall han gällande göra”.

20

”Se här, från mitt hufvud en lock du skall [få]
”Till pant på min trohet tillräckligt. –

”Om något att glöma dig, mig kan förmå,
 ”I sömnen, vid bordet, på vägen må då
 ”Du hämnande rättvist med hårlocken stå,
 ”Och hota mig dermed förskräckligt!” –

Nu slet sig Oscar från den sköna så ömt, 5
 Och drog till den blodiga striden;
 Och snart bland de tapre hans namn blef berömt,
 Det roliga, fredliga hema förglömt,
 Det flydde alt längre med tiden.

Af segrar och lagrar bland Skottarne krönt 10
 Snart blef han till Riddare slagen;
 Med yppersta ynnest, som än någon rönt,
 Han blef för sitt hjeltmod af alla belönt,
 Och blef bland de stora antagen.

Så småningom blef Eglantine i sin gråt 15
 Förglömd, lemnad fritt åt sin smärta.
 Den trolöse följde en fröken nu åt,
 Som tjuste hans blick med prunkande stå,
 Och visste att snärja hans hjerta.

Och dagen till brölloppet utfästad var, – 20
 Det skulle på landet bli firadt.
 Ren satt uti vagnen vårt lysande par,
 Ett spann utaf fradgande hästar dem drar,
 Med silfver och guld var alt siradt.

Då ren man i landsbygden åkit en stund, 25
 Befaller Oscar, man skall stanna.
 Han ville gå in uti närmaste lund,
 Att andas en luft, mera frisk, mera sund,
 Och svalka sin hettade panna.

5 Han följdes af sällskapet – inåt man går;
 Då alla af undran ej föga
 Betagas; – en underskön flicka der står,
 Djupt bar hon i ansigtet sorgernas spår,
 En änglablick geck ur dess öga.

10 Hon öfver en gravvård stod sörjande böjd,
 En hårlåck hon höll uti handen;
 Dess blick än var sänkt emot jorden, än höjd
 Mot himlen – en perltår i ögat blef röjd,
 Som föll genom locken i sanden.

15 Till henne så vänligt geck brudens Far,
 Och frågade, hvilken hon vore? –
 ”Ett olyckligt offer” – så löd hennes svar, –
 ”För kärlek och trohet, Ni påträffat har,
 ”Min tröst är blott Herren den store”. –

20 ”Mitt namn Eglantine, Nådig Herre, det är,
 ”Sin kärlek Oscar mig har svurit; –
 ”Han svor mig den högt vid gravvården här,
 ”Han gaf mig en hårlock; jag än honom bär,
 ”Ach! fordom hans hufvud den burit!” –

25 ”Han bortgeck till härjande striden, sitt namn
 ”Att ädelt och namnkunnigt göra.
 ”Han slet sig så grymt ur min sörjande famn,
 ”Jag sen aldrig sett honom; skuggornas hamn
 ”Jag tror honom säkert tillhöra.

”Rättfärdige Himmel! jag ser dina spår!”
 Så ropte Oscar, och föll neder
 På knä. – ”Nu med locken du hämnande står
 ”Dess syn genom hjertat förkrossande går

”Din straffande blick mig till afgrunden slår,
”Till straff för de våldförda eder!” –

”Fördömd vare guldets förledande stig! –
”Långt I, som förlett mig, borrt alla! –
”Men hulda! min bön jag nu ställer till dig,
”O låt, Eglantine, för ditt ansigte, mig
”Nu straffad få döende falla!” –

5

”Nej! bäste Oscar”, så löd hennes svar,
”Den älskade icke man plågar,
”Då trogen, som förr, jag nu åter dig har,
”Må glömmas de fordna förskräckliga dar,
”Vårt lifsmått nu sällheten rågar.

10

Så flöt från dess läppar dess himmelska röst,
Den fallne hon öppnade famnen.
Hon upreste honom; ingaf honom tröst,
Ljuft lågo de nu åter, bröst emot bröst –
Tyst hördes de älskade namnen.

15

Sommarsystrarna. 1810

(kan sjungas såsom: *Vi prisa så högt våra fäder*)

5 Den tjusande sommarn vi sjunga,
Rik på nöjen af tusende slag;
Se de åldriga fälten, nu unga
Stolt prunka i nya behag:
Och de svalkande lundarne skalla
Af de lekandes stojande rund,
10 Och de leende sjöarne kalla
Oss att gunga i böljan en stund.

15 Hemifrån öfver fälten så gärna
Springa flickorna bort till hvarann,
Och sen – lyste af aftonens stjerna
Följas hem, troget hand uti hand. –
Då så hjertligt förtroligt de prata
Om alting, som har händt sedan sist;
Ingen dödlig, bevarsväl, de hata
Men på pikar dock ingen har brist.

20 Så sin hälsa i ordning att ställa,
Man gör otta, och tar sig motion. –
O! för nöjen du ymniga källa,
Både hitom och bortanom bron!
Ach! hur ljuft! då stillhet alt njuter,

Då i morgonens skönhet så lungt
Hvarje hjerta till hjerta sig sluter!
Hviskar om det som trycker mest tungt!

Eller ändrar man yr, rask och munter
Om sin klädnad, blir Gosse en stund; 5
Svänger upp på sin lustiga brunte,
I galopp gör kring byggden en rund.
Kanske mötes på vägen en syster,
Som till häst också stulit sig dit,
Lika yr, endast tankfull och dyster, 10
Ifall Gubben fått se tokerit.

Ett par hästar vid skogsbrynet sticka
Benen fram – en kalesch kommer der,
Den är fullpackad, Flicka vid Flicka,
Intet rum, endast hufvu'n man ser. – 15
Hvad är det? – Jo min vän, du skall veta
Billibi reste bort – sappermen,
Alla flickor till leta och streta
Och att dra henne hem hit igen.

Så ibland man också agerar, 20
Än en kär, än en ondsint man ser.
Man då springer, står stilla, funderar,
Man himlar sig, tjuter och ler. –
Man blir ond, men i ondskan man skrattar,
Man gråter, men skalken dock ler; – 25
Då som bäst i hand Pigan fattar,
Och ber en i köket gå ner.

Man också sig roar att göra
Surpriser ibland åt hvarann.
Så fin politik du feck höra, 30

Knapt i hofcabinettet, minsann.
När hjertat slår högt, är man stilla;
Är man arg, syns man vänlig, som mäst;
Man är fryntlig, när saken går illa –
5 Will man tala, . . man tiger som bäst.

I stället man gesticulerar,
Handtryckningar, ögonkast ger; – –
Och för hälsans skull ut man spatserar,
Att incognito råkas, så der.
10 Men då motparten nyfiken är att
Få veta: – Om något den ser;
Då blir man förbittrad, och svär att
Surpriser ej tillställa mer.

Men aldrig jag glömmer den dagen,
15 Kanske får jag så roligt mer ej,
Då uti den förtrollade hagen
Wi plockade hallon – O nej!
Till höger och vänster vi gingo,
Bort i backarna, par bredvid par, –
20 Om ej mer, vi till pikar der fingo,
Och till prat, godt förråd, flere dar!

Bref till C* S*. 1810

(då *Surprisen sändes*)

Djerf som Nordan, då han far Hvinande – på fjället ryter, Blommorna på ängen bryter, Skonar intet – likså var Djerf min tanke, då för Eder, Utan tillstånd, lägga neder Dessa ord, jag vågat har.	5
Men den godhet, jag af Er (Låt mig så få säga) njutit, Den har gjort, att jag beslutit Våga detta – och än mer: Denna lilla, som jag sänder, Lycklig, att af era händer Röras – den om förord ber.	10 15
Tro ej, att mitt löfte jag, Att den till Er skicka, glömde; Men min känsla den ej dömde Värdig, att hos Er en dag Granskas – och kanske änn mera Af behagens Systrar flera; – Dertill var dess färg för svag.	20
Mig förlåt, fördenskull då, Att jag den ej gärna skickar –	25

Men Ni låft, att ingens blickar,
 (Blott den leendes också,
 Andra Systrens af behagen,
 Som ock trampat kända hagen,
 Utom Er) – den granska få.

Jag ej vet hvad namn af brott
 Det förtjente, om jag neka
 Kunde längre – eller tveka
 Änn – *mitt* löfte jag då blott
 Fyller – minnet af Er dömmar,
 Att Ni ej *ert* löfte glömmar,
 Första som af Er jag fått.

Intet alltså bättrat är;
 Liksom då den första gången
 Under era ögon fången
 Låg, Ni nu den skådar här;
 Alla fel Ni återfinner,
 Intet nytt ert öga vinner;
 Titeln blott nu ren den bär.

Tusen gånger än jag ber,
 Mig förlåt, att jag djerft teknar
 Dessa rader. – Jag dock räknar
 Änn en ofyld plikt mot Er.
 Jag ej tillfälle än fått att
 Tacka Er – det var min lott att
 Se Er resande; ej mer.

Af den godhet nyligen
 Ni så huld bevist oss alla,
 Mycket liten del jag kalla
 Vågar, egnad mig – för den
 Dock – så liten den än blifver –
 Er min tack jag vördsamt gifver.
 Tackar tusen gånger än.

För den ledsnad, som Ni här

BREF TILL C* S* [1810]

Nödgats lida, måtte åter Stadens nöjen, stadens ståter Göra Er försonad der. Men om, då på Ed Ni tänker Det ock någon fågnad skänker,	5
Då vår önskan upfylld är. Om så lyckligt är – jag Er Tvänne kyssar då får skicka; (Bästa! vred Ni ej må blicka Derför på mitt papper ner)	10
Första kyssen, den <i>min</i> Mamma, (Bästa <i>Mormor! er</i> hörsamma <i>Dotter</i>) genom mig, Er ger. Andra kyssen säger sig Komma från min lilla, snälla Moster – och sig sälla Önskar den, till (<i>hennes</i>) Dig. Jag ej dessas hälsning delar, Men då Fete d'Armée Ni spelar, Tänk då, om Ni vill, på mig.	20

Till A* M* S*

På MargretaDagen

1810.

(Ton: *Tror Ni godt folk*)

5 Då denna glada dag gått opp,
Kom samloms, samloms systrar, bröder,
Hell Dig, Margreta – se vår tropp;
Hvart hjerta gläds, och intet blöder.
Till Floras land vi skola gå,
10 Att plocka, och i krans förena
Tre blommors slag; hvad vi väl mena
Dermed, Margrete, skall du förstå. ./:

15 Se först en blomrik klase här;
Af doftande och purpurroda
Levkojan – glädjens bild den är,
Som ljuft försötmar flitens möda.
Dess blommor jämt förnya sig,
Och än på Floras grafvård lefva;
Så må all sorg ditt hjerta häfva
20 Och *Glädjen* aldrig lemna Dig. ./:

En *Törnros* är den andras namn,
Att kärlek tyda, blef den knuten,
Åt Dig hon söka vill en famn,

Som blott af Dig bör blifva sluten.
 Hon önskar att Du måtte fritt
 Och odelt få ett hjerta äga,
 Som då tillbaka vågar säga
 Att det ock odelt äger Ditt. :/:

5

Den tredje är, fast ej så skön
 En *Lilja*, växt i våra bygder;
 Så tyder den vår varma bön
 För dig, till lön för dina dygder:
 ”Må i en mera stadgad del
 ”Utaf din lefnad, Du få njuta
 ”Det goda hjertats lugn, och sluta
 ”Din lefnad – som den börjats – väl.” :/:

10

Försmå, försmå ej, slutligen
 Den lilla blomman vi dig räcka:
Vergissmeinnichten känn igen;
 Det är den, som vi åt Dig sträcka.
 Ach! bästa Du, glöm icke oss.
 Om ödet skall vår lefnad skilja,
 Och det är Himlens hårda vilja,
 Så glöm dock icke, glöm ej oss. :/:

15

20

Till A* C* A*

På Catarinadagen 1810.

(Ton: Tror Ni, godt folk)

5 Förtjust den sköna sol jag ser,
Som denna glada dag uplyser,
En dag, som ljuft mig frihet ger,
Att tolka, hvad mitt hjerta hyser;
För första gången nu det är,
10 Jag med mitt hjertas språk får hylla
Den, som så himmelskt kom att fylla
Den tomhet, som förr härrskat der. :/:

15 Den glädje jag så länge var
Förutan: att en Mor få nämna,
O, gläds, den återkommit har,
Att intet spår af saknad lemna.
Hvem löste då mitt hjertas tvång,
Och sorg? – ”Jo”, – tyst hörs hjertat svara,
”Den Ängel, som min Mor vill vara,
”Och vän och syster på en gång”. – :/:

20 Ach hvilket ädelmod! – och jag
Har intet deremot – blott toma
Ord; – något ha de dock behag
Af välmenandets vackra blomma.

TILL A* C* A* [1810]

Ej orden, hör min mening blott; –
De endast svagt mot känslan svara;
Så lyder den: ”Må säll du vara,
”Och jag den högsta sällhet nått.”

Min rörda blick, jag sänder opp,	5
Upp öfver molnen, mot det höga,	
Ej himlen dåra skall mitt hopp,	
Ej fylla sorgens tår mitt öga; –	
Ja, Himlens Herre, Jordens Far,	
Så ofta solens strålar blänka	10
På nytt mot oss; så ofta skänka	
Skall Han Dig, sälla, glada dar.	

Lef Catarina! Du vårt hopp!	
Må många, dessa dar vi kunna	
Änn för din välgång sända opp	15
Vår suck – O Bästa! det oss unna.	
Vår lilla gärd, försmå den ej;	
Då du ser hjertat förestafva	
Hvart ord: då annat vi ej hafva,	
Så skall, så kan du det vist ej. :/:	20

Tankar

På min egen Namnsdag.

1810.

5 Den dag, som bär mitt namn,
Påminner mig, att jag är till;
Till himlen rörd jag sträcka vill
 Min öppna famn;
Och mina blickar dit – dit opp,
Der Solen för sitt stolta lopp,
10 Långt ofvan Månarna
 Stjernorna, Himlarna,
Bedjande ödmjukt: (Gud afslå ej mitt hopp!)

15 ”O! låt mig, glad och nöjd,
Stödd af ett godt medvetande, –
Likgodt af lyckans ändrande
 Tryckt eller höjd, –
Stark vandra fram min lefnads stig
Till dödens port, som väntar mig;
 Sluter det timliga,
20 Öpnar det eviga;
Der jorden försvinner, och himlen närmar sig.

 ”Jag icke lyckans lott
Begär; – nej, skuldran stänkt af blod,

TANKAR [1810]

Må tryckas fritt – jag ber om mod
Och styrka blott. –
Lugn – om det är min lott, att dömd
Åt nöd och smärta, lefva glömd –
Skall jag det varande
Glömma: – det kommande
Minnas blott: – i en vrå af verlden gjömd.

5

”Och sist jag beder Dig:
Tag gärna alt, alt -- blott min dygd,
Mitt mod, och medvetandets skygd
Ej lämne mig! –
Förlåt! om någon ondt jag gjort; –
Blott Gud! än trycker mig ett stort

10

Åliggande tungare:
Mina VÄLGJÖRARE
Välsigna, belöna dem, gör dem hvad jag bort!

15

Myrorne

Satyr-epopée –

Jag besjunger de stolte och högborne Myrorne, och de
Ibland Myrorne mäktige Kungarne Myrmekonarkos,
5 Som Pakygasternes rike ädel och namnkunnig styrde;
Och Okypodernes tappre Beherrskare Arkegonarkos. –
Begge Staterne nemligen tvänne Myrstackar voro
Som bredevid hvarann i en Torpares betshage logo.

Så det sig tedde en dag att ett ben af en nyslaktad Oxe
10 Ännu med litet kött af barnen blef kastat till gränsen
Af Okypodernes stack, Konung Arkegonarkos's rike,
Och blef liggande där sitt tjenstfolk den tappre Kyrtdandros
Hade i arbete på sin landtgård: – tagne af skräck och
Fasa vid detta vidundrets fall Okypoderne stego
15 Hastigt tillbaks, men den modige Harpax, Rättaren bland dem
Skyndsamt till herrgården geck, sin Herre han mötte och sade:

”O min Gud! hvilket under som knapt bland Myrorne sports förr, –
”Kom, O ädle Kyrtdandros och se, ty från himmelen fallit
”Ned – jag ej vet om det skall till ont eller godt oss lända,
20 ”Men ett gräseligt ting på fältet ur skyarne fallit.”

Utan att svara Kyrtdandros geck djupt tänkande, och djupt
Tänkande tjenaren följde; redan på afstånd de sågo
Vidundret liggande vidt och bredt som en klippa på fältet.
Varsamt på afstånd de stodo, och noga betraktade alla
25 Sidor och kanter, om ej något lif sig däri skulle röja

Och miraklet ett faseligt djur till äfventyrs vara:
 Men då efter en tämmelig stund någon rörelse icke
 Märktes, så gingo de oförskräckt fram att närmare saken
 Utforska; och till och med till slut den tappre Kyrtrandros
 Vågte med munnen att röra Miraklet, och – O! hvilken ljufhet 5
 Bredde sig ej kring hans gom. – Till sitt folk med fröjd då han sade:
 ”Ädle Myror från fruktan er skilj, jag nogsamt nu inser
 ”Att detta är en kostelig skänk af himlen; att äta
 ”Tycks den bestämd, men så läcker, så läcker – ja jag vill svärja
 ”Att den i sjelfva Olympen är gjord. O! lycklige vi som 10
 ”Älskas af himmelen så, att oss sjelfva Gudarne gifva
 ”Spis från sitt bord, Hell oss Okypoder bland alla Myrfolk! –
 ”Men denna utmärkta händelse att rapportera till hofvet
 ”Genast jag resa vill, och strängt jag vid lifsstraff förbjuder
 ”Någon af er att röra härvid tills jag kommer åter.” 15
 Så han sade och rustade sig till hofvet att resa,
 Lade sitt starka, utaf ett granbarr uthuggna spjut, på
 Fasta skuldran, och for genom Okypodernes länder.
 Många städer han reste förbi, och många igenom.
 Oxypolis, som stolt mot skyarne reste de höga 20
 Barrtornen, och Skotomasty, som skuggrik var byggd inni stacken,
 Och många andra som ingen i antal och storhet kan tälja. –
 Mången ärlig och flitig Myra på vägen han mötte
 Men nog han agtade sig, den stora nyhet han viste
 Att för någon berätta. – Han hälsade blott med en slug och 25
 Sjelfklok min, som utmärka tycktes: ”*Jag vet något jag, men*”

Slutligen till Residenset han hann: Akromyrkenopel,
 Som ganska högt på en klippa låg, därifrån man åt landet
 Hade den skönasta vue. Genom talrika gator och gränder
 Fram förbi stolta Pallats och genom en onämnbär mängd af 30
 Stadens ädle borgare fram till Slottet han trängde,
 Kronan bland alla slott, Okypodiens ära, och Förstens
 Stolthet. – Han vördsamt geck in genom höga, välbygda porten,
 Som var så stor att sex på hvarandra stående myror

- Där haft rum att gå in. De mäst välarbetade korsvärk,
 Och skönt ihuggne bjelkar af fint polerade Enbarr,
 Dyrbara och välluktande, som från främmande länder
 Mödosamt blifvit ditförde – utgjorde väggarne, de med
- 5 Dyrbar och lysande kåda bestrukne voro, hvári var
 Utarbetat det skönaste löfvärk. Altgenom slottet
 Var sådan glans att den plågade äfven de vanaste ögon.
 Här den tappre Kyrtyandros sig anmälte genom en man som
 Vaktade Konungens dörr – som högbent sig förde, och trodde
- 10 Sämre åtminstone ej än de förste och ädlaste statens
 Men sig vara; – med mycken grace och höghet han förde
 Inn Generaln. Till Konungen denne ödmjukt då sade:
 ”Vördsamt jag hälsar dig, ädle Monark, store Arkegonarkos!
 ”Och som jag hoppas du känner den redlige, gamle Kyrtyandros,
- 15 ”Som icke älskar krus, så säger jag genast mitt ärn’de.
 ”Ty en sak af den högsta vikt har inträffat, och jag
 ”Nogsamt Gudarnes nåd emot oss däruti ser förklarad.
 ”If från himmelen nyss, och jag tror från Gudarnes taffel
 ”Sjelf, ett till utseendet förskräckeligt under har fallit
- 20 ”Ned på vår riksgräns, jag liknade det vid ett vilddjur ibörjan,
 ”Men huru ljuft jag bedrogs! O ädle Monark om du smakat,
 ”Smakat och känt hur det smakte! Nog af, du vet hvad jag menar
 ”Då jag försäkrar dyrt, att ett berg det är af blott nektar,
 ”Och att ditt kongliga bord aldrig hyst något ädlare nånsin.
- 25 ”Men en sak jag skall säga som väl du bör lägga på sinnet:
 ”Att du bemäktigar dig för din kongliga taffel allenast
 ”Hela det kostliga berget, ty synd himmelskriande vore
 ”Att det gemena folket en så’n raritet skulle smaka.
 ”Och likaväl härutaf du ett medel kan hafva att vinna
- 30 ”Folkets kärlek, mer än förut; ty matberget säkert
 ”Skall furnera ditt kök *flere* år, – och så kan du skänka
 ”Efter ett års utlagor: *Till kongliga köket*, då hela
 ”Fäderneslandet skall sjunga dig låf, som en Gud, och du ändå
 ”Hafva de *öfriga* årens utlagor qvar i Behållning.”

Honom Konungen svarte, den store Arkegonarkos:

”Ädle Kyrtrandros, jag ofelbart inser ditt stora

”Och berömvärda nit, hvarför jag dig tackar: – Och det du

”Af ren patriotism, och till statens fördel dig yttrat

”Också skall ske: – det kostliga berget ensamt skall skrida

5

”In uti mitt förråd; jag nyfiken just är att se det.

”Altså jag dig, såsom Generalissimus, nogsammt befaller

”Tre Regimenten att samla, utaf mitt enskilda garde.

”Hvarpå vi resa till gränsen, hit hem gudaskänken att föra.”

Så han sade, och villigt den tappre Kyrtrandros lydde.

10

Ned uti staden han geck och samlade tre Regimenten.

Snart Okypoderne stodo beväpnade i sina leder,

Bärande långa spjut, – blott väntande Förstens befallning. –

Men i palatset Konungen redan färdig till resan

Var i sin kongliga dräkt: då till sig lät han Härolden

15

Kalla, och således, då han inträdde, till honom sade:

”Uti ett vigtigt värf dig, Megakerysson, jag kallat,

”Noga fördenskull hör, och efterfölj min befallning! –

”Jag nu en ärofull resa företar, att ifrån gränsen

”En ansenlig gudaskänk hämta; – således genast

20

”Efter min afresa du med hög röst folket skall samla

”Att till Gudarnes låf, och pris afsjunga Tedeum.”

Så han sade och ödmjukt Härolden afträdde. – Men han

Ut till sitt Krigsfolk geck, där Stallmästarn Pakyonotos

Väntade: – Konungen steg till häst då genast på honom.

25

(Ty Okypodernes Vise och Lagkloke ej hade funnit

Nådefullt nog af Försten, att undersåtarne fingo

Känna tyngden utaf hans befallningar – äfven de borde

Känna den af honom sjelf; som passade så mycket bättre

Som till Myrorne än ej bruket af Hästar var kommit.)

30

Därpå i sällskap med Generalen han anträdde resan;

Efter dem följde tretusen man. Omsider de kommo

Fram till Riksgränsen, och betagne af undran de sågo

Vidundret liggande. Konungen geck, sedan småningom fruktan

Hos honom lagt sig, fram och smakte på nektarn, och smakte,
O! hvilken ljuflhet! hvad retande smak! – Till folket så sa' han:

”Hören väl min befallning, I stridbare Okypoder!

”Läggen de spetsige spjuten bort, och framgån i leder,

5 ”Sätten talrike därpå emot detta berg edra fasta

”Breda och starka skuldror, och välten det fram öfver fältet

”Hemåt till Residenset, samma väg som vi kommit.”

Sagt; och Kyrtyandros stälde ut sitt folk emot berget,

Och dem befalte ta tag – sin Fältherre genast de lydte

10 Och med förenade grufliga krafter lyfte på benet,

Men som ett berg det såg ut, som berg det satt fast uti jorden,

Myrorne lyfte och lyfte, och mången med blodiga skuldror

Måste gå därifrån – mången braf Okypod föll till marken

Död. Konung Arkegonarkos, och Fältherrn den tappre Kyrtyandros

15 Fåfångt med löften och hot upmuntrade folket att taga

Bättre uti, det förfärliga berget låg där det legat.

Slutligen Arkegonarkos skickade bud till att samla

Hela krigsmakten ur Okypodiens alla provinser:

Sexhundratusen man kommo dit – hela berget betäcktes

20 Men likafullt, O hvad under! det låg såsom vuxit ur marken.

Slutligen fram till Konungen geck Kyrtyandros, och sade:

”Alle vi sörja, O ädle Monark, store Arkegonarkos!

”Alle vår styrka vi spänna din vilja att fullgöra lydigt.

”Men fastän Gudarne nådigt oss gett denna herrliga gåfva

25 ”Dock (vi bedröfligt det se) de ej skänkt oss krafter att föra

”Hem den i säkerhet till Residenset, att njutas till godo.

”Men nu en sak jag skall säga, som väl du bör lägga på sinnet

”Ty jag dig råder att sänningabud till Grannarnes rike,

”Till Pakygastrernes stat, och Konung Myrmekonarkos

30 ”Skicka att bedja om bistånd, och låfva dem delning af bytet.

”Ty man väl hoppas bör att tvänne förenade Rikens

”Krafter kunna förslå att bortföra berget; och sedan,

(”Milde Regent ej misstyck, men oss emellan att säga)

”Få vi blott skatten hem, nog få vi sen utväg att skilja

”Oss från Deltagarnes besvärliga pretentioner.”

Honom Konungen svarte, den ädle Arkegonarkos:

”Mycket nöjd med ditt tal, spetsfundige, tappre Kyrtdandros!

”Gillar jag aldeles hvad du sagt; och att dig min ynnest

”Visa, jag skickar dig sjelf till Pakygastrernes Konung,

5

”Och ej jag tviflar att du ditt ärende väl skall förrätta.”

Så han sade, och glad Kyrtdandros rustade sig att

Resa som Ambassadör till Konung Myrmekonarkos.

Megakerysson emellertid sig sirade präktigt,

Fattade häroldsstafven, (som konstigt Thavmasitekton

10

Arbetat af ett flugben, och så med getingblod färgat,

Präktigt mot solen den sken, ett under för hvar man som såg på.)

Och steg till häst på den främste af Borgarne: Omojoplatys;

Hvarpå i konglig skrud han red kring staden, och folket

Samlade, att på torget med full röst sjunga Tedeum.

15

Tusentals de samlade sig, och sjöngo med rörda

Hjertan och vidöppen hals, låf- och tacksägelse-sånger

Himlen till ära och pris för den stora ansenliga skänk de

Fått. – Sedan akten var slut de löpte fram till Härolden

Och med eldiga blickar begärde få se Gudagåfvan.

20

Megakerysson med stafven då vinkade tystnad, och sade:

”Nej mina Barn! häruti Residenset är änn ej skänken

”Men som den nu antågande är, så kan man den anse

”Redan som erhållen: emellertid vår Konung ej velat

”Att längre Gudarne skulle vänta vår tacksamma Låfsång.”

25

”Jaså” tänkte det goda folket och geck sina färde,

Långnäst, inneslutande sig i sin Konungs vishet.

Emellertid Kyrtdandros till Pakygastrernes rike

Reste med ambassaden; snart till gränsen han ankom.

Knapt han åt gränsposten nämnt sitt verldskända [namn] och sitt ärnde, 30

Förrn han med vördnad insläptes, och emottogs af alla

Pakygastrer med gapande munnar, liksom de sett ett

Konstigt mirakel och ej en myra, såväl som de sjelfve.

En vägvisare af dem han feck, såsom okänd han var i

- Landet – och så han for genom många städer, och ankom
 Slutligen till Residenset Myrmekonastystemma. –
 Sjelf Kyrtrandros af undran betogs då glansen och prakten
 I denna stad han såg: utom enskiltas hus och palatser,
- 5 Konstiga äreportar och majestätiska tempel
 Där sig höjde med dubbla rader af pelare, huggne
 Och arbetade af långt utifrån införda halmstrån. –
 Många där sågos omätliga Pyramider af sköna,
 Bländande, hvita myrägg – och därtill det stoltaste ännu
- 10 Slott, som i något myrland har setts; hit Ambassadören
 Ställde sin väg; ren i slottet han var, och skyndade fram till
 Audiens-salen, då Drottningen Podokalliste
 Gick honom okänd förbi – men ovarsamt han uti bråskan
 Kom hennes ena fot att lindrigt trampa. Förskräckligt
- 15 Vreden flammade up inom henne; intet hon sade
 Men med hämnden i bröstet följde hon med in i salen;
 Här framför thronen Kyrtrandros vördsamt sig stälde och sade:
 ”Ädle, från Gudar härkomne, Konung Myrmekonarkos,
 ”Hälsa och vänskap dig bjuder din grannkonung Arkegonarkos,
- 20 ”Ifrån hvilken till dig, jag skickad är i ett viktigt
 ”Ganska högt och bägge rikena gagneligt ärnde.”
 Milt honom svarte den tappre och ädle Myrmekonarkos:
 ”Välkommen ädle granne! dig sätt på det närmaste sätet,
 ”Och mig berätta, så att jag må höra det alting står väl till
- 21 ”Uti min Grannes rike, och anför ditt viktiga ärnde.”
 Genast Ambasadörn på det närmaste bländande, hvita
 Och skönt rundade myrägg satte sig, vördsamt och sade:
 ”Ädle Monark, från Gudar härkomne Myrmekonarkos,
 ”Efter du frågar därom så får jag vördsamt dig svara
- 25 ”Att oss Gudarne gifvit, det alt står väl i vårt rike.
 ”Men mitt viktiga värf, det är att låta dig veta
 ”Att ett under har skett, att ett berg från himmelen fallit
 ”Ned i vårt land, som består blott utaf den läckraste föda.
 ”Detta förträffliga matberg hade vi ärnat att välta

”Hem till vår hufvudstad; med många hundradetusen

”Man vi tågade dit, men ändå rådde vi icke

”Röra det utur stället – Nu hit jag kommit att fråga

”Om ej du din Armé ock dit ville skicka, då säkert

”Rikenas stora förenade styrka skall det förmå att

5

”Föra dit vi det vilja; och till ersättning vi bjuda

”Hälften af berget åt dig, och jag svär att aldrig du ätit

”Någonting läckrare – säkert det är af Gudarnes nektar.”

Så han sade och milt honom svarte den ädle Monarken:

”Gode granne en stor underrättelse visst du har lämnat.

10

”Men med min Marskalk nu följ, och sörj för din kropp efter resan,

”Och mellertid skola vi besluta hvad svar dig kan gifvas.”

Så han sade och Kyrtrandros steg up och sig vördsamt

Bugade för Monarken och följde efter Marskalken

In i en sal som var bländande hvit, såsom af Alabaster.

15

Här åt Ambassadörn och hans följe anvistes platser,

Och mångfaldiga rätter och drycker framför dem sattes.

Här de förnöjde sin gom med glacerade Getingstjertar

(Djur som man sällan fångar i Myrlanden, hvarför de också

Blott som en stor raritet vid hofven ätas) och stekta

20

Flughalfvor i sin egen sås; insyltade Spindlar;

Därpå griljerade Myggframdalar; Ragu på diverse

Ben utaf Harkrankar och Spindlar och Tusenfötter;

Sällsynt och rart frecasé på Trollsländebogar, med sås af

Urkokta Flugögon; kapunerade Tordbaggar, och till

25

Slut åts en Vingkompott, som af alla slags fjäderfäs vingar

Hopkokad var, och som brukades till desert. – Utur stora

Bålar af skönt arbetade Torndyfvelskal de emellan

Drucko mjöd utaf bin. – Såsskålarne liknade nära

Brunt Chinesiskt porslin, af Nyckelpigornes skal de

30

Gjordes. – Så Ambassadörn och hans svit undfågnades kongligt.

Emellertid med sitt råd begrundande Myrmekonarkos

Om han bifalla skulle Gesantens anhållan, eller

Afslå den. – Högt sin röst, af vrede lågande ännu

Öfver skymfen, Podokalliste höjde, och sade:

"O mitt hjerta af vrede vill springa, då jag på detta

"Okypodiska packet tänker, men ännu aldrig –

"Väl jag ej gammal är, dock många myror jag sett; men

5 "Aldrig en sådan gemen och stygg och förarglig som denne

"Ambassadören är. – O vördade Myrmekonarkos!

"För din egen och rikets ära ber jag dig, sluta

"Aldrig något förbund med detta folket, som endast

"Söker att genom list dig bedra och låcka i snaran.

10 "Men om du så skulle glömma dig sjelf, och din ära, o Konung!

"Så besvär jag dig att för min skull, om någon kärlek

"Nånsin för Podokalliste du hyst – att du detta hans anbud

"Afslår. – Nej aldrig jag lugn skulle vara, om det blir bifallt."

Då utur Rådet hjelten Myrmalkar upstod och sade:

15 "Vördade Drottning förlåt att jag vågar yttra min tanka,

"Fastän den strider mot din, men statens väl det mig bjuder,

"Och jag ej inse kan hvad som dig förtörnar så mycket

"Hos detta folk, alraminst hos Ambassadörn Kyrtrandros,

"Som jag väl icke närmare känner, dock jag belevad

20 "Artig och fin honom funnit. – Altså jag råder oss ingå

"Detta förbund, mina skäl skall jag sen, om det nödigt är, visa."

Så han sade, och Drottningen vred och förtörnad än mera

Vände sig om och såg på Konungen: – men denne sade:

"O min gemål, o sköna Podokalliste! du icke

25 "Bör på Myrmalkar vredgas; ty allt han rättvist och billigt

"Sagt, tvärtom jag dig råder att dämpa din vrede – ty ej jag

"Ser något annat än godt i detta anbudets bifall."

Lågande af den bittraste harm och begär att hämnas

Kastade Podokalliste en gruflig blick på Myrmalkar

30 Och utur samlingen geck: men denne oförskräckt sade:

"Ädle Monark, af Gudar härkomne Myrmekonarkos!

"Nu en sak jag vill säga som väl du bör lägga på sinnet.

("Ty jag ej Drottningens vrede fruktar, då enskiltas vilja

"Alltid bör vika för allmänt väl.) Detta anbud på allt sätt

”Gagnar oss utan att skada, och således därtill jag råder.

”Ty för det första erhålla vi, om Gesanten talt sanning,

”Endast för ringa besvär en betydande del af den stora

”Himlagåfvan, som alltid är godt – men ock för det andra

”Kunna vi väl vårt löfte bryta, och hela det nämnda 5

”Berget för egen räkning ta, om vi finna det öfver

”All förmodan förträffligt och kostbart; ty då bör rikets

”Allmänna förmån ej förhindras af ord blott och löften.

”Men att vi ej genom list och försåt må bedragas kanhända

”Råder jag dig att skicka en sådan styrka till berget 10

”Att vi för hela grannarnes magt ej frukta behöfva.”

Honom med fägnad hörde Monarken, och biföll hans tanke.

Åter Gesanten inkallad blef, och honom förkunnat

Att hans anbud var antaget. Prydd med dyrbara skänker

Genast han sändes tillbaks. – Och lycklig och glad Kyrtrandros 15

Att hans företag lyckats, skyndade hem till sin Konung.

Väntande alltså sin Grannes hjälp, Konung Arkegonarkos

Trehundratusen oväpnade hemskickade, lika

Många stadnade qvar. – Pakygastrernes Krigshär i ordning

Emellertid Myrmalkar efter sin Konungs befallning 20

Ställde. Sexhundratusen man på fältet i leder

Hotande stodo – en grufvelig makt! – Sjelf mönstrade alla

Generaln, och beväpnade; alla öfvade voro

Att med färdighet föra den dödande Granbarrs-lansen

Och att med nerffulla armar brottas; äfvenså några 25

Särskilta Regementen förträfflige slungare voro.

Så den stolta Armén till gränsen marcherade och i

Spetsen Myrmalkar geck; snart fingo de berget i sigte

Och Okypodiens folk, som glade dem ankomma sågo.

Vördnadsfullt Pakygastrernes Fältherre hälsade Försten 30

Och sen han smakat på berget, tyst för sig sjelf så han sade:

”O hvilken kostelig mat! – och hvilken otömmelig mängd sen!

”För en så dyrbar sak, som landet till heder och nytta

”Otvivelaktigt skall lända, må löften upoffras gärna.”

Så han tänkte, men listigt till Konungen således sad' han:

"Hör mig store Monark, O ädle Arkegonarkos!

"Jag dig ett råd nu vill gifva som oförsökt ej du förkasta

"Bör, ty då säkert jag tror att berget skall lättare vältras,

5 "Nemligen om en del af folket vi höger om berget

"Ställa och andra delen på vänster, då styrkan på tvänne

"Sidor kan användas, och då verkan större skall blifva.

"Altså det är mitt råd att I Okypoder till andra

"Sidan af berget gån; då vi här quarstadna och vid

10 "Aftalt tekn bägge styrkorne lyfta på en gång."

Honom för sin klokhets berömde Arkegonarkos,

Biföll hans råd och geck med Okypodiska folket

Borrt till vänster om berget, så att intetdera det andra

Folket såg: – då skyndsamt som vinden sade Myrmalkar:

15 "Upp Pakygastret! er väpnar, nu tiden är inne att segra,

"Och i belöning att få detta stora förträffliga matberg."

Så han sade och skyndsamt sig beväpnade folket;

Då han det uti tre Kolonner delade, hvarje

Af tvåhundra tusen man, och sände så en på

20 Hvar sin sida om berget, och midt öfver skulle den tredje

Anfall göra. – Skyndsamt sin march till höger och vänster

Och midt öfver de stälde. – Snart med framsträckta spjut de

Öfverföll de ingenting ont anande, säkre,

Okypoderne; – och ett förfärligt blodbad de gjorde.

25 Stum af förundran Konungen stod – till honom Myrmalkar

Rusade fram och ropade med vild, förfärande stämma:

"Röfvarer! hoppas du än, att ditt brott skall obekant vara,

"Menar du ej vi veta att detta berget du tagit

"Ur Oxydonternes land, våra Bundsförvanter som äro.

30 "Men nu hämden är kommen mig undvika skall du förgäfv."

Så han sade och slungade spjutet emot hans hjerta,

Och ej han misstog sig: till marken nedföll Monarken,

Litet han pustade, men snart natten höljde hans ögon.

Och som när Ljungelden, sedan den satt en stor stad i låga

Äfven störtar det högsta tornet – då i förtviflan
 Borgarne fly sina hem, ej seende mer någon räddning.
 Så Okypodernes mod då de sågo Konungen stupa
 Sjönk, och till hemlandet undan fiendens grufliga lansar
 Flydde de hundradetals, men i ryggen de flyende föllo 5
 Pakygastrerne med de långa blodiga spjuten,
 Och ifrån berget Skyttarne ned i den skockade mängden
 Slungade tunga moln af ledförkrossande stenar.
 Stora Gudinna förgäfves jag tror dig upräkna vilja
 Alla de ädle och tappre Män som för oblida svärdet 10
 Efterlevande till den bittraste smärta och saknad
 Slocknande sjönko till marken denna dagen. – Förgäfves
 Sökte folkets trånande blick sin älskade Konung.
 Ej mer det sjunkande modet uphöll den tappre Kyrtrandros;
 Ej mer beskyddade folket de kraftfulla armarne af en 15
 Kallipus, en Myrmex, en Ops, en Agatonalkar.
 Tvåhundrausen man af Okypodiska hären
 Med sina kroppar och blod betäckte den sörjande jorden,
 Och de öfrige flygtade bort, hvar och en till sin hemort.
 Då till sitt folk så sade hjelten den tappre Myrmalkar: 20
 ”Stadnen O segrande Pakygastrer, ert fosterlands ära!
 ”Nu edra fiender flytt, ännu flere dödade ligga,
 ”Och, de öfrige tror jag ej skola våga försöka
 ”Ännu en gång edra spjut. – En ära I vunnit som aldrig,
 ”Aldrig skall slockna – men nu min befallning åtlyden noga, 25
 ”Hvar en af er med sitt spjut ur berget hacke ett stycke
 ”Och, på sin skuldra det lägge; så lastade skola vi sedan
 ”Ärofullt denna gudomliga skänk till hemlandet föra.”
 Så han sade och folket ej sent befallningen lydde.
 Snart hela berget afskalat var – som en ofruktbar klippa 30
 Ryslig och kal, nu oxbenet låg. – Pakygastrerne redde
 Muntre sig därpå till march – åt hemlandet ställande kosan.
 Vred mellertid och förbittrad Drottningen Podokalliste
 Satt i sitt rum och andades hämnd blott. – Redan hon länge

- Afundsjuk sett en pelare, som Kalligaster på landet
 Straxt utmed staden hade, och som af ett litet, förtorkadt
 Halmstrå bestod; därifrån man till staden den skönaste utsigt
 Hade; förgäfvos hon länge på medel att åtkomma detta
- 5 Bråkat sin hjerna; knapt något heligt fanns, som hon icke
 Upoffra velat att få den, blott hon slapp gifva pengar.
 Nu en förträffelig plan hon påfann: genast hon sände
 Till Kalligaster bud. – Straxt han på befallningen lydde,
 Och med vörndnad inträdde; då emot honom hon räckte
- 10 Nådefullt ena framtassen, den han slickade ödmjukt.
 (Som ock af Människor brukas, och kallas kyssa på handen.)
 Och efter komplimangernes slut så Drottningen sade:
 ”Dig Kalligaster, min trogne tjenare, har jag en sak att
 ”Säga som blott till din lycka länder och visar min huldhet.
- 15 ”Grufveligt Fältherren, den i öfrigt tappre Myrmalkar
 ”Mig förtörnat, med rätta han straffas – och dig den äran
 ”Gjör jag att vara värktyget till min hämnd; om du mörda
 ”Kan denna brottsling, så låfvar jag att icke allenast
 ”Med min kongliga makt dig aldeles fria från straffet;
- 20 »Utan dig ock till den dödes Efterträdare göra.”
 Så den listiga talte, och glad Kalligaster sig vördsamt
 Rekommenderade, tackade henne för all hennes ynnest,
 Och all sin åtgjärd låfte att upfylla hennes befallning.
 Skyndsamt och lömskt han kom till Pakygastriska hären,
- 25 Hvilken på hemvägen geck, belastad med ära och byte.
 Straxt han anhåller om ett enskilt samtal med Fältherrn
 Och, likasom den lilla och svaga Ichneumon sig låter
 Slukas utaf den förfärlige Krokodilen, för att sen
 Lömskt i dess inelfvor trasslad, bereda tärande plågor,
- 30 Död och fördärf åt ett djur, som är sjelfva Människans fasa:
 Så Kalligaster midt i en stor och fruktansvärd Krigshär
 Stöter sin dolk i Fältherrens hjerta, han som förrut nyss,
 Midt ibland Fiendens spjut; sjelf oskadad kastat till marken
 En så mächtig Monark – O öde som leker med tingen!

Vrede och skräck på en gång i hären Fältherrens öde
 Upväckte; vildt emot mördarn de hotande spjuten de höjde,
 Men han försäkrade att det han gjort, var på Hofvets befallning
 Och att han till och med var till Fältherre utnämnd i stället.

Lame vid Majestätets nämnande armarne sjönko:

5

Lydigt men ej med glädje den nye Befälhafvarn mottogs.

Snart den ädle Myrmalkars mord för Myrmekonarkos

Blef berättat; fruktansvärdt vred Monarken det hörde,

Och med rättvisans lågande svärd till hären han reste.

Krossad redan af Konungens blick, ej brottslingen tordes

10

Vänta hans ord – med lågstämd röst han på Drottningen skylde

Podokalliste då straxt blef efterskickad; med konglig

Prakt kom hon dit; med en blick på uslingen full utaf härdad

Ilska och fräckhet, hon dyrt fördömde den dödlige djerfve

Som på dess Majestät ett sådant brott kunde skylla.

15

Ursäkten sjelf då ökte hans brott; – snart färgades jorden

Af den Dåraktiges blod, som trott på en Drottningens löften.

Men Kalligasters quarlåtenskap åt Podokalliste

Konfiskerades efter Pakygastriska lagen

Som förordnade att alla straffade mördares gods till

20

Drottningens förmån indragas skulle – Altså den sköna,

Snålt afundade Pelarn hon feck; den lyckliga, sälla!

Som nu sitt dubbla ändamål nått! – hon halmstrået ägde

Och ej mer henne skrämde den stränge Myrmalkars blickar.

Emedlertid sitt krigsråd kallade Myrmekonarkos,

25

Och bland sitt samlade folk sin röst han höjde och sade:

”Ädle, segrande Pakygastrer! Skyndom oss nu att

”Njuta vår fördel och ej förlora frukten af segren.

”Många tusende man af Okypoderne ligga

”Fria från alla slags omsorger: icke Konungen mera

30

”Frågar efter att styra sitt folk: de tappreste bland dem

”Ledsnat att föra de svagare ann, den godsinta modren

”Jorden omfamnat ren sina älskade barn i sitt sköte.

”Upp altså, medan tillfället gynnar! anfallom detta

”Krossade, hufvudlösa, af tvister skakade folket!

»Segren väntar oss ren, vi blott behöfva den njuta.”

Så han sade, och alle berömde den vise Monarkens
Tal, och rustade sig till det nya kriget att resa.

- 5 Dock pro forma en Krigsförklaring, de utgifva ville
Hvarpå under Krigshärens rustning skarpsinnigt tänktes.

Emellertid några flygtingar till Akromyrmekonopel
Kommo – Af fröjd dem till mötes stadens Borgare sprungo,
Och med giriga blickar den himmelska gåfvan begärde

- 10 Att få se; knappt fingo de stackrane tid att berätta
Den förskräckliga nyheten – och omöjligt de kunde
Tros. ”Kors”, ropte de alle, ”vi hafva ju sjungit Tedeum
”Öfver den undfåga skänken, hvad! skulle den vår då ej vara?
Visst argumentet var sant, dock händelsen viste gunås att

- 15 Äfven så kraftiga skäl någon gång kunna missgå beviset.
Slutligen dock med smärta och blygd de måste sig nödga
Att sätta tro till den grymma sanningen. Belzebul aldrig
Svurit så öfver Christna läran, som öfver våldförd
Folkrätt; brutet förbund och himmelskriande orätt

- 20 Nu Okypoderne svuro. Röfvare, rackare, tjufvar
Och Kanaljer – se där Pakygasternes titlar. Ty hvem nu
Tänkte på det att i deras ställning han just gjort detsamma.

Landets ädle och redlige Män den ädle Monarkens
Död begreto, och spådde de faror som hotade staten.

- 25 Men att gråta och sucka och spå de också tillfyllest
Ansågo, att sitt Fosterlands vänner och redlige Män i
Staten vara – ty hvem kunde längre i verksamhet skrida
Då de ej kände hur stort de ädelsinnades antal
Vore, men däremot så många väldige, store

- 30 Sågo, som genom tillfället sig till magt hade svingat.
Hvem kunde väl så orimligt påstå att de för statens
Ändå osäkra frälsning skulle riskera sin ädla
Och fosterlandet så kära person – i att emot desse
Djerfve sig uppenbart som fiender våga förklara.

(Människa O hvarför till godt är du trögare än till det onda?)

Oroligt i Okypodernes stat nu många sig tedde.

Till sina Smickrare stolt sade Drottningen Mikrobadiste:

”Hvad! jag undrar väl hvem bland Okypodiska folket
 ”Skulle mig thronen bestrida? – min skönhet jag icke vill nämna 5
 ”Ej jag vill påminna er att i hela ert land ingen fins som,
 ”Som med den grace som jag kan gå; ej omtala vill jag
 ”Att min vältalighet och den ljufva skönheten af min
 ”Röst kan fångsla hvem jag behagar; ej jag behöfver
 ”Vända er upmärksamhet på min glänsande rygg; mina skuldror 10
 ”Och mina skönt utkrökande ben, alt det jag förtiger;
 ”Men hvem vågar väl glömma att jag var Arkegonarkos’s
 ”Stora Gemål, som vida den fallne Regenten i snille
 ”Slughet och vett öfvergår, ock större än han genom börden. –
 ”Därföre genast jag dig min tjenare Poneronalkar 15
 ”Som regerande Drottning befaller att Krigshären föra
 ”Ut för att öfvervinna förrädaren Myrmekonarkos.

Men i annan del af riket den mäktige rike
 Plusionarkos så till de sina leende talte:

”Ack huru värdigt på thronen jag mig skall veta att skicka, 20
 ”Endast jag väntar nu att folkets Gesanter i allsköns
 ”Vördnad till mig skola komma och bjuda den lediga kronan.
 ”Också vet jag i sanning ej hvem det fattiga folket
 ”Skulle få utom mig, det är verkligen lycka att jag finns.
 ”Se blott upp på den makt, och all den rikdom jag äger, 25
 ”O – hela riket med allt hvad däruti finns jag förmådde
 ”Köpa! – se öfverallt, i hvarenda provinz mina lager! –
 ”Ha! hvarje fiende sjelf den stolte Myrmekonarkos
 ”Skall jag hölja och qväfva med blott öfverramlande skatter.”

Däremot i en annan provins en mörk Filosof, som 30
 Alt föraktade: Människor och guld – och vänskap och glädje
 Och äfven nästan sig sjelf, den lediga kronan dock icke
 Fann så aldeles värd att förakta, – men Notabene
 Aldeles icke för sig, utan blott af begär att få gagna.

Klokare kanske än alla tre mången listig och slug i
 Bakhåll och skugga upsatte nät för hemlandets frihet.
 Men på sin Drottning befallning den tappre Poneronalkar
 Förde en talrik och stridbar här mot Myrmekonarkos.

- 5 Emedlertid Pakygastrernes Konung hade fått färdig
 Krigsförklaringen mot Okypodien – altså sin härold
 Lät han kalla och milt till honom således sade:

”Dig, Krateravdaon, min trogne tjenare genast

”Jag befaller att skyndsamt gå till fiendelandet

- 10 ”Och Okypodiska folket detta budskap förkunna:

”Pakygastrernes Kung, den ädle Myrmekonarkos

”Eder förklarar krig, och det utur följande grunder:

”Först ifrån långliga tider det gräl imellan oss varit

”Öfver saker, som ingen nu vet, men svärdet dock detta

- 15 ”Slutligen afgöra bör. *För det andra* ofta Ni dragit

”Barr ifrån riksgränsen hem, men som oss egentligen tillhört.

”Så *för det tredje* till hjälp vid berget nyss Ni oss kallat

”Utan vårt folk att ge gage och sold, och utan vår krona

”Ersätta dess omkostnad härvid. – Er *Gesant för det fjerde*

- 20 ”Otillbörligt och djerft vår Drottning trampat på foten.

”Och *för det femte* – – så – – så – er om thronföljden vill jag förlika.”

(Och för det femte ert land jag vill ha, så tänkte han säga.)

Därpå Härolden geck med detta viktiga budskap

Och efter honom följde Armén likafort (ty allenast

- 25 Krigsförklaring var gjord, likagodt *när* fienden feck den)

Men Pakygastrernes folk den tappre Poneronalkar

Mötte på Elatesiska fältet: straxt han sin linje

Af väl väpnade män mot fienden oförskräckt stälde. –

Genast lät Pakygastrernes Kung två Detachemanger

- 30 Afgå att oroa fiendens flyglar – sjelf uti spetsen

För en Kolonn utaf utvalt folk, med framsträckta spjut, lik

Tordönets vigg han skyndade fram mot Centern: förfärlig

Gungade moln af lansar emot Okypoderne, ledtals

Störtade de till marken – och snart öfverändakastad

Var deras Center, om ej med den vänstra flygeln Kallippus
 Sedan fientliga detachemanget på flygten han slagit,
 Kommit folket till hjälp, och fallit Kolonnen i ryggen.
 Redan i fara den var att bli kringränd – djerft den sig vände
 Om mot sin nya fiende – intet hugg obesvarat 5
 Blef – förskräckliga slag de bytte – lansar mot lansar
 Brötos och lemmarne knakade – mången lefvande qväfdes
 Hölj'd utaf vänners och fienders blod och stympade kroppar.
 Ren den ädle Monarkens folk begynte ge vika,
 Lika eldigt och tappert ännu men tryckt utaf mängden: 10
 Då ifrån Pakygastrernes här Baryenkos sin Konungs
 Fara förnam – lika hastigt som tanken en snabbfotad, talrik
 Trupp han samlade, hastade fram till valplatsen, och i
 Ryggen den segrande fienden föll: Kallippus med möda
 Motstod det nya anfallet; och, som då på en vidsträckt 15
 Äng två slotterkarlar emot hvarandra det höga
 Gräset afslå, vid hvarje hugg för lionne talrikt
 Stupar det, men midt emellan karlarne ännu det högt och
 Hälbregda står – men ju mera de slå och närmare komma
 Desto mindre det stående blir, snart lionne mötas 20
 Och de sista stråen suckande falla till marken: –
 Så Pakygastrernes här på tvänne sidor Kallippus
 Grufligt trängde, hundradetals Okypoderne föllo. –
 Stympad, krossad och klämd och stungen från alla sidor,
 Dränkt uti blod, snart syntes af Okypodernes flygel 25
 Intet mer öfrigt än högar af lik. – Sjelf också Kallippus
 Slutligen föll af en lans genomslungad och fästad vid marken
 Så var Centern och denna flygel besegrad dock ännu
 Poneronalkar på högra sidan värjde sig tappert.
 Men hela segrande styrkan nu föll på honom allena: 30
 Som då den tunga välten den alltför frodiga brådden
 Trycker till marken – så nu för Pakygastriska härens
 Samlade hela koloss ej kunde Poneronalkars
 Lilla mängd hålla stånd – åt fienden ryggen den vände

Och med räddhågans vingar flygtade till Residenset.

Krönt utaf lagrar och ära den store Myrmekonarkos
Samlade nu sin här och lämnade valplatsen, framåt
Stilla och lungt han marcherade – alla folk och provinser

- 5 Ödmjukt under hans spira sig böjde: tusende städer
Fästningar, rika pallats och pelar-stödjande tempel
Hälsade honom sin nye Monark; blott ännu var öfrig
Hufvudstaden, hvartill ren nalkades segrande hären
Där hade Drottningen samlat, den stolta Mikrobadiste,
10 En oräknelig här af väl beväpnat och modigt,
Ännu aldrig besegrat folk; sin fiende djerft och
Hotande väntade de: de ädle hjeltarne Makron
Oxydoros, Evops och Foinix stodo i spetsen.

Här sitt läger Konungen slog vid sydvästra porten,

- 15 Hvilken med trettiotusende man försvarade Evops.
Krigsrådet sammankallades nu att djupt öfverlägga
Huru de bäst den fasta och väl försvarade staden
Skulle anfalla – snart en plan blef fattad, och skyndsamt
Att densamma utföra Konungen utdelte ordres:
20 Melanopus med trettiotusen man han befallte
Nedslå ett läger vid norra porten, skyddad som var af
Oxydoros. – Briekys vid östra porten med lika
Många tusende man sig ställa skulle mot Foinix. –
Slutligen vid den västra där Makron förde befälet
25 Skulle sin lika talrika trupp Agaster förlägga. –
Därpå han hälften af hären i bakhåll lade uti den
Bugt, som muren emellan den västra och sydvästra porten
Gjorde. – Hapalopus öfver dem till fältherre sattes. –
Och med en utvald trupp sjelf tänkte han anfalla Evops.
30 Så den stora planen var anlagd. – Sjelf som en stormil
Bröt han löst mot den sydvästra porten – stormade Evops's
Modiga folk – mången störtade ned från muren, men äfven
Ej Okypoden sysslolös var: förfärliga stenar
Lät han sitt folk slunga ned: Pakygastrerna krossades hoptals. –

Då med ett skri utaf fruktan den listige Myrmekonarkos
 Folket befällte ta flykten. – Genast ur staden den tappre
 Evops förde sitt folk beväpnat med spitsiga lansar
 Och förföljde med brinnande ifver den flyende gamle
 Sluge Monarken; denne förrut och Evops i spåren 5
 Störtade borrt öfver fältet långt ifrån stan. – Ur sitt bakhåll
 Hapalopus nu hastade fram, och intog den toma
 Öde lämnade porten. Förgäfves ångrade Evops
 Nu sitt kortsynta mod – förgäfves geck han tillbakars
 Konungen flydde ej mer – med hotande lansar i stället 10
 Vände han om och störtade mot den vikande Evops.
 Fradgande utaf vrede och hämnd då denne på fältet
 Stadnade, och lik ett rasande Lejon som fallit i nätet
 Stridde: – tusende föllo. – Det öfverlagda och kalla
 Modet slutligen dock den alt öfverseende vredens 15
 Hetta besegrade. – Evops föll och alla hans stridsmän.
 Nu med sin segrande här obehindrat trängde Monarken
 In genom sydvästra porten af Akromyrmekonopel. –
 Nästan Beherrskare ren, sin här i tre lika delar
 Delte han och hvar och en till de trenne öfrige ännu 20
 Portarne skickade. – Melanopus, Briekys och Agaster
 Störtade nu vid ett gifvet tecken hvar på sin stadsport.
 Tagne af fasa och skräck Okypoderne insågo genast
 At ingen utväg mer till räddning var för dem öfrig.
 Darrande altså gevär de nedlade och till Monarken 25
 Skickade bud, som ödmjukt bådo om nåd och förskoning.
 Ej deras bön den milde Monarken afslog, han endast
 Fängslade de förnämsta och fråntog de ringare vapnen.
 Så den mäktige, ädle och store Myrmekonarkos
 Hela landet och folket om vidt beherrskade, ingen 30
 Enda provins, ingen stad var undandragen hans välde.
 Fången Drottningen var den stolta Mikrobadiste
 Fångne rikets mäktigste män: Makron, Aganokar
 Oxydoros, Polypus, Foinix, Misokertos, Evallon

Plusionarkos och främst bland alle Poneronalkar.

Ingenting mer nu motstod hans magt; af konungslig stolthet

Intagen, lät han resa en thron så hög som det högsta

Hus uti staden – kallade så tillsammans sin krigshär

5 Och Okypodiens samtliga folk, att honom sin hyllning

Vördsamt gifva – Monarken den höga akten fördenskull

Öpnade och till sitt folk från thronen således talte:

”Segrande Pakygastriska folk och er Okypoder

”Som jag vid mina fötter ser – er alla jag tackar

10 ”För den lydnad I låfvat att mig obrottsligt bevisa.

”Och däremot med mildhet jag låfvar er alla att taga

”Under min vård, och mitt höga beskydd – och i sanning I [kunnen]

”Skatta er många gånger sälla, att under en sådan

”Konung lefva; hvar finns den Monark – jag upfordrar hela

15 ”Verlden – hvar finns den Monark som nalkas mig uti storhet?

”Myrmekonastyostemma och Akromyrmekonopel

”Nedböja vördnadsfullt sina stolta hufvuden under

”Denna spira: – osägliga folk till namn och till antal

”Lyda min vink: – flere tusende rika och mäktiga städer

20 ”Hvila under min hand: – flere tusen pallats sins emellan

”Strida om äran att tjena mig; – all glans, alla nöjen

”Som de äga de offra åt mig att få njuta ett enda

”Nådigt kast af mitt öga: – ett hof, hvars tal är onämbart

”Endast lefver att läsa min blick och dö för min vilja.

25 ”Två gånger sjuhundratusen man jag upställer, leder

”Kommer att flyga och stå med det minsta ibland mina finger

”Och lika många hundradetusen ljungeldar störta

”Ur de tapppraste krigares händer, hvart jag behagar

”Alt vid min minsta vink. – Hvem dödlig väl alla mina

30 ”Undersåtare räkna förmår? – oräkneligheter

”Gånger onämnde oräkneligheter – se där deras antal! – –

”Ingen på Jorden finns som liknar mig uti välde! –

”Nej! – sjelfva Jorden darrar inunder – – – – –

Och i det samma

En af Torparens fölunger kom i firsprång till stacken,
 Och i ett skutt både thron och Monark och städer och rike
 Störtade jämmerligt ned – straxt därpå kom ock den andra,
 Lustigt och gladt de började leka – jämmer! o jämmer!
 Tusentals folk och tempel och slott förkrossade föllo
 Innom en sextiondedel af en timme syntes ej mera
 Qvar något hus i de stolta rikena; här och där sparsamt
 Bortkröp en myra landsflyktig från sitt sköflade hemland.

5

* *

Stolta Människa, du som tror med ditt fintliga snille
 Och dina djupa planer dig insnärja Jordkretsens hela:
 Som för de stora och viktiga saker du uträttat, ren vill
 Se din ära till himmelen höjd att minnas för evigt,
 Och som i tankan utaf dina skyhöga företag ömkligt
 Ler åt den ringe och nöjde som nedböjd trälar i stoftet –
 Korrtsynte Däre kom hit! läs min fabel och skåda ditt inte.
 Hvad! är då Myrans verld för Allmakten mindre än Männskans
 Syns för dess blick då fyrdäckarns stormast större än barret?
 Eller kosta' det honom mer att skapa ett gullberg
 Än ett myrägg? – Nåväl, Behemot, hvar är då din storhet! – –
 Ädelt, sunt och opartiskt förnuft – se där är den krona
 Som dig kröner till Jordens Monark – – O Människa blygs då
 Blygs att finna dig likna de myror, som jag har skildrat! –
 Du, som i tanken fått en Jättes kraft att dig lyfta
 Up från det låga, föraktliga, inse då tingenas värde,
 Höj dig öfver dig sjelf! – då masken i stoftet du skådar
 Tänk på de verldar törhända som denne Uslingen krossar
 I hvarje steg han tar; – och hvem vet hvilket ömkeligt kräk i
 Skapelsen blott behöfver röra sin svagaste lem att
 Sjelf denna lysande Verld störta ner till sitt urgamla inte. –

10

15

20

25

30

Till C* O* S*

Skål på Christinadagen 1812.

(Ton: *Är du gammal och tråkig och torr, så drick.*)

5 Kom samloms Vänner omkring vår rykande bål,
Att dagens Drottning, Christine, att dricka din skål;
Då glädje och njutning förenade gunga
I varma böljor öfver vår lunga;
Christine, vår Drottning,
Vi dricka, vår Drottning, din skål!

10 Till systraförbund må glasena klinga, – din skål!
Till trofast förening och inbördes kärlek, din skål!
Må munterhet alltid ditt öga försköna
Och hälsa och fröjd dina dygder belöna!
Christine, vår Syster,
15 Vår älskade Syster, din skål!

Vett och förstånd i förening med godhet, din skål!
Eld och lif i förening med klokhet, din skål!
Kring hjessan visheten virar dig kransar,
Och löjet på rosenkinderna dansar,
20 Hell dig, Christine,
Vår bästa Christine, din skål!

Fabel

Tryckt af olyckan, klagade en gång en dödlig, på följande sätt: Himmel-
ens Herre! du kallas ju *allgod* och *allvis*? – Se jag är omgifven af nöd och
elände; Förgäfves gråta mina arma barn. Är detta *allgodhet*? De klokas-
te företag, till förbättrandet af mitt tillstånd låter Du förolyckas; Kan 5
detta vara *allvishet*? –

Den Alsmäktige genomskådade, med en blick, kedjan af de millioner
verldar, som förkrossades, och åter upstodo, under Myrans fot. Sedan
höjde han sin blick emot Sirius, och hans öga hvilade på Vintergatan,
och de omätliga Systemer, som hans minsta finger styrde. 10

Nu såg Han på den dödlige – och log medlidsamt.

Till min dotter Jeannette

Parodie.

5 Jeannette, du blir nu stor och lång;
Från dockans verld du dig skall lyfta;
Din egen stora role en gång
Nu känn – blott uppåt skall du syfta.

10 Du i en Societé går in,
Der nycker uti alt regera,
Men med en fräck och spetsig mine
Jeannette skall alla kujonera.

15 Var slug i bakhåll, varsamt gå
Din stig. – Tro aldrig hvad man säger;
Man pratar hvad man hittar på,
Men vinsten tyst man öfverväger.

20 Vår verld en brokig samling är
Af kloka hufvuden och dårar,
De första narra – och dig lär
Dra nytta af de andras tårar.

20 Var misstrogen, men gör med våld
Din upsyn lugn och vänskap låssa; –
Långt hinner ormen, som går dold,
Den sedda skall man genast krossa.

Väl dig, om jemt du följa vet
Försigtighet den kloka Gumman;
Den, jemte bakslug värksamhet,
Är af all klokhet hufvudsumman.

Med läsning tiden ej förstör,
En dam af verld ej sånt behöfver;
Likväl ett dussin fraser bör
Du ha till hands – läs dem då öfver. –

5

En allmän dyrkan, prakt och glans,
Hvad, kunna böcker sådant gifva?
Nej – handla utan skäl och sans,
Men sturskt – du skall beundrad blifva.

10

Jeannette, hvar menska är en tok,
Lär känna blott dess svaga sida;
Och mins att alltid hvarje klok
Drar fördel af att narrar lida.

15

Om bokgräl roar dig – nåväl,
Så läs i alt – men litet bara;
Lys som Genie – i alt tag del,
Stig främst i hvarje vitter skara.

20

En verkligt lärd en narr skall bli.
– Du på en gång dig tonen skapa
Af snille och koketteri;
Jeannette, då skola alla gapa.

Till fanders med bestämmelsen,
Hvad, kan du mannabragd ej hinna?
Tänk blott på Messaline, min vän,
Hon styrde Rom, fast hon var quinna.

25

Se denna mor i huslig krets,
Som uti smuts och glömska trefvar;
För sina ungar jemt till reds,
Att torka snor'n af deras nefvar.

5 Hör toffelns klafs! Se dam och rök,
Se Frun så stinn i osnygg trefnad,
Känn lukten utaf smör och lök! –
Fy skäms, Jeannette, för sådan lefnad!

10 Behaget är med lättjan slägt;
Hur skönt i maklighet alt frodas! –
– Sätt ärbarheten i din drägt,
Att ej ditt inre må förrådas.

15 Jeannette följ noga modets bud,
Med konstens hjälp hvart drag förtrolla;
Blott enkel enfald är den skrud,
Som anstå kan en landtlig fjolla.

20 I sällskap sladdra ej, Jeannette,
Men höj din stämman öfver allas,
Att snacka är de ringas sätt,
Att tala ensamt, snille kallas.

Välj utryck utan bryderi,
Lägg ton och vigt på hvad du säger,
Så skall ditt ord orakel bli,
Och lycklig den ditt bifall äger.

25 Med skämtets udd hvar menskja stick,
Var ej försynt hvarthän du måttar;
Ty mins, man afgudar en quick,
Den goda mesen man bespättar.

En man af verld rätt ledsamt fann
 En gång, att lefva, bråka ständigt;
 Då upfanns kort, och dermed han
 Sin tid förnötte helt behändigt.

Välj dig ett spelparti, Jeannette, 5
 Sen du af qvicka infall hesnat.
 Det är i société ett sätt,
 Att dölja dumhet, slöhet, ledsnad.

Märk huru glädjen vid hvart stick,
 En skönhets kind med rosen målar; 10
 Märk hur, vid ordet *trumpf*, dess blick
 Af eld, behag och stålthet strålar.

Förakta alt kanstöperi,
 Alt gräl och läsning i Gazetten;
 Ditt sällskap är din monarki, 15
 Och din minister Toiletten.

Blif vid din Société, och var
 Dess Drottning, der högst upp du sitter.
 Sånt snack! hvad öde folket har!
 Det får Gud styra, bäst han gitter. 20

När hälst en Dam begynner spå,
 Och uti luntor djupt ransaka,
 Så tycks dess näsa alltid få
 Två tums förlängning mot dess haka.

Nej le åt sånt pedanteri, 25
 Det skall dig ingen ära skänka. –
 Gift – skall du mannens prydnad bli,
 Då bör du lysa, aldrig tänka.

Att giftas – ej ett ämne fins
Af mindre vigt, mer rikt på löjen.
Man gifter sig, Jeannette, det mins,
Att få en skärm för egna nöjen.

5 Din man – lik mycke hvem – blott rik!
Tag genast bort hans mod, och kassa;
Han bör som förste Domestik,
Och hvardagsplagg på alting passa.

10 Tag händelser och öden lätt,
Låt aldrig dem ditt lynne störa.
Skjut bördan på din man, Jeannette,
Det är med den han har att göra.

15 Njut min Jeannette, ditt lif – så fort
Det flyr; – men skynda! – Ach hvad smärta
Om någon stund flytt bort, som bort
Först njutas af ditt fulla hjerta.

20 Må ömhet, stillhet, grubbleri
Och gråt, hos andra glädje gälla. –
Förströelser, galanteri
Och prakt: blott det gör verkligt sälla.

Gjör nöjet gängse i ditt hus
Förhärda känslan i ditt hjerta;
Så skall din blick bli glad och ljus,
Så skall du rå på sorg och smärta.

25 Det är mitt råd, Jeannette, blott njut!
Spring om dig sjelf, se ej tillbaka. –
Nu vet du nog. – Jag går nu ut
Att egna nöjen sjelf bevaka.

Låt Lasten visa sig i sitt eget, sanna förhatliga ljus – och du skall afsky den.

Blott den går säker sin väg fram, som skådar bägge bräddarne af vägen.

Äkta kärlek

*Te dulcis Conjux, te solo in littore secum,
Te veniente die, te deçedente çanebat.
VIRG. GEORG. IV. 465.*

5 Du, som aldrig fruktat några mulna dar,
Lyckan blott af hennes nåd och ynnest känner,
Menskjor räknat efter antalet af vänner,
Ännu att en sällhet njuta är dig qvar;
Och du tryckta mensklighet, som sorg och möda,
10 Smärta, plågor och bekymmer långsamt döda,
Likväl änn ett hopp ditt Brustna hjerta har.

 Milda, goda Ängel, hvem är du, som vet,
Lika skön och huld för mäktiga, som låga,
Mildra högheten och ärans glans, och råga
15 Måttet ännu på dess sällhet? – men dock lät
Aldrig armodet och nöden tröslöst lida,
Gjuter balsam i förtvifflans sår, som svida,
Och förljufvar denna bittra tår, hon gret.

 Tyst och osedd smyger i din älsklings spår,
20 Med en himlastämma honom till dig kallar
Från der praktens bullersama nöje skallar
Tomt och utan känsla – till en hemlig tår,
Som så ljuf och helig, blott för honom gjutes,

ÄKTA KÄRLEK [1813]

Bjudande en sällhet, som blott stilla njutes,
Bjudande en sällhet, som blott han förstår.

O, hvem vördar, O, hvem känner icke dig,
Äkta, rena kärlek? Du, som vet att para
Himmelsk dygd med himmelsk njutning, och förvara 5
Menskligheten, på dess törnbeströdda stig
Genom lifvet, der så mången stormil ryter,
Dock en Skyddsängel, som qvalen ömt förbyter
I en stilla vällust – ren och innerlig.

Fastän fängslad utaf sällskapsnöjets tvång, 10
Flyr likväl *Hans* fria ande hem till *Henne*;
Ibland skålar, utan tal, *Han* dricker denne
Denne blott: ”Min Makas välgång”; och *Hans* sång,
Glömmande de ord, *Hans* mun mekaniskt säger,
Sjunger endast den, som all *Hans* ömhet äger: 15
Henne: – och hans lofsång aldrig blir för lång.

Stärkt och modig af den morgonkyss, som du
Hulda rosenmun, tillåtit honom skörda,
Går *Han*, utan knot mot tunga pligters börda,
Glad att fylla dem. *Hans* steg är *Vindens* nu, 20
Hjeltens är hans blick, hans hjerta och hans snille,
Stämda högt för rätt och dygd, alt göra ville
Godt – ty äkta Kärlek är hans Genius ju!

Trött af dagens möda hem *Han* sig beger,
Minnet utaf hennes blick bevingar stegen. 25
Hon, vid fönstret sittande, som är åt vägen
Flitigt syr, – dock ögat sjelfsvåldigt ej ler
Sällan mot den kära vägen, som skall föra
Målet för dess arbete i *Hennes* famn, och göra
Till en kyss den suck, som trycker hjertat ner. 30

Och Han nalkas ändtlin – och Hon honom ser;
 Synåln stannar. – O han kommer! känslor svalla,
 Famnen öppnas ren – och bägge, bägge falla,
 Hjerta emot hjerta slår; – dock, dock ej mer!
 5 Sakta! ord ej kunna emot känslor svara;
 Men sig Himlen öppnar, och en Änglaskara
 Stadnar, blickar tjusad ned på dem, och ler.

O! beklagansvärde I, som ej förstått
 Meningen af det, jag ofullkomligt målat,
 10 I, som aldrig dygdige, med dygd blott prålat;
 Sökt blott lycka, som den högsta sällhetslott,
 Letat efter njutningar der inga finnas,
 Aldrig sökt dem, på det sätt, hvarmed de vinnas:
 Ägandet utaf ett enda hjerta blott.

Då med mulen panna öfver likars svek,
 15 Kall och dyster, Han fördömer menskligheten,
 Nalkas Hon, ett budskap från försonligheten;
 Gjør af ödet blott en tom, föraktlig lek,
 Skapar af den stränga blick, som alt fördömmar,
 20 Änglatjusande, en blick som alt förglömmar,
 Sorgsen, men dock öm, förlåtande och vek.

Gladare en framtid viste sig – ach ve!
 Likså skönt, som trolöst, var det hopp de hyste,
 Men en glömskans kyss, och åter glädjen lyste
 25 Ur det sjunkna ögat. – Lyckan hotade,
 Intet skonades. – En vådeld ödelade
 Deras hem: – försvunnet alt, som lifvat hade
 Hoppet, och som tröst i smärtan kunde ge.

Hårda slag! behof och nöd instälde sig;
 30 ”O! så blef det ädlaste, det bästa hjerta

”Icke frikändt denna hårda kalk! O smärta!”
 Sade han – ”men dock, du är ju min!” – ”Och dig
 ”Evigst äger jag”, var hennes svar; ”må tunga
 ”Öden trycka fritt, och mulna himlar slunga
 ”Eld! – blott, faller du, O skonen icke mig!” – 5

Tärd af plågor han på sängen kastades.
 Stora himmel, hennes ljusa, sköna öga
 Fordom glädjens hem, vildt sträcktes mot det höga,
 Azurklotet utaf tårar kransades! –
 Bittra tårar! – ifrån rosenkinden flydde 10
 Blommorna, och löjet dog – naturen lydde
 Smärtans lag; – förtviflans mörker nalkades.

Himlen unnade en tröst, en hopplös tröst,
 Ännu han sitt halfutsläckt öga höjde,
 På den älskade hans brustna blickar dröjde 15
 Till ett ömt Farväl. – Grymt häfdes hennes bröst;
 O! med panten af sin kärlek, sträckt på armen
 Knäföll hon vid sängen, vid den kalla barmen
 ”Lef! – O lef för oss!” – var hennes brutna röst.

Hotande med lian, Dödens Ängel stod, 20
 Ren – men lian föll, Han sig förvekas kände;
 Under utaf kärlek! du som återsände
 Lifvets fakla! – Ängeln såg dig, och hans mod
 Sjönk – Han flydde. – *Äkta, himlarena låga,*
Länk emellan Änglars fröjd, och Menskors plåga, 25
Lofvad du! vår Genius du, så huld, så god!

Till S* A*

I anledning af Hennes förlofning.

En leende himmel af sällhet har gjutit
Sin fröjd på ditt hufvud, Sophie.
5 Af nöjenas blommor ha Änglarne knutit
En krans kring din panna, Sophie. –
Lyckan och glädjen hälsa ditt namn,
Kärleken – kärleken öppnar en famn,
Och denna öppnade famn har du slutit,
10 Slutit med din famn, Sophie.

I känslornas svall våra hjertan sig sänka,
Af ömhet för dig, vår Sophie,
Dit höjs våra blickar, der stjernorna blänka,
Att be för din välgång, Sophie.
15 ”O Himmel, oss hör; af lycka väl nått
”Vår goda Sophie den skönaste lott;
”Men ach! denna kedja af välgång så länka,
”Att aldrig den bruten må bli.”

Ach! mins du i barndomens lyckliga dagar,
Då voro vi Syskon, Sophie!
20 Vårt lif var då ett; lika hägn, samma lagar
För pligter och nöjen, Sophie. –
Vi bodde i fridens och kärlekens land,

Vi kände ej andra, än ömhetens band –
Men tiden, som frost öfver vårblomman jagar,
Den kom . . . det är evigt förbi.

Ach! framtidens dagar i töken sig göma,	
Af sorger och saknad, Sophie! –	5
Ach! kanske skall himmelen oblidt oss döma,	
Att skiljas från dig, vår Sophie! –	
Räck oss då din hand, medan än du är vår,	
Låt deruppå falla en ömhetens tår,	
Och svär oss – O svär oss, att aldrig oss glöma	10
Vår älskade, bästa Sophie! –	

Flickornas Afsked

Till S A**

vid hennes förlofning

5 Säg Syster, säg Syster, hvad gjorde då vi
Emot dig hvad hafve vi brutit?
Och dock går du från oss, vår bästa Sophie,
Vår glädje vår fröjd, alt är då förbi,
Oss öfverge har du beslutit! –

10 Är du då för stor, eller vi då för små,
Att du ej bland oss mer kan vara?
Vi älskade dig ju så hjertligt ändå,
Hur kunde, hur kunde du glöma oss så?
Du vill våra tårar ej spara.

15 Säg, mins du vårt skämt, våra löjen ej mer,
Du sjelf var ej fallen att skona.
Då Gubbarne suto och juckade här,
Och Gummorna suto och knottrade der; –
– Dock vill du nu sjelf bli Matrona.

20 Och säg oss, hvad är det för vällust du går
I detta ditt stånd nu att finna?
Att väsnas med pigor, med kor och med får,
Att gräfva i kittlar, i hyttor och så'r,
Och hälsas för nådi' Prostinna? –

FLICKORNAS AFSKED [1813]

Att klappa en Gubbstult – är det då så skönt?
Att se honom kisögd – så ljufligt?
Är alt släp och tråk med en skäggpuss belönt?
Och hela vårt mål, att med myrten bli krönt?
Och lefva Mamsell då så grufligt?

5

Ditt hjerta är stumt, du tiger Sophie!
Farväl då, farväl då, vår Syster! –
Ja Flickor, vår ring lär alt glesare bli,
Det bäst är att också vi ta vårt parti;
För Flickor blir framtiden dyster.

10

Charade om Hr. L* –

NB.

5

Ett vackert träd *mitt första* är
Med vackra blommor, hvita, klara –
Den bondbrud som *mitt andra* icke bär,
Att aldrig bli det, har så när löpt fara –
Mitt hela, fordom Militär,
Tycks nu blott Eknäs-agtigt vara –
1814.

Nyårsönskan till Ryttn. H.*

liggande omkring en Julklapp

Jag, Eskulap, ifrån Olympens sälla boning
Steg ned på denna – gamla årets sista – dag,
Mig rörde Mensklighetens röst, som matt och svag 5
Bönföll hos mig om hjälp, om nåd och om förskoning
Från sjukdomarnes qval –
Då, Mikael, kom jag först på dig min blick att vända
Dig säll, i kretsen af en säll familie jag ser;
Dig ingen rikedom, jag finner, fattas mer 10
Ej heller fattas din familie – än blott en enda
Blott hälsans rikedom. –
Hm! tänkte jag, för det vi råd väl skola finna.
Jag är ju Hälsans Gud – Nåväl! på denna dag,
I sällskap med vårt gamla år – så bjuder jag, 15
Skall Gikt, Nervfeber, Bröst- och Hufvudvärk försvinna
I samma glömskas natt: –
I anledning häraf jag *detta* *) dig vill skänka
En gudaskänk – fast den ser något menskelig [ut]
Fyll den – och drick derur de gamla dagars slut, 20
Må alla gamla qval och sorger der sig dränka!
Och drick det nya Årets skål!
Drick hälsans, munterhetens skål!

*) Ett dricksglas –

NYÅRSÖNSKAN TILL RYTTM. H* [1814]

Din öma, hulda Makas skål!

Och alla goda Menskors skål! –

Så säger Eskulap – glöm icke hvad han säger! –

1814.

Charade till fru M*

Af hvarje Fästmö väntas inom kort *mitt första*
Med åtrå väntas, om hon öm och trogen är.
Med tillagdt *O, mitt andra* fordom var den största
Despot, som hänförd af ett vildt, ett grymt begär, 5
Sjelf tände på sin hufvudstad, och såg den brinna;
Mitt tredje alla fält om sommarn skylande,
Skall man om hösten strött kring alla lador finna,
Till Er, *mitt Hela*, slutligen mig vändande;
Jag ödmjukt ber, att nåd för era ögon vinna: 10
Och äfven skall jag äga något värde,
Om då Ni läser mig, Ni gör *mitt fjerde*.

Impromptu

Till D A*. –*

5 Ur himlen flöt en gudalåga,
Flöt ned i svaga Menskors bröst,
O! det var *Känslornas förmåga*
Till plågans lindring, sorgens tröst.
Men mot den *helga Känslands* lyftning
– En länk från Menniskan till Gud –
Ej svarar Prosans kalla syftning,
10 Blott svarar *sångens helga ljud*.

15 O Du, som Himmelen har gifvit
Ej endast *Känslands* rikedom,
Men som ock *Lyrans* gifven blifvit
Till uttryck af dess helgedom,
O unga Sångmö! tusen gånger
Förlåt en okänds ord till dig,
Jag känner dig af dina sånger,
Och tror du skall förlåta mig.

20 Du flög till landets öppna bygder,
Från stadens töken flyende:
Du föredrog dess enkla dygder,
Här andades du friare.
Dess klara himmel måste vinna

IMPROMTU [1814]

Ditt tycke – och ditt *hjer*ta nå,
Ty *det*ta log, att återfinna
Sin bild uti det rena blå.

Du älskar dessa dystra granar
Och dessa björkars milda fläkt, 5
De säga, hvad din känsla anar,
De tala i hvar andedräkt.

Och vattnets böljor, som än sakta
Än stormigt bryta dess krystall,
Dig gifva ämne, att betrakta 10
Din egen känslas muntra svall.

Men ach! se Horizonten mulnar,
Och mörker hölja himmelen!
Zephirens lätta susning kulnar,
Den blåser vild och stormig ren. – 15

Ach dessa oskuldsfulla dagar
Af muntra barndomen, – de fly!
Likt blommans doft, som vinden jagar,
Från jorden upp mot himlens sky; –
Och tunga, dystra töken dölja 20
En framtid utaf långa år! –
Der skall bekymret kanske följa,
Tätt i den flydda glädjens spår.

Då, unga känslofulla Flicka,
Vet att värdera det du fått, 25
En tacksam blick till himlen skicka,
Som skänkt dig Sångens gudelott.

Dess himlakraft dig skall bevinga
I smärtans kulna aftonstund;
Då skall du Fée lik högt dig svinga 30
Upp öfver Jordens dystra rund.

IMPROMTU [1814]

Blott än ett ord. – O vaka, vaka,
Ditt bröst är rent – Kanske en tid
Passionens storm det hem skall skaka,
Der fordom bodde lugn och frid.

5 Ach, vare det jag sagt förloradt,
Min blick i framtiden en dröm,
Om fruktan uttrycken förstorat,
Förlåt! – och blott min mening döm.

10 Ty vet, ur himlen den förmåga
Flöt ned, som eldar sångens röst,
Och denna helga gudalåga,
Blott brinner i ett dygdigt bröst.

Ifrån lilla Sophie till sin Mamma

Ach, knapt min lefnad hann att dagas,
Så brast det svaga lifvets band!
Men dock, så grymt är ej, att tagas,
Från jordens dystra, kulna land.

5

Hur mången sorg, hur mycken smärta,
Har icke sparats nu för mig! –
Och för ditt öma modershjerta,
Hur många tårar minskat sig. –

Då, dessa dina tårar stilla
Som rinna öfver din Sophie,
Och kom ihåg, min Mamma lilla,
En dag i himlen råkas vi!

10

Nu har det ljusnat för mitt öga,
Så gode äro Änglarne,
Blott kärlek härskar i de höga,
De ljusa, sköna himlarne.

15

Och jag för dig en sak vill röja,
Som nyss en Ängel sade mig:
”Ej mycket länge skall det dröja,
Så skänks ett litet syskon dig”.

20

O! gläds då lilla, goda Mamma,
Ty Änglarne ej narras, de;
Glöm mig, och blif igen densamma,
Snart skall en annan tröst dig ge.

5 Förtviflan har min Pappa pröfvat,
På mig så vredgad var han nyss! –
Jag dig så när från honom röfvat,
O blidka honom med en kyss! –

10 Blott! – då, en vinterquäll, den höga
Carlagnen blixtrar ner på dig; –
O! kasta då ditupp ditt öga,
Och fäll en tår, och tänk på mig! –

Till F* P*

Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning.

Jag geck på ängen ut en dag,
Mig tjuste vårsolens behag,
Jag ville vackra blommor plåcka; 5
Jag ville se små foglarne,
Som omkring fälten sjungande,
Så gladt, så ömt hvarandra låcka.

Jag framåt geck en liten stund,
Jag nalkades en liten lund; – 10
O se! – der satt, der satt så roligt
En liten Flicka, änglasöt,
Ur blåa, öppna ögat flöt
En blick på mig, så skälmskt förtroligt.

Hvad gör du, lilla, söta du? – – 15
”Jag binder blommor, ser du ju?
”En krans jag deraf tänker göra.” –
Så hördes lilla Flickans svar;
O hennes röst, så skön den var,
En ängel trodde jag mig höra. 20

Men, hvem skall väl din krans då få? –
”Åh! någon hittar jag väl på!” –

Hon log och teg – ”Men vill du sätta
 ”Dig ner en liten stund hos mig,
 ”Så skall jag, bästa du, för dig,
 ”En liten händelse berätta.”

5 Jag satte mig; Hon började:
 ”I natt hos Mamma somnade
 ”Jag in och sof så sött, så roligt.
 ”Då drömde jag, jag var hos Gud,
 ”Små änglar, uti himlaskrud,
 10 ”Omkring mig sprungo så förtroligt.”

 ”Då kom En fram till mig, som bar
 ”En krona – ach! Gud sjelf det var,
 ”Mig smekte han, så mildt kring håren.”
 – Hon teg – en perltår tilrade
 15 På kinden – o! der speglade
 Sig hela himlen i den tåren! –

 ”Och ej det minsta rädd jag stod;
 ”Han var ju ock så söt så god. –
 ”Hans blick blott kärlek syntes tyda,
 20 ”Till mig han sade: Emma hör!
 ”En liten blomsterkrans straxt gör,
 ”Du dermed snart en brud skall pryda.”

 ”Och straxt jag sprang så glad, så glad,
 ”Jag bröt mig blommor, bröt mig blad;
 25 ”Men ach! – då vaknade jag häftigt! –
 ”Men straxt i morse sprang jag ut,
 ”Och bandt – rättnu min krans är slut.”
 – Så sade hon, och knöt beskäftigt.

”Men bästa, lilla du – låt se,
Den kransen kan du mig ju ge?
Jag vet en Flicka, som skall blifva
Brud inom kort – Hon därför dig
Skall tacka. – Emma såg på mig, 5
Om hon sin krans mig skulle gifva.

”Men ser du”, sade hon – ”då Gud
”Sagt åt mig, sjelf, att åt en brud
”Jag denna kransen skulle knyta;
”Så bör hon också vara bra 10
”Beskedlig, snäll och godhet ha,
”Det skulle annars mig förtryta.” –

Det har hon Emma! – ”Men hörpå!
”Hon älskar väl små barn också?
”Det måste hon nödvändigt göra. – – – 15
”Och spela, sjunga bör hon, sen; –
”Ach om du vet, i himmelen
”Hur sköna toner jag feck höra!” –

Ach lilla, söta Emma, hör,
Alt det du nämde, just hon gör; – 20
”Och denna snälla, täcka skara
”Af Foglar tycker hon väl om?
”Och såna här små blommor, som
”Jag har – dem älskar hon väl, bara?” –

Ach ja! – ”Nåväl, se här, så tag 25
”Min krans – Men vänta, – ach då jag
”Ser Mamma kyssa ömt min Pappa,
”Så fasligt glad, blir ock då jag –
”O! bed då bruden, hvarje dag,
”Sin brudgum också hjertligt klappa.” – 30

Emot den menlösa jag log,
 Och utaf henne kransen tog. –
 – ”Men hör!” – så ljud dess ljufva stämma, –
 ”Bed henne också vara snäll,
 5 ”Och ändlin be till Gud, hvar quäll,
 ”Som Mamma gör, och lilla Emma.” –

Nu sprang hon upp så lätt som vind;
 Jag kysste hennes rosenkind,
 Tog kransen, och mig hemåt vände.
 10 Så godt åt mig hon log – och sen
 Sin väg hon hoppade – dock än
 Hon slängkyssar i luften sände.

Den sköna kransen, som jag bar,
 Af Törnrosor och Liljor var; –
 15 De förra kärlek, hjertats lenhet
 Och godhet och förtroende
 Betydde – men de sednare
 Betydde sanning, oskuld, renhet.

De voro blommorna deri. –
 20 Men hema Agnes och Sophie,
 Med dessa blommors, blott, förening
 Ej nöjde, – äfven fästade
 Bland dem Vergissmeinnichterne. – –
 Kan någon gissa deras mening? –

Fördenskull, älskade Fredrique,
 25 Tag lilla Emmas krans – så rik,
 Så skön, som den hos oss kan knytas.
 – Se, *Oskulden* har bundit den,
 Den räcks Er utaf *Vänskapen*,
 30 Och skall i *Myrten* snart förbytas.

TILL F* P* [1815]

Så lycklig – som vi önske – blif! –
Så skönt framflyta må Ert lif,
Så – som Er Harpas himlastämma! –
– Men ach! låt oss ej glömda bli,
På Agnes tänk – tänk på Sophie! –
Tänk ock på mig, och lilla Emma.

5

Epigrammer,

öfver några blommor.

1. Öfver Myrten.

5 Ej någon blomma eger jag,
Blott friska blad, är mitt behag; –
Ej glans – blott vällukt kan jag gifva.
Lär dig att söka, Menniska,
Din fägring i det Nyttiga
Du gör – och du skall älskad blifva.

2. Öfver en hvit Narciss

10 Kom se, hur hvit, hur skön jag är!
Så ren, så fri från alt begär,
Mitt namn var känt i alla tider. –
Var ren, var oskyldig som jag,
15 Så skall, liksom jag vällukt sprider,
Du sprida omkring dig, behag.

3. Öfver Syrén.

20 Från stolta häckar doftar jag
Min vällukt kring den sköna norden.
Men ach! – knapt börjar mitt behag,
Så dör jag, vissnad, böjd mot jorden.
Lef väl! gör gagn, ditt lif är kort,
Förgängelsen i spåren smyger.

Var god! – att icke ångren bort
Med dina sista suckar flyger.

4. *Öfver Törnrosen.*

Från Morgonrådnaden jag fått	
Min färg – från Elysén min ånga.	5
Jag har ock taggar – men de blott	
För den, som oren, mig vill fånga.	
O Flicka, då en plats du går	
Att vid din hulda barm mig gifva:	
Då under mig ditt hjerta slår:	10
Låt mig din <i>minsta</i> prydnad blifva;	
Låt mig blott ana huru stor	
Den himmel är, derinne bor.	

Till Sophie *)

d. 15 Maj.

5 I Himlen knöts af Änglarne
 Två Kransar, och till Menskorne
På Jorden ned – hit ned, de sändes.
Ach! förr så dyster jorden var,
 Bekymmer blott, och qual hon bar.
Men nu i hvarje bröst en helig låga tändes.

10 Se – bästa, älskade Sophie,
På denna dag ha samlats vi
För att ditt ljufva minne fira.
Hör altså, hvilka blommors slag
Det varit Änglarnes behag
Att i de kransarne, till Menskjors välgång vira.

15 Af *hvita Liljor* bunden var
Den första – *Vänskap* innebar,
Och ömt förtroende dess mening.
O se! vår älskade Sophie!
 Åt dig den kransen räcke vi!
20 Försmå ej Liljornas okonstlade förening.

*) Skrefs på begäran, till en okänd Person.

TILL SOPHIE [1815]

Den andra kransens blommor, de
De voro likväl skönare; –
För *Kärlek* var den kransen knuten.
Törnrosor var dess blommors namn; –
O se! de vinka dig en famn, 5
Sophie! som öppnas Dig, och blott af Dig blir sluten.

Så lugn, så skön, som Himlens blå
Din hela lefnad flyta må!
Men ach! – Om ödet skall oss döma
Att skiljas, glöm ej Vänskapen! – 10
Fast lycklig genom *Kärleken*
Tänk dock ibland på *Vänskapen*
Glöm icke Oss Sophie! – O svär att ej oss glöma
1815.

Törnrosens Ursprung.

*Till J*L.** i anledning af ett förloradt Vad –*

5 I Himlen brann en gudalåga,
Den brann hos Gud – och Änglarne
Sjelf deraf fingo sin förmåga,
Att vara himmelskt lycklige. –
Och se – O se! ur Himlen neder
Flöt denna Eld i Menniskan; –
10 Den trängde genom alla leder,
Och Hjertat deraf heligt brann.
– ”O!”, sade Menskan, ”hvilken låga
”Är det jag bär inom min famn?” –
Då hörde Himlen Menskan fråga,
Och svarte ”*Kärlek är dess Namn.*”
15 Och kärlek genljudd Naturen,
Alt vaknade, der förr var död;
Liksom en Drottning, himlaburen,
Hon sjelfva stoftet lefva bjöd. –
Då sprang ur Jorden fram en *Blomma*,
20 Den rena Kärlekens Emblem,
Stum undran!! – blott den lilla, fromma
Zephyren kyste Blommans bräm.
Utaf Auroras purpur lyste
Dess blad – i kalkens öppningar
25 Oskuldens milda löje myste; –

TÖRNROSENS URSPRUNG [1815]

Och stjelken Hoppets grönska bar.
Men ach! Kän denna ångas nectar,
Som ur dess hufvud doftar, kän!
Hon, som en sådan vällukt fläktar,
Visst ursprung har från himmelen!
Och se dess sköna Blomknopp sluten,
Likt tvänne hjertans slutna famn
– O ja! – för Kärlek blef hon knuten
Den Blomman! – Törnros är dess namn

5

1815.

Bref till Louise *)

Impromptu

5 Mitt hjerta slog så högt en dag
För Dig, Louise, min dyra, bästa! –
– O se! – *tre* blommor tog då jag,
Att i en ring åt Dig dem fästa.

10 *Förgät ej mig*, då ödets hand
Långt öfver hafvet bort mig skickar,
Ju Himlen syns i alla land?
Däruppe möts då våra blickar!

15 *Förgät ej mig*, då Kärleken
Dig eldar vid din Makes minne;
Ach! får ej också Vänskapen
Ett litet rum uti ditt sinne?

20 *Förgät ej mig*, då Tiden ock
På våra hår sin snö skall skaka;
O! låt ditt hjerta varmt ändock
Slå lika högt mot mitt tillbaka!

) Skrefs på begäran af Fr. J H* till Fru L*– S*, vid ett tillfälle, då den förra gaf
20 den sednare till Souvenir en *Tagelring* med 3 infletade *Vergissmeinnichter*. –

BREF TILL LOUISE [1815]

Tre önskningar jag stält till dig,
Louise! låt dem ditt hjerta hinna! –
Tre blommor äfvenså från mig,
Du skall i lilla Ringen finna.

Förgät ej mig är deras namn
Louise! Dig tolka de mitt minne! –
O! tryck min Ring då i din famn,
Och tro att sjelf jag är derinne! –
JH.

5

1815.

Till Louise. *)

d. 25 Aug.

Louise! emottag utaf Vänskapen
Ett yttre tecken af en inre mening;
5 Jag denna *Blombouquet* – och tänk vid den
På våra hjertans trofasta förening!

Se, hur den ena lilla blomman sig
Förtroligt mot den andra blomman lutar;
Så nickar du, Louise, så ömt mot mig,
10 Och jag förtjust uti min famn dig slutar.

Men ach! kanhända mulnar himmelen,
Oss från hvarann skall kanske ödet rycka!
O! räck mig då din hand, Louise – Jag den
Till evigt minne utaf dig skall trycka!
15 Ach ja! må Glädjen ständigt omge Dig,
Men glöm ej mig, Louise, men glöm ej mig.

A. M.

1815

) Skrefs på begäran af A M**, till L* S* – . Det är således stäldt ifrån den förra
20 till den sednare – Med densamma lemnades en *Blombouquet*.

Den 25 Aug. 1815.

Dedication till Fr. C H**

Välsignad vare den	
Som fått af Himmelen	
Ett ädelt, rent och känsligt hjerta; –	5
Som vet hvad Vänskap är,	
Hvad Ömhet innebär,	
Och som förstår en Likes smärta.	
Dock – ännu större, den,	
Som äger Känslor – men	10
Med uplyst vett dem vet att styra.	
En sådan känner jag,	
och Hennes dyra namn – fast svag	
Jag vågar ägna här min ringa Lyra.	
<i>CJLA.</i>	

Ode öfver Vänskapen.

*Till Louise S***

5 I sorg och qval var Jorden sänkt,
Med tårar och med blod bestänkt
Dess mull. – Från hvarje Menskligt hjerta
Upsteg en suck mot Himmelen
Som bönföll i bedröfvelsen
Om lindring i dess grymma smärta.

10 Då rördes Himlen härutaf;
Sitt hårda straff den eftergaf; –
Den mildt de fordna brott förlåter,
Och ner till Jorden skickades
En ängel – så försonades
Med Himlen Menniskorna åter.

15 Ner genom rymden Ängeln svann
– O se, O se! ren nalkas Han
På lätta rosenskyar buren.
Zephirer leka med Hans hår,
En himlaånga i Hans spår
20 Sin vällukt sprider kring Naturen.

O tystnen, tystnen fåglar små!
Blott lyssnen, lyssnen, hören på!

ODE ÖFVER VÄNSKAPEN [1815]

Se, Ängeln tog en *Krans* från Pannan,
Och sade: "*Vänskap* är mitt namn
"O Menskior öpen då er famn,
"Och sluten ömt deri hvarannan.

"Se, denna *Krans* från Himlen är, 5
"Den mening som den innebär
"Skall frälsa Jorden ifrån smärtan; –
"Ach! Menskior, liksom Blommorne
"Här äro sammanflätade,
"Så vare också era hjertan!" – 10

Så sade lille Ängelen,
Och återflög till Himmelen,
Men *Kransen* blef på jorden lemnad;
O! älskade Louise, se här,
Den lilla *Kransen*, här den är, 15
Och åt ditt hufvud är den ämnad.

Blott *Vänner* omkring Dig du ser,
Louise, som intet önska mer,
Än dig att i sin famn få sluta;
Ty *din* är denna sköna dag, 20
Och vare Himmels behag,
Att du får många så'na njuta

1815.

[Inledande dikt i gästbok i Fagerviks Park]

5 Kom ädle Vän! kom du, som nalkats denna strand,
Se denna Hydda är Förtrolighetens Tempel;
O! skänk oss då en Rad, som skrefven af din hand,
Utaf ditt hjerta bär en sann och ädel stämpel.

10 Men tekna icke ord som lysande af Vett,
Med snille prunka blott, med qvickhet endast skryta; –
Skrif dessa enkla Ord, din känsla föranledt,
Som utan konstens lån, blott ur ditt hjerta flyta.
Skrif utan fruktan; – vet, ej Vänskap älskar glans; –
Ach! denna glans tvärtom ej sällan Känslan quäfver.
Man ler väl – det är sant – åt mången quick sentence, –
Men hjertats helga språk i evigt minne lefver.

15 Ty skön är Vänskapen, – så skön som lifvets vår,
Så länge Vänners krets vi änn ej minskad finne;
Men tung – O! dubbelt tung och bitter är den tår
Som faller på vår kind, vid en bortgångens minne.

20 Se Himlen är så hög, så ren, så skön i dag.
Men ach! den kanske snart i dystra moln sig döljer.
Zephyren susar nu kring blommornas behag,
Men kanske jorden snart i storm och töcken höljes

INLEDANDE DIKT I GÄSTBOK [1815]

Då kän, – O, om du har ett menskligt hjerta, kän
Af hvilket värde jämväl dessa Blad då blifva, – – –
Fast himmel, haf och land oss skilja från vår Vän,
De oss likväl ännu en Vink från honom gifva.

Hvar mening, hvarje ord blir då en rikedom, 5
En röst ur Himmelen, som tröstar ömt vår smärta;
Hvart streck, hvar liten punkt är ju en helgedom,
Ty äfven deruti Han målade sitt hjerta.

Skrif altså, ädle Vän! – nu – då du änn är vår,
I denna Hydda här, Förtrolighetens Tempel; – 10
Gif oss en Mening blott, som af din hand bär spår,
Och af ditt inre lif en skön och trogen stämpel

Min Dröm

Jag såg en *Qvinna*, väldig och stor
I gyllne fransar och silfverflor;
Med sjelfförnöjd stolthet hon framåt gick
Och kastade kring sig en tendre blick.

5

En *Yngling* der framme så reslig stod
En ljungeld geck ur hans öga. –
Han klättrade upp med lejonmod
Mot branten af Klippan höga.
Men ach! – Hans hopp, förgäfves det var,
I molnena Klippan sin hjessa bar,
Och Solen var sjunken! – Nattens vind
Slet ynglingens hår kring blekan kind.
Nu grep en svindel pannan – hans hand
Föll ned – han drömde om trolltjusta land
Han drömde sig uppe på branten vara,
Och hörde sin röst Trollharpor svara.
Förgäfves så skönt ur himlens Natt
Nerblossade Stjernan – hans blick var så matt
Så febersjuk, så yr var hans hjerna,
Han såg ej den sanna Himlens stjerna

10

15

20

Den kommande granna Damen Han såg
”O! Helvetes Kona! rätt väl jag dig finner!”
Hett sjudande blodet i ådrorna rinner,

MIN DRÖM [1815]

Kring halsen på Damen Han åksnabb låg.

Nu hjälpa ej gyllne fransar och flor,

Ej utsökta ord, ej tendra blickar

Hans seniga arm henne kramar. – o ve!

Han bortsliter fransar och flor – O ve!

5

Derunder ett Benragel hemskt framnickar!

– Jordens undran var stor! – stor! –

Han Vidundret krossar – Med knakande skall

Det ramlar – Men O! i sitt döende fall

Dess knotiga armar hans knän omfatta

10

Han slog, han stridde med lejonmod:

Förgäfves! Han fångslad i famnen stod,

Och hörde ur skogen Gastarne skratta.

Dånande slog hans jerniga arm,

Så skogen klang af Benraglets Echo

15

Dock icke de fletade knotorna veko

– Bäfvan isade ynglingens barm.

Ve – o Ve!

Himlen mörknade,

Jorden darrade,

20

Afgrunden gapade,

Upp – o Ve! –

Armen tystnade,

Ögat svindlade! –

Bägge ramlade

25

Ner – o Ve!

Ett grå blått Tökn upsteg i Norden

Det höljde den dystra, qualmiga Jorden! –

Dock! – Töknet vek

Från Jorden åter:

30

Och ny var Verlden,

MIN DRÖM [1815]

Kring blåa fjärden
Susade åter
Trollsländans lek.

5 St! St! – O hör,
Hvad prasslar borta
Vid Silfverbäcken? – –
I rosenhäcken
O se! – der borta
Ett *Barn* sig rör!

10 I ögats flod
Sig dunkelt målar
Blå Himlen, – Vinden
På liljekinden
Flammande målar
15 Morgonens blod.

Omkring hans hår
Se Fjärlar leka;
Gulläplen tunga
I häcken gunga,
20 Och Dilamm leka
I Lejons spår.

Nu Himlen klang
Sin Sång mot Jorden
Harmoniskt åter! –
25 Och nu – nu åter
Fattade Jorden
Himmelens klang.

NB. *Hvad må det betyda?*

1815.

Till en Fru S*

(Skrefs i annans Namn, på hennes Födelsedag)

Du öma Vän, som i en ljuf förening
Af lika Känslor, är så kär för mig:
Förstå i dag mitt hjertas goda mening;
Men döm den ej af mina Ord till dig, 5

Ej mina Ord jag lärt att sammantvinga
I Poesiens glänsande behag:
Blott några enkla Ljud min Mun kan bringa,
Dig till ett offer på din sköna dag: 10

Ty *din* är denna dag jag nu ser glimma:
På den Försynen gaf oss dig till skänk,
På den ju slog din första Födsettimma?
Då smiddes Vänskaps Kedjans första länk.

O måtte än Vi samlas tusengånger 15
På denna dag, vid ljudet af ditt Namn. –
Nu tystnar jag: ej har jag flere sånger,
Men Hulda! låt mig falla i din famn.

FAGERVIKS URSPRUNG.

Herrskapet Hisinger

i ödmjukhet

tillegnadt
CJLA

O – skynda från Parnassens gyllne spetsar
 Apollon, alla Sångers Konung, skynda ner –
 Din silfverlyra stämm – och öfver Jordens kretsar
 Låt under-toner klinga! – Ännu mer:
 Låt uti nio purpurmoln omkring dig gunga 5
 De nio Sånggudinnors himlachor,
 Förente, att tillsammans värdigt kunna sjunga
 Om detta Slott, som mitt i en förtrollad Park sig höjer;
 I hvilket åsyn Hafvets våg sig ödmjukt böjer,
 Och hvaruti den ädelborna Släkten bor. 10

Hvad hör jag? – Hvilken klang omkring mig susar!
 Mitt öga sluts! – en Underkänsla mig berusar:
 Ryckt bort i fordna Verlden jag mig ser,
 En gruppe af okända gestalter kring mig ler!
 Hvad vill den mig? – Ha! – Medelhafvets våg ju brusar 15
 Framför min häpna syn! – och denna gyllne Strand? –
 O ja! – jag känner detta land! –
 Det är ju Cypern, mot hvars kust sig böljan leende krusar?

Högt öfver Paphos, gungande i himlaskrud,
 Lätt buren af rosensky, Vulcani Brud, 20
 Den hulda Venus satt; – dock, mot den sköna kinden
 Sin arm hon stödde tankfullt nog – och Vinden
 Förtrytsam hennes dunkelblanka lockar slet: –
 Visst icke hennes sköna öga tårar gret – – –
 Dock – grufflig ledsnad syntes tydligt henne plåga. 25

Då steg Vulcan, så kär och trogen fram:
 ”O min Cythere! – O du min öma låga!

- Hvad qual är det, som plågar dig? – O skam,
Om icke jag – om ej Olympens gudaskara
På hvarje trånblick från ditt öga upmärksam
Att åter den i leende förbyta, skulle vara!
- 5 Säg blott – befall! – –”
- – ”Vulcan! hon hördes svara,
- Visst är din godhet stor, jag tackar dig!
Men ach! – du än kan fråga, hvad som plågar mig?
Här gungande jag öfver Paphos sitter,
- 10 Från hundra Tempel stiga rökvråk opp,
Och tusen hjertan nämna mig: Sitt Hopp, – – –
Dock O! – alt detta guld – alt detta glitter,
Och denna ständigt gröna blomsterstrand! – – –
O! hvilket evigt samma! – hvilket ängsligt land!
- 15 Af tråk jag dör!” – – –
- – så hördes hennes matta röst,
- Och pannan sjönk mot hennes alabasterbröst. –
Bekymrad gick Vulcan, och tänkte i sitt hjerta
Hur någon hjälp han skulle finna – då förbi
- 20 Just Mars i rustning kom: – till honom i sin smärta
Han vände sig, och bad om något klokt parti.
Då samlades kring dem Olympens hela folk;
Hur mången suck var icke då en liflig tolk
Af det deltagande, den sorg hvarenda hyste?
- 25 ”Ach! Venus gråter!” – hvem det hörde och ej ryste?
Så uppfann man till slut ett infall nytt och skönt,
En Lustresa, långt bort till obekanta stränder: –
Och – himmel! – skulle dessa nya underbara länder
Förströ Cythere! – hvem vore icke då belönt? – – –
- 30 Så sagt och gjordt. Men denna Resa blef nog lång. –
Den är just ämnet för min hela Sång. –

I tåget främst Neptunus åkte – vid hans sida
 En Nymf, så skön som Morgonrådnan, satt – –
 Hon hette Rahma: – tusen timmar syntes lida
 Som en minut i bredd med denna himlaskatt.
 Uti en snäcka af agat, med sex Delfiner 5
 De skynda fram, och Hafvets våg omkring dem hviner.
 Derefter stormar Mars på Chirons stolta häst,
 Med guldhjelm, sköld af diamant och silfverpansar. – –
 Och i hans spår – hvad skilnad! – mild som Vårens fest
 Ses Flora dansa fram i lätta blomsterfransar. – – 10
 Nu kommer sjelf Vulcan – hans gång är tung –
 Hans panna vis – hans blick ej ung –
 Men djupt beräknande det ädla Jernets värde,
 Han omkring sig beskådar skarpt Cykloperne,
 Dem han sin konst och klokhet lärde, 15
 Då de tillsammans under Etna hamrade. –
 Han låghalt – som förut hvar Mytholog väl kände –
 Med käpp i hand går fram: – tyst önskar Resans ände.–
 Men tystna, djerfva sång! – hvem kommande jag ser?
 Lik nectarången från Olympens regioner, 20
 Lik Himlarnes musik igenom Verldens zoner,
 Så flytande på luftens ethervågor ner
 Ses Venus i sin vagn af turturdufvor dragas,
 Och endast hennes Skönhets gloria försvagas
 I någon mån af tvänne Gracer, som bredvid 25
 I vagnen sitta jemte henne. –
 Men – hvarför endast tvänne?
 (Ach ja! – den tredje sjuk vid afresan blef kvar
 I Paphos lund – med sin melancholie i strid!)
 Dock tretalet ändå kring Venus upfylt var, 30
 Ty se – vid hennes fot i Sidenvagnens char
 Skalkagtigt Cupidon med azurögon blickar,
 Och mången pil i tysthet skickar
 Bland Nymferna, som, gungande i öma dansar,

Kring vagnen flyga, sammanfletade med kransar:

Och sist i detta tåg, efter Vulcans gemål

Apollon, och de nio Systrarne i famntag slutna,

Går spelande, med lagerlöf kring hjessan knutna,

5 Och i den takt, som klingar från hans lyras stål,

Ses hela Tåget skynda bort från Cyperns stränder

Mot Norden långt, till mörka, obekanta länder.

Ach! hvem förmår, att följa nu den väg

10 Som resan tog i lång och okänd krökning,

Der hvarje föremål, hvarenda steg

Gaf åt Cytheres beundran ny förökning? –

Långt bättre, än att följa Resans spår

Är det, att märka på Vulcan, hur vis han går,

15 Och lär Cykloperne, att räkna och att smida:

Och – efter dem – vid tvänne Gracers sida

I bländande Gestalt den sköna Venus se:

Än mer,

Hvem önskar ej en teckning af de tvänne Gracerne?

20 Se här:

O hör! den *ena* ljuf, som Sånggudinnans harpa,

Och huld, som rosenången om en Sommarqväll: –

Den *andra*, lik Diana, jagande på Pindens fjäll,

Så yr och lekande, med ögon, skarpa

25 Och skälmskt tillika leende: – se der en bild af dem! –

Dock, ringa Lyra! – dina strängar högre stämm,

Och högre än! – om du om Gracerne vill sjunga.

Hvad djerfhet? – Nej! – låt en accord blott gunga

Fram öfver strängarne – och sluta sedan nöjd:

30 ”Så se! – Mot höga alabasterklippan böjd

En *Törnros* lågande i purpurglans sig lutar:

Så tyst och from – som Nattens Luna – står hon der:

I hennes knopp sig blad på blad förtroligt slutar,
 Knappt vågande att öppna sina rosenknutar
 För Vårens öma morgonflägt: – så här,
 Ömt emot Venus lutad, satt den *ena* Gracen,
 Och hennes tusende behag af silfvergazen 5
 Fördöljas djupt, likt känslorna i hennes bröst – –
 O! knapt en tusendel af dem hos henne anas,
 Om ej, då någon gång man hör dess änglaröst,
 Då hon till svar af Venus manas. –
 – Nu åter, skåda bort, up till Parnassi brant 10
 Se hur *Castalias bäck* i diamantedroppar
 Ifrån cascade ner till cascade beständigt hoppar,
 Och kysser blommorna på hvarje kant:
 Hur tusen foglar der, och hvarje fjäril doppar
 Sitt hufvud och sin näbb i hennes klara våg; – 15
 Så leende och muntert orolig man såg
 Den *andra* Gracen vid Cytheres sida. – –
 Men under skämt och samtal öfver vägens längd,
 Och om de nya landskap, som sig visade i mängd,
 Sågs deras gylne Char mot norden stilla skrida. 20

Nu hastigt mötte man en strand:
 Neptunus uti tåget främst, steg först i land, –
 Han med sin treudd skapte om naturen,
 Snart såg man hela kusten uti vikar skuren, 25
 Och uti hafvets bryn en liten Ö,
 Så blomstrande och skön, som fordna Eden,
 Med gylne frukter hängande ur träden:
 Här bygde han ett Sommarhus, att ljuft förströ
 Sin tid med Rahma, med sitt hjertas herrskarinna: 30
 Och gaf åt Ön – som högst naturligt var –
 Det sköna Namn, som Rahma bar,

För att i alt om henne sig påminna. –

Men upåt längre än Vulcanus seglade,
Och vid en liten ström, som slöt i viken,
Han genast Smedjor bygde, – sina hammare
5 Och bäljor stälde upp – och, att få smida, fiken,
Han straxt sitt arbete begynte dånande,
Så alla Landets foglar flaxande,
Tog' flykten bort, långt in i mörka skogen.

Nu efter honom framkom Mars i vapenglans,
10 Och genast omkring smedjorna, sin vana trogen,
Han flere Parker røjde up till jagt och blodig dans
Med varg och björn. Än mer. – Der fans en mängd små sjöar
Som vatten gaf den ström, som dref Vulcani värk,
I dem nu Mars planterade små täcka öar
15 Med tjusningsfulla Lundar. – Och – O Lyra, – märk!
Bland dessa Parker *en*, så skön, att Aurora
Med sina Nymfer sjelf, hvar morgon och hvar quäll,
Uti dess dunkelljufva skugga kom att lyssna
På Philomelas sång, och då hon hört den tyssna,
20 Att bada geck vid Parkens strand, så säll,
Att intet hon af Cypern synts förlora. –

Men, glöm ej nu, att efter Mars, den öma Flora
Steg up i land. – Straxt hon bredvid Vulcani bruk
Feck se en däld – och bredde der sin blomsterduk
25 Ut till en Trägård rik, som tvänne Hesperier
På drufvor, ananas och i Orangerier
All denna stolta frukt, som utgör Söderns prakt,
Och som att framtrolla, blott Flora sjelf har makt.

Men hör! – Apollon nu med sina Systrar smugit
30 Sig framför Venus tyst, och till de andra flugit
I hast, att innan hon till denna strand hann fram,
I ordning hålla alt, att henne emottaga. – –
Omkring åt alla håll han blickar upmärksam
Och ser vid Insjöns strand, just bredvid Smedjans damm

En tjenlig höjd, att ett Pallats i ordning laga.
 Vulcan och Mars, straxt färdige, att deruti
 Sitt bistånd honom ge, en murar och en timrar,
 Och vindsnabbt börjar nu ett Slott – likt Amfions feeri –
 Sig upåt resa. – Lika prunkande alt skimrar, 5
 Som sjelf Olympens Sal mot Helios glimrar.
 Men under detta arbete, som Venus egnadt var,
 Apollon uti Floras nya Trägård promenerar:
 Han planer öfverlägger – ingen omsorg spar
 Att pryda Slottets nejd. Just nu han observerar, 10
 Att något fattas. – Plötsligt stannar han,
 Och just på gränsen utaf Trägården han lyftar
 En brant och kolsvart klippa up – mot skyn den syftar
 Derofvanpå ett skönt Kastell han lägger an:
 Alt likna skall – till följd af Grekelands exempel – 15
 Parnassens himlaberg, med Delphi tempel,
 Och underbara Pythias orakelsvar;
 Ju hela denna nejd Apollons sällhet var,
 Hvad under, om han kär den [i] sitt minne bar?
 Fördenskull nu på branten han sig satte 20
 Just vid Kastellets fot – och Lyrans silfverklang
 Lät höra – himmel! – Stenarne i slottet han försatte
 Till lif, – att sjelf sig röra han dem tvang:
 Så – liksom blommor små ur Jorden springa,
 Man nu såg Slottets murar up sig svinga – 25
 Och rundt omkring en Stad af smärre hus
 Förvånade sig resa up ur mullens grus.

Just nu, då alting här förtrolladt blifvit
 Så skönt – då såg man Venus gylne Char 30
 Framdofta genom luften. Dufvornas två par,
 Som vagnen draga, få sig straxt ingifvit

Utaf Apollons sång, att här sig sänka ner:
 Och straxt man nu den sköna charen ser
 På gården stanna framför slottets trappa – –
 Cythere af ljuf förtjusning ler – –
 5 Hon reser sig, att stiga ur. – Sin smedjekappa
 Vulcan nu kastar af sig straxt, och framåt varm
 Han haltar full af nit, att henne ge sin arm;
 Så går det höga Paret upp i Slottets salar;
 Cythere beundrar nejdens skönhet. – Cyperns dalar,
 10 Omväxlande med Nordens kalla hemska skog,
 Alt detta underbart ger henne ämne nog
 Till tusen nöjen, som ej Södern skänker: –
 Nu hennes öga jemt af sällhet blänker! –
 Hur gladdes ej Vulcan dervid?
 15 Och denna Sällhet räckte jemt i fyra månars tid; – –
 Ty – – – ach min Harpa! skynda nu din sång att hvila!
 Från Nordens pol jag hör ju stormar ila,
 Och VinterGubben, med sitt långa snödrifsskägg,
 Sig bister lutar mot Palatsets vägg – –
 20 O hjälp! – Hur skulle Venus då ej rysa
 Vid denna syn, så stygg och ovan på en gång?
 Hon up ur Liljebröstat drog en suck så lång –
 Och sjelfva hennes ögonglober man såg frysa!
 O ve! – då hela gudasällskapet hvarandra
 25 Hopsamlade i största hast – och främst Vulcan –
 Bort genom luften – liksom Svanar vandra
 Mot södern – hela Tåget nu försvann.

30 Så – lika snabt och underbart, som dessa stränder
 Från ödemarker skapades till Cyperländer –
 Så genom ödets nyck, de öfvergåfvos nu
 Igen i hast – och stodo sen i många

Ja många tusen år, rätt ängsliga och långa
I ödeskick, som förr. – –

– – Dock helga *Saga*, du

Som oss så underbart med fordna taflor tjusar,
Som hvarje Skald med gylne svärmeri berusar, 5
Åt sorgen sjelf ger ögonblick af salig fröjd: –
Du, Minnets Skyddsängel på Famas vingar höjd,
Du ville ej, att *denna strand* åt Glömska dömdes,
Fast den i Nordens skumma nätter gömdes:
Fördenskull än i dag en Sägen går 10
Rätt underbar bland Folket: och som säkert spår
Af denna Gudahändelse syns lemna:
Den sköna, fagra Viken heter än den sjö,
Som denna hafsstrand vattnar: – än man Rahmasö
Derutanför i hafvets bryn vet nämna. 15
Vulcani smedjor, Slottet, Floras rosengård,
Ja, höga Klippan der bredvid med Delphi tempel, –
Och Stad och Park – alt skyddadt genom tidens vård
Man ännu ser: – och (det som knapt i verlden har exempel)
Den Sagan ibland folket går, 20
(Dock hvem på Folkets syner tro väl sätter)
Att fyra månar hvarje år
Ännu Vulcan med sin Gemål från Cyperns slätter
En Lustresa hit gör. – Vid sidan af Cythere
De tvänne Gracerne man än beständigt ser, 25
Och Cupidon så blåögd och så guldbeströdd om håren,
Som första gången, då de synts. – Dock ej i spåren
Af dem man nånsin nu de andre gudarne
Mer ser: – men än jag ej till Sagnens slut har hunnit,
Som går bland folket – fins väl underbarare? 30
Nu sista året påstår man sig hafva funnit,
Att äfven Mars lät åter ibland dem sig se! –
Och han skall hafva synts i lätta bojor knuten
Utaf den ena Gracens silfverflor:

Knapt synlige dock dessa bojors magt så stor
 Skall vara, att Olympens hjelte, innesluten
 I dem, att följa tvungen är: dock af hans skick
 Att döma: af hans ömt förtjusta blick, –

5 Han synes ej mot bojan spjärna,
 Men fängslas gärna, gärna.

Nu är väl detta alt rätt godt:

Men kloka Gummor gå omkring med långa näsor
 Och runka sina nackar litet smått

10 Om dessa resor.

Af detta phenomé, att Mars sig vist, nu en vill spå,
 Att ingen syn man framdeles mer als skall få
 Af hela gudasällskapet på dessa stränder. –

15 En annan Käring i fröjd slår samman sina händer
 Med pekfingret för näsans tipp,

Hon syns så outsäjligen vis och sipp – –

Och säga tycks: ”Nog vet jag, hvad jag kan bedyra,
 Och det är visst, att nu, – – ”

fy, fy! min dumma Lyra!

20 Hvert börja dina strängar nu så fånigt yra

Bland spådomar och snack! – är sådant Poesi?

Oh! hvilket simpelt slut på denna stolta Sången!

Om det jag kunnat tro, jag straxt vid första gången

Ryckt dina strängar ner! – men straffad skall du bli

25 Af mig

I stället nu! – i kras med dig! – – och inga toner

I quäll mer skola ljuda öfver Verldens Zoner

Från dig!

Catalog

öfver

FAGERVIKS BIBLIOTHEK

Upsatt år 1815

Alt ting, det må vara af större eller mindre vikt, bör, för att kunna lyckas värkställas efter en gifven Princip. – Ordnandet af en Boksamling, ehuru icke en sak af så stor vikt, är likväl vigtig nog, att aldeles kunna misslyckas, såvida man icke förut med sig sjelf kommit öfverens, hvaruti egentligen den ordning består, efter hvilken Böckerna böra 5 ordnas. Här visa sig straxt tvänne särskildta Omständigheter, hvilka aldeles icke böra förblandas. – ”*I hvad ordning böra böckerna stå på sjelfva Hyllorne?*” – Och, ”*uti hvilken ordning böra de igenfinnas i Catalogen?*” – Ofta har man ansett dessa tvänne frågor såsom ett och det samma. Ändamålet trodde man nemligen lättast vinnas, om Böckerna i nå- 10 gon viss ordning Classvis uppsattes lika på Hyllorne, som i Catalogen, då besväret att igenfinna dem förmodades blifva mindre.

Men andre hafva hyst en annan tanke, och hvilken här blifvit följd. Angående den *första* frågan tror man sig böra följa den grundsatsen, att Böckerna på Hyllorne upställas, efter Bandens utseende och Formatens 15 storlek. I följe häraf måste Böcker, om de också innehålla de skönaste och förträffeligaste saker, likväl beqväma sig att stå bakom i någon mörk vrå, om de genom sin Egares eller Händelsens caprice, icke erhållit en inbindning, hvars prydlighet kan recommendera dem en plats på främsta raden. Denna plats skall deremot intagas af hvarje Bok, som 20 eger ett skönt Band, den må för öfrigt innehålla de största uselheter, Ingen må säga att detta är orätt; – Ingen må beklaga att det som understundom händer i den stora Verlden, äfven skall sträcka sig ända till Böckernas lilla Verld. – Tvärtom vore det ganska lyckligt, om detta *blott* sträckte sig inom den *sednare*. 25

Men om nu denna Princip är antagen, så kommer den andra frågan, ”*Huru böra Böckerna inskrifvas i Catalogen?*” Svaret blir: ”Catalogens Ordning bör vara den, att hvilken Läsare, som hälst, med största möjliga lätthet derstädes igenfinner den Bok, som åstundas, och sedan den är

funnen, äfven tillika får en anvisning, att med största möjliga lätthet träffa den på Hyllorne.”

För att inse hurudan en sådan ordning i Catalogen bör vara, låt oss tänka på följande sätt. Det samtliga Herrskapet af Läsare, äro: *Antingen*
 5 sådane, som värligen veta *hvilken* Bok de vilja läsa – *Eller* sådane, som icke bestämt veta detta, men likväl önska någon Lecture.

De förra vinna utan tvifvel lättast sitt ändamål, då de finna Catalogen uppsatt i *Alfabetisk ordning*. Likväl kan det ibland hända, att ehuru man bestämt vet, hvilken bok man vill läsa, man dock icke alltid mins *Titeln*,
 10 fastän man kommer ihåg *Författarens* namn – äfven ibland *tvärtom*. Det var derföre nödigt att i den Alfabetiska Ordningen finna såväl *Titlarne* som *Författarne*. I anseende till anonyma Skrifter var detta omöjligt. Men med de öfrige (undantagande några få af mindre vikt) har detta iagttagits. Säkra-
 15 sten igenfinner man en Bok, då man slår upp *Författarens* namn.

Om *det sednare* slaget af Läsare, som ej bestämt sig för någon viss Bok, äfven drifvit sin liknöjdhet så långt, att de ej en gång önska den inom någon viss genre, så får man be dem hafva den godheten, att leta, tills de i Catalogen träffa något, som vinner deras tycke. Det är enligt sakens natur, att det *omöjligen* på annat sätt *kan* ske. – Men om, hvilket
 20 vanligtvis händer, de vilja läsa uti något visst ämne, så blir eftersökandet mycket lättadt genom följande inrättning. – Böckerna äro indelade i 5 Classer. På venstra Marginalen, framför Boken, står Nummern af den Class, till hvilken den hör; och på det att denna Nummer så mycket förr måtta falla den sökande i ögat, har hvar och en sin särskildta färg. – Om
 25 man t. e. önskar en Historisk Bok, så ögnar man hastigt igenom Marginalerne på venstra sidan, och öfveralt der man ser en *Blå Tvåa*, så får man en Bok i sitt tycke.

De fem Classerne äro följande:

1:*sta* Cl. *Egentliga Vettenskaps Böcker*; såsom uti Theologie, Philosophie, Mathematik, Economie, Medicin, Mineralogie &c., äfvensom
 30 Läroböcker, och Lexica (Undant. *Historiska*).

2:*dra* Cl. *Historiska Böcker*; Härtill komma Lefvernesbeskrifningar, Memoirer, Äreminnen, Bref *) och Politiska Skrifter.

*) N.B. af *verkliga Personer*.

3:dje Cl. *Geographiska Böcker*; hvartill komma Resor, Statistiker, samt beskrifningar om Land och Folks seder, &c.

4:de Cl. Den sköna Litteraturen eller *Belles Lettres* (neml. med undantag af Historien). Hit höra Poesier, Theatrer, Conter, Romaner, &c.

5:te Cl. Ett slags *litterärt Bihang* af Calendrer, Reglementen, Periodiska Skrifter, Brochurer (ej Politiska, som höra till N:o 2) samt samlingar och Läsningar i hvarjehanda.

N. B. Det är naturligt att icke *Oeuvres* af en Författare, som skrivit i flere ämnen, kunna få någon Nummer.

Då nu en Bok efter önskan är funnen i Catalogen, så igenfinnes den på Hyllan, genom de på högra Marginalen antecknade Citationer. Första Columnnen visar *Bandens antal*, den 2:dra *Skåpet*, den 3:dje *Hyllan*, den 4:de *Raden*. – Det *Skåpet* kallas N:o 1, som står närmast Globerne, och sedan i ordning ända till Dörren. Bland *Hyllorna* kallas den *Nedersta*, bland *Raderne* den *främsta*, och bland *BokNumrorna*, den som står längst till venster, för den *Första*. Dessa *Bok Numror*, som noga böra skiljas från Class Numrorne, finnas i 5:te Columnnen af Catalogens högra Marginal. De äro ej löpande för hela Bibliotheket, utan börja vid hvarje Rad. –

Ännu böra följande anmärkas:

– 1) Bokstafven V är delad i *enhet och dubbel*. Till den *förre* höra de Franska, och till den *sednare* de *Svenska* Böckerne. *Tyska* finnas i bägge. 20

– 2) Hvarje Bok äger en *Lapp*, på hvilken samma ziffror äro teknade, som finnas i de 4 sista Columnerna. I enlighet med dem, insättes boken efter slutad läsning.

– 3) Då en *ny* Bok inkommer, kan den utan att rubba ordningen, sättas på hvilken Hylla den passar; men bör stå vid slutet och få den *Boknummer*, som löper för *raden*. – Derefter inskrifves den i Catalogen under sin Bokstaf, men i *Bihanget*. – Om sedan framdeles en *Ny Catalog* upsättes efter samma *Grunder*, som denna, så böra alla *Bihangen* sättas i *Alfabetisk Ordning*, och deras Titlar instickas bland de öfriga. Besväret med den *förnyade Catalogens* uppsättande, blir då ganska lindrigt, derigenom att de Böcker, som nu finnas, redan stå uti sin gifna Alfabetiska Ordning. 25 30

DALMINA.

— — — careat successibus opto,
Quisquis ab eventu facta notanda putat.
OVID.

FÖRSTA BANDET.

Inledning

September 1815

CJLA**

N. B. *Andra* bandet härutaf utgör det under Namn af Karmola liggande
Conceptet —

Dalmina

Inledning

Då man med en, genom Religionen renad Känsla, med en, genom Philosophien skärpt blick, ser omkring sig, så skall man finna, att nästan alting numera är missbrukadt, eller för att än bättre uttrycka sig, vanhelgadt. Med förbigående utaf alt annat, kastom en blick på *Poesien*. – Den heliga, den gudomliga Poesien, hvad har det blifvit af den i våra dagar? – Det Tidehvarf som kallar sig sjelf för uplysningens, är likväl så ouplyst, att de flesta Menniskor aldeles icke veta hvad Poesie är; och kanhända är äfven det ett bevis på Poesiens höjd öfver så många andra Vettenskaper, att då de sednare genom öfverenskomna Definitioner äro fixerade och, åtminstone till sitt Innehåll, almänt bekante, så har ännu ingen Definition varit fullkomligt tillfredsställande öfver Poesien, och nästan hvar Menniska gör sig derom sitt särskildta begrepp.

2. Först skola vi med en flygtig blick se af hvad halt de skrifter äro, som vår tid hedrar med namn af Poesier. – När man t. e. läser *Voltaires Henriade*, hvilket Författaren väl icke ville gifva namn af Poeme Epique, men som dock eger namn af *Poeme*, faller då icke genast den tanken en Läsare in: ”Hvarföre skref då icke M. Voltaire så gärna en prosaisk Historia om den del af Henry IV^s Lefverne som Henriaden innefattar? Det hade då kostat både Förf. och Läsaren mindre besvär.” – Jag för min del måste säga, att jag icke finner något mer som skiljer Henriaden från en vanlig prosaisk Historia, än 1°, att meningarne prosodiskt, det vill säga med Meter och Rim, äro utförda – samt 2° att man här och der

finner några naiva sammansättningar af Ord och Meningar, hvilka väl, med tillhjelp af Rimet och ett städadt skriftsätt, äro hvad Fransoserne kalla frappanta, men dock likväl äro så långt skilde ifrån att vara sann Poesie, att de endast äro hvad Tyskarne kalla *Poesie der Sprache*. Äfven
 5 tror jag, att man utan orättvisa kan gifva samma omdöme, såväl om den öfriga Fransyska Poesien, som om de Svenska Snillefoster, som äro byggda på samma grunder, som den.

3. Ojemförligt mycket djupare är den Tyska Poesien, äfvensom den nyligen i Sverige upkomna, och som hvilar på samma grunder. Jag äm-
 10 nar icke ingå uti någon undersökning hvarken om skilnaden mellan den Fransyska och Tyska Poesien, ej heller hvarpå egentligen den sednare stöder sig; men jag vill blott yttra min tanke, att jag tror, det icke heller den Tyska Poesien utgör det jag anser för den sanna, och grunden till denna tanke skall jag söka att visa.

15 Om jag skulle våga yttra den tanke, att den Tyska Poesien vore falsk, svärmande och orimlig, samt dervid förklara, att den Fransyska, och den derpå hvilande Svenska Academiens, vore den enda, af hvilken man kunde njuta en sann poetisk förnöjelse, så skulle jag visserligen få alla nyare Tänkare emot mig, men deremot få glädja mig af alla de äld-
 20 res faderliga beskydd. Jag skulle då intet göra något annat, än gå öfver på ena sidan af de bägge partier, som nu med så mycken hetta i Sverige strida för det de kalla det Rätta i Poesien. Jag säger med flit i Sverige, ty i Tyskland är man tysk, och i Frankrike Fransysk, men i Sverige är man i litterärt afseende aldrig svensk, utan vill nödvändigt vara ett af de före-
 25 nämde – Men, om jag nu äfven förklarar, att jag lika så litet och oändligt mycket mindre anser Fransosernas Poesie, för Poesie, hvad skall man då säga? – Af hvilken skall jag då vänta beskydd? – Beskydd väntar jag af ingen, ty jag tänker icke strida för något visst partie. Mitt uprigtiga hopp är det, att genom denna litterära strid intet dera partiet skall kufva
 30 det andra för att ensamt blifva rådande, utan att genom två motsatta krafters Collision en tredje skall upstå, hvars Tendence skall vara högre än någondera af de andra.

4. Då man yttrar en förmodan så olik andras, blir man så lätt ansedd, att blott vilja lysa med en ny och besynnerlig Tanke. Detta är likväl för

ingen del mitt ändamål, och jag skall med uprigtighet framlägga hvad som fört mig till denna tanke.

5. I den inre, högre Menniskan lefver en Känsla, som föds, då Menniskan föds, men som genom Upfostran och Fördomar så ofta utslocknar. – Så länge denna heliga, gudomliga Känsla lefver, gifver den menniskan en dunkel aning om hvad Poesie är, och emotsäger genom en obeskriflig vedervilja de torra Definitioner som läsas i äldre och nyare Poetikor. Det är just denna, hos hvarje Individ arbetande, Känsla, som gör, att hvar och en på sitt vis anar, och, i följe af denna aning, söker att uttrycka, hvad poesie, efter hans mening, är. Man undre då icke, att så olika Systemer gifvas i Poesien, då man icke en gång kan komma öfverens om det första nödvändiga till upförandet af ett sådant, nemligen: hvilken grunden dertill skall vara, *hvad Poesie är?* – 10

6. Lyftad af denna känsla geck jag en dag omkring uti den sköna Naturen, som, sedd ur en sann synpunct, är ett gudomligt band emellan Menniskan och Gud. Efter åtskilliga Reflexioner kom jag att tänka på Känslan af det Gudomliga hos Menniskan, och på *Poesien*. Uti det lilla, som jag hade läst och tänkt i detta ämne fann jag intet något tillfredsställande. Jag leddes då till den frågan: *Hvad är Poesie egentligen, sedd ur det ljus som en sann Philosophie bör sprida öfver alla Vettenskaper, såsom af henne beroende?* Den tanke som föll mig in vill jag upteknas. Att den är mycket ofullständig är ganska naturligt. Att den kan innehålla ett och annat falskt är också troligt. Men jag bekänner uprigtigt, att jag tror den vara högre, än den tanke man i allmänhet hyser om Poesien, och att den följaktligen är värd att öfvervägas. 25

A. *Hvad är Poesie?*

7. Jag tänker mig *Gud*, såsom det *enda Sjelfva* och verkliga. Gud i sitt *Väsende* är sjelfva *det Goda*, till *sin Form* sjelfva *det sanna*. – Dessa äro evigt hos Gud *förenade*, och kunna aldrig skiljas; ty en *verklig Materia* *) utan Form är otänkbar, äfvensom en *verklig Form* utan *Materia*. Men genom och uti Abstraction kan jag tänka dem äfven hos Gud *åt-* 30

*) Såsom ett eget, fullständigt väsende.

skiljda, eller hvart och ett för sig. – Om jag nu tänker mig *det Sanna*, såsom någon ting oberoende af *det Goda*, såsom aldeles skiljt derifrån och eget; men jag likväl till detta begrepp fogar begreppet om den *relation* som det Sanna har till det Goda, om den eviga, ursprungliga *förening* 5 *ingen* dem emellan (sedd ifrån *det Sannas* ståndpunkt) – så upkommer ideen om *det Sköna*. – Om jag åter tänker mig *det Goda*, såsom någon ting oberoende af *det Sanna*, såsom aldeles skilt derifrån och eget; men jag likväl till detta begrepp fogar begreppet om den *relation* som det Goda har till det Sanna, om den eviga, ursprungliga *föreningen* dem 10 emellan (sedd ifrån *det Godas* ståndpunkt) – så upkommer idén om *det Ädla*. – Men om jag, utan att taga någondera till ståndpunkt, icke utgående ifrån någondera särskilt, tänker mig det Godas och Sannas fullkomliga, eviga och ursprungliga *förening*, så upkommer idén om *det Sublima*, som också kunde kallas ideen om *det Gudomliga*, emedan 15 blott hos Gud denna fullkomliga förening kan ega rum. –

8. Då jag tänker mig Gud, såsom *värkande*, får jag begrepp om *Verlden*. – Alting måste vara till genom *Ändamål*, *Orsak* och *Verkan*. – Gud är *Ändamålet*, *hvarifrån* och *hvertill*. Den *ideela* (eller *Spirituella* och *Intellectuella*) Verlden är *Ordsaken*, *hvarigenom* och *hvarför*. – Den *reela* 20 (eller *Naturliga* och *Corporela*) Verlden är *Verkan*, *hvilket* och *hvaraf*. –

9. Gud är sjelfva *den egentliga Menniskan*, hvilken till åtskillnad ifrån det vi vanligen kalla Menniska, kan kallas *GudaMenniskan*. –

Det som Gud skapat, eller *det* som upkommit genom Guds värkande, enligt ordningen af ändamål orsak och verkan, kan äfven med ett ord 25 kallas *Menniska*. Detta är en följd deraf att Gud är sjelfva *Menniskan*, och att således allt skapadt, eller ifrån Gud utgånet, måste vara *menskligt*. – I den *ideela* Verlden förekommer detta skapade under den *menskliga form*, som vanligen kallas *Andar* (änglar eller Djeflar); och den dem omgifvande Verlden är blott en *återspegling* af deras egna, inre 30 *beskaffenheter*. – I den *reela* Verlden åter, förekommer detta skapade under den *menskliga form*, som kallas *naturliga Menniskor*, och den dem omgifvande Verlden är en *återspegling*, icke af hvarje särskildt Individ, utan af hela den *samtida Mensklighetens* (betraktad såsom en Individ) egna, inre *beskaffenheter*.

10. Hos *Menniskan* måste Guds *Väsende* återfinnas. – Ty efter Menniskan är det genom Guds värkning skapade, och ifrån Gud icke kan komma annat än *Godt* och *Sant*, så måste också hos Menniskan finnas ett *Mottag* för detta ifrån Gud utgånga *Goda* och *Sanna*, uti hvilket Mottag således, liksom i en spegel, Guds väsende, som är det *Goda* och *Sanna*, måste återfinnas. – Detta *Mottag* är *Vilja* och *Förstånd*; den förra för det ifrån Gud utgående *Goda*, och det sednare för det *Sanna*. – *Vilja* och *Förstånd* äro tillsammans altså Menniskans Grundväsende, och utgöra Dess *Materia* och *Form*. – Men äfven hos Menniskan finnes det som förut är anmärkt om Universum, nemligen 3 grader: Ändamål, Orsak och Verkan. – Grundväsendet, *Viljan* och *Förståndet*, är det *Första*, hvarifrån och hvartill. – *Böjelse* (Affection) och *Tanka*, svarande hvardera emot *Viljan* och *Förståndet*, utgjöra det *Andra*, hvarigenom. – *Handlingar* och *Nyttor* utgjöra det *Tredje* och *sista*, hvilket – Likasom nu hos Gud det *Goda* och *Sanna* äro oskiljagtigt förenade, så äro äfven hos Menniskan *Vilja* och *Förstånd*, samt *Böjelse* och *Tanka* förenade, så att det ena utgör *Väsendet* och det andra *Formen*. Menniskans fullkomlighet består deruti, att *Viljan* och *Förståndet* förena sig på ett, med Guds ordning öfverensstämmande, sätt. Just häruti består Menniskans förädling, just härupå arbetar Guds Försyn. –

11. Det gifves äfven någonting hvarigenom ett lefvande Väsende kan enoncera sig. Detta är hos Menniskan *Talet*. *Viljan* och *Böjelserne* enoncera sig genom *Ljudet*; *Förståndet* och *Tankarne* genom *Orden*, som utgjöra *Ljudets articulation*. *Talet* har således äfven sitt *Väsende* och sin *Form*, nemligen *Ljud* och *Ord*. – Menniskan har väl äfven flere utvägar att enoncera sig; men här skola vi blott fästa oss vid *Talet*.

12. Här måste nu göras en liten Digression. *Tid* och *Rum* äro föreställningar, som blott uti den *reela* Verlden äro verkliga. I den *ideela* Verlden äro de blott *apparenta*, och nödvändiga mått för ändliga Varelser. Hos Gud försvinna de aldeles. Men i den *ideela* Verlden, (hvarest *Böjelser* och *Tankar* äro aldeles detsamma som reel *Materia* och denna *Materias* reela form i den reela Verlden) är *Tiden* ett mått för *Böjelser*, och *Rumet* för *Tankar*. *Böjelser* eller Menniskans inre *Tillstånd* kunna ej mätas genom annat än genom deras *Succession*, och *Tiden* är måttet

för *Succession*. – Tankar åter äro Synthesen af det allmänna i MenniskoFörståndet; de göra nemligen af detta allmänna *ett* begrepp, eller, för att bättre uttrycka sig synthetisera en bild i imaginationen; men en sådan bild måste naturligtvis vara *extensiv*, och *Extension* kan endast mätas i och genom *Rumet*.

13. Vi skola nu återgå till *Talet*. Talets Väsande eller Materia funno vi vara *Ljudet*. Genom sina Modificationer, sänkning och höjning, lenhet eller hårdhet &c. uttrycker det fullkomligen Menniskans *Böjelser* eller Affectioner. Det motsvarar dem, enoncerar dem, och genom föregående exposition finner man att det i sin högsta grund är *uttrycket* för Guds Grundväsande eller *det Goda*. – Talets Form åter funno vi vara *Orden*, som äro Ljudets articulationer. Genom sina olika sammansättningar uttrycka de fullkomligen Menniskans *Tankar*. De motsvara dem, enoncera dem, och genom föregående exposition inser man lätt, att de i sin högsta grund äro *Uttryck* för Guds Form eller *det Sanna*.

14. Uttrycket eller språket för *Böjelserna*, skilda, och icke blott abstraherade ifrån Tankarna, (nemligen egna och sjelfständiga), är altså *Ljudet* utan all articulation. Detta Språk kalla vi vanligen *Musik*. Likasom *Tiden* är Måttet för Böjelserna, så mätes också Musiken ej genom något annat än genom *Tidsmått*, eller det man vanligen kallar *Takter*.

15. Nu inser man att det är en orimlighet, att, utom i abstraction, tänka sig en Materia utan Form, såsom ett fullständigt Ting; likasåväl som en Form utan Materia. Likväl har Materien det slags företräde framför Formen, att den är något liksom föregående, som præsupponeras för att göra begreppet om Form ens möjligt. Man kan icke säga att Formen har en sådan egenskap – ty det är väl icke möjligt att tänka sig Materia utan under en viss Form, men Formen är dock icke något, som liksom Framställer sig som föregående, som måste præsupponeras, för att göra begreppet om Materia ens möjligt. Derutaf följer aldeles icke att Materia utan Form kan blifva något fullständigt Ting; – Men derutaf följer något som i psykologiskt afseende är ganska viktigt: ”Att nemligen föreställningen om en Materia utan Form, och likväl såsom ett fullständigt Ting, är möjligt hos Menniskan, men blott såsom en lefvande Känsla, hvilken ännu icke genom Tankans Synthesis bringad till Men-

niskans medvetande, erhållit form; men att denna föreställning inför Tankans område, eller i den synthetiserande imaginationen blott sväfvat såsom en dunkel, ofullständig idé.” – Äfvenledes följer att detta icke vice versa kan sägas om Formen. – – Detta förklarar huruvida *Böj- 5*
jelser (Affectioner) äro möjliga hos Menniskan, fastän *skilda* från Tankar, egna och sjelfständiga. – De äro nemligen, såsom sådana, icke fullständiga Ting, då man med fullständigt Ting menar en återspeglung af Gud, ty i ett sådant måste finnas både Materia och Form; då deremot *Böjelser* utan *Tankar*, äro, enligt förutgående exposition, Materia utan 10
 Form – Men de äro på det sättet fullständiga, och på det sättet möjliga, som ofvanföre nämdes om föreställningen af en Materia utan Form. Det är derföre icke Nonsens, som det i början synes, att ett Språk är möjligt för *Böjelserne* hos Menniskan, hvilket enoncerar deras olika tillstånd. Empiriçe tillkännager också *Musikens* verkliga existens möjligheten och verkligheten af ett sådant Språk. – Men såsom det i den psycholo- 15
 giska anmärkningen nämdes, att föreställningen om en sådan Materia utan Form, eller *Böjelser* utan *Tankar*, inför det tänkande Förståndet blott sväfvat såsom en dunkel, ofullständig idé, så är det också en nödvändig följd att *Musiken*, såsom språket derföre, hos det *hörande Subjectet* ej kan upväcka någon ren och tydlig Tanke; den måste nämligen i 20
 den *hörandes* Förstånd blott kunna upväcka dunkla, ofullständiga idéer; men i dess Vilja deremot, eller uti Affectionernas (*Böjelsernas*) region, upväcka sådana tydliga och fullständiga känslor, som aldeles motsvara det *ljudande Subjectets*, eller sådana som *Musiken* skall uttrycka. 25

16. Den nyss (§:15) gjorda Digressionen var nödvändig, såväl för att inse meningen och möjligheten af det som uti §:14 blifvit anfördt, som äfven för att förstå det följande. Vi hafva nemligen funnit att (den inre) Menniskan består af Materia och Form, eller *Böjelser* och *Tankar*. – Nu kan man antingen betrakta 1:o *Böjelserna*, såsom skilda, egna och sjelf- 30
 ständiga utan *Tankarna* – eller 2:o *Tankarna*, såsom skilda, egna och sjelfständiga utan *Böjelserna* – eller 3:o *Böjelserna* och *Tankarna* förenade till ett fullständigt Väsande, likasom en Materia, som tillsammans med sin Form utgör ett enda fullständigt Ting.

17. Då vi nu undersökte medelst hvad språk hvart och ett af dessa 3
 enoncerade sig, så funno vi att *Ljudet*, utan articulerade Ord, det vill säga
Musiken, var språket för det första, eller *Böjelserna* utan Tankar. – Men
 hvad är nu Språket för *Tankar*, som, utan Abstraction, äro skilda ifrån
 5 *Böjelser*, egna och sjelfständiga? – Jag kallar detta Språk *Ren Prosa*.

18. Härvid måste nu den Anmärkning göras, att Tankar utan Böjel-
 ser, det vill säga Form utan Materia, enligt det som är anmärkt §.15, icke
 kunna gifvas såsom *fullständiga* Ting. Följaktligen kunna de icke heller
 enonceras, eller hafva något eget, ur deras skilda Natur genetiskt härfly-
 10 tande Språk. En *ren Prosa*, i den mening, som jag här har upgifvit detta
 namn, kan således icke gifvas. – Låtom oss nu derföre undersöka huru
 Tankar, så *mycket som möjligt är*, kunna vara egna och sjelfständiga,
 såsom skilda ifrån Böjelser – eller med andra ord, huru en Form, så
 mycket som möjligt är, kan gifvas utan sin Materia. – Om man förestäl-
 15 ler sig en *constant* Materia, som kunnande emottaga alla möjliga For-
 mer, likväl icke sjelf undergår någon förändring; så kan man på detta
 substrat för sig construera alla möjliga slags Former; man kan systema-
 tiskt framställa dessa Former, så att deraf en Vettenskap, blott byggd på
 det formela, uppstår; man kan då så helt och hållet endast sysselsätta sig
 20 med Former, och lemna det constanta substratet (Materien) ur sigte, så
 att man tyckes icke veta af något annat än de förra. – Man bör icke tro,
 att detta är någon slags Abstraction; och det är af högsta vikt att skilja
 Abstractionen ifrån förenämnda förfarande. Genom Abstractionen kan
 jag väl skilja Formen ifrån Materian, och blott förlora mig i undersök-
 25 ning om den förra, men derigenom uppstår likväl aldeles icke någon
 Form, skild från Materia, såsom ett *verkligt*, eget och fullständigt Ting. –
 Genom ofvannämnda förfarande upkommer deremot *verkliga* Form,
 såsom ett eget och fullständigt Ting, väl icke skildt från Materia (ty der-
 om var, enligt början af denna §., icke frågan), men förenadt med en
 30 Materia, som genom sin *oföränderlighet* gör, att Forskaren, som under-
 söker detta Ting, – bestående af en *constant* Materia med *varierande*
 Former –, helt och hållet endast kan rigta sina blickar på de sednare;
 icke af ensidighet, eller genom abstraction, utan emedan om den con-
 stanta Materian, sedan den en gång såsom sådan är supponerad, ingen-

ting vidare är att undersöka. – På detta sätt framställer sig, *så ren som möjligt*, Formen, såsom ett fullständigt och utan Materia sjelfständigt och eget Ting *). – Forskarens *Tankar*, sysselsatta med undersökningen om en, på detta sätt sig framställande, Form, äro äfven, *så mycket som möjligt* är, utan *Böjelser* egna och sjelfständiga. Likasom nemligen förut 5 måste antagas en enda, constant Materia, hvilken, ehuru beständigt häftad vid de varierande Formerna, likväl beständigt för sin oföränderlighet skull förbigås: likaså måste äfven här en enda, constant Böjelse antagas, hvilken ehuru beständigt utgörande det materiela för de varierande Tankarna, likväl äfvenså beständigt förbigås för sin oföränderlighet 10 skull. – Slutligen är det också klart, att för en Vettenskap, sysselsatt med *sådana slags* Former, och för Tankar, *på detta sätt*, utan Böjelser, sjelfständiga och egna, måste gifvas ett eget, ur deras egna Natur genetiskt härflytande Språk; hvilket då väl icke kan blifva *ren Prosa* – men hvilket blir en *Prosa, så ren som den möjligen kan vara.* 15

19. Ponera nu, såsom Substrat, en Materia, om hvilken ingenting hvarken bör, eller ens får, prædiceras, än blott att den är *constant*: låt den, för att blifva ett fullständigt Ting, äga en Form, men som på alla möjliga sätt kan *variera*, både som längd, yta och solidum – så upkomma 20 derigenom *Geometriskä Former*, hvilka Former då äro så oberoende af Materien, som en Form nånsin (enl. §:18) kan vara. – Antag vidare, såsom Substrat, en Böjelse, (det må nu vara Affectionen för sjelfva Sanningen, eller ock blott Affectionen för Exactitud, eller någon annan, lika godt), om hvilken ingenting annat hvarken bör, eller ens får, prædiceras, än blott att den är *constant*: låt den också, för att blifva ett fullständigt 25 Ting, såsom med sin Form, vara förenad med Förståndets synthetiserande Förmåga, eller Tankeförmågan – och låt nu den utöfva sin kraft på förutnämnda Geometriskä Former; så upkomma derigenom Tankar, *så sjelfständiga, som möjligt är, utan Böjelser* – När nu dessa Tankar, dessa Begrepp enonceras, så upkommer *Geometrien*; och, afhandlad på 30

*) Man bör icke missförstå detta; meningen är ej, att Formen här är mera skild från Materia, än annars – den är alltid förenad dermed – men deraf så oberoende, som möjligt – *Utan Materia* etc. vill icke säga *utan* Materia, utan: *sjelfständig utan materiens tillhjälp*. – NB. detta bör bättre utföras och förklaras.

ett med dessa Tankar fullkomligt öfverensstämmande sätt, kan således Geometrien bli den renaste Prosa, som är möjlig. –

20. Utaf de 3 särskildta synpunkter, hvarutur man kan betrakta den inre Menniskan, och som äro nämnda §:16, återstår nu den sista, för hvilken äfven ett språk bör finnas. – Den var, då man betraktade Bøjelserna och Tankarne, förenade till *ett* väsende, på samma sätt som en Materia, hvilken, i förening med sin Form, utgör ett enda, fullständigt Ting. – Vi böre nu först anmärka, att såsom Gud är sjelfva det Goda och sjelfva det Sanna, sammanslutna, såsom Materia och Form, uti blott ett enda Väsende, så är denna gudomliga Förening architypen för all Fullkomlighet och för all fullständighet. – När fördenskull hos Menniskan Viljan och Förståndet, samt vidare dess Bøjelser och Tankar, äro förenade på ett sätt, som är enligt Guds ordning, så är Menniskan, så fullkomlig som hon kan blifva. Att de skola vara förenade på det sätt som är enligt Guds ordning, vill säga att hvar ock en Bøjelse, varande sådan, att den är ett rätt Mottag af det gudomliga Goda, är förenad med en sig ensam tillhörig Tanke, hvilken står uti det ljus, som det gudomliga Sanna sprider. Här äger hvarken Bøjelsen eller Tankan företräde; bägge äro uti gudomlig eld; den ena uti värmen, den andra i ljuset; ingendera är egoist på den andras bekostnad – Om man nu begär ett språk härföre, så kan man icke fordra ett språk, hvarigenom *Bøjelsen* skall enoncera sig; icke heller något, hvarigenom *Tankan* skall uttrycka sig – utan man måste begära ett språk för dem bägge tillsammans – det vill säga den fullkomliga Människans språk – och detta språk kallar jag *Ren Poesie*.

25 21. Må man icke missförstå mig. Det ordet Poesie har blifvit på så tusende sätt förklaradt, och särskildt förstått, att man kanske vid dess blotta nämnande revolterar sig emot min förklaring. – Må man derföre undersöka saken i sitt djup och icke förhasta sig. För öfrigt hoppas jag att det följande, hvarigenom Poesiens beskaffenhet, enligt den idé jag gjort mig, skall framställas, äfven skall göra mitt påstående mera antagligt. Jag är för öfrigt likgiltig. Har jag enoncerat sanning, så skall den ganska säkert fattas, och äga bestånd – har jag ljugit, så önskar jag att mitt, jemte alla andra olyckliga Projecter, måtte försvinna i forntida dårskapers glömska.

22. Att föregående Exposition är mycket bristfällig och ofullkomlig, har sin orsak dels deruti, att här icke var stället att afhandla ett philosophiskt System, utan att blott *utur ett, likasom förut supponeradt*, System genetiskt deducera Poesien – dels också deruti, att jag här egentligen skrifver för mig sjelf, och icke för att bibringa mina ideer åt andra. – 5
Men innan jag försöker att visa Poesiens beskaffenhet, flytande ur detta system, skall jag göra några Historiska Anmärkningar, hvilka jag tror för den rättskaffens och tänkande Menniskan ej skola sakna intresse.

23. Hvarutaf kommer det att, ibland nästan alla Folks urkunder, framställer sig Poesien, såsom det äldsta Monument af deras Litteratur? 10
Är det icke någonting besynnerligt att denna Poesie, som tyckes förut-sätta så många andra Kunskaper, så mycken erfarenhet och kännedom af Menniskors Characterer, så mycken förfining i känslan, så mycken konst i utförandet – att den just visar sig hos alla Folk vid den Tide- 15
punct, då vår Historia vanligen måla dessa Folk såsom arbetande sig ur Barbariets första chaos? – Men ännu mera, det som synes nästan outgrundeligt, hvarföre visar sig vanligen den aldraäldsta Poesien icke såsom några ringa Försök, som sednare tider förbättrat, utan tvärtom såsom jättelika mönster, hvilka uti ädelhet, styrka och skönhet, långt ifrån att öfverträffa, våra Tider icke en gång hafva kunnat nalkas? Dessa frå- 20
gor voro ännu svårare att besvara, då, icke för så långt tillbaka, man allmänneligen började alla Folks Historia med ett djuriskt Barbari. – Nyare Forskare hafva väl funnit det orimligt, att odling nånsin ur Barbari kunde genereras; likväl var det icke lätt att lösa nämnda frågor. – Kan hända att jag skall kunna gifva en antaglig grund därför. – – Här är 25
icke stället att systematiskt framställa Menniskans Historia, såväl som bevisen för påståendena, utan vi få blott historiskt nämna, att, utom all tvifvel, Menniskoslägtets första bildning, ifrån hvilken alla Folks äldsta bildning naturligtvis härflöt, var mycket öfverträffande efterföljande Tiders. Dermed är icke meningen, att icke en oändling hop saker blifvit 30
uparbetade och kända i de sednare, som för de första Tiderna kanske voro obekanta. Men denna gåta skall snart vinna ljus. Framställom ett Barn vid 7 à 8 års ålder, som med sin oskuld och enfald förenar den Menniskan medfödda logiska præcisionen i omdömen, hvilken ännu

vid denna ålder icke genom fördomar och egoism blifvit förslöad. Framställo
 5 ställo också en Yngling vid 20 år, som, sedan han mördat alla medfödda
 känslor, likväl känner den konsten att dölja sin egoism under ytan af
 lugn och godhet, som, egande alla vår Tids Kunskaper, vet att med
 10 scholastisk klyftighet vid hvarje tillfälle använda dem: framställo med
 ett ord det vi kalle den fint bildade Verldsmannen. – I fall nu Menni-
 skans sanna värde består uti verklig inre godhet, förenad med ett för-
 stånd, som lånar sin styrka, ej från klyftiga utanläxor, utan ifrån ett rätt-
 skaffens och rent hjerta – hvem af dessa var då mera odlad? – Den som
 15 ännu är nog Menniska, för att gifva den förra företrädet, skall äfven gif-
 va det åt Menniskoslågtets första odling; men tillika beklaga att en le-
 dande Försyn låtit Menniskan sjunka i stället att stiga. – Dock förhas-
 tom oss icke häruti. – Männe väl den gudalike Människan blef skapad,
 för att efter några årtusenden blifva djurlik? Eller männe det goda, ädla
 20 barnet föddes, för att vid 20 år blifva en Mumie? O nej! – Då jag ser en
 Menniska, som varit ett ädelt Barn, men nu i besittning af alla vår Tids
 Talanger, glömt sina fordna, barnsliga dygder; då lifvas jag alltid af det
 hoppet, att hon, med återvaknad Mensklighet, skall bibehålla hela sin
 förvärfvade förfining, sin erfarenhet och sina kunskaper, hvilka barn-
 25 domen saknade – och dermed förena den enfald, den fördomsfrihet,
 den sanna godhet, som voro en naturgåfva hos Barnet, men, hos den
 återuprättade Människan, kunna blifva en stadfästad, på eftertanka
 bygd och med fri vilja antagen character. – Detta hopp, om det också
 dåras af vår tids Individer, skall dock icke slå felt med den stora Mennis-
 30 kan, hela vårt slägte. O om dock alla ville se, som kunde. Detta är en
 Förklaring på Verldshistoriens Gåta. –

24. För att nu lämpa denna åsigt af Menniskans Historia till före-
 nämnda Frågor, låtom oss se hurudan dess äldsta bildning var. Utan twif-
 30 vel barnets. – Om jag så får säga, nyss kommen utur Skaparens hand,
 voro hos Menniskan, då, *Böjelser* och *Tankar* på ett gudomligt sätt (se
 §:20) förenade. De förra uti det gudomliga Godas värme, de sednare uti
 det gudomliga Sannas ljus, bägge uti himmelsk jemnvigt, bildade ge-
 nom sin förening ett Väsande, som var en spegel af Gudomligheten, som
 var – sann Menniska. – Kunde då dess språk vara annat än Poesie? så

tyder oss Theorien, och dessa vördnadsvärda urkunder, som förefalla
 vår uplysta Tid såsom paradoxer, de säga äfvenså. – Detta var den första
 frågan. – Den andra, huru i dessa okunnighetens tider en Poesie kunde
 äga rum, som alltid tyckes förutsätta så stor Menniskokännedom och så
 många Kunskaper, härleder sig från ett origtigt begrepp om Poesie. De 5
 gröfsta Tänkare, som tro Poesiens hufvudsak bestå uti att construera
 Verser, finna naturligtvis, att ett mångårigt arbete behöfves, innan så
 många Lispund Grammaticor, Poetikor och Lexica m. m. hinna förfär-
 digas, som måste begagnas till sammanskrifvandet af så många tusen
 Verser, som finnas till exempel i Iliaden. – Andra åter tro att Poesiens lif 10
 består uti sammansättningen af naiva uttryck, hvilka gifva det hela ett
 frappant utseende; och huru mångårig öfning fordras icke innan man
 får en så elegant styl? – Desse och många andra hafva både rätt och
 orätt. – Missförståndet skall lätt inses. – Den himmelska godhet, som
 hos Barnet var medfödd, och så det egen, att flere år behöfvas innan det 15
 lär sig att blifva elakt; denna samma godhet eger ej den ädelt bildade
 Mannen, annars än genom mycket arbete på sig sjelf, genom sina kun-
 skapers ordnande efter den gudomliga ordningen, och genom inre stad-
 fästelse för det goda. – Likaså voro hos Fornverldens Menniskor Böjel-
 ser och Tankar på det sättet gudomligt förenade, att det, ur deras inre 20
 tillstånd genetiskt härflytande, Språk, icke kunde blifva annat än Poesi,
 (se §:20 och Not. a); och att det den tiden var lika så svårt, att vara pro-
 saisk, som det sedan blifvit att vara poetisk. – Derföre författades på den
 tiden Poesier, utan hjälpredor, då sedan deremot, icke blott sådana yttre
 hjälpredor blifvit nödvändiga för stylen skull, utan ännu mycket mer ett 25
 inre arbete på vår egen förädling är oundgänglig, för att göra vårt inre
 tillstånd likt, eller åtminstone liknande Fornverldens, och sedan skrifva
 Poesier, som i sant värde kunna nalkas dess.

25. Förbigående den tredje frågan i §:23, som nu med detsamma blif-
 vit besvarad, skola vi i stället göra några andra af icke mindre vikt. Såsom 30
 det framdeles, i frågan om Poesiens hurudanhet, kommer att visa sig, att
Metern är någon ting hufvudsakligt uti det Poetiska Språkets Architekto-
 nik, och det nu förut är visat, att det poetiska språket var eget hos forn-
 verldens Menniskor, såsom genetiskt flytande ur deras inre tillstånd, så

skulle ju deraf följa, att dessa Menniskor ej blott talade Poesie, utan till och med talade i Meter? – Visserligen gjorde de det. – Men aktom oss att le; emedan det är vårt eget fel, om vi hafve ett nog inskränkt begrepp om Poesie, för att dervid häfta begreppet om en hel mängd prosodiskt författade *Verser*, samt om vid *Meter* vi alltid vilja komma fram med den frågan: var den Alexandrinsk, Adonisk, Spondeisk, eller hvad var det för en slags Meter? – Det är af vigt att denna sak väl begripes. Låtom oss derföre dela itu frågan: 1:o De talade Poesie – och 2:o De talade i Meter.

– 1. De talade Poesie. Detta är så mycket mindre något besynnerligt, som vi sjelfve ännu i dag både kunna göra detsamma, och äfven göra det, så ofta nemligen som vi äro sanna Menniskor. – Om t. e. vi verkligt af hjertat ömt och innerligt hälle utaf en Menniska, om vi efter en längre skilsmässa händelsevis träffa honom, och då, med det lifliga och sanna språk, som flyter ur vårt hjerta, beskrifve för honom vår saknad innan återseendet, och vår glädje då vi återträffat honom – samt vi gjöre detta med uttryck som, lika långt skilda från Egoismens köld, som från Tillgjordhetens floscler, endast fullkomligt svara mot våra Bøjelser och Tankar vid det tillfället, – då tale vi i sanning Poesie. – Hvarföre? Jo ty då gjöra uti vårt inre Bøjelser och Tankar ett, de äro bägge förenade och blott sysselsatta med ett enda, som är ömheten för vår Vän – och det Språk, som sant uttrycker detta, blir då, enligt §:20, Poesie – Likaledes, så ofta Menniskan hyser Känslor och Tankar, som äro enliga med Guds ordning, och hon derjemte eger förmåga, att uttrycka dem medelst uttryck, som fullkomligt och precist svara emot dem – så ofta talar hon Poesie. Det är också aldeles ingen skilnad emellan en sådan (om jag så får säga: vulgair) Poesie, och ett väl författadt Poem, än blott, att det sednare löper uti en ordning, som är fixerad genom en gifven Plan, till utförandet af något bestämt ändamål, då deremot den förra måste följa med de, inom Menniskan, på tusende sätt varierande Bøjelserna och Tankarne, hvilkas gång icke ledas efter en af Menniskan fixerad plan, utan ofta bestämmas af förefallande händelser – hvilka väl också ligga uti en ordning; men uti en högre, och blott af Gud fixerad ordning. – Men då blifve vi ju allesammans Poeter? – Visserligen, så ofta vi äre sanna Menniskor: och detta icke blott; utan så ofta vi dessutom ege den för-

mågan, att, på ett fullkomligt sant sätt, uttrycka vårt inre tillstånd, då vi äre det. Såsom vi nu förut funnit, att hos Fornverldens Menniskor Böj-
 jelser och Tankar voro så förenade, så följer ganska klart att deras Språk
 var Poesie; men de hade också nödvändigt en förmån framför oss, att de
 alltid hade förmågan att sant uttrycka sig; ty det är genom osanning, för- 5
 ställning och tillgjordhet som hos vår tids Menniskor denna förmåga
 ofta gått förlorad, men hos dem måste Talet, så ofta de ville tala, vara ett
 uprigtigt uttryck af deras tankar.

2. De talade i Meter. – Om Meter har man dels ett ganska *inskränkt*
 begrepp, stödjande sig på våra prosodier, (hvilka gifva ett inskränkt be- 10
 grepp om Meter derföre, att de blott äro lämpade till de på våra språk
 skrefna Poemer), dels, om man sträcker sig utom dem, ett ganska *ore-*
digt begrepp. För att, en gång, fästa detta begrepp, skall jag försöka, att
 definiera det. – ”*Meter* är ett Tidsmått, hvarigenom stafvelsens längd (i
 Tiden) mätes.” – Vi hafva förut funnit, att *Tiden* var måttet för *Böjelser-* 15
na (se §:12) – äfven att Talets Materia, eller *Ljudet*, var Uttrycket för
 Böjelserna, altså måste äfven Ljudet mätas genom något Tidsmått, och
 detta Tidsmått är Metern. – Men detta första grundbegrepp om Metern
 utvecklar sig sedan till många sammansatta begrepp. Vi skole altså skilja 20
 emellan Enkel, och Componerad Meter. – ”*Enkel Meter* kallar jag Tids-
 måttet för Stafvelserna uti ett *särskildt* Ord.” Detta är det samma som i
 våra Prosodier kallas: ett Ords Quantitet. Att man således t. e. måste
 säga: *ärlig*, och icke *ärlig*, kommer utaf den *Enkla Metern* uti ordet *är-*
lig. – ”*Componerad Meter* kallar jag ett, på något visst sätt fixerad, Sys-
 tem af Enkla Metrér.” – Framför alt skall man således akta sig, att anse 25
 den Componerade Metern blott såsom en Addition af Enkla Metrér. –
 Men denna komponerade Meter är nu åter tvåfaldig, antingen *abrupt*
 eller *continuerad*. – ”*Abrupt* kallar jag den komponerade Meter, uti hvil-
 ken Hufvudidéen, som ligger till grund för Systemet, ganska snart afbry-
 tes, då åter en annan Hufvudidée antages, som blir grund för ett nytt 30
 System, och så ouphörligt.” – – ”*Continuerad* åter kallar jag den compo-
 nerade Meter, uti hvilken, ända ifrån början till slut, (antingen af ett
 skrifvet stycke eller af ett tal), en och samma Hufvudidée ligger till
 grund för de enkla Metrernas System.” – –

Om detta förefaller någon besynnerligt, och såsom en onödig Indelning, så är detta en följd icke af sakens besynnerlighet, obegriplighet eller onödighet, utan deraf, att den är ny. – Vi skola här nu draga de slutsatser, som följa deraf. – Först finner man att ingen Menniska är i stånd, 5 att tala utan någon slags Meter. Lätt inser man äfven, att vårt vanliga prosaiska Tal icke är annat än en Addition af enkla Metrér. Framdeles då, i frågan om Poesiens hurudanhhet, äfven Metriken skall framställa sig, skall äfven utredas, hvilken skilnad det är emellan Addition af enkla Metrér, och det som jag kallar componerad Meter. Här kunna vi blott, 10 till uplysning af denna fråga, nämna, att den abrupta komponerade Metern har, till sin yttre framställning, så mycken likhet med Additionen af de enkla Metrerna, att den förra blott är mycket liffligare och mera prononcerad än den sednare. Men till deras ursprung är dememellan en ganska stor skilnad. För den komponerade Metern (såväl den abrupta 15 som den continuerade) måste nemligen, enligt föregående Definitioner, gifvas en Hufvudidée, för att kunna grundlägga något visst System af enkla Metrér. Men denna Hufvudidée genereras genom det poetiska hos Menniskan, som är föreningen emellan sådana Bøjelser och Tankar, som tillhöra hvarandra. Deraf följer då, att den komponerade Metern (såväl den abrupta, som den continuerade) egentligen tillhör det poetiska Språket. – Så är det åter aldeles icke med de adderade enkla Metrerne. – Dessa gå icke enligt något visst System*), utan äro en blott Addition. I följe deraf, ligger icke till grund derföre någon ur Poesien flytande Hufvudidée, och icke heller föreningen emellan Bøjelser och 25 Tankar som tillhöra hvarandra. – Nu kan man då utan svårighet inse, att, såsom vi funnit att fornverldens första Menniskor voro poetiska och talade Poesie, talade de äfven i abrupt komponerad Meter; och att äfven vi ännu [i] dag, så ofta vi äro poetiska och tale Poesie (se denna §:N:1) tale uti en sådan Meter. Exempel på komponerad Meter, som är continuerad finner man hos Homerus, Tasso &c. – I de österländska Poesierna, i synnerhet de Hebreiska, finner man komponerad Meter. Denna Poesies Meter är ibland oss ännu så litet känd, att det icke alltid är afgjort om den är abrupt eller continuerad; likväl förefaller det mig, att den på några ställen är abrupt, men på de flesta continuerad.

26. En annan besynnerlig sak är *Rimet*. Ingen ting i verlden är lättare, än att säga, det såväl *Rimet*, som mycket annat i verlden, blifvit upfunnit genom en blott slump. – Likväl är det en afgjord sanning, att om en Menniska på fullt alfvar tror, att tvänne Halmstrån kunna ligga i kors öfver hvarandra genom en blott slump, så är den Menniskan en Atheist, 5 såvida hon tänker ut sin tanke med consequens. – Kan då *Rimet* hafva blifvit föranledt genom en slump? – Är det icke besynnerligt att i den Grekiska och Romerska Poesien aldeles intet Rim finnes; men att i Medeltiden, då Christendomen gifvit Europas bildning en annan rigtning, icke blott Rim upkommit, utan till den grad i hela Europeiska Poesien blifvit rådande, att det återfinnes i alla sednare tiders Mästerstycken, undantagande de som äro blotta öfversättningar eller Imitationer *) af de Grekiska och Romerska? – Ännu en sak. – Hvarföre återfinne vi *Rimet* i den uråldriga Skandinaviska, i den Arabiska och flere Österländska Poesier? 15

b. Jag skall ännu våga ett försök, för att reda denna gåta. Må hvarje ädel Menniska, som finner och beviser att jag misstagit mig, förlåta min Djerfhet i förslager, och om han förmår, sjelf upgifva något bättre. – Hvarje tänkande Menniska, som tänker med Consequens, måste finna att ett System är nödvändigt för Universum (eller hvarefter Universum blifvit construeradt) – och en Focus eller ett Centrum för detta System. Den, som, intagen af Naturens yttre skönhet och det glada, sorgfria lif den tyckes andas, anser den reela Verlden för den enda verkliga, betrak-

*) Det är kanske en förflugen Tanke – kanske orättvist, men det förefaller, som Miltons Blankverser äro en blott Imitation af de Gamles Pentametrer. Hvad 25 sjelfva Anden af the *Paradise Lost* beträffar, så kan den väl ändå vara christen. Likväl, om jag skulle våga säga det, tyckes det på Miltons ofta Rhetoriska stil, ofta antiqvariska vidlyftighet, ofta Metaphysiska Philosophie, som hans *Paradise L.* mindre andas christendomens lif, än kanske är en i christen dräkt klädd Hellenism. – För öfrigt, såsom *Rimet* icke är något oundgängligt för sann Poesie, 30 utan blott något som starkare och – skönare prononcerar ett Poem, hvars Lif är Intellectuel Religion, skall man icke undra, att i våra, nyaste tider, hvilkas bildning ofta är en blandning af Intellectualism och Hellenism, sådana hermafroditiska Poemer visa sig, hvars inre andas den förra, och hvars yttre är en härmning af den sednare. Detta gäller om många Tyska Poemer; och vice versa om de 35 Franska.

tar Universum, som en Machin, och dess Centrum, som en *liflös* punkt, hvarifrån Universi Mechanik begynnes. – Den åter, som lifvad af en högre känsla gifver det Intellectuela hos Menniskan företrädet framför det Materiela, betraktar Universi Centrum, ej såsom en Rörelsepunct för

5 dess Mechanik, utan såsom en lefvande, alting dirigerande Intelligens. Den inser snart att denna GudaIntelligens handlar efter egen fri vilja, men tillika, att, såvida den skall vara enformig, icke stridande mot sig sjelf, denna vilja måste yttra sig efter en enda, gifven, evig och oföränderlig ordning. Denne Forskare finner då, att dess eget Jag, långt ifrån

10 att vara en egen, sig efter sin fria vilja bestämmande, verld för sig sjelf, måste vara en Länk uti den allmänna Ordningen, och finner sig således stå uti en nära *Relation* till den Gudomliga Intelligens, som han erkänt för Universi Centrum. Detta är i sin högsta Consequens *Christendomens idé*, och fattad på en lägre ståndpunkt *Intellectualism*. Denna Tendens

15 är det som egentligen förädlar Menniskan, och som, i dess grund, förstör *Egoismen*. Då nemligen Menniskan finner sig icke vara något souveraint Väsende, som blott är sig sjelf ansvarig för sina Handlingar (*Egoismens idé*), utan blott vara en Länk i Universi kedja (hvarigenom redan *Egoismen* såsom System försvinner), som står i den närmaste relation till ett öfversinligt, absolut, sig sjelf bestämmande GudaVäsende,

20 så finner hon sig också snart ej blott stå i relation till detta Väsende, utan så under Dess directa uppsigt, att hon är det ansvarigt för alla sina Handlingar och inre beskaffenheter, ifrån den största till den minsta. Derigenom sätter hon sig frivilligt i en *Responsabilitet* inför det högsta Väsendet, och finner sin egen Souverainetet, såsom oberoende eller *Egoismen* vara Nonsens. – Denna Tendens har aldeles icke *Materialismen*, hvilken betraktar Universi Centrum, såsom Rörelsepunkten för dess Mechanik. Det är väl sant att redan begreppet om ett Centrum, och en deraf beroende Universalmechanik visar Menniskan att hon sjelf blott

25 är ett hjul i denna Mechanik, och således tyckes uphäfva dess egen Souverainetet, såväl som *Egoismen*. – Det har likväl icke den följden. – Ty hvilken bevekelsegrund kan förmå en Menniska, som inom sig finner en lefvande värksamhet, att underkasta sina Handlingar ett dödt Universal Centrums döda naturlagar? Aldrig kan det bli kärleken till en lif-

lös Mechanik, utan blott värman för ett en gång antaget System, och det medfödda tycket för systematisk præcision, som kanske kunna förmå några Individer att göra våld på sig sjelf. Hvad kan för öfrigt hindra mig att följa principerna af min Egoism, då jag förmodligen aldrig med begreppet om ett Centrum för en död Universal Mechanik kan förena ett Medvetande, hvarigenom detta Centrum skulle kunna skåda bevekelsegrunderna för mina Handlingar? Således upkommer ingen Responsabilitet. Jag inser väl, att jag ligger i en relation till Universi Centrum, men denna relation ser jag blott med ett Theoretiskt öga; jag anser den nödvändig för att undvika en Lucka i mitt System. Deremot sjelf kännande, fastän icke erkännande, mitt eget, inre lif, sätter jag mig, utan att sjelf kanske veta det, öfver denna Mechanik, under hvilken jag systemenligt skulle vara slaf, och bibehåller således practice hela min Souverenetet: i följd hvaraf Egoismen obehindradt kan leda mig öfveralt, utom då jag skrifver eller med munnen omtalar mitt System. – Att för öfrigt Materialismen alltid kan vara consequent, är en nödvändig följd deraf, att just sjelfva begreppet om Centrum och ett deraf beroende System icke är den egen, utan är ett (den forskande Materialisten ovetande) Lån af den honom, såväl som alla Menniskor, medfödda Tendensen till Intellectualism. I sin högsta consequens bildar dessutom Materialismen, i moraliskt eller practiskt afseende, blott idén om ett oundvikeligt Öde; ty då våra handlingar äro nödvändiga verkningar af en Mechanik, som är oundviklig derföre, att den beror af en Centralkraft, som är alsmächtig, men död och medvetlös, och således oblidkelig, så blir alt hvad vi göre apodiktiskt, alla försök att, genom förädling och arbete på oss sjelfve, ändra och förbättra vårt upförande onödigt, emedan våra gärningar ej bero af oss sjelfve utan af en Mechanik som vi ej kunne rubba. Vi måste då följa med den ström, som vi ej kunne hindra, vi låta då leda oss af det oundvikliga ödet; – men hvad är det som leder oss? – Jo Egoismen, som döld under det systematiskt antagna ödet, obehindrad styr oss; och om det icke är Egoismen som styr oss, så är det åtminstone icke Materialismens princip, utan egna goda anlag som, oss ovetande, hindra det.

c. Fullkomligt inse vi således, att *Materialismens* idé, om den icke

stadfästar, åtminstone icke uphäver Egoismens practiska välde öfver Menniskan; att den icke uprättar någon Responsabilitet, samt väl visar en Relation emellan Menniskan och ett UniversalCentrum, men som hon aldrig lämpar på sin förädling, utan blott tänker på, när hon philosopherar. *Intellectualismens* åter, och ännu mera *Christendomens* idé, kufvar i sin grund Egoismen både till sitt theoretiska och practiska välde, uprättar en Responsabilitet hos Menniskan, som, i början sträng, sedan blir alt ljufvare, ju mer hon lämpar sig efter den högre ordningen; samt visar henne, i fullt ljus, den relation, hvori hon är till den högsta

10 Intelligensen. Hennes Responsabilitet och Minnet af denna Relation lemna henne intet ögonblick, hon vandrar, såsom den Heliga Skriften uttrycker sig, beständigt inför Herrens ansigte: de äro ej blott i hennes Philosophiska System, utan i de minsta handlingar, i alla hennes tankar närvarande och medverkande. Härutaf skall hända, att hon kommer att

15 betrakta alting i Verlden utur två synpuncter: 1:o då hon sätter sig i den Gudomliga Intelligensens läge, och betraktar *saken* i det ljus, hvori den här bör skådas, såsom en del af den eviga ordningen; – 2:o då hon betraktar samma sak ur synpuncten af sig sjelf, såsom sjelf varande Souverain och frivilligt bestämmande sitt sätt att se saken och att derefter

20 handla – Hon måste se saken ur dessa två synpuncter, den förra i följe af Responsabiliteten, den sednare i följe af hennes egen drift, såvida hon ej skall mista sin Individualitet. Men i samma mån, som hon nu söker, att lämpa sin vilja efter Guds vilja och sina handlingar efter Hans ordning, i samma mån blifva också naturligtvis dessa bägge åsigter identiska. Full-

25 komligt identiska blifva de, då Menniskan är fullkomlig (eller poetisk se §:20); ty antingen hon då skådar en sak ur Guds, eller ur sin egen synpunct, så måste hennes sätt att uppföra sig, i anseende till den saken, vara aldeles lika, då hennes vilja är Guds. Här igenom sammanfalla hos henne frihet och nödvändighet; hon erkänner sig såsom Souverain Herre

30 öfver sig sjelf, men tillika såsom Vasall under Gud, och detta kan omöjligén på annat sätt äga rum än att Guds och hennes viljor äro identiska.

Detta kan precist uttryckas genom följande Motto: "*Gud vill så, och jag vill så äfven; Jag vill så, och Gud vill så äfven.*" Detta Motto måste framställa sig sjelfmant för Menniskan vid alla dess handlingar, och fast

det icke alltid kommer till klart medvetande, så ligger det dock doldt i hennes Affectioner. Således är det, under hela Menniskans lif, ett outhörligt *Echo* emellan Gud och henne sjelf, ett beständigt gensvar emellan Guds och hennes Viljor. Såsom vi nu af det föregående inse, att i Christendomens såväl som uti Intellectualismens idé ligger Realisationen utaf Identiteten af Guds och Menniskans åsigter, såväl som Viljor, så följer, att detta *Echo* dem emellan, detta *identiska Gensvar* emellan deras Viljor äfven måste ligga i samma idé. Om jag nu, fördenskull, skrifver ett Poem, hvars *ande* är *Christendom* eller *Intellectualism*, så är det väl kanske inte en nödvändighet, men likväl en ganska stor försköning, likväl någonting, hvarigenom jag ganska starkt prononcerar denna *Ande*, om jag också skulle kunna antyda detta *Echo* genom någonting. Skulle nu icke *Rimet* i den poetiska stylen kunna vara ett *Echo*, hvarigenom jag söker antyda det i Christendomens idé liggande *Echo* emellan Gud och Menniskan, hvilket under hela hennes lif outhörligt följer henne, likasom *Rimet* löper genom hela Poemet?

d. Att i *Materialismens* idé icke något sådant *Echo*, emellan Gud och Menniskan, ligger, inser man tydligen af det föregående (se denna §:c i början). Ty grunden till ett sådant *Echo* ligger i den dubbla åsigt af alting, hvari Menniskan måste sätta sig, för att kunna lämpa sina handlingar efter Guds ordning (se början af sid. 149); men detta åter grundar sig på Responsabiliteten, och någon sådan hafve [vi] funnit, att Materialismen icke uprättar hos Menniskan. Häraf följer således, att ett Poem, hvars *Ande* är *Materialism*, väl genom Poetens nyck möjligen kan få, men icke, enligt Theorien, icke, enligt sin *Ande* bör hafva *Rim*, emedan här icke är något *inre Echo* att antyda.

e. Att den Grekiska Philosophien, ända ifrån Thales till Sokrates var *Materialism*, det är allmänt känt. Men att den Grekiska Folkreligionen äfven var det, skall man lätt finna, då man besinnar, att, om också en del af deras Myther ledde sitt ursprung från Indisk *Intellectualism*, så betraktades de likväl af Grekerne utan tvifvel ur en materiel synpunkt. I sina många Gudar och Gudinnor sågo de icke annat, än materiela Menniskor, blott att de tillade dem odödlighet och en större värkningsförmåga. Och äfven just begreppet om flere Gudar antyder en materialis-

tisk Tendens. Nu hafve vi funnit (denna §:b) ”att Materialismen *i sin början* har ett *yttre* sken af en *sorgfri munterhet*”. Ty då den, annars döda, Naturen öfveralt röjer lif och förnyelse, då, i synnerhet uti Sö-
 derns sköna länder, alla djur, alla växter andas fullhet och glädje, så
 5 måste detta äfven hos Menniskan värka en lekande munterhet, som är
 så mycket mera sorgfri, ju mindre man i Naturens skenbara lif anar in-
 flytelsen af en högre verld, och således obekymrad om någon sådan,
 aldrig låter någon skräckfull Responsabilitet tvinga sina handlingar,
 utan lefver efter egen Souverainetet. Denna lekande, sorgfria munter-
 10 het är det som lefver i den Joniska Poesien, hos Homerus, hos Anakre-
 on &c. Men, consequent ledd ur sin grundprincip, måste Materialismen,
 då den hunnit mogna, bilda den högst tragiska idén om ett *oundvikligt öde* *), som antingen hos Philosopherna directe, eller hos Folket ofvan
 om deras Gudar, tyranniskt beherrsakar Verlden. Spår till ett begrepp om
 15 ett sådant öde, finner man redan hos Homerus, men det var ännu för
 nytt, för att hafva någon tragisk inflytelse på denna tids glada, sorgfria
 ande. Det är först då Joniska Kosmogonien nådde sitt slut, som också
 detta begrepp var utveckladt. Nu framställer det sig i hela sin grymma,
 mörka *dysterhet* hos Sophokles, och det *komiska* hos hans samtida
 20 Aristophanes var icke Joniens *lekande skämt*, utan kanske *Förtviflans*
vilda skratt. Ehuru väl efter Sokratis tid den Grekiska Philosophien
 hade en annan rigtning än Kosmogoniens, så var den likväl till största
 delen Materialism, dels dold såsom hos Stoikerne, dels prononcerad så-
 som hos Epikurus. Platons philosophie var visserligen Idealism, men så
 25 väl denna som följande tiders philosophie hade ingen verkan på den
 grekiska poesien. Den äkta Hellenismen slutade vid Perikles, och den
 nyare Grekiska såväl som den Romerska Poesien var dels ren imitation
 deraf, dels härmade den dess ande.

f. Att de österländska Folks, hvars Poesier vi känne, äfven som
 30 Skandinavernes Religion var Intellectualism, det anser man afgjort.
 Obeskrifligt mycket är oss okänt i denna högst märkvärdiga del af den
 menskliga bildningen. Af alt mitt hjerta gärna medger jag, att jag kan
 hafva orätt, att jag djerft framkastadt en osäker Hypothes; men intres-

*) Se äfven denna §: b vid slutet

sant blir det i alla fall, att man finner den *rimade Poesien* troget åtfölja Intellectualismen, äfvensom den *orimade* Materialismen. Jag har genetiskt deducerat detta phænomen ur de bägge stridiga tendensernas idéer. Jag har blott uppgifvit ett Försök; den som begriper mig skall gifva mig rätt, om jag har det, och förlåta mig om jag har orätt. 5

27. Såsom jag nu anser mig hafva svarat på den (sid. 132) uppgifna frågan: *Hvad är Poesie?*, så blir det tid att återkomma till mitt förut uppgifna påstående, och visa med hvad skäl jag hvarken anser den Fransyska, eller den moderna Tyska, för sann Poesie. – Menniskan erhåller kunskaper endast på två vägar. – Då hon både känner och inser nödvändigheten af att erkänna ett högre, intelligent Väsande, hvilket, likasom det, varande den enda, absoluta Varelsen, är grunden och sammanhanget af så väl den ideela som reela Verlden, tillika måste vara själfva ljuset, och således grunden, hvarur all sann kunskap om Verldssammanhanget flyter; så finner hon, att om någon väckeligen sann kunskap nånsin ibland Menniskor skall gifvas, så måste det vara en sådan, som detta Väsande själf gifver dem. Detta kallas *Uppenbarelse*. – Ledd åter af sin egen förmåga att förstå och känna, kan hon också reflectera öfver de Ting, som förefalla henne, och detta kallar jag med ett ord: *Empirik*. Då Menniskan följer denna stig, kan hon *antingen* rigta sin reflecterande förmåga *utom sig* på Tingen i den reela Verlden, samla tillhopa alla sina undersökningar derom, och deraf uprätta en slags byggnad, som hon kallar Vettenskap om dessa Ting: detta blir således *Reel Empirik*; – eller också kan hon rigta denna förmåga på de phænomener hon finner *inom sig*; det är, i den ideela Verlden; hon kan undersöka och ordna dessa phænomæner, ända tills hon kommer till det högsta, som är phænomenet af hennes eget, rena *Jag*: här måste hon stanna, ty efter det rena Jag är begynnelsen af Menniskan, eller det högsta, enkla innehållet deraf, så måste också phænomenet af detta rena Jag vara det yttersta, högsta och sista, som hon inom sig kan skåda: alt det hon funnit inom sig sätter hon således uti ett system som hvilar på detta högsta phænomen: alt det hon kan finna på denna väg kallar hon nu Vishet eller sann Philosophie, ur det skälet, att det stöder sig på åskådningen af det högsta och sista åskådliga phænomen, som hon inom sig kan finna; men likväl tror 10 15 20 25 30

jag mig med ett bättre namn kalla det *ideel Empirik*.

I frågan om dessa forskningar Evidens, kan man genast göra det inkastet emot all Empirik, att jag väl genom min egen reflection på Tingen utom och inom mig, kan finna *huru de förefalla mig att vara*, men om
 5 de äfven i sin sanna *verklighet* äro det, derom kan Empiriken aldeles icke lemna någon underrättelse. Det är väl en möjlighet, att en Empiricus, liksom händelsevis, kan träffa på sanningen, eller åtminstone något sant här och der: men om detta inträffar, så är det åtminstone aldeles icke en förtjenst af hans sätt att forska. Skall således ibland Menniskor
 10 någon egentligen sann Kunskap finnas, så måste den hafva kommit på den första Vägen; ty (om man gör samma inkast) sådane som Tingen förefalla Gud att vara, sådana måste de i sin egentlighet vara, emedan Gud är sjelfva deras uphof och varelse. – Denna Skeptiska blick (hvarigenom all Empirik störtas) är tillräcklig att göra hvarje Tänkare van-
 15 sinnig, såvida han icke kan fatta den högsta Intelligensen, ej blott såsom ett de fordna Philosophernes Ens, utan såsom ett i den närmaste Relation till oss stående faderligt Väsande, att jag så må säga, såsom en Gudamenniska, inför hvilken blick hela gången af den mensklige bildningen ligger öppen, och som, då han finner det för denna bildning
 20 nödvändigt, lemnar Menniskan sådana Kunskaper, som för henne, på den standpunkt hon står, äro oundgänglige.

Det gifves väl ännu en tredje utväg, men som jag icke velat sätta i bredd med de bägge föregående, emedan det förmodligen aldrig kan falla någon in, att med fult allvare tro dess evidens. Det är en forsk-
 25 ningsväg, som jag kan kalla *Hypothetistik*. Den består deri, att man först upgifver en Hypothes, deraf bildar en Theorie, och slutligen empirice ser efter om denna Theorie kommer öfverens med de oss förefallande Phänomenen. Att denna forskningsväg icke i sig sjelf eger någon Evidens är tydligt deraf att Theoriens duglighet måste probas genom
 30 Empirik, och då vi funnit denna sjelf icke vara evident, så kan den deraf afhängiga Proban, liksåväl som hela Hypothetistiken icke heller ega evidens. Må derföre ingen afskräckas att göra Hypotheser. Det är alltid nyttigt att Menniskan öfvar sina krafter, och att hon, i en tid då så mycket är obekant, kastar djerfva blickar omkring sig, för att vidga sin syn.

Jag råder blott hvar och en, att icke uppgifva sina Hypotheser såsom be-
vista sanningar, utan för det de verkligen äro.

Sedan Bacos tid utspriddes i Europa ett nytt begär att forska och und-
dersöka i den Reela Verlden; Det var således den *reela Empirikens* bana
som han öppnade. Den Fransyska Litteraturen sedd i sin allmänhet, det 5
vill säga med undantag af Mallebranche &c, andas denna reela Empirik,
och den Fransyska Poesien har tagit den rigtning, som den nödvändigt
måste taga bland ett folk, der denna slags forskningsanda råder.

Men sedan Humes skarpa Skepticism störtat Locke, och med honom
all utsigt för Tänkaren gick förlorad i den reela Empirikens område, så 10
öppnade den djupe Kant ett fält för Menniskoforskningen, som, om det
icke var nytt, likväl aldrig på hans sätt förr varit betraktadt. Det var den
ideela Empirikens fält. Den eld, som Kant först tändt, flammar i Tyska
Litteraturen och äfvenså i den moderna, äkta Tyska Poesien. – Häraf
inser man således, att lika så mycket, som Idealismen är öfver Materia- 15
lismen, så mycket är också den Tyska öfver den Fransyska Poesien.

Hvarje Poem bär stämpeln af sin Författares philosophiska bildning.
Der nu denna bildning är Empirik, antingen *reel* eller *ideel*, så finner
man att den deraf afhängiga Poesien måste på samma sätt bedömas,
som Empiriken sjelf. 20

Ehuru mycket man, stående i denna synpunkt, kunde säga om den
Fransyska och Tyska Poesien; så stannar jag likväl här, emedan jag tror
mig hafva sagt nog, för att rättfärdiga mitt omdöme. – Den som icke in-
ser huru mycket godt, för den Europeiska bildningens framsteg, både
den Tyska och Fransyska Litteraturen gjort, den är en kortsynt eller 25
ganska ensidig menniska: men icke mindre kortsynt är den, som, envist
quarstående vid antagna åsigter, tror det vara ensamt rätt, som endast på
sitt ställe var rätt, för att bereda vägen för ett kommande – eller den,
som tror sig vara uppe i våningen, då han blott står på ett af de bredare
Trappstegen. – Utinam videat, cui oculi! – 30

28. Det gifves en slags *Skenbarhet*, som för den Menniskan, som
eger den, framställer sig såsom sanning, men hvilken jag dock, till skil-
nad ifrån den Absoluta, Verkliga Sanningen, vill kalla *Subjectiv San-
ning*. – Hvar och en är en product af sitt Land och sin Tid. Deraf kom-

mer, att i särskildta Länder och i särskildta Tidehvarf, hvar och en gör sig sin föreställning om det högsta Väsendet. Den som nu icke genom en förskämd Moral och onda Böjelser, genom system-högmod, ensidighet eller capricer, skapar sig sjelf en tillgjord idé derom, utan som, lefvan-
 5 de i sin Tids och sitt Lands medfödda ande, rent och uprigtigt höjer sitt hjerta till *sin* Gud, och lefver efter de föreskrifter som honom blifvit gifna, hos denna Menniska blir föreställningen om Gud subjectivt sann. Likaså blir den för den uprigtige Tänkaren, som, då han finner bildningen i sin Tid och i sitt Land falsk eller skef, höjer sig öfver densam-
 10 ma, och omfattar det, som han efter sin förmåga finner vara rättare; men så nemligen, att han deri lefver med sin fulla ande, förädlar sina böjelser derefter, och att det icke blir något, som endast hans munn bekänner, då han agerar Philosoph. Att blott för den redliga Menniskan en sådan subjectiv Sanning är möjlig, finner man deraf, att Charlatanen icke tror,
 15 hvad han säger, sjelf, och således kan sanningen (äfven om han skulle enoncera absolut sanning) åtminstone för honom icke blifva subjectiv.

Men såvida nu det gudomliga Väsendet är ett verkligt och absolute sant Väsende, så måste det väl också kunna gifvas någon absolute sann idé derom, och detta väsende kunna enonceras genom något absolute
 20 sant talesätt – ehuru inskränkt, och för menskliga former fattligt. Alla ofvannämde idéer måste således, ehuru subjective sanna, likväl vara blotta Skenbarheter, såvida de icke tillika äro absolute sanna. – Ty en så absurd tanke kan väl ingen hysa om Gud, att begreppet derom endast kan fattas efter hvars och ens sätt att begripa: och att således all idé om
 25 Gud blott blefve Skenbarhet; då skulle man verkligen kunna säga, antingen, att de stackars Menskorne durk vore utkastade ifrån all gemenskap med ljuset, och stängde ifrån Guds ansigte; – eller också att Gud icke är annat än ett Congeries af alla Menniskors idéer om honom, hvilket vore ännu orimligare. – Jag tror att det gifves en absolute sann kun-
 30 skap om Gud, och att den absolute sant kan enonceras. Densamma finnes i *den* Menniskoslägtets bildning, som, beständigt stigande, fortgått ifrån begynnelsen, och ännu fortgår; men hvars gång varit dold och misskänd. Den som nekar detta, nekar en *gudomlig Försyn*, som leder menniskan; och han gör det, emedan han är nog kortsynt, att bäfva till-

baka för ett uttryck, som, stämplat af Dogmatiken, låter ophilosophiskt för den svagtänkande. –

Lämpom nu detta begrepp, om subjectiv Sanning, till Poesien. Såvida, således, i Homeri arbeten Hellenismens sanna ande lefver, sådan den på hans tid var, så voro de äfven för hans Land, för hans Samtida, och för de Efterkommande, som med fullt lif andades samma Hellenism, *subjective sann Poesie*. Samma anmärkning kan göras om Tasso och några andra. Men den Författare, hvars bildning icke är enkel, utan en blandning af Hellenism, Orientalism, Idealism, Christendom m. fl. – af hvilka ämnen nemligen icke ett utgör sjelfva bildningens ande, och de öfriga äro bihängande hjälpredor, utan hvilka alla ingrediera såsom beståndsdelar deri – en sådan Författare kan icke skriva något subjective sant Poem, emedan för honom sjelf icke gifves någon *subjectiv* Sanning i Philosophien, och således äfven icke i Poesien. – Att en sådan Menniska ej heller eger någon *absolut* Sanning i denna väg följer af sig sjelf. – Utsträcke vi åter vår blick till det hela, så se vi att i hela vårt Tidehvarfs bildning äfven alla dessa olikartade ämnen, alla med Souverainetet, ingrediera. Detta som, för litet längre sedan, var fullkomligt allmänt, tål nu likväl det undantag, som den *äkt*a tyska bildningen gör; ty denna andas med fullt lif Idealism, och de öfriga ämnena subordinera derunder. 20

Häraf finne vi således, slutligen, att den äkta tyska Poesien kan vara *subjectivt sann*, ehuru icke *absolut sann*, enligt hvad vi sett i slutet af §:27. – Men den allmänna Europeiska bildningen, för öfrigt, är, såsom vi nyss sett, sådan nu, att *öfveralt, der dess ande lefver, ingen sann Poesie, hvarken subjectiv eller absolut, kan författas* (se skälet högre upp). 25

29. Skulle det icke vara ett ädelt, ett stort företag, att söka återinsätta den heliga Poesien uti sina fordna rättigheter, att gifva den ett nytt, sant lif, grundande sig på en enkel och sann Philosophie? Svår och djerf är den bana som dertill måste röjas. Endast den, som intet fruktar, ifall han faller, kan försöka en så osäker bana. 30

Jag skall skriva Dalmina *). Om jag lyckas, så skall hon andas en

*) Detta *Namn* är ganska problematiskt: det föll mig in, då jag började detta arbete – . Det kommer kanske vid utförandet att ändras. – 1816. Har sedan blifvit ändradt till *Karmola*.

sann, en gudomlig Philosophies lif, och detta lif skall hon inblåsa i hvar och en som läser henne, i hvar och en som fattar hennes ande. – Miss-lyckas jag..... nåväl.... så skall jag åtminstone icke skada. Om mina krafter äro otillräckliga.... det är mitt fel: Försöket är dock lika stort,
 5 lika gudomligt. Må jag falla! – – – det skall då vara nog för mig, att hafva tänkt en sådan tanke, att hafva vågat ett sådant Försök. – Må jag falla! – – – blott gifve Himmelen, att jag ser någon annan, som starkare, bättre och lyckligare än jag, söker den väg, på hvilken jag staplade. Liggande, skall jag då räcka honom min hand och säga: Min Vän! var modig och
 10 hoppas; Hit har jag hunnit, men jag föll;.... det var icke den vägens fel, som jag vandrade, utan mitt, som irrade ifrån den rätta stråten. Vare du lika djerf som jag, men lyckligare. Betrakta noga det fall jag gjort, så att du undviker det, som icke jag såg – Och o! – om en dag du lyckas att knyta bandet emellan Himmelen och Jorden – då skall jag vara glömd,
 15 men så lycklig, så lycklig – ty den saken är fulländad, på hvilken också jag en dag offrade mina krafter. – Den fulländades *ej* genom mig.... likgiltigt! – – . Jag arbetade icke för mig, icke för mitt namn, utan för den stora, gudomliga saken, att tjena Menniskor. – Jag skall då vara nöjd och säll, ty jag gjorde så mycket jag kunde. – –

B. *Hurudan är Poesien?*

Tal,

hållet i M. F. d. 6 Aprill 1816, af C.J.L. Almqvist.

Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige.

Jag kommer på denna stund att fästa eder uppmärksamhet vid ett ämne, som är likaså viktigt i anseende till sin egen beskaffenhet, som i synnerhet för eder, unge medbröder, af stor vikt att rätt inse, I som uppväxten i en tid, full af fördomar, villomeningar och strider. Stora och ädla ämnen hafva alltid sysselsatt oss. Vi hafve här kommit tillsammans, i ett BrödraFörbund, ej för att gyckla eller säga hvarandra meningslösa grannlåter – nej, utan för att med ett rent hjerta inför Gud och mannakraft inför 10
människor bilda och lyfta hvarandra, för att blifva det som vi borde vara. Och – mine unge älskade Medbröder – kunne vi väl upptänka något större och verkligare nöje än sådana sysselsättningar? Sanningen skall jag därför tyda för eder i dag: en skarp och oveldig sanning.

Poesien är den högsta och ädlaste af alla människans sysselsättningar på jorden. Hur är detta väl möjligt? kunnen I med all rätt fråga; ty jag är öfvertygad, att många och de fleste bland er fått inhämta den lärdomen, att *med poesi förstås detsamma som verser*. Dock kan jag försäkra eder, att det finnes i verlden obeskrifligt mycken Prosa, iskall och torr, som genom sin författares mekaniska befärdighet blifvit satt på vers, 20
och som således förtjenar namn af *rimmad Prosa*, men visst icke af *poesi*. Då jag talar till er, unge vänner, så vet jag, att I ännu icke nått den bedröfliga, så kallade *mogna* ålder, då så många människor, i följd af

deras skrumpna erfarenhet, djerft påstå, att ändamålet med menniskan blott är att äta, sofva och kläda sig: att vettenskaper kunna hafva något värde, men blott såsom medel, hvarigenom man kan skaffa sig kläder och föda: och att de sköna konsterna, i synnerhet poesien, vore något
 5 rätt artigt, hvarmed man kunde roa sig, då man ej har vigtigare sysselsättningar såsom t. ex. att räkna pengar eller äta, men egentligen blott ett tokroligt lappri. Jag är nu för heligt stämd, för att kunna skratta åt dessa uslingar på mensklighetens graf; snarare skulle jag förgås af smärta och sorg, om jag icke visste, att jag talade till Er, som ännu hafva den
 10 obeskrifliga lyckan att vara barn. I skåden ännu i den sköna, ljusa himmelen något mera, än blå dunster, och då åskan går glömmen I så gerna den materiella sammanstötningen af elektriska flammor, för att derunder lyssna till Guds, eder Faders, röst utur molnen. *Oskuld, Sanning, Godhet* hafva ännu icke för er blifvit meningslösa grannlåter och phraser,
 15 hvarmed djeftar smickra djeftar, för att bli smickrade tillbaka. Och phantasien, människans innre, heliga förmåga att lyfta sig öfver jorden och sig sjelf, inbillningskraften: den andas ännu inom er sitt glödande, sköna lif – Nå väl! I kunnen då tro mig, eller rättare begripa mig, om jag säger till eder: Bevaren alltid inom er oskulden i sin renhet, hatet till
 20 ondskan i sin fulla kraft, inbillningskraften i sin glödande rikedom, och då skolen I känna *hvad Poesi är*, och veta, att den är en lyftning från menniskan till Gud. Träffen I nu en *skrift*, som icke prunkar med ståtliga meningar, men som lifligt och bildande målar taflor af oskuld, af hat och strid mellan det Goda och Onda, af Naturen såsom en återspegling
 25 af det Gudomliga, af glad och frimodig lifslust, af kärlek och trohet i nöd och lust, af vemodig förgätenhet af jorden för himmelens skull – då veten I att en sådan skrift innehåller poesi och icke blott är en prosaisk sammanskockning af verser.

För att gifva eder en sköld emot de villfarelser och fördomar, I så väl
 30 hemma som uti vår tids allmänna umgänge skolen råka ut för, och af hvilka I kanske lätt skullen kunna förledas att glömma poesiens helgedom – så skall jag gifva eder en kort och sann framställning af de Skrifter, som ibland oss äro gängse under namn af Poesier. Till en början måsten I veta, att det nu i Sverige gifves trenne mycket olika slag af poe-

sier, mellan hvilka I måste göra noggrann skilnad. Det *första* slaget är en *Härkning* från *Fransyskan*, det *andra* en *Härkning* från *Tyskan*, det tredje utgöres af *inhemsk Svensk Poesie*. Vi skola nu litet närmare betrakta hvar och ett af dessa slags poesier särskildt.

Då vi tala om skrifter, som nu bland oss läsas och äro gängse, kunne vi icke gå längre tillbaka än till *v. Dalin*; ty Fru *Nordenflychts* och *Sophia Brenners* Poesier äro nu likaså sällsynta, som litet kända. Äfven *Dalin* läses nu sällan som poet; och utom sin förtjenst såsom Historie-Skribent hade han icke egentligt geni att sammansätta annat än det versmakeri, som kallas *Satirer*, och som så mycket mindre är poesi, som det mördar all poesi inom menniskan, och blott går ut på att begabba allt i verlden utom sig sjelf.

Efter honom börjar med Kon. Gustaf III den stora perioden, då Svenskarne endast skrefvo vers för att imitera utländningar. K. Gustaf III hade rest mycket i södra Europa, i synnerhet i Frankrike, och gripen af dess yttre glans utan att fatta dess inre elände, gjorde han den planen att också gifva sitt Sverige begrepp om bildning och smak. Så grundlade han *Svenska Akademien*, en inrättning, lika vörnadsvärd i anseende till sitt namn och det ändamål den borde hafva, som den ännu hittills illa utfört detsamma. Grefvarne *Creutz* och *Gyllenborg*, vidare *Kellgren* och *Stenhammar* voro alle män, som visade, huru mycket snille de verkligen hade; men som bländade af den Fransyska s. k. Smaken, hellre ville vara eländige efterhärmarare deraf, än friborne Svenskar. Det är således nödvändigt för er att veta hvad den Fransyska Smaken och Poesien egentligen är, för att härom rättvist kunna dömma. Jag skall derföre säga er, att det är ett slags *tänkesätt* i Religion och Philosophi, som kallas Materialism, och som består deruti, att ehuru man väl med munnen för skam skull bekänner att det finns en Gud och att menniskan har ett inre lif, som kallas Själ; så nekar man det dock inom sig, anser blott den yttre materiella Naturen för det enda verkliga i verlden, således som Gud – och kroppen, kött och ben, anser man vara det enda märkvärdiga hos menniskan. Denna Materialism, detta djefvulska tänkesätt, hvarigenom menniskan göres till anförvandt, jag vill ej säga med djuren, utan rent af med stenar och träd, var i dessa tider gängse i

Frankrike: och i följe derutaf kunde den Fransyska poesien omöjligen ana det gudomliga lif af oskuld, eller rikedomens af den heliga Inbillningskraft, som vi förut sett vara Poesiens egentliga lif. I menniskokroppens köttmassa eller i svartmyllan på åkrarne står väl detta icke att finna? Följakteligen måste den Fransyska Poesien icke bli någonting annat, än en ståtlig samling af klingande, granna ordställningar, satta i yttligt qvicka verser, men som inom sig bära hela det djupa eländet af Materialismens död, tomheten af ett meningslöst Intet. – Att nu återgå till de Svenskar, som härmat den: vi hafve förut nämnt *Creutz*, *Gyllenborg*, *Kellgren*, *Stenhammar*; ibland de sednare måste vi äfven tillägga en *Leopold*, *Oxenstjerna*, *Silverstolpe*, *Franzén*, *Vallin*, *Valerius*; och då vi läsa flera innerligt sköna småstycken af dessa män, och se hvar till de varit ämnade, om de förstått sig sjelfva, då måste vi i sanning begråta deras stora olycka, att hafva blifvit uppfödde i den Fransyska Anden och blifvit bedragne deraf. I unge medbröder, tacken då den Gud, som låtit eder födas i en nyare och högre ande; bären vördnad för desse män såsom Menniskor, men förakten mängden af de träaktiga, usla skrifter, hvarmed de vanhelgat vårt språk.

Gr. *Creutz* har skrifvit många Idyller, eller Poesier om Herdar och Herdinnor: men utan att ana, det herdelifvets oskuld också i Christendomen och i Sverige vore tänkbar, tvingar han oss bort bland de Grekiska Naturgudarne, bland Nympher och menniskor i Arkadien. – Gr. *Gyllenborg* har gifvit oss ett högst tråkigt poem: *Tåget öfver Bält*, som skulle bli en hjeltedikt i samma form som Homeri, Virgilii och Voltaires, men blef – Intet. *Kellgrens Gustaf Wasa* är ett skönt stycke, och måste vara det, ty Sveriges Räddning af Gustaf I tillät sig icke att vara ful, och *Kellgren*, liksom alla af detta slag, gjorde alltid vackra verser, fast icke alltid poesi. Föröfrigt har *Kellgren* författat en mängd smärre skrifter af mer och mindre värde, men som alla andas Fransyska Materialismen. Det samma gäller om *Stenhammars* små poesier. Den som ger sig tålmod att genomläsa *Leopolds* stora arbeten: *Oden* och *Virginia*, skall der lifligt finna sjelfva den Fransyska inre Döden framträda i den kungligaste yttre pomp af ord. Af samma halt äro de flesta öfriga så väl *Leopolds* som de andres arbeten. Gr. *Oxenstjerna* har nyligen gifvit oss en mycket lyckad

öfversättning af den Engelske Miltons stora Poem, som kallas *det förlorade Paradiset*. Oxenstjerna har äfven skrivit flera egna arbeten, såsom *Skördarne*, *Hoppet*, *Dagens Stunder*, *Ödet*, om hvilka man kan säga att de äro vackra nog, men hela deras lif är dock en härmning efter den moderna, ytliga Fransyskan. Likaså har Statsrådet *Adlerbeth* mycket 5 lyckats i sina öfversättningar af *Virgilius* och *Horatius*, men om hans egna arbeten är det roligare att tåga än yttra sig, då man påminner sig hans egen storhet såsom menniska. Jag får derföre än en gång påminna er om den pligten, att vi nödvändigt måste skilja personen från hans arbeten: och under det vi med sorg, medömkan eller tystnad förbigå de 10 sednare, kunne vi dock hysa för den förra all den aktning han förtjenar.

Svenskarnes vana åter att imitera den *Tyska* poesien började egentligen vid den tiden, då den namnkunniga tidskriften *Phosphoros* ungefär för sex år sedan började utgifvas. Om denna poesi i Sverige redan har det stora felet, som den måste hafva efter den är en härmning från Tyskan, att neml. icke vara svensk, så har den åtminstone medfört den nytan, att den först bröt isen och började den gräsliga strid med det Fransyska tomma ordprålet, som ännu icke är aldeles slutad, men verkat Fransyska härmningens undergång hos alla tänkande menniskor. De 15 Svenskar, som bland oss infört och imiterat Tyskarnes poesi, behöfver jag här så mycket mindre nämna, som, ehuru namnkunnigt också deras företag är, deras namn likväl till en stor del äro okände, äfvensom de sjelfve till en del dolt dem. – Blott en sak är af vikt för er att känna. Den ryktbaraste bland alla dem som arbetat i denna väg, är *Atterbom*. Jag nämner hans namn, emedan det är lika känt och gängse i Stockholm, 25 som han sjelf och hans skrifter till sin halt här äro okända. Man anser också honom för en af dem, som slafviskt härma den Tyska Poesien. Men I, unge Medbröder, bören vara bättre underrättade i denna sak. *Atterbom* härmar aldrig: det han skriver, är originalt. Alltså hör han icke hit, utan till det tredje eller inhemska slaget af Poesi. 30

Jag kommer nu till detta tredje slaget af Svensk Poesi, som är egentligen vår egen, emedan den är Svensk utan härmning. Redan tidigt utmärkte sig på denna ädla väg ett af Nordens största Snillen. Hans namn var *Bellman*. Utan tvifvel är för er detta vidtbekanta namn icke okänt,

äfvensom I väl veten, att det slags poesi han bearbetat i allmänt tal kallas *Supvisor*: sjelf har han till en del kallat sina arbeten *Fredmans Epistlar*. För er kan jag icke nu utveckla hans förtjenst. Det var måhända en olycka för Sverige, att *Vinets* och icke *Svärdets Ande* blef gifven Bellman. Det kunna vi dock med oveldighet säga, att Bellman var oefterhärmligt stor i sin *genre*, men att hans *genre* hade ett ganska lågt rum i poesien. – Samtida med honom lefde den store *Lidner*. Hans *Ande* är dyster och förskräcklig, liksom *Åreskutan* och *Bergen* i *Nordlanden*. Han har skrivit Tragedien *Medea*, *Spastaras död*, *Året MDCCLXXXIII*,
10 och mycket annat, som vittnar om höjden och den Svenska gången af hans ande. Ifrån *Lidner* är en mångårig brist på snillen; och tyckes det, som Sverige sedan aldeles öfverväldigades af den Fransyska tomheten. Men nu uppträdde *Ling*, en man lika djerf och kraftfull i sig sjelf, som i sin poesi. Utom smärre stycken, såsom *Eylif den Göthiske* och *Agne* har
15 han skrivit det stora poemet *Gylfe*, som i ny blomma till oss återför alla det gamla Nordens skönheter. Ett ännu större Poem vid namn *Asarne* är nu under trycket och skall snart glädja äkta Svenskar. – Vid hans sida, ehuru i en annan *genre*, står den originalt Svenske *Atterbom*. Ibland hans egna arbeten utmärker sig genom obeskriflig skönhet bearbetningen af en gammal folksaga från medeltiden, vid namn *Blå Fågel*.
20 Utom många egna arbeten har han nyligen under namn af *Nordmansharpan* gifvit oss en dyrbar samling af äkta Svenska poesier från Medeltiden. – – Vidare finna vi i den för er välkända tidskriften *Iduna* flera inhemska poesier, för hvilka vi hafva att tacka *Geijer*, *Tegnér*, m. fl. och
25 är det en glädje för oss att med sådana namn sluta taflan af Svenska Snillen.

[Handlingar rörande Manhemsförbundet]

[Den 25 april 1816 yttrade Almqvist till protokollet inför styrelsen i Manhemsförbundet:]

Sedan jag på Förbunds Styrelsens sammankomst den 23 sistl. Februarii, fått mig uppdragit, att för Förbundet utarbete en Organismus, har jag nu 5
deruti så vida kommit, att den *inre* Organismen är fulländad, och Punkterne eller gången af den *Yttre* utstakad. Men under detta mitt arbete har jag kommit på den tankan, att en wiss inrättning ibland sjelfva de styrande Bröderne vore af högsta vigt; hwilken inrättning jag wäl äfven i
nämnde Arbete projekterat; men som hela mitt förslag ej kan hinna 10
blifwa antagit, eller i full giltighet sättas, före nästkommande höst, och denna inrättning deremot genast borde organiseras, derföre har jag nu begärt Ordet, för att väcka Styrelsens uppmärksamhet i detta ämne. –
Såsom nemligen wid ett närmare och noggrannare skärskådande Förbundets ändamål har befunnits wara af så stor wigt, och af så widsträckt 15
omfattning, att det waksamma bibehållandet af detta ändamåls helgd, såwälsom sjelfva den inre uppsigten och ledningen af Förbundets gång, ej borde kunna anförtrös åt andre Män, än sådane, som ej blott brinna af nit för detta ändamål, (ty ett sådant nit supponeras hos alle Bröderne) utan, som äfven äga nog mycken Tid, att uppoffa på ett sådant inre ar- 20
bete, och som dessutom genom omständigheterna blifwit föranledde att grundligt tänka öfwer människans psychologie och de mångfaldiga öf-
riga ämnen, som till ett sådant inre arbete erfordras; men en sådan *tid*, och en sådan egen *lust*, att i de mångfaldiga hithörande ämnen reflecte-

ra, ej möjligen kunna præsupponeras hos alla dem, som då Förbundet troligen utvidgas, både nu och framdeles bland de styrande Bröderne intagas: alltså föreslår jag, att bland dem en särskild Corporation organiseras, under namn af *Förbundets Fäder*, bestående af män med ofvanstående egenskaper, samt till ett mera inskränkt antal. Denna Corporation bör ej wara *provisorisk* utan *permanent*, men deremot böra endast de stadgar, hwarigenom densamma *nu* organiseras, anses prowisoriske, nemligen intill dess hela FörbundsOrganismen blir antagen, då äfwen Förbundets Fäder erhålla permanenta stadgar. Såsom det för öfrigt är af 5 wigt att hela den inre gången och ledningen af Förbundsändamålets uppnående, får fortgå uti ett orubbadt, heligt lugn, utan yttre åverkan, obehörigas infall eller måhända otidiga granskning; så bör allt, som inom FörbundsFädernes Corporation förekommer, endast för dem wara känt, men för ingen annan yppas. Derföre föreslår jag, att utom 10 annat, som Fäderne kunna finna lämpligt utstaka, äfwen wid intagandet i Förbundets Fäder, ett Tysthetslöfte afläggas.

[Almqvists förslag blev antaget och till det samma dag inför förbundets fäder hållna protokollet anförde Almqvist följande:]

Enligt det uppdrag jag den 23 sistl. Febr. af Styrelsen fått, att utarbeta 20 förslag till Förbundets Organismus, har jag deruti nu så vida kommit, att den inre Organismen är fulländad och har jag jämwäl till den yttre uppsatt Ståndpunkterne. Det, som redan är utarbetat har jag till genomläsning utlemnadt, att cirkulera bland Fäderne. Men såsom jag nu innan kort måste företaga en resa till Finland, hvarifrån jag ej förr än i nästkommande Oktober återkommer, önskade jag att någon bland Fäderne 25 ville åtaga sig utarbetandet af den yttre Organismen, enligt de af mig uppsatta ståndpunkter, hvarföre jag också bör nämna, att jag i detta ämne öfverenskommit med mag. Cnattingius. Dessutom håller jag före att hela den redan utarbetade inre Organismen, endast bör vara känd 30 för Fäderne, eftersom, enligt 1 Artiklen af Förbundsdekretet d. 25 april 1816: ”på dem hvilat den inre ledningen af Förbundsändamålets uppnående.” Denna inre organism föreslår jag således, under namn af ’För-

bundets hemliga Bok', böra wara okänd både till namn och Beskaffenhets för alle utom Fäderne, och alltså inbegripas i det, som enligt Fädernes löfte samma Decret art. 4. i hemlighet hållas bör.

Tal,

*hållet på Manhems Förbundets Högtidsdag, d. 12 Maj 1816,
af Almqvist.*

5 (Fragment.)

Ädle Ynglingar! tappre Gossar! vi hafve i dag samlats och fullgjort våra
vanliga arbeten. Jag har varit en glad åskådare derutaf. Vårt närvarande
lif är friskt, vårt hopp på framtiden uppmuntrande. Dock – Ynglingar!
öppet bekänner jag det för Er – icke var det glädjen öfver vårt nuvaran-
10 de tillstånd, som egentligen uppehöll mina tankar; ej heller begrundade
jag vår framtid. O nej! mig fängslade minnet af långtförflutna dagar. Det
är nu Maj Månad, och vårt sköna Fosterland, som nyss legat bundet un-
der snön och vintern, står redan färdigt att uppblomstra i en ny, herrlig
vår. – Så låg också för tre sekler sedan, Sverige bundet och förtryckt i ett
20 utländskt tyrannis blodbestänkta bojor: då såg Gud ned på våra Fäders
nöd, och den 12:te Maj, i dag för 326 år tillbaka, lät han *Gustaf Wasa*
födas på jorden, och han med himlaförlänad kraft bröt fjettrarna och
spridde vårens herrliga ande öfver vårt land. – Ega vi ännu den namnlö-
sa lyckan att bo såsom Svenskar i Sverige, så hembärom derföre vår Fa-
25 der i himmelen lof: ty han gaf oss *Gustaf Erikson Wasa*: väl pröfade
Han oss strängt, ty Han viste, att han hade lagt merg i Nordmannens
ben: dock när nöden var i sin höjd, då jorden stod klädd i blod och Him-
melen i moln, då runno Hoppets liljor upp ur den röda jorden och en
tröstande Majsol vinkade utur molnen. etc. etc.-----

Epigramme d. 21 Jul. 1816

I hvarje klart och skuggrikt Sund
O se, hur skönt små Böljor brusa! – – –
Hur Löfven uti hvarje Lund
Af tusen små Zefirer susa!
Nej hör! – men säg – hvad hviska de?
Naturen log, och svarade:
”Alt vill Johannas Dag förtjusa.” –

5

Ringen

*ZEPHIRS Svar på Damons Bref, med Korgarne. *)*

5 Du af förundran plågad är,
Hvarför jag tvänne Korgar bär
O låt ej det dig alarmera! –
De äro Souvenirer blott
Af tvänne Herdar: – ach som gått
Ren ur mitt minne beggedera.

10 Utaf den enas hvithet spår
Der ängsligt, att han har Rapport
Precist med hvita LiljeOrden?
Hur kan man vrida meningen
Så illa – den just oskulden
Beteknar – blott att du förstår den

15 Och Helgonkorset sen! – Minsann,
Häraf likväl jag finna kan
Hur högt för mig din ömhet lågar:
Då blott en liten stackars korg

) Skrefs åt F. J. H. – till D. M*, som förut till henne hade skrivit om de korgar
20 hon bar i örat.

RINGEN [1816]

Dig sänker ner i qual och sorg,
Och grymt dig med soupconer plågar.

Dock Damon! utan fruktan var!
Jag dessa blott i nödfall bar! –
Rätt lumpna Herdar de ock voro. –
Men söta Damon, gif mig du
Ock någon ting – det skall jag nu
Straxt bära – Stilla blott din oro!

5

Jag straxt då lemnar Korgarne
Men du, för Variation, kanske
Kan mig en liten Gullring gifva
Min venstra Hand den pryda skall
I alla händelser och fall
Skall Ringen troget hos mig blifva

10

Damons trogna
*Zefir *)*

15

BREF till Damon

Zefirs Svar på: Den tredje Korgen

I mycken Distraction, minsjäl
Ditt bref till mig du skrifvit:
Zaire? Hvem heter så? – likväl
Zefir jag kallad blifvit! –
Nå lika godt – Men hör nu på,
Förr än du svar af mig kan få,
Hör denna lilla Saga:

20

25

) Härpå svarade D M* – hvarefter det följande skrefs.

Nouvelle:

”Det till Arcadien kom en Man
(Om honom hvarman talar)
Från andra sidan hafvet, han
Kom hit till våra dalar;
Med Lärdom och Advocature
Med granna ord och skön parure
Var denna Man utrustad.

”Här bodde enfald i vårt Land
Bland Herdar och Herdinnor;
Men han åt alla gaf sin hand,
Alt voro vi Gudinnor. –
Dock många fingo stackare
Med tårar och med sorg snart se
Att Variation förnöjer.

”En Flicka slutlin råkade han.
Straxt blef det courtiſera.
Hon tänkte inom sig; Minsann,
Den Herrn skall jag probera;
Med mången har han roat sig,
Med honom skall jag roa mig
Få se, om det skall lyckas?

”Han höll så vackra, söta Tal,
Det lät som Honing bara,
Ach! äfvenså sentimental
Tillbaks hon låddes vara.
Han verser gjorde och skref bref,
Hon lika ömt tillbaka skref,
Likt tvänne Turturdufvor.

”Han slutlin’ ömt beklagte sig

RINGEN [1816]

Att Minnen utaf andra
Hon bar – Ach, svarte hon, för dig
Jag glömmet alt – ej klandra
Ej sörja skall du: gif mig blott
Din Ring, ditt hjerta, ondt och godt 5
Sen dela vi tillsammans.

”Aj tusan! här blir alfware
Så tänkte han – min mening
Var på sin höjd en Kyss kanske,
Men inte just Förening; 10
Helt skrämnd och alfvarsam då han
Kort svarte, att sånt ej geck an,
Men bjöd i stället Vänskap.”

Hör Damon, nu är Sagan slut,
Hvad skall väl den betyda? 15
Dock lär jag väl få låf förut
Densamma för dig tyda:
”Hon, som den Token narrat har
Zefir hon hette – jag det var,
Men Damon hette Token.” 20

Sjelf var jag också tvungen ju
Att Sagan dig förklara;
Ty oss emellan sagt lär du
Ej sjelf rätt qvick just vara;
Du sjelf mig derpå strof har gett 25
Och sen jag detta prof har sett,
Så vet jag hvad du går för.

Ty då en Flicka sjelf sig ger
Tillkänna – och tillbaka
Om Ring och Hjerta ödmjukt ber 30

RINGEN [1816]

Utaf en sjelfvald Maka.
Den Karl, som alfvarsamt det tar
Och derpå svarar – han ej har
Mer vett än – än – än Damon.

5 Din Vänskap? – Nå ja, hvarför ej,
Jag är ju ond på ingen?
Det kan väl ock bli rum för dej
I stora Vänskaps ringen. –
Men Minnets blommor, som af dig
10 Jag nådigt skulle få, jag mig
På ängen sjelf kan plåcka.

 Zaire, som du i distraction
Har skrivit, nog jag känner,
Ock i Arcadien här bor hon,
15 Hon är bland mina Vänner:
Af dig förmodlin än hon har
Väl någon Minnets blomma qvar,
Så gif ock henne dessa.

 Du klandrar kanske att mitt Bref
20 Är oanständigt skrivet:
Då Damon, läs det bref du skref,
Du sjelf Modell har gifvit,
Är mitt exempellöst? – Nåväl
Hvad är då ditt – Man plä likväl
25 För Könet vördnad bära.

1816.

[Handlingar rörande Manhemsförbundet]

[Vid sammanträdet i förbundets styrelse den 31 oktober 1816, då Almqvist återkommit efter vistelse i Finland som informator avgav han till protokollet följande:]

Yttrande inför de Äldres Förbund i Manhem den 31 Oct. 1816. – 5

Sedan jag nyligen återkommit från Finland, och i följe af den skyldighet och den rättighet, som mig tillkomma, såsom Ledamot af de Äldres Förbund, tagit ställningen af Manhems Förbundet i broderligt ögnasikte, finner jag mig föranlåten, att begära Brödernes upmärksamhet vid några omständigheter, som jag har att andraga. – 10

Såsom jag hela Sommaren varit frånvarande, och följakteligen, undantagande vissa Arbeten, som jag mig i våras påtog och nu fulländat, ej kunnat lägga någon egentlig hand vid, eller på något sätt under denna Tid bidraga till Förbundets fortkomst, så kan jag, för min enskildta del, aldrig nog lifligt uttrycka min tacksägelse för de Bröder i Förbundet, 15
hvilke under denna tid uprätthållit vår goda sak. – Men såsom vi ouphörligt böra skåda framåt, och skarpt uptäcka de brister, som ännu talrika nog fräta Förbundets Grundvalar, så skall jag i detta ögonblick afgifva en Bekännelse, som skall vara det största Bevis, ej af mitt Nit för Förbundet (ty derom hoppas jag ej någon fråga kunna väckas), utan af min 20
vördnadsfulla Vänskap för Bröderna, derföre nemligen, att jag skall ut-sätta mig för den faran, att förminska sjelfva denna Vänskap, för att kunna tjena Förbundet och Bröderna sjelfve.

Hvar och en, som skådar något djupare in i Förbundets sammansätt-

ning skall finna, att man högeligen bedrar sig, om man tror, att det egentligen blott är på de Yngres Förbundet eller Gossarne, som våra blickar böra riktas. Tvärtom är det just på de Äldres Förbund eller oss sjelfve, som vi med ransakande stränghet böre skåda, emedan det just är
 5 på vår duglighet, som altsammans beror. Skulle därför den Händelsen komma att inträffa, att blott på någre visse ibland oss hela Arbetet och Omsorgen vältras: skulle vidare den Händelsen inträffa, att någre ibland oss, utan värme för vår heliga sak, blott se sitt eget jag, då endast det Hela borde ses; och följakteligen med Partiande och Gräl mörda de
 10 Krafter, som endast en fördomsfri Enhällighet eger; då skall följderna af alt detta blifva,

1° att de ensame, på hvilke hela Arbetet hufvudsakligen hvilat, skola ledsna vid de öfriges Lättja;

2° skola vi ej mer ega några enhälliga Krafter, att uträtta något stort
 15 och herrligt: utan på sin höjd kunna hålla några tråkiga, onyttiga Sammankomster och derstädes låta höra en mängd eländigt Prat, med lika litet ändamål och verkan, som alt det öfriga Prat, hvarpå vår Tid å alla publika Congregationer är så fruktbar. Deraf skall oundvikligen hända, att Gossarne snart skola förmärka vår uselhet: först förakta oss och sedan
 20 hela Förbundet. Sålunda skola vi ännu kunna framhärda några tråkiga Månader under inbördes förakt och split: och slutligen derefter hela vårt Förbund ramla till inte; detta Förbund som Gud dock lät uppenbaras i vårt inre i glödande Helgedom för oss sjelfve, och till Samtids och Efterverlds Väl. För att nu undvika detta, får jag härigenom högtidligen för-
 25 klara enom och hvarjom; att jag tagit *mitt beslut*; hvilket sålunda lyder:

”En och hvarje, som i de Äldres Förbund i Manhem vara vill, måste ovilkorligen

1° Afsvärja all Egoism, vetande, att icke han något verkar; utan att, då han på det Goda arbetar, är det Gud, som genom honom Sig uppen-
 30 barar för att utföra det goda på jorden. Fördenskull skall han icke ouphörligt skåda på sitt Jag, med partiskhet, Ensidighet, Fördomsfullhet, Sjelfkloshet och Lättja rosta full Förbunds Arbetenas Helgedom: utan han skall skåda emot Gud, tagande af honom rättensnöret för alla sina Handlingar och Viljor..

2° Med yttersta energie använda all den Kraft och alla de förmögenheter som Gud honom gifvit till Förbundets fortgång, nemligen så *mycket*, som Förbundets Behof af honom, i sin krets, fordrar, och hans Tid i anseende till profana Göromål tillåter.

3° I djupaste tystnad för alla utom oss hålla det, som inom oss hem- 5
ligt vara bör.

För att utföra detta fordrar jag, att hvar och en utan Undantag, skall högtidligen med sin mun aflägga, och med sin hand underskrifva det Löfte jag till detta ändamål upsatt, och som sålunda lyder:

(*Löftet uppläses.*)

10

Detta fordrar jag nu, att alla skola verkställa, som vilja vara i de äldres Förbund, hvarigenom sålunda den Corporation försvinner, som, under Namn af *Fädernes Förbund* i våras stiftades. Tidens Omständigheter fordrade nemligen då, att visse Personer skulle samlas; skilde ifrån de öfrige, för att upsätta och i verket bringa de inre Saker, som hörde till 15
Fäderne Förbundets Organism. Nu åter äro Omständigheterna förändrade, alt är nära slutet af sin Fulländning: nu måste alla Personer i de Äldres Förbund brinna af nit och verksamhet, samt vara egare af alla hemligheter: nu måste alle som här finnas, vara duglige, hvilket vill säga, att alla oduglige bortgå. Sålunda skall nu i egentlig bemärkelse 20
hela de Äldres Förbund vara sådant, som i våras Fädernes Förbund imaginerades. – En sanning är det väl, att åtskillige Personer kunna lemna Fäderne Förbundet lägre biträde, genom hvarjehanda Handräckning, Renskrifning, Målning, Syning, Bokbindning m. m. och sålunda med Fäderne Förbundet böra associeras, men ingalunda skola 25
sådana derföre inkomma såsom verklig Medlemmar med säte och stämma i de Äldres Förbund, utan böra, då någre sådana antagas, de associeras med Förbundet, under namn af *Bihang till de Äldres Förbund*, eller såsom Yttre Medlemmar, utan att

1° ega säte och stämma vid sammankomst, blott biträdande närvaro, 30
2° utan att ega någon röst i öfverläggningar, blott råd, om de blifva frågade – 3° utan att kunna bekläda något slags Embete, eller något annat,

som tillhör de Äldres Förbund – Sådane behöfva också blott afgifva Tysthetslöfte, och äro på intet vis, att betrakta såsom hörande till de Äldres Förbund – utan blott såsom ett yttre, biträdande Bihang; i fall nemligen sådane ens komma att existera.

- 5 Men ovilkorligen fordrar jag, att alle, som i de Äldres Förbund i Manhem vara vilja, och önska arbeta för det goda på jorden sålunda som här är föreslagit, afgifva nämnda Löfte, och det genast i *detta* Ögonblick; hvarefter de straxt blifva Egare af all Verksamhet och alla Hemligheter i Förbundet. – Men Orsaken, hvarföre jag sålunda djerft fordrar, att hvar
- 10 och [en] skall ingå i mitt Påstående, är följande. Jag finner, att om ej detta går i verket, skall Förbundet inan kort ramla, eller framläpa ett högst uselt Lif, hvilket är lika illa. – De Skrifter, som här framför mig ligga, nemligen 1° Den hemliga Boken, hvari hela Förbunds Planen är utstakad – 2° LagProjectet – 3° Gradböckerne för 6, 7, 8, 9 Graderne,
- 15 äro af mig författade, och till Bröderne förslagsvis inlemnade: de äro icke antagne, således ej ännu Förbundets uteslutande egendom, utan min. I fall derföre ej mitt Förslag antages, så finner jag mig ingenting vidare i det hittils existerande Manhem hafva att uträtta, hvarföre jag då också ej vill förspilla en enda Minuts Arbeta derstädes, eller med någon
- 20 Förbunds Medlem gå i ringaste öfverläggning om det som Förbundet rör. Genast återtager jag också dessa mina gjorda Upsatser, ernande göma dem hos mig, och använda dem till det bruk mig godt synes. Efter eget godtfinnande må sedan hvar och en i Manhem arbeta, och utkasta de Planer som honom bäst synas: min innerliga lyckönskan skall följa
- 25 honom. Det vill jag dock tillägga, att evigt skall Manhem för mig vara en Helgedom: må också ingen tro, att min verksamhet för Manhem skall stanna – utan skall jag väl, om Gud låter tiden dertill fullbordas, använda många solsälla dagar på detta sköna verk; ehuru jag icke kan finna mig vid, att här arbeta utan ändamål och verkan. –

(st. op)

30

Sålunda, innan jag härifrån afträder, frågar jag (f. f. O.) dig Br. Berg högtidligen inför Gud och Menniskor, om du vill ingå i mitt Påstående, och afgifva det löfte jag uppsatt? –

(alt är skett). –

[Efter en överläggning med anledning af detta anförande avgav de flesta löftet. Därpå uppläste Almqvist följande:]

Redogörelse inför Manhems Fäder:.

5

Sedan till Grundval för Förbundet redan den hemliga Boken och Lag utkastet voro utarbetade, ansågs ännu till dess fulländande fordras Lagen och de 9 Grad Böckernes Upsättande. – Br. Cnattingius åtog sig upsättandet af Lagen; Br. Dahlgren Utarbetandet af de 5 första Grad Böckerne; jag Utarbetandet af de 4 sista: altsammans på de Grunder 10 som i den hemliga Boken voro lagde. – Får jag fördenskull nu till Manhems Fäder öfverlemna, det jag mig åtagit, *Gradböckerne* för 6te, 7de, 8de och 9de Graderne. –

Bättre eller sämre (ty utan tvifvel kunde det vara ännu mycket bättre) lägger jag det här inför edra ögon, sådant, som det har uppenbarat 15 sig för mitt inre; sedan jag af dessa inre, ljusa Taflor utvalt dem, som synt mig herrligast och skönast, att uptekena. Bättre eller sämre, vill jag blott härigenom hafva förklarat, att jag icke anser detta för ”mitt”, på annat sätt, än att ”jag” varit det nödvändiga Vehiklet för dess Upsättande, på det att det herrliga, som uppenbarade sig inom mig, äfven skulle 20 kunna visa sig och göra nytta på jorden. – Efter denna förklaring fruktar jag icke, att blifva ansedd, *antingen* såsom visse, de der med munnen förringa sitt eget Verk, på det de må synas utan högmod för Menniskors ögon; *eller* lik andre, hvilke uphöja det de gjort öfver alt annat. Vill jag således åse detta arbete, såsom hvarje annat phænomenon, som visar sig 25 i Verlden, och som en hvar (altså äfven jag) har rätt, att oväldigt betrakta, visande dess duglighet eller dålighet för andre. – Fördenskull vill jag göra Eder upmärksame på dessa Gradböcker, och visa Eder deras Halt, ur två serskildta synpuncter:

1. Intagningarne (Recept.) böra, enligt deras Natur, mäktigt skaka 30 Gossens Känslor och underbart blända hans ideer, på det, att han måtte kunna införas i det nya Lif, han i hvarje Grad skall lefva. Således bör en glödande phantasie med trollskimmer omsväfva det hela, och med öf-

versinlig magt djupt anslå Gossens inre till den Ton, som skall genomljuda honom, så länge han i den graden vistas. – Det är skett.

2. Men inunder denna TjusDräkt, och, osynlig bakom Phantasiens skimmer, skall den filosofiska Upränningen af det Hela stå, i den
 5 strängaste consequens med hvad Sanningen och Förbundets Ändamål i hvarje Grad fordrar: utom detta skulle Phantasien hållningslös rasa fram, ingen vet hvart; och dess Verk ej blifva Poesie, utan Galenskap. – Men hvad Sanningen och Förbundets Ändamål i hvarje Grad fordrar, det är visat i den Hemliga Boken. Kan jag således tryggt intyga, att, om
 10 också mycket i dessa Gradböcker skall synas underbart och ord utan af-sigt, så finnes dock i dem *ingen enda rad*, som ej var nödvändig för ändamålet, inneburen i Planen, och hängande i djupt Sammanhang med Förbundets gång. – Man pröfve.

Nu är det egentligen blott det *sednare*, som jag fordrar, att hvar och en,
 15 som läser detta, skall erkänna: erkänna nemligen, att alt i Gradböckerne ligger i strängt sammanhang med Förbundets, i den Hemliga Boken uppgifne, Plan. – Att också erkänna det *förra*; eller, att andas frisk Glädjelust under det de blicka in i de skimrande Taflor, som phantasien i dessa Gradböcker framställt, det begär jag icke af alle. Många ropa nu för
 20 tiden på Romantikens förträfflighet, de der likväl i sin Barm icke bära någon from Kärlek till Gud eller Qvinnan; hvilket dock är Romantikens sjelfva Lif. Ej kunna desse annat än gäspa åt de Taflor, som uppenbarat sig i mitt inre, och, som jag till en del afteknat i dessa Gradböcker. – Må de gäspa – jag är ej deremot (fast jag önskar, de vore bättre); men det jag
 25 strängt fordrar, det är, att deras Förstånd logice skall erkänna Rigtigheten af det, som ej deras Hjerta vill följa. – Nog. –

Slutligen får jag nämna, att ej dessa Gradböcker äro till slut fulländade; ty då skulle de onödigtvis (efter Tiden det än ej fordrar) hafva växt till Folianter. *Tilläggen* visa vid hvar och en, hvad ännu brister. – Af alt
 30 det herrliga och sköna, som FörbundsIdeen i sitt rika djup för dessa Grader innebär, är blott *ganska litet* uppenbaradt i dessa Gradböcker: endast det, som deras ämnen fordrat. Huru oändligt mycken glödande Helgedom står dold i bakgrunden derinne, kan hvar och en ana af dessa

små Prof; eller ännu bättre – om han sjelf vill skåda ditinn. Ju mera I upveklen saken, ju ljuvare skall Helgedomen emot Eder vinka: och äfven deras fingrar, som upvekla, skall hon helga.

Sålunda har jag nu för Eder trofast gjort redo för Beskaffenheten af det Verk, som jag åtagit mig, och nu efter bästa vett i Förbundet fulländat. Den 27 Sept. 1816. 5

C. J. L. Almqvist.

*Yttrande till Protokollet i Manhemsförbundet
den 3 Dec. 1816*

Af opasslighet och profana Göromål, som i anseende till Tiden hindra mig, att personligen i afton vara närvarande, finner jag mig tvungen, att på detta sätt yttra mig. 10

Enligt Gransknings Utskottets Arbeten, förestå högst viktiga Förändringar: högst viktiga Saker måste uträttas; därför föreslår jag

1° Förbunds Göromålen anses såsom uppskutne till den 1 Mars 1817: 15
hvilken dag, den stora Förändringen skall för sig gå.

2° Om detta Upskof böra ej de Yngre på annat sätt underrättas, än att Julen och flere Bortresta äro orsaken hvarföre högst få Sammankomster (se 3°) under denna Tid ega rum.

3° Under denna tid bör in alles blott en Sammankomst i månaden ega rum. 20
Hvar och en af dessa skall då göras så högst lysande och intressant för Gossarne som möjligt. Af dessa bör en ske före jul, då alle de, som nu gå och [...] på Examen, Intagning &c, böra contenteras.

4° Under Upskofstiden böra följande Saker uträttas:

a. Gossarne få en Vink om, att till den Tiden då Upskofvet eller Julferien i Förbundet slutar (d. 1 Mars), läsa sig up i alla Saker till Examina – äfvensom öfva sig i Sång. 25

b. Bör Gransknings Utskottet hafva alt möjligt i Ordning, som till Förbunds Organismen hör

c. Bör egna Rum anskaffas

d. Den Kongl. Sanctionen anskaffas

e. Böra duglige Personer från alla håll anskaffas i de Äldres Förbund – att det sker under *denna* Tid skadar ej: ty de äro ju i alla fall ej i Gransknings Utskottet? – och kunna altså ingenting ondt göra – men de äro bra

5 att hafva i Ordning och litet husvarme i Förbundet till dess ståtliga återupplefvande d. 1 Mars. – Derför föreslår jag, att idag *ej* voteras om någons Intagande, men att Bröderne till nästa gång öfverlägga om *hvilke* de vilja proponera: då jag också tänker vara med.

5° Gransknings Utskottet fortfar till d. 1 Mars.

10 6° De Äldres Sammankomster hos Ordföranden fortfara till dess, en gång i Veckan, ej hindrade af Förbunds Upskofvet.

7° Broder Berg fortfar att vara ordförande, äfvenså alla de öfrige Embetsmännen, intill d. 1 Mars.

Slutligen får jag tillägga, att jag önskar få till Förbundets Bibliothek
15 lämna följande Böcker:

1° Björners Kämpadater: några sagor fattas

2° Thorsten Vikingsons Saga.

3° Hülphers Beskrifning om Gestrikland, Herjedalen och Vesterbottn,
3 delar

20 4° Göransons Svenska Historia

5° Dijkmans Beskrifning om Runstenar

6° Isatlinga

CJL Almqvist

Bihang till

Harald Eystensons Saga

1816.

CJLA.

Harald.

Drama.

Inledning.

Ändamålet I. *Ändamål. Att gagna.* – Det gifves många af vår Tids ypperlige Män, som anse aldeles orätt, att i Poesien och i den sköna konsten åsyfta nå- 5
got Gagn. Blott hänryckning för det sköna, menade, skall drifva Författaren, likgodt hvarthän. Detta är fullkomligt falskt; och är alt detta endast upkommet af ett misstag. De mena nemligen med Gagn, ej annat, än dels en mercantil Nyttå, dels gagnet af en moralisk läxa, dels språkets 10
hyfsning &c. – och i denna mening fattadt, hafva de väl aldeles rätt, då de påstå, att det är ett vanhelgande af Poesien, att vid ett Poems författande åsyfta Gagnet. Dock höjom oss öfver sådant. Om man vill begripa och känna, att utvecklingen af den mensklige Bildningen måste fortgå i fullständig enlighet med den gudomliga Ordningen, så skall man också 15
finna, att det högsta ändamålet med hvarje Phænomenon i menskligheten är det, att på sin plats, enligt Ordningens lagar, bidraga till fortgången af nämde utveckling. Nu är just detta dess *Nyttå*; i högsta och egentligaste mening fattadt. Altså är väl utan tvifvel, om vi inskränke denna allmänna sats till det enskildta Phænomenet Poesien, densammas Nyttå, i att på ett med Ordningen öfverensstämmande sätt bidraga till en 20
lycklig utveckling af den mensklige Bildningen, just det, som af Författaren bör åsyftas såsom högsta ändamålet för dess Poem.

§ 1. Jag har på ett annat ställe sökt visa, att vår Samtids begrepp om Poesien är högst vaklande, halft och falskt; äfvensom jag der upgifvit

den idé derom, som jag anser bättre – jag vågar ej säga fullkomligt rig-
 tig, ty denna idé är så aldeles ny, och ännu så litet utvecklad, att den ej
 kan förtjena detta namn, förr än framdeles; om den då nemligen befin-
 nes hålla stånd. Också visade jag der, hvad som jag anser utgöra Grund-
 5 skilnaden emellan *Epos* och *Drama*; hvilken *skilnad*, i sin djupa me-
 ning, visserligen är helt annan än den, som upgifves i våra Poetikor, och
 hvilken endast är bygd på några empiriska humningar. Vanligen är den
 sanne Poeten för mycket hänryckt, för att kunna, eller ens vilja reflecte-
 ra öfver *skilnaden* mellan den episka och dramatiska anden. Regelför-
 10 fattaren åter är merändels för litet poet, för att ens ana densamma, och
 inför hans kalla medvetande inställer den sig icke. Vill man nu i den
 etymologiska Derivationen af Orden *Epos* och *Drama* finna deras andli-
 ga skilnad, och altså upge den torra skolsatsen, ”att i ett *Epos* talar För-
 fattaren sjelf, men i ett *Drama* låter han andra tala och handla, utan att
 15 sjelf synas” – så må man det gärna: – men då har man också endast up-
 gifvit en Distinction af något litet gagn för utnläsande skolfuxar, men
 af aldeles intet gagn, utan snarare skada för dem, som lefva i Poesiens
 Örnregioner. Skilnaden emellan den Ande, som hvilar öfver ett *Epos*,
 och den, som hvilar öfver ett *Drama*, har aldeles ingenting att göra med
 20 dessa Namns fornda bemärkelser, lika så litet som med den usla saken,
 om Författaren låter sig sjelf eller andra tala. Alt hvad man således kan
 invända, är, att de gräkiska Namnen *Epos* och *Drama* ej få nyttjas för att
 indigitera den betydelsefulla skilnaden, som jag upgifvit, och som hvar-
 enda sann Poet i sitt inre känner; (ehuru han ej alltid förnimmer den
 25 ända till medvetande deraf, och ännu mer sällan är kall nog, att med ord
 kunna förklara den). Vill man följagteligen beröfva det tekniska språk-
 et dessa bägge genom bruket begripligeblefne Ord, så må man – dock
 står den skilnad, jag upgifvit orubbeligt fast – och några nya Ord måste
 då upfinnas. Emellertid har jag nyttjat de gamla; och sökt befria desse
 30 ifrån deras låga vanliga Skolbruk, för att låta dem indigitera två högst
 olika Lif i Poesien, hvilka de långt för detta alltid i den sanne Poetens
 själ indigiterat.

Glömmom detta, och stigom litet högre. – Vid närmare påseende,
 och med antagande af den distinction mellan *Epos* och *Drama*, som jag

Ändamålet uppgifvit, skall man finna, att Menniskans första Tider, eller det vår Historia kallar Mensklighetens Barndom, tillbringades i en episk ande. Efter den epoch, som vår Heliga skrift kallar (med djup betydelse) Syndafallet, öfvergick Menniskan ur den episka allt mer in i den dramatiska anden. Hos de bland oss kallade hyfsade Folken, d.v.s. dem, som vår 5 Historia egentligen känner, herrskar denna dramatiska ande ännu; och huruvida vi icke, i kommande Tider, skola komma att återgå i den episka, äfvensom i Fornverldens barnsliga ande; – derom vill jag icke söka att bestämma något, ehuru mycket man också derom kunde yttra sig – och hoppas. – Detsamma som Menniskans Historia i sitt stora Hela visar, 10 det visar också hvarje enskildt Folk i sitt Lilla. – Den episka anden hvilar alltid öfver deras begynnelse, – äfvensom öfver de skrifna fornlemningar, vi hafva efter denna deras första Tid. – Derifrån hafva de, hvar för sig, ingått i den dramatiska; – och *de Folk*, som i vår Historia blifvit *uplöste*, hafva alltid (i anseende till sig) slutat i densamma. Intet 15 upplöst Folk, som vi känne, har, före sin uplösning, visat *återgången* ur den dramatiska till den episka anden. – Om man, ifrån dessa små, enskildta fall, kan få göra någon empirisk slutsats i anseende till hela Mensklighetens Utveckling, vet jag icke; men jag tror, att en sådan slutsats vore altför litet tillförlitlig. – Också är tydligt, att största delen af de 20 Folk, som vi, under namn af Vildar, ännu blott något litet känne, lefva i den första episka anden. – Dessa allmänna anmärkningar skola vara viktige för den, som reflecterar öfver Folkens forndikter: man skall uphöra, att anse det för en historisk besynnerlighet, och i stället inse det vara en med ordningen enligt nödvändighet, att de äldsta Folkdikterna 25 äro episka, och de yngre dramatiska. –

Häraf inses lätt, att, såsom de europeiska Folken (Ryssarne och Turkarne måhända undantagne), på den punkt af deras utveckling, som de förnärvarande stå, lefva uti den dramatiska Anden, så kan för dem intet något dem eget och egentligt Poem nu författas, annat än ett *Drama*. 30

§ 2. Nu är då frågan, huru skall hufvudidéen vara för ett Drama, som skall kunna äsyfta den i början nämnda Nyttan? Bland mångfaldiga Idéer i denna Väg, se här *En*. – *Romantikens* ande var herrlig, hvar och

en känner det. Den hvilar ej mer öfver Europa. Hela det formala af *Ändamålet*
 Samhällslefnaden är förändradt; och Chevalleriet skulle i våra dagar, i
 anseende till sitt yttre, förekomma såsom Donquixotterie. – Må ingen
 häröfver klaga; så borde det gå. Formerne af vårt samhällslif äro vida
 5 fullkomligare; men det inre lifvet som eldade Riddaretiden, det saknas
 hos oss. – Också må ingen ifrare för Romantiken inbilla sig, att *dess* för-
 träfflighet egentligen låg uti beskaffenheten af Riddare lifvets yttre Cos-
 tum. Till denna Costum, af endast tillfällig vigt, hörer Riddarens egen-
 mäktighet, att ohindrad kunna svärma kring haf och land för att strida
 10 emot eller för Rättvisan, Oskulden och Qvinnans säkerhet; till denna
 Costum hör också hans svärd, hjälm &c. – Men sjelfva Romantikens
 Ande, oberoende af denna Costum, innefattas kortligen i dessa ord: ”att
 inom sig bära en obegränsad Kraft, som känner sig icke kunna kufvas af
 något hinder i Verlden – men som är sjelfkufvad af Kärleken till Gud
 15 och Qvinnan.” – ”Nu vore det väl både tänkbart såsom möjligt, och
 högst förträffeligt, att kunna inblåsa *vårt* Lefnadssätts Former *denna* ro-
 mantiska ande: men att vilja återföra Riddarelifvet äfven i anseende till
 sin yttre Costum, det vore väl en stor orimlighet.” – Många slags inrätt-
 ningar kunna vara härtill bidragande; så är t. e. Manhems Förbundet,
 20 om det når sin fullbordan i utförandet, en, af utan tvifvel viktiga följder.
 Likaså skulle också ett Poem, som genom sin storhet och allmänna in-
 teret, skulle blifva ett helt Folks egendomsläsning, med oberäknelig
 kraft och herrlighet gripa in uti Samtidens sinne, och bidraga till samma
 ändamål. Detta är min fasta tanke; och ehuru det är ganska möjligt, att
 25 jag subjective misslyckas i utförandet deraf, så är dock saken derföre
 icke mindre stor – och bör då af någon annan försökas, som är lyckliga-
 re och kraftfullare än jag. Att ett sådant Poem bör vara vidfamnande, för
 att kunna vara ett Folkpoem, inses lätt. Att det bör vara ett Drama, fin-
 nes också af det föregående. – Egande historisk sanning eller icke, det
 30 är likgiltigt. – Men bestämmandet af *Tidehvarfvet*, är af mycket större
 Vigt. Ingenting vore lättare, än att sätta Poemet i den Romantiska Tiden:
 men följden blefve då den, att det ej blott egde den romantiska *Rid-
 dare Anden*, utan äfven *dess* Costum; hvarigenom skulle hända, att
 största delen Läsare, glömmande sjelfva Anden för Costumen, icke

Ändamålet approprierade sig, eller på sig lämpade sjelfva *anden*; utan blott bringades, att med vemodig trängtan fantaisera sig tillbaka i den lyckliga Tiden, då egenmäktige Riddare funnos. Att härigenom hufvud ändamålet hos de fleste skulle förfelas synes lätt. Då åter detta ändamål just är: ”att i *vår* Tids samhällsformer inblåsa den *romantiska anden* (utan dess 5 *Costum*)”, så bör också Poemets Tidehvarf tagas i *vår Tid*. Detta blir väl oändligen mycket svårare i utförandet: men hvar och en måste dock erkänna, att på *detta* sätt endast *detta* ändamål kan vinnas. För öfrigt ege vi förut förråd på herrliga Stycken i detta afseende, men hvilkas *Tidehvarf och Costum äfven* tillhöra Romantiken: t. e. Hohenstaufen, der 10 Zauberring m. fl. – Dessa präktiga arbeten skola visserligen gagna: – gagna fullständigt för den Läsare, som eger förmåga, att skilja Anden ifrån *Tiden och Costumen*, och lämpa den förra på *sin Tid och sin Costum*, till väckande af ett herrligt Lif hos sig sjelf: – men för alla dem, som icke fått denna förmåga, skola dessa Arbeten endast blifva undransvärda 15 Skönheter, hvilka, liksom upstigne ur det förlutnas natt, vemodigt nicka vid skogs randen; vid hvilkas åsyn Läsaren gråter af trängtan, att kunna nå dem, – men förtviflad ej finner någon möjlighet dertill; då också den andliga herrliga Nyttan för honom sjelf förgås. –

§ 3. Nu skole vi för ett ögonblick öfvergifva denna öfverläggning – 20 och blicka åt en annan sida. – Då jag upgifvit skilnaden emellan Epos och Drama, visade jag, att Karakteren af det sednare var ”Striden emellan *Godt och Ondt* inom Menniskan, af henne fattade, såsom *moraliska Begrepp*”. – I sin högsta mening fattadt, utgör detta den dramatiska striden i menskligheten. – Mensklighetens grundprincipier äro tvänne, 25 Manlighet och Qvinlighet (Kraft och Oskuld). – Nu är all Strids, således också den dramatiska Stridens ändamål och slut: Frid och Förening. Manligheten utför den dramatiska Striden; men denna strids ändamål och slut måste då vara Manlighetens fredliga hvila, och lugna förening med Qvinligheten. Detta är nu prononceradt i dess högsta mening: 30 skulle man alltid och fullständigt djupt kunna märka det, så skulle man finna, att den dramatiska Striden inom hvarje mensklig individ äfven på detta sätt fortgår och slutar. – Det är altså det Manligas strid, samt dess alltid åsyftade och slutligen skeende förening med det Qvinliga, som bör

utgöra hufvudgången i ett Drama. – Empirice finner man också att *Ändamålet* aningen om denna Sanning legat i djupet af alla Romantiska Författares väsende: Hufvudhandlingen i deras arbeten är ju alltid Kärleken? – och de många andra Händelser som tillkomma, äro alla, rätt begrepne, bi-
 5 handlingar dertill. – Men se nu här en annan sak. – Den som en gång riktigt fattat hvad Symbol är; den skall begripa, att ingenting på Jorden kan finnas, som ej är Symbol. – Så måste det minsta löf, spån, alt – och ännu mer hvarje Land, Folk, Väderstreck &c vara Symboler. – Det är nu min tanke, att *Norden* med sina Folk och subjectiva former i lefnadssätt
 10 etc är symbol för det Manliga i Menskligheten; och *Södern* för det Qvinliga.... och detta alt relative, hvar som hälst. – Detta vill då säga, att äfven i anseende till Symbolerne, den dramatiska Stridens ändamål, fortgång och slut är Nordens och Söderns förening, genom tvänne deras representanter, en nordlig Man och en sydlig Qvinna. – Detta alt bör hafva en vigtig inflytelse på Planen af ett Drama, uppsatt för det här åsyftade
 15 ändamålet. – Huru detta skall realisera sig, skall framdeles uti Planen visa sig.

§ 4. Slutligen en annan Sak, af ganska stor Vigt. – Under det förargliga Namnet af ett Poems Machineri, upger våra Poetikor åtskilliga Reg-
 20 lor, huru åtskilliga öfvernaturliga Personer, såsom Gudar, Gudinnor, Féer, Genier m. m. uti Poemet skola förekomma och handla. Man borde längesedan hafva märkt, till hvilken grufvig Profanation och till hvilket Poesiens fullkomliga vanhelgande, sednare Tiders begrepp häröfver har ledd. – Då t. e. Homeros sjöng Iliaden, och derstädes lät Hellenism-
 25 ens Gudomligheter med kolossal herrlighet gripa in uti Hjeltarnes handlingar, månne han då betraktade dessa Gudomligheter såsom mechaniska Machiner, som här och där, enligt Planens Ordning, borde placeras, för att gifva åt det hela tillbörlig effect, eller en viss lysande gloria? – Lät också vara, att Homeri Person ej trodde de Gudomligheter,
 30 han besjöng; hans Person (liksåvälsom alla andra Personer) är af aldeles ingen märkvärdighet, då fråga är om de storverk, som genom honom blifvit uträttade i Verlden; också känner man densamma ej särdeles. – Men det är visst, att, i den ande, som hvilar öfver Homeri arbeten, och öfver Hellenismen vid och länge efter hans tid, skådades dessa Gudom-

Ändamålet ligheter *aldeles icke* såsom konstmachiner hörande till Poemets struktur; utan de voro för det tjusade, ädla Folket aldeles desamma, som de voro i Homeri Poemer: herrliga Gudar, närsomhållst färdige att dundra in uti människobarnens handlingar. Sedan bortgeck från Gräkland denna ande af ärlig tro: och det hörde till ordningen, att Hellenismen på sådant sätt skulle utvecklas; – men ifrån denna tiden hafva aldrig Homeri arbeten för Menniskor varit annat, än kolossala minnen ur en bortgången tid, som, lika med Sphinx och Pyramiderne, af alla beundras för deras sköna storhet, men som dock stå der, isolerade från alt lefvande, uti en vördnadsvärd obegriplighet, utan egendomlig inflytelse eller egendomlig nytta för Någon – Hvad Virgilii och Ovidii Gudar voro för dem sjelfve och för deras Läsare, det vet jag icke: men om de ock för dem endast voro Poemets Machiner, eller (såsom i Metamorphoserne) rara Antiker, som upvisades (liksom ännu mycket annat i Italien) för den gapande allmänheten – så funnos åtminstone på den tiden inga djefvulska Theorier, som ordentligen vid handen gånge, att det som Tidens ordning gjort med de Helleniska Gudomligheterne, hädanefter borde tagas af Författarne till en stadig Regel; så att det Gudomligas ingripande uti det Menskliga i Poemets sammansättning såväl af Konstnären sjelf, som af alla *kloke* läsare endast vore att anse, såsom konstrika medel till effectens stärkande, och till spridandet af en viss Glans öfver det Hela; hvilken Glans just skulle karakterisera Poesien i allmänhet, och i synnerhet Poesiens stora genre. – Då den syd Europeiska Poesien, under Romarne och en del af Munkarne, gick altmer i sjunkande, voro väl sådane begrepp tämligen allmänt gängse: men att bringa hela denna styggelse i vettenskap har blott tillhört sednare och sistförflutna tider. *) Man skulle kunna kalla detta den nya Fransyska Skolan. –

*) Det är af vikt, att rätt inse Samtidens begrepp om denna sak. Se här ett litet Exempel. – ”Nu är jag *Författare* och tänker skriva en *Idyll*. Helt prosaiskt skulle jag skriva så här: ”En Gosse blef en gång dödande kär i en Flicka; efter mycket besvär feck han också henne kär i sig. Nu kommo de öfverens att råkas helt bittida, före Solens uppgång. – De suto och pratade vid foten af en Ek. Men helt oförmodadt (ty de glömde tiden) upgeck Solen. Ett svart Moln skockade sig, och åskan började gå till den grad, att den slog ned och krossade Eken. För-

Dock kände väl ganska många (i synnerhet i Italien och Tyskland, äfven *Ändamålet* till en del i England) orimligheten och de bedröfliga följderna af en sådan Theorie. Många Poemer hafva derföre blifvit författade, der det Gudomliga griper in i det Menskliga, på ett sätt, åtminstone *mera* enligt
 5 den Christna, d. v. s. *vår* ande. – Så visa sig Tasso och Milton: dock före-

skräckte sprungo de älskande upp, och flydde ifrån hvarann af räddhåga – ”.
 ” – Men nu vill jag häraf göra ett poetiskt stycke, en Idyll – altså skrifver jag så här: (dock skall jag bjuda till att vara kort, ty långtrådighet är för ängsligt):

”Den unge *Telamon* älskade *Hermione*. Skön som Anadyomenes första blick,
 10 var också *Hermiones*: dock så kall, så iskall var den, då den mötte *Telamons*. – Bloden brusade i *Telamons* ådror. Har du hört *Cykloperne*, som under *Etna* häfva sina digra släggor: så dunkade också hjertat i *Telamons* bröst. – En morgon såg han den älskade på afstånd; hon var kall, som vanligt. – Då skyndade *Telamon* i förtviflan till *Paphos*, den heliga staden. – Till *Gudinnans* altare föll
 15 han: och svor, att offra henne tio par *Dufvor*, om hon täcktes beveka den obevekliga. – På rosenkyrvar buren satt *Venus*; vid hennes fot rullade *Stjernihvalfvet*, hon hörde den olyckliges bön – och log bifallande deråt. Nu kallade hon sin bevingade *Son*, och sände honom till *Jorden*. – Dold bakom *acasiahäcken* stod redan *Cupidon*; en hvässad *Pil* låg färdig på den spända bågen. – Nu hoppade
 20 ett litet lam förbi – och i vingade steg följde *Hermione*. Ach *Hermione*! pilen är redan skuten! Hvi darrar ditt bröst? Hvi smälter isen från dina ögon? Lycklige *Telamon*, dröj icke längre – ser du ej redan perltårar tilra öfver den obevekligas kind; *för dig* är hennes rosenkind fugtad! – *Gudasäll* sprang *Telamon* fram öfver kullen: *Hermiones* famn var ej mera slut: – jo, den var slut, ... men *Telamon* var dock derinno! – ”Hör du min *Telamon*, när kunna vi nästagång råkas?” – ”I morgon, min *Hermione*; bittida, innan solen sänder förrädiska strålar öfver *Dalen*” – ”Väl, min *Telamon*; ach huru gärna icke också i afton! – men min stränge *Far* har befalt mig, att i afton klyppa vår stora *Gumse*.” – ”O ja, min *Hermione*, huru gärna ville också icke jag träffa dig i afton, men min hårda
 30 stjuvmor har pålagt mig, att i afton lägga ny halm i vårt *Fårhus* –” ”Altså i morgon, min *Telamon*?” – ”Ja, under den stora *Eken* –” ”O ja, under den stora *Eken*!” – Lycklig var *Telamon*: dock han kände ej den olycka, som hotade honom. – *Apollon* älskade *Hermione*. – Redan hade *Guden* glömt sin sköna *Daphne*; och grym var nu hans vrede öfver *Hermiones* kärlek. – Nu geck *Apollon*,
 35 och knäföll vid *Åskljugarens* thron. – ”O min *Far*, sade han, om jag nånsin gjort dig till viljes, så hör nu min bön. – En förhatlig man, vid namn *Harpagon*, lefde den tiden, då jag vandrade på *Jorden* och förde *Admeti* Oxar. Han tog en gång och slagade en af dessa Oxar: stor blef derföre min förtret hos konung *Admetus*. – Nu är *Harpagon* död; han ligger begrafven under en stor *Ek*; Ondt i
 40 mina ögon gör mig denna *Eks* stora, herrliga grenar, hvar gång jag åker öfver

Ändamålet kommer det Gudomliga hos dem bäge, i synnerhet hos den sednare, på ett tämligen stelt sätt; aldeles icke i den herrlighet och den lefvande tro, som karakterisera de homeridiska Gudomligheterne, och som hos dem ändå borde vara så *mycket* större, som Christendomen är öfver Hellenismen. De italienska Feerna och de engelska Andarne äro rätt 5

Himmelen. Täcktes du nu, då jag i morgon kastar mina första strålar på toppen af denna Ek, genast krossa detta träd; och således döda det förhatliga minnet af Harpagon?" – Den höge Zevs nickade ett mildt bifall till sin Sons bön. – Ren stod Natten öfver jorden. Nyctimene quad så sorgligt; och Orion flammade öfver södra Horizonten. – Då suto Telamon och Hermione så förtroligt och språkade 10 under den höga Ekens skygd. Långt var ännu qvar, innan Aurora borde vakna utur Tritons armar. – Men Apollon var otålig; vred steg han på sin Vagn, innan ännu den rosenfingrade Gudinnan var klädd. Sin gullpiska svängde han öfver fyrspannet, och jagade de rädda Stjernorna undan sin väg. Knappt mornad måste Aurora för honom öppna Österns portar; och med flammande Vrede körde han 15 in på den dunkla himmelen, så häftigt att gullporten knakade sönder vid genomfarten. – Nu skickade han tio strålar öfver Ekens topp; och genast stod Jupiter i Vester, bister och rustad i åskmoln. – Dånande framrullade Tordönet ur vester: skymde Phæbus; och en välriktad ljungvigg ur Zevs' hand fälde Eken i tusen stycken till marken. – Ha! då vaknade Telamon – och Hermione flydde 20 honom, liksom hinden jägaren, långt! långt! – Regnet piskade den sköna Dalen – O Telamon, du märkte Gudarnes vrede, och såg aldrig mer Hermione!" –

— — —

Sedan jag nu, såsom Författare, skrivit denna min Idyll, tänker jag för mig sjelf så här: "Att de bägge älskande blefvo skrämde af åkslaget, och att deras 25 kärlek afsvalnade genom det gemena regnet, denna futtigheten har jag värkli-gen rätt snillrikt öfverskytt genom *machineriet* i mitt Poem. Den der Gubben Zevs med sin åska, och Apollo; och den narren Cupido med sina pilar, de äro för hjertans bra, att ha te ta till. Med dem kan man sätta glans på alting. Mitt prosa-iska utkast till denna Idyll, var väl så torrt och prosaiskt, som möjligt. Men nu vill 30 jag fråga, om det intet skall hålla profvet, så väl som något annat idylliskt Poem. Ach, om det dumma Folket dock en gång kunde lära sig, hvad Poesie är. Men det är omöjligt. Likväl är det ju så lätt; tycker jag? – Om jag helt simpelt berättar, att en fattig Pojke är olyckligt kär, gråter och beskärmar sig, men dock slutligen trängtar sig till Flickans genkärlek – så är ju det ren Prosa, liksom folk vanligen 35 plär tala och prosaisera. – Men om jag eger nog snille, att tänka mig up ett Machineri, att infoga några passande allegoriska Personer, och inväfva dem i mina egentliga hjeltars handlingar; si då är det straxt Poesie – En Kärleksförkla-ring rätt och slätt är prosa: men kan jag få in Venus, Cupido, källor, himlahvalf, Nymphher &c så får min prosaiska Text straxt poetisk Glans – och det är just den 40

sköna: skola väl också vara christna; – dock märker man, att de flutit utur Poetens Fantaisie mer, än ur Christendomens sanna ande. – Långt herrligare i detta afseende framställa sig då de Poemer, som, under namn af Folkvisor, varit en direct product af Folkets poetiska ande och
5 verkliga Tro (så länge Folket hade sådan, d.v.s. i medeltiden); dessa ut-

der Glansen, och de der snillrika Ordställningarne, som utgöra Poesien. – Men det begriper ingen. – Också äro ju ej alle födde till Poeter? – – Det är nu väl sant, att hvarje *klok* Läsare i sitt inre skrattar åt både Jupiter och Apollon, och hvad de alt heta, men, om han eger någon smak, så skall han dock icke undgå, att
10 förtjusas af den poetiska glans jag vetat gifva min Idyll – och, om ej mer, åtminstone erkänna, att dess Författare verkligen har rätt mycket snille, som skaffat sitt Poem ett så qvickt och skönt Machineri. – Också är väl detta alt hvad jag kan begära af kalt tänkande, eller så kallade klokt folk – ty i sig sjelfve, hvad är väl alt det der himmelska Herrskapet? Jo, jag skall straxt säga det: ingenting egentligt,
15 men en dråplig lackfärnissa, som struken på måladt trä, gör att det ser ut som Marmor.” – ” – ” –

*

Våra orthodoxa Poeters, Poetikors och Läsaresh tanke i denna väg är sådan. – Det lilla, exempelvis anförda Idyllförsöket skulle, om det blifvit skrifvet och läst
20 vid Homeri tid, egt verklighet ej blott på papperet, utan likaså äfven i Folktron. – Men nu? nu? – Hvad är det då, med alt detta, som egentligen utgör vår Tids fel i detta afseende? – Att ej sätta tro till Jupiter, Apollo och Cupido; och följaktligen inom sig bele dem, då de så ståtligt prunka i moderna poemer – det kan visst aldrig vara något fel. – Men att hos oss, som ej blott icke lefva uti den perioden af
25 Hellenismen, då *folktron* omfattade dessa Gudar, utan som äfven till och med icke stå i den ringaste förbindelse med Hellenismens ande – att hos oss nyttja dessa Gudomligheter (utom i öfversättningar och imitationer, hvilket sednare är ett lika gagnlöst, som lustlöst arbete), detta är en teknisk Nonsens, och ett Poesiens vanhelgande, som också haft den följden, att alla större Poemer i den goda
30 Smakens eller så kallade orthodoxa genren vanligen anses för den tråkigaste Lecture i Verlden; de mindre åter såsom ett litet tokroligt Lappri till lediga stunders tidsfördrif. – Äro *vi* då sådane olycklige Djefvar, att icke också *vi*, såsom Homeri Gräker, ege en Religion, eller andliga Varelsor, hvars ingripande i våra egna handlingar, vi med verklig tro omfatte? – Blott i *den* händelsen vore det
35 förklarligt, huru man på vår tid kunnat falla på den tanken, att det i Poesiens konst spher är likgiltigt, hvilken Mythologi man nyttjar, antingen man rustar ut sitt Poem med Jupiter, Venus och Cupido, eller Jofur, Fröja och Astrild, eller Mammon och Astaroth m. m. –, likväl tilläggande, att den gräkiska, såsom mest uparbetad och förfinad, borde ega företräde. – Begriper man då icke, att härigenom
40 den så kallade Poeten, utom att han är en trolös bedragare mot det, som

Ändamålet gjorde på sin tid Europas egentliga och egendomliga Poesie, aldeles på samma sätt, som den homeridiska för hans samtida Hellener. På sätt och vis, nemligen i anseende till deras inre lif, äro dessa romantiska poesier äfven ännu för oss egendomliga; ty Religiosum, som är hufvudet såväl i hela Bildningen som i Poesien, är uti dem lika, som för Oss, nemligen Christet; men deras Costum, hvilken är ridderlig (i sin utsträcktaste bemärkelse) skiljer dem från oss; och gör, att de icke kunna blifva vår egendomsläsning, i *vårt* hela och fulla Lif. Det andligas ingripande uti det verldsliga är väl i dessa Poemer renare flutet utur Christendomen, och omfattadt af verklig folktro, mer än uti de många (t. e. Tyska) nyare tiders lärda Poemer, som blifvit författade med (om jag så får säga, för att göra mig begriplig enligt våra Poetikors smak) christligt Machineri. – Dock äfven i dessa Folkpoesier framställer sig det andliga ännu så dunkelt, blott på afstånd vinkande; och aldeles icke i den herrliga, ljusa dager, som Hellenismens, Nordens och (för att gå utom Europa) de österländska Mythologiernes Gudomligheter. Och likväl är ju Christendomen, hvilken dessa Folkpoesiers Machineri tillhör, så högt öfver alla dessa Mythologier, att den på intet sätt med dem kan sättas i bredd? – Denna Gåta skall snart lösa sig. Den som skådar, att Christendomen själf, under Romantikens Tidehvarf, även för dem, hvars fullständiga Lif och verkliga Tro den utgjorde, var så dunkel, och endast på afstånd vinkande, den skall ej undra, om denna Tids Sånger, i ett troget Echo af den ande, som öfver densamma hvilade, äfven alltid drogo ett flor öfver den Spegel, hvarutur de läto det andliga framskymta. – Men ehuru detta

borde vara hans tids sanna ande, dessutom äfven aldrig kan producera annat än Imitationer i egentlig bemärkelse; och att alla hans Poemer sålunda aldrig i evighet kunna utgöra, det de böra, nemligen det Folks egendomsläsning, för hvilket, och på hvars språk de äro skrefne? – Våra Poetikor anse det så kallade Machineriet för en Bisak: dock bör man begripa, att, liksom för ett folk, så äfven för dess Poesie, utgör Religiosum det högsta, och det, hvaromkring alt det öfriga rör sig. –

Hela denna Not har, såsom man finner, endast göra med de bland oss gängse Poesier, som äro skrefne med *Mythologier* – gräkiska (enligt Franska smaken) eller nordiska – eller hvilka andra som helst. Det har nu blifvit visat, att de för oss aldrig kunna vara egendomliga. –

då, och alt sedan, såsom Christendomen gått i sjunkande, ej kunde vara *Ändamålet*
 annorlunda; så har dock ofta det mäktiga Behofvet visat sig, att få det
 andliga renare, ljusare och fullständigare prononceradt. Phænomenet
 här af visar sig ganska märkvärdigt i våra s. k. Barnsagor. – Längre miss-
 5 tydt och föraktadt, har dock detta Behof slutligen också upgått hos flere
 de största Författare. Detta enoncerar sig hos Shakspeare. I en annan
 Costum och i våra dagar, är detta Behof mycket starkt enonceradt hos
 Fouqué. Så stort och skönt också det andliga hos dem bägge visar sig: så
 misskänner man dem likväl, om man tror, att hos dem *något mera*, än
 10 blott det *nämde Behofvet* enoncerar sig: Behofvet att måla det andliga
 renare, ljusare och fullständigare; – ty finna måste man, att deras Taflor
 flutit mera ur egen Fantaisie, än utur en sann christen ande; och i och
 med detsamma man funnit detta, så måste man (om man är consequent)
 äfven begripa, att deras Poemers machineri icke är sant för oss: icke – i
 15 egentlig mening – är, eller *bör* vara egendomligt för Oss, icke en Poesie,
 i hvilken vi med hela vårt rätta Lif kunne andas, hvilken vi med verklig
 Tro kunne omfatta. Detta var också för dem icke möjligt, ty den christna
 anden hvilade icke öfver dem så ljus som nödvändigt hade fordrats till
 en sådan rätt Christen (oss egendomlig) Poesie, hvartill de tyckas sträf-
 20 va. – Att nu en gång för alla utstaka en Norm, huru detta sednare måtte
 stå att vinna, så bör man veta och erkänna, att aldrig någon mensklig
 Fantaisie är i stånd, att uträtta detta: Fantaisien kan upstapla sköna un-
 derbarheter, ända till den yttersta grad af skönhet och underbarhet –
 och aldrig skall ändå derigenom en äkta christen Poesie, såsom verklig
 25 egendom för vår Tro och hela Väsende, upkomma. Först då, enligt den
 Gudomliga Ordningens lag, den mensklige Bildningen hos Oss kommit
 på den puncten af sin utveckling, att Christendomen rycker närmare till
 oss fram ur sitt för mången ännu existerande fjerran, och upgår för våra
 ögon i en ljusare, ännu renare, fullständigare dager – endast då först kan
 30 andliga Väsendens ingripande och medverkan i människors handling-
 ar, theoretiskt bygd på säker grund, samt genom fast Tro omfattad och
 inväfd i vårt Väsendes alla Känslor och Tänkesätt, äfven komma att ut-
 göra den religiösa basen för en oss egendomlig Poesie. Det är först se-
 dan detta skett, som Poetens Fantaisie får framträda: då får och bör *den*

Ändamålet börja sitt arbete, att på konstens vis behandla föremål, som förut genom Religions Theorien äro fixa till deras grund, men, i deras yttre, tusenfalt föränderliga i anseende till handlingsätt, costum och begagnande alt efter Poemets fordringar. Här är alltid Fantaisien på sitt rätta ställe – men ej förr än här. – Det förhöll sig också aldeles på samma sätt i t. e. Hellenismens äkta period; Homeros sjelf och flere Poeter efter honom tillade väl mycket i det yttre, och riktade väl genom deras Fantaisie Mythologien – men grundideerne af en Zevs, Hära, Aphrodite etc. voro theoretiskt fixerade långt före dem. Efter alt detta blir då nu frågan: ”Har, enligt den gudomliga ordningens lag, den mensklige bildningen hos Oss ännu kommit på den puncten af sin utveckling, att Christendomen ryckt närmare till oss fram ur sitt fjärran, och upgått för våra ögon i en ljusare, renare, och fullständigare dager?” – på denna fråga blir svaret: ”Den har kommit.” – I och med detsamma är äfven, enligt hvad ofvan synes, en ny timme slagen för Poesien, och verkligheten af en äkta egendomlig Poesie för oss möjlig. – Den förra Ecclecticismen, då man än valde gräkisk, än nordisk, än österländsk Mythologie, än åter en hållningslös underbarhet till den religiösa basen för sitt Poem, har nu egentligen slutat. Var det förut genom brist på bättre kanske ursäktligt, så blir det hädanefter oförlätligt, att (utom i öfversättning och erkänd Imitation) nyttja sådant. – Första Försöket till ett i detta afseende, nemligen genom en sann religiös basis, för oss egendomligt Poem, skall jag här göra. Det är mer än möjligt, såsom jag ofvan nämt, att jag *subjective* i utförandet misslyckas. Också är detta af alt för liten vikt för den stora saken. Det skall väl finnas någon annan som eger nog redlighet och consequens, för att finna och erkänna, att det jag i denna § yttrat, är sant; han skall då göra samma försök som jag, och kanske bättre lyckas.

§ 5. För att nu i få ord recapitulera det föregående, så är då ändamålet:

a. Att gagna dem, som ega philosophisk förmåga, att genomskåda Poemets architektonik och esoteriska Beskaffenhet, genom att 1° visa dem den dramatiska Striden i menskligheten, och dess uplösning genom föreningen emellan den nordiska manligheten och sydlige kvinnligheten – 2° hos dem inblåsa romantikens ande i det moderna lifvets

former. – 3° för dem framställa ett verkligt och sant christligt machi- *Ändamålet*
neri *) –

b. Att gagna alla öfrige, genom att 1° med en rikedom af sköna och
ärliga Taflor inblåsa den romantiska anden i deras moderna Lifs for-
5 mer: – 2° gifva dem en verklig och redlig tro på det gudomligas (såväl
som för öfrigt andra sanna andliga Väsändens) ingripande och medver-
kan uti människors handlingar. –

Det är aldrig ett fel, att glömma sin egen förmåga, då man utstakar
ändamålet för det, som man ernar företaga sig. Med djerf oförskräckthet
10 bör man blicka fram till detta ändamål, för att skåda *hurudant* det är.
Om sedan, under dess upnäende, förmågan fattas; så har man dock ut-
rättat något: man har *sett* den ljusa stråten dit man *borde* rigta sin gång,
för att *kunna* uträtta något af *egentligt Värde*. Nyttan af att hafva *sett* och
upgifvit denna stråt är välgörande för en hel Samtid; brister ens egen
15 subjectiva förmåga, så rör denna olycka blott ens egen person: detta är
då ganska likgiltigt, och det skall alltid finnas någon annan, som beträ-
der den *en gång utpekade* herrliga stråten. –

*

Anden skall vara i synnerhet på följande 5 Hufvudsaker starkt inblåst:

- 20 1. I Taflor af alla Slags Andar *Anden*
2. I Taflor af äkta Manlighet och Qvinlighet
3. I d^e af oskyldig Kärlekslust
4. I d^e af Laster och Dårskaper
5. Öfver alt en slags *lekande, oskyldig Munterhet eller Sorglöshet*
- 25 spridd både öfver det vackra och fula, hvilket skiljer sig från Spiess's
och Karmolas alfvar. – Den har sitt uphof i vetandet af Guds Försyn. –
Den är också fullkomligt skild ifrån all Ironie och Satir: behandlar altså
det fula lika *oskyldigt lekande*, som det vackra, emedan det i alting ej
klagar (ty öfver intet är något att klaga) utan blott gladt och naivt berättar.
30 Högsta *Intresse* skall vara spridt i alt det minsta, som gör att det gär-
na läses, och altså afsigten, att gifva *Reminiscenser*, vins.

*) Man bör vara betänkt på, att i stället för detta förargliga Konstord, uptänka
något annat – Emellertid, för att vara begriplig, och undvika vidlyftighet, måste
jag ännu nyttja detta ord.

*

Hufvud Planen är följande: Ett änglasamhälle får veta, att ett corresp. *Planen* helvetiskt tänker göra derpå ett starkt anfall, och till den ändan utrusta en mängd andar, som på jorden skola bilda synnerligen starka Djeflar – och *en* förnämst. – Då Änglasamhället hör det taga de det beslut, att 5 motarbete deras försök på jorden, samt söka också derstädes bilda sig *en* herrlig *Man* till sitt försvar. – Genom hela Stycket fortgår Kampen af denna bildning på jorden; vid slutet äro 2 fullbildade – och stycket slutar genom en gruflig strid; hvaruti Änglasamhället vinner. –

10

Näktergalen och Dufvan

Dufvan

Säg, lilla, öma Näktergal,
Hvart är det nu du ämnar flyga?

5

Näktergalen

Jag åter skyndar mig att smyga
Bort ifrån Jordens Blomsterdal
till Himlens klara änglasal. –
[...]

En aning – – –

10

Näktergalen

– – – I sin Mammas famn
Han låg, då jag osynlig förde
Hans ande ner: hans namn jag hörde;
Det *Fridolf* var – hans Panna stor
Hans öga klart – – –

15

Dufvan

– . . O hör, hans Bror,
Just nu hans bror är född: att gunga
Hans Lif från höga Himlen ner

Gafs mig: nu ren så skönt han ler.
 Hans namn är *Victor!* – Låt oss sjunga!
 Hans lilla Syster Näktergal,
 Tillsammans flyga vi till änglars sal.

Näktergalen

5

Ja väl! – tillsammans må vi flyga,
 Förenade i dans och sång. –
 Men kom ihåg, ännu engång,
 Om *femton år*, vi åter smyga
 Hit ner tillsammans, att se på
 Hur våra snälla Bröder må; –
 Ty det vår Skyldighet skall vara –
 – Det lilla Dufva, du ju vet? –
 Att ingen Fot och Vinge spara,
 Men kring om dem beständigt fara,
 Fast de ej sjelfve veta det:
 I klara luften, skogar, lundar
 Beständigt vaka öfver dem,
 Då farans timme för dem stundar,
 Då deras späda Oskuld blundar,
 Vår ljufva Röst skall varna dem. –
 – Så skola också de en gång
 Bli Änglar små i Himmelrike,
 Och flyga – aldeles oss like –
 Omkring med oss i Lek och Sång.

10

15

20

25

1817.

[Två tal i Pro Fide et Caritate]

Uppläst Den 30 Mars 1817 –

C. J. L. A.

M. H.

5 Då jag nu härigenom egentligen gör mitt Inträde uti ett Sällskap, hvars
Beskaffenhet, men i synnerhet hvars Tendens, är för mig så vördnads-
värd och så helig; fordrade kanske Bruket, att jag först utbredde mig i
Betraktelse öfver min ungdom och Oerfarenhet, i bredd med de Fleste
af dem, som utgöra vördade Medlemmar i detta Sällskap. – Dock – så-
10 dan är icke min ande. ”Gud, min Herre, Han har så velat”: detta är hela
min betraktelse, alla mina skäl. Visserligen är det sant, att då Han först i
mitt Inre uppenbarade sig så himlaherrlig, gaf mig den skönaste Religi-
on till mitt Lif och till all min Lust – då väcktes hos mig visst också den
önskan, att en gång komma att få lefva i sällskap bland sådane Menni-
15 skor, som, bättre och högre, eller åtminstone lika med mig, syftade alt
emot Himmelen: och som skulle samlas i innerlig, kärlig brordraglädje,
för att, på Jorden ännu, åtminstone tillsammans, upblomma för det högre
Kommande. Denna min önskan har blifvit upfylld – ty – Han har så
velat: Till Honom hembär jag derföre det första offret af min Tacksam-
20 het – det andra till Er, M. H.; det högsta, som jag kan hembära Menni-
skor. Näst efter denna min Tacksamhet, tillhör det mig, att yttra hvad
som ibland Eder M. H. utgör hela min Önskan, och mitt Hopp. – Det är
så enkelt. – Måtten I, med all den godhet, som Gud bygt i edra Hjertan,
täckas gifva och meddela mig den vishet, som Han tändt i ert Förstånd:
25 min klokhet är den, att jag vet mig behöfva så mycket, mycket. Skolen I

sålunda vilja, att Vänskapen i vårt sällskap skall blifva ömsesidig i Kärlekens Lif, som är *Meddelande*: då skolen I också vilja uplåta åt mig alt det goda och sanna, som Gud har gifvit Eder: så har ock jag uplåtit mig hel och hållen inför Eder: skolen I inom mig finna något, som kan vara 5
godt för Eder, tagen och glädjens deråt: det är icke mitt; ty ingenting fins på Jorden, som är Jordens; utan Herren vår Gud har ingifvit det; och det är alt Hans. – Sålunda skall den himmelska Nyttan ibland oss (om vi fortgå i denna ande) upväxa till en rak och underskön blomma. –

Mig blef vid sednaste Sammankomsten det Updraget gifvet, att försöka en *Förklaring* öfver det 10 Kapitlet i det Evangelium, som Gud låtit 10
uptekna genom Mattheus. – Jag har sökt verkställa det, så enkelt och tydligt, som varit mig möjligt. Jag föresatte mig till Mål, vid denna Förklaring, icke att framställa Skriftens Ord uti en *annan* Mening, att exegetiskt eller historiskt upplysa den; utan jag föresatte mig det, som jag förmodade vara Sällskapets egentliga Afsigt, nemligen *Uplåtandet* af 15
den inre, under Bokstafven fördolda, *andeliga Meningen*. – I anseende till ämnenas Ordning och Förklaringens Gång, har jag tagit Arcana Cœlestia till mönster – det mest enfaldiga och anspråkslösa, just derföre änglalika; och i sjelfva verket djupa.

20

Evangelium, uppteckadt genom Mattheus.

10 Kap.

Då, genom att genast gå till det 10 Kapitlet, en Inbrytning sker uti Gången af denna Skrift, – så är det först oundgängeligt nödigt, att i allmänhet upgifva sjelfva *Klaven* för den under Bokstafven dolda Andemeningen: 25
äfvensom, att visa, på hvad punkt i Berättelsen detta Kapitel börjar.

HufvudKlaven för Andemeningen i såväl detta som alla Evangelier, är den, ”att hela det Land, hvori Christus vandrade, med alla dess Bygder, sjöar, floder och berg, föreställer den *inre Menniskan*; man må taga hvilket Individuum man behagar, men en sådan Menniska nemligen, 30
som blifvit i anseende till sitt inre, andliga Lif, väckt af Herren; eller en sådan, som man i den vanliga Stylen plär kalla en Församlings Menniska. Men Christus sjelf, som vandrade omkring uti detta Landet, han är

sjelfva den gudomliga Sanningen, som uti den sålunda väckta Mennis-
 kans Inre, eller andemenniska, i sjelfva Verket, ehuru uti ett ideelt afse-
 ende, går omkring, verkar, undervisar, botar m. m. Icke må någon här-
 utaf taga sig anledning att tro, det på något sätt den historiska Verklig-
 5 heten af Christi Vistande och Kringvandrande på vår Jord i Judarnes
 Land härigenom nekas, eller ens sättes i fråga. Detta är en sak för sig,
 lika sann och gudomlig som den föregående. Men detta var blott det i
 den yttre Verlden uppenbarade Phænomenet, som vid den tiden i
 kroppsligt afseende skedde på Jorden, men som ännu i denna stund
 10 millioner gånger mångfaldigad hos hvarje serskildt menniska, i ideelt
 afseende åter händer, när Gud så vill: och det är då, som hela Judalan-
 det betecknar den inre Menniskan, och Christus sjelfva GudaSanningen,
 som uti henne verkar den för henne speciella Försoning; hvilken förut,
 genom Christi uppenbarelse i Judéen var universel för hela mensklig-
 15 heten: den stora Menniskan. – Det är sålunda, som man skall förstå den
 inre, eller andemeningen af Evangelierne. Föga intressant vore det väl i
 sanning för oss, snart 2000 år efter denna Händelse, att känna de Obe-
 tydligheter som den heliga skrift uppgifver omkring Christus och apost-
 larn: eller, om man medgifver Intresset, efter det rörer Christi heliga
 20 Person, så skall det väl åtminstone förefalla hvar och en tydligt, att der-
 uti icke finnes något lärorikt för oss, och obegripligt, hvarföre *vi* skola
 betrakta sådant lappri såsom heliga Saker, eller nödgas anse en skrift,
 som är aldeles upfylld af sådant, för så helig, för vårt hopp, vår tröst och
 vår salighet, att studera: – sådan är Bokstafvens mening. – Men uti en
 25 hel annan dager uppträder denna öfver all beskrifning sköna och gu-
 domliga Tafla för hvarje enskildt menniska, som derpå skådar: då hon
 får veta, att det är just om henne sjelf som frågan är: just hon sjelf är det
 Land, hvaruti Christus äfven i den stund hon läser hans jordiska Histo-
 ria, vandrar, och handlar. – I denna djupa mening fattad, blir denna lilla
 30 Skrift, skild ifrån alt philologiskt, geographiskt och exegetiskt gräl, en
 ibland de aldra ljufvaste och änglatäckaste Poesier; en ibland de lärori-
 kaste och mest tröstfulla Böcker för den bekymrade: en ibland de dju-
 paste och ända till förvåning konsequenta Philosophemer för Tänkar-
 ren. Det är sålunda, som icke hvarje Mening blott, utan hvarenda Bok-

staf står uti Skriften så lefvande och aningsfull, likasom hvarje liten skön och betydelsefull Blomma på Jordens mull.

Huru Menniskan, genom det första slaget ifrån Gud, varder väckt till aningen om sitt högre och bättre Jag: huru hon derefter småningom genom sorg öfver sina förra onda dagar; genom vämjelse och förakt för det låga, fula; genom svårmodiga strider emot den yttre Verldens motsträfvande Tendens; genom onämbart ljufva Minnen ifrån barndom och salig oskuld; huru hon, genom detta, alt närmare, ljufvare och heligare kommer i förening med sin Herre, som är Gud: – alt detta är betecknad genom begynnelsen af Christi jordiska Historia, eller det föregående i detta Evangelium. – Nu uppträder det 10 Kapitlet. – I bokstafsmeningen innefattar detta den del af Historien, då Christus väljer sina tolf Apostlar, undervisar dem, och utsänder dem, till att lära och predika kring i landet. I andemeningen afteknas här det Tillstånd uti den inre i Försoning och himlalif alt högre stigande Menniskan, då Herrens Kraft inom henne, eller Herren sjelf, här utgörande den gudomliga Sanningen (Christus), hos Menniskan samlar, stadgar, renar och helgar de *Grundsanningar*, och deraf uprinnande goda Böjelser, hvilka redan för henne skola komma att utgjöra sjelfva Hufvudstöden, och Centralpuncterna i hennes nu följande, mera egentligt och fast fortgående Lif i det Goda. Dessa Centralpuncter i Menniskans Ande äro de, som stödjande sig på den absoluta Sanningen eller Herren Gud, och innefattande alla de Grundsanningar, som för hennes Lif äro nödvändiga, just utgöra Hufvudmomenterna af hennes Väsande, hennes trygga Stöd i Striden mot det onda, hennes Ljus i mörka Stunder, hennes Ledare och Lärare på Guds Vägar. – Se, dessa äro de Apostlar, som Herren bjöd att gå omkring och lära i Judarnes Land. Efter denna allmänna Klav skola vi nu gå till sjelfva Skriften, och se huru hvarenda Bokstaf i himlatäckhet lever.

10 Kap.

30

Vers 1. *"Och Han kallade sina Tolf Lärjungar till Sig, och gaf dem magt öfver de orena andar, att de skulle drifva dem ut, och bota allahanda Sjukdom, och allahanda Krankhet."*

Andemeningen: ”Herren (lefvande och verkande i den inre Menniskan) samlar nu, och fastställer, i anseende till deras serskildta Beskaffenheter, alla de Sanningar i deras sammanhang, som tillhöra hela Församlings Tron hos Menniskan; Också ingjuter Han i dem gudomlig godhet, så att de blifva helgade och skilde ifrån de öfrige Menniskan vidlådande Falskheter: på det att dessa Sanningar sedan skulle bortdrifva dessa Falskheter ifrån Menniskan, och förskingra alla onda Begärelser, så väl i deras kraft att fördärfva hennes Vilja, som att förmörka hennes Förstånd.”

10 Förklaring. Genast i början måste jag tillkännagifva min ledsnad deröfver, att jag varit nödsakad, att i andemeningens framställande nyttja ett antal flere Ord, än som finnas i Skriftens Bokstafsmening: men det österländska, ursprungliga, och för oss verkligt egentliga Skrif sättet genom Motsvarigheter, är så oändeligen uttrycksfullt, så att, dolde i hvarje
15 Bokstaf, de mest förvånande och till sitt omfång aldeles obegränseliga Hemligheter lefva; när man nu vill uplåta och i ord visa den inre meningen, så öfverflödar denna i en sådan rikedom, att man är tvungen att nyttja flere Ord, såvida ej alt för mycket skönt och herrligt skall gå förlo-
radt, eller man skall ens blifva begriplig på vårt Språk. – Detta var Ord-
20 saken. – Nu till Förklaringen.

”Och Han kallade”; Han är Christus, Herren Gud i anseende till det gudomliga sanna, numera vandrande omkring uti Judalandet; d.v.s. lefvande och verkande uti den inre Menniskan. Visserligen lefver och verkar Han altid der: men Menniskan ser och vet det icke (det kan således
25 icke blifva någon begriplig Berättelse för henne) förr än hon blifvit väckt till sitt högre Lif och vänd till honom. – Kalla betyder i andemeningen: känna, urskilja och fastställa ens Beskaffenhet: *kalla fram till Sig*, vill då säga, att Han i den gudomliga Sanningens Ljus samlade, sålunda urskilde, renade och fastställde de Menniskans beskaffenheter,
30 hvarom straxt efter blir frågan. – *Lärjunge* betyder en Församlings-Sanning, en sanning af tro till Herren, i synnerhet med inflytande på Lefnaden. – *Tolf* betyder det Hela i alt sitt fullständiga sammanhang i anseende till Tron eller Sanningen. – Nu blir altså denna första Bokstafsstrophen: ”Och Han kallade sina 12 Lärjungar till Sig, tydlig och uppenbar:

den nyss ofvan gifna andemeningen att: ”*Herren* (lefvande och verkan-
de i den inre Menniskan) *samlar nu och fastställer i anseende till deras*
serskildta Beskaffenheter, alla de Sanningar i deras sammanhang, som
tillhöra hela Församlingens Tron hos Menniskan.” –

Vidare. *Gifva* betyder Förenas; *Magt* betyder Godhet; Att Han gaf 5
dem magt, vill altså säga, att Han förenade dessa Sanningar med sig i
anseende till sin godhet: således blir den ofvangifna andemeningen tyd-
lig; i de orden: ”Också ingjuter Han i dem gudomlig godhet.” – *Ande*
betyder i allmänhet Sanning; oren ande altså en oren Sanning, d.v.s.
Falskhhet. – Att de fingo magt öfver de orena andar, vill då säga, att dessa 10
Sanningar, genom ingjuten gudomlig Godhet, blifva helgade och skilde,
– och höjde öfver de andra Falskheter, som finnas hos Menniskan ännu.
Att de skulle drifva dem ut, blir då, att dessa sålunda afskilde och uphöj-
de Sanningar skulle bortdrifva de Menniskan vidlådande falskheterne
ifrån henne. – *Bota* betyder förskingra ond Kraft. – *Sjukdom* i allmän- 15
het är en kraft, som sträfvar till förstöring och uplösning af mennisko-
systemet; i andemeningen är altså sjukdom, *Ond Begärelse*. Men högst
märkvärdig är nu den tydliga Skilnad, som i Skriftens ord göres mellan
allahanda Sjukdom och *allahanda Krankhet*; hvilken Skilnad i Nya 20
Testamentets grekiska grundtext finnes mera tydlig, emellan de två ut-
trycken $\nu\omicron\sigma\omicron\zeta$ och $\mu\alpha\lambda\alpha\kappa\iota\alpha$. I andemeningen betyder Sjukdom, af
hvad slag som helst, i allmänhet *ond Begärelse*; men Menniskans tvän-
ne hufvudbeståndsdelar *Vilja* och *Förstånd* äro här utmärkte genom
den gjorda skilnaden (såsom vanligt i alla skriftens Böcker); sålunda, att
med *allahanda Sjukdom* förstås alla de slags onda begärelser, som för- 25
därfva Menniskans Vilja; och med *allahanda Krankhet*, sådana slags
onda Begärelser som förmörka hennes Förstånd. Rättast att tala, äro väl
dessa onda Begärelser icke några *tvänne slag* i sig sjelfva; utan härmed
menas deras tväggehanda slag i *verkningarne*, så att *sjukdom* är de onda
Begärelsernas Kraft, att fördärfva Viljan, och *Krankhet*, samma begärel- 30
sers Kraft, att förmörka Förståndet. – I en Summa blir nu således Slutet
af andemeningen i denna Vers förnummen: så att Skriftens Ord: ”*att de*
skulle bota allahanda Sjukdom och allahanda Krankhet, vill säga, att de
helgade Sanningarne (hvarom förut varit tal) *skulle förskingra alla*

onda Begärelser, såväl i deras Kraft, att fördärfva Menniskans Vilja, som att förmörka hennes Förstånd”.

Vers 2, 3, 4. ”Men dessa äro de Tolf Apostlars Namn: Den förste Simon, som kallas Petrus, och Andreas hans Broder: Jacobus Zebedei son,
 5 och Johannes hans broder. Philippus och Bartholomeus: Thomas och Mattheus, som hade varit en Publican: Jacobus Alphei son, och Lebbeus med det Vedernamnet Thaddeus: Simon af Cana, och Judas Ischarioth, den ock förrådde Honom.”

Andemeningen: ”Men detta är den serskildta Beskaffenheten af hvar
 10 och en af dessa gudomliga Grundsanningar i Församlingsläran: Den förnämste, och dem alla till grund liggande, är Lydnad för Herren och en sålunda på Hans vink genast verkställd Tro; hvilket till sin inre egenskap just är Församlingens Grundsanna, och till sitt innersta lif, sjelf Herren: men åsedd i anseende till det viljeliga i Menniskan är dermed Kärleken
 15 sjelf förenad. – Dernäst kommer den Sanning, som leder sitt ursprung ur den nyssnämnda föreningen mellan sjelfva Grundtron och Grundkärleken: och med denna Sanning står i förening den af Tro och Kärlek således uprunna Godhet i Lefsnad och Gärningar. – Slutligen kommer nu Menniskans blott inre Förståndighet, hvilket innefattar de Sanningar,
 20 som röra hennes sjelf; och den dertill hörande Affection. (Dessa tre slag utgöra Grunden för det sanna i den inre Menniskan). – Nu kommer (i anseende till den yttre Menniskan) först naturlig Tro, och den dertill hörande Böjelse, men hvilken Böjelse, innan Menniskan blifvit väckt till Herren, hade varit naturalstrad Ondska. – Derefter scientifik Tro, som
 25 är det genom verldsliga Kunskaper upkomne Vetande hos Menniskan; jemte dertill hörande sinnesböjelse, som dock anses ega en bättre Beskaffenhet än den i sjelfva Verket har; – Och slutligen kroppslig Tro, upkommen af det lägsta i naturligheten hos Menniskan; hvartill kommer i förening den kroppsliga Sinnesböjelsen; hvilket hos Menniskan är det ännu
 30 återstående gamla onda Tillståndet, som nu, i Menniskans nyväckta Tillstånd befinnes ohelig inför Herren, och altså nu går under.

Förklaring. Vid detta Tillfälle är det, som jag egentligen skattar mig lycklig, att jag skrivit detta inför Personer, som redan andas och lefva uti den nya Sanningens Regioner; och således förut äro så bevandrade

uti de ämnen jag vidrört. – Ty, likasom den historiska Handling, hvar-
igenom Christus utvalde och lärde sina apostlar, var en af de viktigaste
under Hans jordiska Uppenbarelse, emedan han derigenom helgade de
Verktug, som alt framgent, efter hans återgång till det osynliga, skulle
utbilda och uprätthålla den blifvande christna Församlingen; – likaså 5
viktigt är det Tillstånd i den enskildta Menniskan, då Herren i hennes
inre samlar och helgar CentralSanningarne, till hennes framdeles
grundstöd och ledning: Om dessa 3 Verser skulle derföre behöfva
skrivas ofantligheter; om man i någorlunda ljus skulle vilja framställa
alla de djupa och sköna helgedomar de innefatta: i det Sällskap jag är 10
nog lycklig att nu vara; behöfver jag således blott vidröra det hufvud-
sakligaste. Skriftens Ord är en Källa af outtömligt Nöje och Visdom; i
millioner år kunna vi der forska och upptäcka millioner förunderligheter
i hvarje Ord: der skall ännu finnas oändligheter quar.

Innan sjelfva Förklaringen öfver den Andemening jag upgifvit, kan 15
komma, måste följande om Menniskan anmärkas. Den ideela eller and-
liga Menniskan utgöres af 2 hufvudregioner, den *inre* och den *yttre an-*
demenniskan. Den *inre* är hennes heligaste, högsta och egentliga Vä-
sende: den *yttre* tillhör Sinlighetens region, och kan kallas Sinnemen-
niskan; att icke nu med den yttre Menniskan menas *Kroppen*, förstås af 20
sig sjelf; ty Kroppen är en död massa, ett slags omhölje; och kan ej, så-
som sådan, fatta något sant eller godt: men detta kan visserligen Sinne-
menniskan, ehuru uti en lägre och yttre Grad. Denna här gjorda Skilnad
emellan inre och yttre andemenniska är i öfrigt för mycket känd, att be-
höfva mer, än blott nämnas. – Nu lefver *Sanningen* och den dermed för- 25
enade *Godheten* hos Menniskan i *tre* serskildta Grader: den *högsta* San-
ningen åser endast Herren Gud, och den dertill hörande Kärlek är alle-
nast böjd och benägen för Honom: den *andra* Graden af Sanning och
Kärlek omfattar alla Medmenniskor, eller det som blifvit kalladt Nästa, i
begär att tjena dem: – den *lägsta* tillhör och åser Menniskan sjelf, det 30
Subject nemligen hvari de finnas; kan således kallas egenvishet och
egenkärlek, men hvilken är helig och ren, då den såsom här, utgör läg-
sta Graden. – Nu äro dessa *tre Grader* af förenad Sanning och Godhet
just de tre Grund Stamina för Systemet af Menniskans Väsande. De fin-

nas således i den högsta eller innersta Menniskan; de måste äfvenså finnas i den yttre eller Sinnemenniskan. Dessa Central Sanningar med sina Godheter, Grund Stamina i Mennisko Systemet, blifva altså, då de åses i de bägge Regionerne, till antalet Sex. – Att också de måste vara
 5 Sex, ligger i meningen af denna Symbol; ty Sex är Talet på de arbetande och verkande; men *sju* är sjelfva arbetet, Församlingen, eller den fullständiga Menniskan, fullbildad genom de verkande eller i henne arbetande sex centralsanningarne. – Men då nu dessa Sanningar ej blott äro egentliga Sanningar, till att sprida ljus öfver människans Förstånd; utan
 10 äfven vända sig med deras inflytelse på hennes Vilja, hvilket *bäggedera* de alltid måste göra, såvida de skola förädla Menniskan i dess Totalitet; – så följer deraf, att hvarenda, af dessa sex, har *dubbel inflytelse*, eller tvänne *Rigtningar* för deras verksamhet; den ena för *Förståndet*, den andra för *Viljan*. Fördenskull, åsedde hvar och en i sina två olika grund-
 15 rigtningar, blir deras antal *Tolf*. Det är också en allmänt känd sak i vår heliga Lära, att symbolen Tolf betyder ”Alt det hela i sitt sammanhang, som rörer Trons sanna”. – En liten del af Orsaken hvarföre Tolf är symbolen härföre, har nu blifvit visadt; i den yttre historiska Verlden har detta ofta blifvit realiseradt; derföre voro Israelitiska statens Grundslä-
 20 ter Tolf; också derföre Christi Apostlar Tolf, hvarom här är fråga.

Nu skole vi undersöka sjelfva Motsvarigheterna af Skriftens Ord; och vi skola varseblifva förvånande Vinkar.

Vers 2. ”*Men dessa äro de Tolf Apostlars Namn.*” Namn utmärker i andemeningen ett tings inneboende *Beskaffenhet*; likasom förr blifvit vi-
 25 sadt att *nämna*, eller kalla, är, att igenkänna, ordna eller fastställa en sådan Beskaffenhet. – Nu heta de också här ej Lärjungar såsom i 1 Versen, utan Apostlar; *Lärjunge* är Sanning af Herren i allmänhet – men *Apostel* en sådan Sanning, som blifvit enskildt af Herren samlad och helgad till att vara en Centralsanning i Läran; på samma sätt som i historiskt afseende
 30 Aposteln var en sådan utvald Lärjunge, som Christus, enskildt från de andre, utmärkte och underviste till att, såsom Hufvudarbetare i hans Församling, sändas omkring i alla Land. Sålunda blir den gifna andemeningen uppenbar: ”att, *detta är den serskildta Beskaffenheten af hvar och en af de gudomliga Grund- eller centralsanningarne, i Församlings Läran.*”

”Den förste Simon, som kallas Petrus.” Förste betyder det, som är förnämst i sin ordning, och liggande till grund för alt öfrigt. *Simon* betyder i allmänhet en *Grundsanning*, men i sin innersta bemärkelse Lydnad för Herren, och en på hans vink genast verkstäld tro. – *Som kallas*, betyder efter hvad förr blifvit visadt: *Hvilket till sin inre beskaffenhet* 5 *egentligen är*. – *Petrus*, detsamma som *Klippa* eller *Berg* (hvilket ännu bättre kan inses af grekiska betydelsen, och aldra bäst af denna apostels syriska eller egentliga tillnamn, *Kaiphos*, hvilket betyder *Klippa*); motsvarigheten häraf är: *En Sanning*, som är så hufvudsaklig, att den just utgör Församlingens *Grundsanna*; i sitt innersta Lif motsvarar detta 10 Herren sjelf, i anseende till sitt gudomliga Sanna, hvilket är Församlingens sjelfva *Klippa*. – Andemeningen blir således den ofvan upgifvna, ”Den förnämsta, och &c.”

Men nu skall hvarje upmärksam Läsare i Skriftens Ord göra en högst märkvärdig Anmärkning. De tolf apostlarne upräknas nu alt parvis, sålunda i sex par, – aldeles som förut blifvit upgifvit om Centralsanningarne i människans inre, att de voro Sex, men hvarje af dem i 2 Rigtningar till *sant* och *godt*; altså *parvis*. – Dessa 6 par äro tydligen i bokstafven utmärkte genom Conjunctionen *Och*, sålunda: ”Petrus och Andreas”; ”Jacob och Johannes”; ”Philipp och Bartholomeus”; ”Thomas 20 och Mattheus” m. m. som hvar och en kan se ej vara någon slump. I dessa 6 par, utmärker alltid den *första* Aposteln Centralsanningens Rigtning på det sanna eller förståndets upplysande; den *andra* åter, dess Rigtning på det goda eller Viljans förädlande; – Detta skole vi nu speciel för hvar och en upptäcka. 25

– Att *Simon Petrus* var den högsta och första, är förut sett; äfvensom att han ensam var den första Centralsanningens Rigtning på det *Sanna*. Nu komma dessa Skriftens Ord: ”*Och Andreas hans broder*.” *Andreas* betyder *Kärlek*; det är en känd sak i Motsvarighets Systemet; *Broder* betyder sådant som har afseende på det *goda*; *Och* är conjunctionen = föreningen 30 dem emellan. *Petrus* och *Andreas* tillsammans utgöra således det första paret, eller den första Central Sanningen; hvaruti *Andreas* utgör rigtningen till det goda, och är den med Grund sanningen förenade GrundKärleken; hvilket altså i Andemeningen blifvit gifvet genom ”*men åsedd &c*.”

Nu komma dessa Skriftens Ord: "*Jacobus Zebedei Son och Johannes hans broder.*" Detta Par utgör nu den andra Centralsanningen, i dess båda Riktningar till sant och godt. *Jacob* betyder i Motsvarighetssystemet *Kärlekens och Vishetens Sanna*, då det nemligen ej är frågan om
5 Patriarchen, utan aposteln Jacob, Zebedei Son. – *Son* betyder en sanning upkommen genom Föreningen af något föregående godt och sant, likasom i Verlden, *Son* är fostret af Mor och Far. *Zebed*, som i grekiskan fått den vridna ändelsen *Deus*, har ungefär samma motsvarighet, som det kända ordet *Zebaoth*, Guds styrka, föreningen mellan Godt och
10 Sant. *Jacob Zebedei son* är då: En sanning, som leder sitt ursprung ur den förut i första apostelparet betecknade föreningen mellan sjelfva Grundtron och Grundkärleken. – Detta är altså ju den andra Centralsanningen? – *Johannes* betyder i det kända MotsvarighetsSystemet *Lefnadens goda, uprunnet ur Kärlek och Tro*. Ordet *Broder* som utmärker
15 att Tendensen i Johannes vänder på det goda, äfvensom conjunctionen *Och*, som utmärker att denna Godhet hör till den i *Jacob* betecknade Sanning; återfinnas här liksom i första Apostelparet. – Häraf blir nu den gifna Andemeningen uppenbar i dessa Ord: "*Dernäst kommer &c &c.*"

Nu kommer i Skriftens Ord det tredje Apostelparet, *Philip och Bartholomeus*; hvilket är den tredje CentralSanningen inom Menniskan, med dess bäge riktningar till Sant och Godt. Eftersom nu dessa 3 Par äro slutade, och dessa 3 Centralsanningar utgöra Grundstamina i den
20 *inre och högsta Regionen af Menniskan*, så böra vi nu recapitulera det som blifvit förut sagt härom, för att se systemet i sin rätta betydelse. –
25 Den *högsta* Sannings Graden var den som allenast åser *Herren Gud*; detta var ock i den inre Mennisko Regionen den första CentralSanningen, och det är nu apostelparet *Simon och Andreas*. – Den *andra* Graden var den, som endast åser och omfattar *Medmenniskorna* i deras totalitet såsom Nästan; det var den andra Centralsanningen i den inre Mennisko
30 Regionen – det är det andra Apostelparet *Jacob och Johannes* (hvilket man ännu mer kan förnimma af deras gifna betydelse). – Slutligen var den *lägsta* Graden den, som tillhör och åser *Mennisko subjectet sjelf*: detta var den tredje CentralSanningen i den inre Mennisko Regionen – och det tredje Apostelparet *Philip och Bartholomeus*. – *Philip* betyder

såsom bekant är i MotsvarighetsSystemet *Förståndighet*; det är Sanningens lägsta Egenskap, och Menniskans förmögenhet, att se och veta det gagneliga, som blott rörer henne sjelf; *Bartholomeus* är den dermed förbundne *Affection* till sig sjelf. Hela andemening är altså gifven med dessa ord: ”Slutligen kommer &c &c.”

5

Nu hafve vi genomskådat den inre Mennisko Regionen med dess Tre CentralSanningar. – Nu komma vi till den yttre eller *Sinnemenniskan*.

Dessa äro Skriftens Ord: *Thomas och Mattheus, som hade varit en Publican. Thomas symboliserar naturlig Tro; Mattheus den dertill hörande naturliga affection eller böjelse till Naturen. Publican betyder (såsom är väl bekant i MotsvarighetsSystemet) naturlig ondska. Oändeligt herrlig är den Vink, som ligger dold under dessa Skriftens ord, Mattheus som hade varit en Publican. Saken är denna. Thomas och Mattheus är det första Apostelparet, och den högsta eller första Centralsanningen med dess 2 Riktningar till Sant och Godt i Sinnemenniskan. – Naturen, fattad i sin Totalitet, är Sinnemenniskans Gud, således dess Högsta Tro på naturen, eller Vishet föranledd genom åskådningen af universum såsom Natur, är SinneMenniskans högsta; – det är Symbolen *Thomas*. – Men den Böjelse, den Kärlek som här af hos Menniskan lifvas, upväckt af lust för Naturen – (det veta vi väl?) – *den faller*, helst af all Kärlek i Menniskan, *till det Onda*, den blir snart, och är verkligen, ”En Guds Förnekelse i Viljan, innan nemligen Gud upväcker Menniskan till Lif för sig – det vill säga, att *Mattheus*, som är Symbolen för denna Affection, hade varit en *Publican* förut, innan Christus vandrade omkring, och grep honom till en Lärjunge för Sig.*

25

Nu komma dessa Skriftens Ord; *Jacobus Alphei son och Lebbeus, med det Vedernamnet Thaddeus*. – Apostelparet *Jacob och Lebbeus* är nu den andra CentralSanningen; Sinnemenniskan med dess 2 Riktningar till sant och godt. Dock måste jag till ett annat tillfälle uppskjuta Förklaringen af Hieroglyfiken i dessa Ord; – ty den är så oändlig, att den skulle draga oss in infinita. – Att *Jacob* här står, i den andra Centralsanningen för SinneMenniskan, liksom också *Jacob* förut stod i det andra apostelparet och CentralSanningen för den *högre inre MenniskoRegionen*, hvem ser ej det? – Men *denne* *Jacob* är *Alphajs* son. Den förra var

30

Zeveds. Detta involverar onämnbare Lärdomar och Hemligheter. Nog af: vi skola följa filen.

Den andra Sannings Graden var den, som åser Medmenniskan eller *Nästan*, i dess Totalitet. Då det nu är frågan om den andra Central Sanningen i Sinnemenniskan, så är den, *den Vishet*, som rör hela sinne-
 5 verlden, d. ä. *Kunskaps Regionen*, tagen af Naturen, såsom universum, det vill säga, *det scientifika hos Menniskan*; hvilket just innefattar hennes Relation till *Nästan*, Medmenniskan i sin Totalitet: – Natur universum. – Detta symboliserar *Jacob*, och den nu gjorda beskrifningen är i
 10 synnerhet utmärkt under orden *Alphaji son*. – Han är således den *scientifika Tron*. – *Lebbeus* är den dertill hörande affection – *Vedernamn* är en Beskaffenhet, som icke är den egentliga (Namnet) utan en annan allmänt trodd och vedertagen beskaffenhet. Att *Lebbeus hade det vedernamnet Thaddeus*, vill då säga, att den, till den scientifika Tron hörande,
 15 *Bøjelsen* för Kunskaper hos Menniskan, anses ega en beskaffenhet (*Vedernamn*) som den dock ej eger – utan som anses bättre (*Thaddeus*) än den verkliga är (namnet var egentligen *Lebbeus*). –

Nu komma dessa sista Skriftens Ord: *Simon af Cana och Judas Ischarioth*, *den ock förädde honom*. Detta Apostelpar är det sista, och utmärker den *tredje* Central Sanningen med sina ofta nämde 2 Rigtningar, i
 20 Sinnemenniskan; hvilken CentralSanningen, enligt det Schema, som förr blifvit gifvit, blott åser *Menniskan sjelf* – och, då som här fråga är om Sinnemenniskan, blir denna lägsta Central Sanningen, aldeles sinlig eller kropslig *egenhet*. – *Simon* har förut blifvit funnet betyda Grundsanning:
 25 *Cana*, liksom *Canaaneerne*, betyda i Motsvarighetssystemet det *ytersta, sinliga* hos Menniskan: *Simon af Cana* är då den sanning, det Vetande hos Menniskan, som upkommer af det lägsta i hennes naturlighet. Detta var denna Central Sanningens Rigtning på det sanna. – *Judas Ischarioth* är denna Centralsannings Rigtning åt det viljeliga, eller den
 30 med det sinliga vetandet förenade affectionen. – *Judas Ischarioth* betyder i Motsvarighetssystemet den *judiska Församlingen*. Taget för hvarje enskildt Menniska, vill då detta säga: den gamla, undergående Församlingen – d. ä. det förra Tillståndet hos henne, då Herren genom en upväckelse satte henne i ett nytt. – Såsom judiska Församlingen vid Christi

tid hade sjunkit till sitt yttersta – så är ock den affection, som tillhör det sinliga Vetandet hos Menniskan den lägsta – det är Judas Ischarioth. – *Förråda* betyder *ohelga*. Ingen kan ohelga Herren; men då Menniskan kommer i ett högre Tillstånd, då finner hon sitt föregående hafva varit *oheligt inför Herren*; sålunda ser hon detta förra såsom oheligt och dö- 5
mer bort det ifrån sig. Detta är den heliga Gången af Menniskans bättring. – Detta symboliserades derigenom att Judas Ischarioth förrådade Herren, – men sedan hängde sig sjelf till döds, och var icke derefter mera bland Apostlarnes antal; – likasom också det *lägre, oheliga Till-* 10
ståndet under bättringen måste förekomma i Menniskans minne, för att synas i sin oheliga dager, och derföre af henne fördömas. – Derföre var det som också den ohelige Judas Ischarioth i början måste vara med ibland Apostlarne, för att sedan döda sig; – derföre var det också som den oheliga judiska Församlingen ännu vid Christi tid måste existera, för att af Honom *dömas*, och straxt derefter *gå under*. – Alla dessa nog 15
förvånande saker hafva visserligen mina Ord varit för inskränkta, att rätt och begripligt uttrycka; men vid moget och änglalugnt efterskådande skall man väl se meningen. Det är nu uppenbart hvarföre andemeningen sålunda är gifven: ”Nu kommer först (i anseende &c &c &c.”

Vers 5, 6. *Dessa Tolf sände Jesus ut, och böd dem, och sade: Gån icke 20*
på Hedningarnes väg; och går icke i de Samariters Städer: utan går hällre till de borttappade Får af Israels Hus.

Andemeningen: *Dessa Grundsanningar, utgörande Trons fullständi-*
ga Sammanhang, nedlåter nu Herren i Menniskan; och gifver dem Kraft 25
och Ljus för henne: icke, att de skulle verka genom angripande på Men-
niskans i system bragta Egenkärlek, och i falska Lärobygnader stadfäs-
tade Vettenskaplighet; utan att de skulle ingripa i hennes Handlingar
och Gärningar till återuprättande af den förlorade Oskulden i dem.

Förklaringen skulle nu härpå följa; men Tiden tillåter icke mera. Det Gud har ingifvit mig, det har jag skrivit för Eder, M. H. – Är det nu så, 30
att Han har gifvit Eder, att se dessa sköna, heliga Saker, på ett annat, högre sätt; så ber jag och anhåller, det I viljen upplysa och förbättra min Förmimmelse deraf. Den mest odelade Kärlek och Vörndnad skall vara min tacksamhet.

Uppläst

d. 27 Apr.

1817.

C.J.L.A.

5 M. H.

Det Updraget blef mig af Eder gifvit, att fortsätta den Förklaring öfver Matth. 10 Kap., som vid förra Sammankomsten börjades. Den slöts då med 4 Versen, jemte blotta Framställandet af den 5 och 6te. Men innan jag går till Förklaringen af det följande, måste jag göra en Anmärkning.

10 – Då Christus i denna Period af sin Uppenbarelse, i anseende till den yttre Meningen, nu vandrar omkring uti Judalandet, och utvalt sina tolf Apostlar – samt i anseende till den *inre* Meningen, nu verkar uti den andliga, till ett högre Lif upväckte Menniskan, och hos henne stadgat de CentralSanningar, som skola blifva grundorganerne uti hennes blifvan-

15 de Utveckling till det goda; – så framställer sig uti det följande af detta Kap; i *anseende till den yttre Meningen* de Bud och Föreskrifter, som Christus gaf Apostlarne, och efter hvilka de skulle uprätta hans Församling på Jorden: men i *den inre Meningen*. Framställningen af, huru de nämde Grundsanningarne, som nu först i den andliga Menniskan af

20 Herren blifvit stadgade, *börja* uprättandet af *Församling inom henne*: – börja, att bilda henne till Himlalif. Underbarheter skola vi här upptäcka öfver Tillgången af denna Menniskans Bildning. Underbarheter – ty få Menniskor skola ens vilja erkänna, att *denna Bildning så tillgär*, som här står teknadt: men ännu färre skola, ända till verkeligt Förnimman-

25 de, skåda in i denna Helgedom. Blott det måste vi komma i håg, att här är fråga om sjelfva *Begynnelsen* af den egentliga Församlingens uprättande genom GrundSanningarne.

Bokstafsmeningen: V: 5, 6, 7, 8, 9, 10. ”Desse tolf sände Jesus ut, och bjöd dem och sade: Gån icke på Hedningarnes väg, och gån icke i de

30 Samariters städer: – Utan gån hällre till de borttappade får af Israels Hus. – Men gån och prediken, och sägen: Himmelriket är kommet hardt när. Gören de sjuke helbregda, de spetelske rene: resen upp de döde, utdrifven Djeflar: I hafven fått förgäfvess, så skolen I ock gifva förgäfvess. Hafven icke guld, icke heller silfver, icke heller penningar i edra Pungar.

– Och ingen vägskräppa, och icke två kjortlar, icke skor och ingen staf: ty Arbetaren är värd sin Mat.”

Andemeningen: ”Alla de förenämde GrundSanningar, som utgöra Trons fullständiga Hela, nedlåter nu Herren i Menniskan, gifvande dem Kraft och Ljus, icke till att verka genom angripande på Menniskans i 5 System bragta Egenkärlek och i falska Lärobyggnader stadfästade Vetenskaplighet; utan, att de skulle ingripa i hennes Handlingar och Gärningar, till återuprättande af den förlorade Oskulden i dem. – Förden-skull göras de verksamme i godt och sant; så att Herrens kraft i den inre Menniskan kommer i förbindelse med den yttre (genom Gärningarnes 10 förbättring). – Då befrias Menniskan från ondskan i sina begär, och uphöjes från sin fallenhet, att profanera det heliga. – Hon kommer i andliga Strider (Frestelser), men får Seger; och just härigenom är det, som det onda bortskiljes ifrån hennes böjelser. Och detta allt utan afseende på hennes förtjenst (hvad hon förr gjort, eller hurudan hon varit); ty lika- 15 som de Grundsanningar, hvilke nu hos henne verka, icke förmå någonting af sig sjelf; (så har icke eller Menniskan handlat af sig sjelf, utan alt var Herren; och) sålunda skall nu, utan afseende på hennes förtjenst, hon lyftas till förädling. – Men då GrundSanningarne skola sammanbinda Menniskans yttre Handlingar till det goda, användes här till nu 20 icke himmelskt godt, ej heller himmelskt sant: icke andeligt godt, ej heller andeliga Kunskaper: icke heller naturliga Sanningar, som bilda för- ening mellan sant och godt; icke en gång de yttersta begrepp, eller sanningens magt att tukta: – utan detta sker endast sålunda, att Menniskan inlåtes i Frestelser, och genom dem kommer i Kärlek och Tro.” 25

Förklaring. Den som allenast skådar den yttre Meningen af detta, kan väl icke ens ana, att derunder ligger dold Beskrifningen på Början till Menniskans egenteliga Förädling. Läser man det dock med oskuld och med from undergifvenhet för det Gudomliga, så är ock denna Läsning nyttig: man ser väl deruti blott en historisk beskrifning på Apost- 30 larnes Utrustande; man finner ju det rätt passande, att en Himmels Predikant, med förakt för jordiska Behof, för Guld, Penningar, Kläder m. m. blott fäster sin och sina Åhörarens ande vid det Höga han har att förkunna? – man undrar väl kanske hvarföre just ändå den skulle för-

hjudas, att nyttja Skor eller Käpp: – dock binder man alla menskliga skäl och infall vid den Öfvertygelsen, att det är Herren, som talat; detta är nog, och sålunda blir äfven denna Berättelse helig. – Dock gömdes härunder annat; och i det nya christna Lif, som nu på Jorden stundar,
 5 skall alt det repräsentativa, som tillhörde Christi första Kyrka, nu framställa sig i sin egentliga dager; ty Herren är kommen i Skyarne.

Hvad är Frestelse? Den som ej lifligt känner detta, han skall icke förnimma något Ord, af det, som Herren här talar till sina Apostlar. Till sin allmännaste upfattning, är *Frestelse*: "Sjelfva Förändringen af ett Till-
 10 stånd, till ett annat." För att rätt stadfästa oss i detta vigtiga Ämne, skola vi börja med, att skåda det i sitt lägsta, mest kända skick – sedan fullfölja Taflan, alt emot Himla. – Malmen ligger i Grufvans hälleberg: Guld finnes derinne; men huru skall det blifva skildt från Slaggen, renadt och gediget? – I ugn och eld lägges massan; den grufligaste *materiela Kamp*
 15 upstår mellan de mekaniska Band, som tusen år sammanknutit gråberget med guldet: ej vilja de vika, men Elden flammar; alt måste mjukna, gamla rättigheter måste brytas: slutligen faller Slagget i vanmagt; till bottnen går det tyngsta; och Guldet simmar nu för sig sjelf – frestelsen är slutad, Malmen är Guld. – Den åttaåriga Gossen står så okunnig; hans
 20 Förstånd vet ingenting; han tittar på den digra Bokhyllan och runkar sitt lilla Hufvud: "Ach, om jag ändå kunde alt, hvad der står skrifvet!" Ingen hjälp; Förståndet måste underkasta sig det trägnaste Arbete; – ibland bedröfligt nog; – men Föräldrar, Lärare, Exempel, tusen saker tvinga, svetten står i gloria kring den arbetande Pannan; efter 10 år må-
 25 hända har Förståndet genomgått sin *spirituella Kamp* – nu är denna dess Frestelse slutad: ifrån Tillstånd af Okunnighet, har det blifvit uplyst. – Men Viljan? Det är Menniskans Lifs Princip; dit når ingen, utom Herren. Mången, mången har det begrepp om Viljan, att hon till sina egentliga anlag (det man kallar Lynne och Karakter) ej kan ändras. "Min vän,
 30 säger man, du vet att han af Naturen har ett så häftigt sinne, du bör förlåta honom denna lilla Ondska; ty han är i alla fall en så ädel och bra Menniska." – Så tala vi på Jorden. – Men ifrån Herren ljungar hastigt ett åkslag genom den inre Menniskans mörker; hon förnimmer sig luta öfver en afgrund af Böjelser till Ondt: "jag kan ej, jag kan ej!" ropar hon;

dock öfver henne står all himlen i lågor – hon måste: hon måste låta bli att vilja ondt; ty ofvanifrån vinka Kärleken och all god böjelse så änglahulda; – då sammandrabbar den grufligaste strid i hennes sjelfva Väsande: lif eller död gäller det: skall hon fortfara i sin förra, lätta, och (som hon förr tyckt) roliga lefnad? ”nej, o nej! då flygta ju de himla- 5 aningar, som nu så underbart sköna och heliga vinka alt uppåt” – : skall hon då följa dem; och låta alla de tusen band brista, som häfta henne vid jorden, och människors vanliga stämning? – Så kämpa Himmel och Helvete med hvarandra: dock Herren, som gaf stridsteknet, han befaller också frid: då har slaggen fallit, och den rena Menniskan upstår ny och 10 herrlig: – nu är den *himmelska Frestelsen* slutad – och Menniskans tillstånd i sjelfva urgrunden förändradt. – Så hafve vi sett de bestämda Graderne af olika slags Frestelser. – Vegetation, Production, all Lifs Principens Utveckling hos ett Ting (andeligt eller naturligt), är Förändring i dess tillstånd – är Frestelse: så nödvändig Utvecklingen är för dess lif – så 15 nödvändig är äfven Frestelsen. – Nu skola vi närmare granska Skriftens Ord.

V. 5. ”Dessa Tolf sände Jesus ut, och bjöd dem och sade:” *Tolf* betyder Alt som tillhör Tron i dess fullständiga Hela; *Utsända* innebär samma Idée i andeligt, som naturligt afseende; Herren *utsänder* ifrån sig till 20 Menniskan i andlig mening, på det sätt, att han i hennes Väsande *nedläter* det, hvarom fråga är; *Bjuda* har afseende på det *goda*; meddela *Kraft*. – *Säga* på det *sanna*, meddela *Ljus*. – ”Gån icke på Hedningarnes Väg, och gån icke i de Samariters Städer.” *Gå* betyder Verka: *Hedningar* beteckna dem, som sätta tro till Egenheten: *Väg*, sanning, en Läras System 25 (då det combineras med det föregående). *Samariter* beteckna det Sanna förfalskad: *Stad*, sjelfva en Läras Bygnad och systematiska Construction. Vi finna nu här, liksom altid i Ordet, att Skriftsättet är duplicerad, med afseende nemligen på det voluntära och intellectuella: *Hedningarnes Väg* är (i anseende till *Viljan*) den i System bragta Egenkärleken; 30 *Samariternes Städer* åter (i anseende till Förståndet) Menniskans i falska Lärobyggnader stadfästade Vettenskaplighet.

V. 6. ”Utan gån hällre till de borttappade Får af Israëls Hus.” – *Israel* betecknar, såsom bekant är, ”Sanning i Utöfning”, bevisad i sjelfva Gär-

ningarne; *Får*, Oskuld och Menniskokärlek. Att *borttappad* är *förlorad*, ser hvar och en. Läsa vi nu tillsammans dessa bägge Verser, så blir den sammanhängande Andemeningen: ”*Alla de förenämde Grundsanningarne* &c.... (se pag. 215 f) *Oskuld i dem.*”

- 5 Men nu lär väl någon vilja upstå, och fråga, huru det kan ega Grund, att Herrens Sanningar ej skola angripa Egenkärleken, ej den falska Vetenskapligheten? – Dock sådan är verkligen *Början* till Menniskans Bättring. Herren fogar då så, att de heliga Sanningarne ej vidröra hennes systematiserade Egenkärlek eller hennes kära Vettenskapsbyggnader: – motståndet skulle då (i denna början) blifva för häftigt. Förbigående dem så länge, ingripa de i stället i Menniskans Gärningar och Handlingar. Vid hvarje steg hon går, i hvarje Förhållande till Medmenniskor och Samhälle, påminna de, rätta de henne outhärligt. ”Detta skall du undvika; detta skall du göra”, så tala Buden från Herren. Härigenom bilda Sanningarne sig i sjelfva Utöfningen en fast fot hos Menniskan: hvarifrån de *sedan* sprida sin Verkan öfver hela hennes Väsende. Detta är för öfrigt allmänt känt i den nya Läran, och af hvarje enskilds Erfarenhet. Att också Apostlarne *sedermå* både predikade på Hedningarnes Väg och i Samariternes städer: – det är känt af den yttre Verldens Historia. Men början skulle ske i Israels Hus; Sanningens Utöfning i Gärningarne.

- V. 7. ”Men gån, och prediken och sägen: Himmelriket är kommet hardt när.” – *Gå* och *Säga* äro förut förklarade, att betyda: *verksamhet* och meddelande af *Sanning*. *Predika*, likasom *bjuda* (i 5 V.), har afseende på *godt*. *Himmel* är den *inre* Menniskan, i motsats mot Jorden, som är den Yttre. – *Rike* är Herrens Värld eller Kraft. *Komma nära*, är, att sättas i förbindelse. Den gifna Andemeningen blir sålunda tydlig. ”*Förden-skull*” &c... (pag. 215 f) *gärningarnes förbättring.*”

- V. 8. ”Gören de sjuke helbregde, de spetelske rene.” – Att *sjukdom* 30 betecknar *Ondska i Böjelse*, har förr blifvit visadt. *Spetelskan* enskildt är *det heligas Profanation*. Märkvärdigt är, att Judafolket hos de gamle voro så allmänt kände, att, liksom deras egendom, vara besmittade med denna Sjukdom, så att många anse detta vara Orsaken, hvarföre Egypterne afstängde dem i en enskildt del af Landet (Gosen); och de för

öfrigt af sina Grannar voro så hatade. I andemeningen utgör också *det heligas Profanation* (då man rätt förnimmer detta Ord) sjelfva Karakteren af judiska Församlingen. – Af de *tre* Hufvudförsamlingar, som, före Christus, voro på Jorden, utgjorde den Judiska *foten*: det liflösa Substratet: sjelfva Repräsentationerne af det heliga, framställde i materiela bilder för materiela Ögon: det heligas utsättande till naket åskådande. Detta är *Profanation* i sin egentliga mening: i *godt* afseende *Oskulden* sjelf, som just är Nakenhet; hvilket således utgjorde den judiska Helsan: i *ondt* afseende deremot *Ohelgandet* sjelf, som också är Nakenhet; men hvilket då utgjorde den egentliga judiska Sjukdomen, *Spetelskan*. – Detta var blott en allmän Anmärkning. – Nu komma dessa Skriftens Ord: ”Resen up de döda, utdrifven Djeflar.” – *Död* beteknar *den*, som är satt i frestelse; *Upresa* en sådan, är, att gifva lif, *Sege*r i Frestelsen. Djefvul beteknar det Onda i Böjelserne. Då man nu läser detta tillsammans, så blir Anden tydlig: ”Då befrias &c. (p. 215 f) hennes böjelser.” – Vidare äro Skriftens Ord ”I hafven fått förgäfves, så skolen I ock gifva förgäfves”. *Få* af någon, är att *sättas i förbindelse* med densamma; *Gifva*, likaså, att sätta någon i förbindelse med sig; *Förgäfves*, ”utan sina gärningars förtjenst”. Meningen häraf synes nog besynnerlig. Äfven i bokstafven förefaller Christi Uttryck undersamt. Men ljus upgår för våra ögon, då vi erkänne den stora Sanning, som få af vår tids Moralister medgifva. ”Ingen är den, som någon ting förmår af sig sjelf; ty Herren gör alt; icke Menniskans Förtjenst, icke vidden af hennes förra Brott, ej grufligheten af hennes ondska inflyta det minsta såsom Orsaker i den nu skeende Bättringen: alt detta hade ju Herren sålunda fogat, fast det ej för menniskan *feck* synas, att också detta var hans Verk, genom de onda Magterne? Att *nu* Bättring sker, också detta ville Han: huru skulle då alt det förra onda vara till hinder i Återuprättandets heliga stund, då Herrens Vilja så styrt, att Vinden nu vändt sig, och ett litet Löf, som förr susade nedåt, *nu* susar uppåt?” – Derföre sade Han de Ord, som här stå; och hvilkas andemening är: ”*Detta alt utan afseende på.. &c* (p. 215 f) ... *lyftas till förädling*”.

Dessa äro nu Skriftens Ord i 9 och 10 Verserne: ”Hafven icke guld, icke heller silfver, icke heller penningar i edra Pungar; och ingen väg-

skräppa, och icke två kjortlar, icke skor och ingen staf.” – Nu måste vid läsningen af denna Öfversättning från gräkiska Urskriften den anmärkning göras, att med *penningar* här skall förstås *Kopparmynt*; ty ordet heter på gräkiska χαλκον; äfvensom *Pungar* är felaktigt, och bör i stället heta *Bälte* (i urskriften står ζωνη), hvori de gamle gömde mynt, liksom vi i penningpungar. – Nu betyder *Bälte* i Motsvarighetssystemet *Sammanbindning* i och till *det goda*; *Guld*, himmelskt Godt, *Silfver*, himmelskt Sant; *Koppar*, andeligt Godt; *Vägskräppa* (en rensel att medföra saker på resa) andeligt Sant (andeliga Kunskaper); *Kjortlar*, naturliga Sanningar; *Två* (Kjortlarnes antal) Förening mellan godt och sant; *Skor*, de yttersta Begrepp; *Staf*, Sanningens magt att tukta. Den sammanbundna Andemeningen blir altså: ”*Men då GrundSanningarne skola.... &c (p. 215 f).... magt att tukta*”. Hvar och en märker här, att det Goda och Sanna är framställt i sina Tre bestämda Grader, såsom

15 *himmelskt, andeligt och naturligt* (olika nemligen af Menniskans förhållande 1. till Gud, 2. till Medmenniskan, och 3. till sig sjelf). Men innan vi gå, att inhämta sjelfva Lärdomen af alt detta, skola vi äfven läsa de sista Orden i 10 Versen: ”Ty Arbetaren är värd sin Mat.” *Arbetare* är den, som är stadd i *Frestelse*; vi hafve förr sett hvad *Frestelse* innebär:

20 då den utgör sjelfva Förändringen af Tillstånd, så finna vi tydligt, att denna Förändring ej sker, ej kan ske utan mycket Arbete; men Arbetaren är den hos hvilken Förändringen=Frestelsen utföres. *Mat* är andelig föda. *Kärlek och Tro*. *Vara värd* en sak, är, att komma i besittning deraf. Andemeningen häraf utgör nu Eftersatsen till alt det förra, och

25 blir: ”*utan detta sker endast sålunda... &c (p. 215 f) ... i Kärlek och Tro*”.

Men nu hämta vi häraf en Lära, så mycket mera undersam och stor, som väl få eller ingen skulle vilja erkänna dess sanning; om det icke vore Herrens egna Ord: hvar och en, som sjelf erfarit det, han skall också icke tvifla. – Huru må väl det hänga tillsammans, att vid Menniskans Förädling, skola ej himmelskt godt eller himmelska sanningar, ej andeligt godt eller andeliga sanningar, ej en gång naturliga Kunskaper eller de yttersta Begrepp få inflyta till verkan af denna förädling hos henne? – Så tro visserligen Menniskor, att alt det heliga och sköna borde öfver-

svämman det onda hos henne; borde med förenad Kraft besegra det. Dock, så är det icke. I sådant mörker lefver också vår Tid, att detsamma, som vi erkänne och följa i de lägsta Graderne, det neka vi i de högre; ehuru det ligger med det förra i full consequenz. Hvar finnes väl den 5 Guldarbetare, som tar ett stycke *guldmalm*, för att derpå inpräglä Stämpeln af en skön gravure? Först låter han ju denna Malm undergå smältning i masugn, renas, blifva Guld: och sedan skapar han deraf det ädla Konststycke han ämnat. Så börjades *Guldets* Omvändelse och Bättring, med *Frestelse*. Likaså med Menniskan. Hon är nu i sjelfva början af sin Uprättelse. Huru skulle den namnlösa Oskuld, englaKärlek och Wishet, 10 som utgöra *himmelskt godt och sant* kunna inflyta till någon verkan, eller ens nå en Menniska, som ännu ligger öfver en afgrund af mörker, som ej ännu har mera ljus, än blott, att hon ser sitt mörker? Så äfven med *andeligt godt och sant*. Att nu icke heller *naturliga Kunskaper* böra hafva någon inflytelse hos henne, står i det närmaste Sammanhang med 15 hvad Herren sagt i 5 Versen, der Han bjuder Apostlarne, att *ej* gå på Hedningarnes väg eller i Samariternes städer; hvilket vi funnit betekna, att Herrens Sanningar *nu ej* skola angripa Menniskans i System bragta Egenkärlek och i falska Lärobyggnader stadfästade Vettenskaplighet: hvilket genast skulle ske, om Herren *nu* tilläte naturliga sanna Kunskaper hos henne få ega inflytelse: derföre sker också icke detta. Men då 20 *godt och sant*, i de bägge högre Graderne, här är nämndt såsom förbjudet att använda; så är likväl *icke* godt i den lägsta Graden, eller *naturligt godt*, förbjudet; ehuru *naturligt sant*, såsom nyss anmärktes och af då fundne skäl, var det. Snart skole vi förnimma Orsaken. Sedan af Herren 25 alt sådant blifvit upgifvet, som ej vid Menniskans förädling finge andas, heter det slutligen, att detta endast sålunda skulle ske, ”att Menniskan inlåtes uti *Frestelse*, och derigenom kommer i Kärlek och Tro.” I den dager vi förut skådat sjelfva betydelsen af *Frestelse*, skall detta nu förefalla oss ganska tydligt, såsom just *sjelfva Medlet* till MenniskoVäsendets första och hufvudsakliga Rening. Detta hänger också nära tillsammans med hvad förut blifvit sagdt i 8 Versen. – Men, – för att fullfölja taflan: – vid *Guldets* frestelse och rening från malmslagget, var ju *Elden* nödvändig, äfvensom de åtskilliga *Gäsningsämnen* af andra Mineralier, 30

hvilka för Masugnsarbetare äro ganska väl kände? – Denna Eld och dessa gäsningssämnerna äro hos Menniskan i frestelsens heliga strid, just den inre, oroliga Hetta, Herren för detta ändamål i Menniskans väsende nedlåter, just det *naturliga goda*: Kärleken och Nitet på dess lägsta grad
5 – afmätt passande, att hos en sådan Menniska kunna inflyta.

* *
*

Bokstafsmeningen Vers 11, 12, 13, 14, 15. ”*Men hvar I gå in uti en Stad, eller by, så besörjen, om der någon inne är, som dess värdig är; och blifven der, till dess i dragen dädan. Men när I gå in i ett hus, så hälsen det. – Och är det så, att det huset är värdigt, så kommer eder frid öfver det: är det ock icke värdigt, så kommer eder frid till Eder igen. – Och der som ingen annammar Eder, eller hörer edra Ord, så gå utaf det huset eller staden, och skudden stoftet utaf edra fötter. Sannerligen säger jag Eder: Sodome och Gomorre land varder drägeligare på domedag, än den staden*”.

Andemeningen. ”*Men då Herrens Grundsanningar börja att lefva i någon Lärosats eller i något Begrepp hos Menniskan, så fästa de sig vid det Goda i viljan, om något sådant der finnes; i detta Goda blifva de då 20 quar, och verka härifrån, såsom ur en brännpunkt, rundtomkring; så länge tills hela den Lärosatsen blifvit lefvande, och de således ifrån densamma (der de ej mer behöfvas) vända sig till någon annan. – När de således ingå uti det Viljeliga (voluntarium) hos en Lärosats, så börja de, att vända det emot Herren. – Är det nu så, att detta Viljeliga är böjdt till 25 det goda, så ingjutes deruti den hulda englaglädje, som åtföljer Herrens GrundSanningar: men om det icke är böjdt till det goda, så blifver denna Glädje omeddelad quar, såsom en sfér kring dem, liksom förut. – Men då de fördenskull icke der kunnat verka något i det goda, ej en gång i det sanna; så vika de bort ifrån detta Viljeliga hos Lärosatsen, äfven ifrån 30 hela Lärosatsen sjelf; noga förvarande sig (genom Herrens försyn), att ej något sinligt ondt derifrån må vidlåda dem. – Men också skall det, genom kraften af Herrens sanning så hända, att, sedan Menniskan blifvit*

uprättad, denna Lärosats ifrån henne skall bortskiljas, och komma att för henne stå i en långt förhatligare dager, än sjelfva det Begär till Ondt och den Öfvertygelse om Falskt, som hon hyste, under sitt fordna onda Tillstånd, före Bättringen.

Förklaring. Alt detta är mycket lätt insett, så snart man låter för sin 5
 åskådning, taflan af en inre Menniska framträda. Hvarje Lärosats är
 derinne ett litet Helt för sig, likasom en Stad, ett Slott; – hvarje enskildt
 Begrepp, en mindre Stad, eller By. Men ehuru en Lärosats tyckes en-
 samt angå det *sanna*; så kan dock ingenting i Universum *verkeligen*
gifvas, der icke finnes något *godt och sant förenadt*: så skall äfven i 10
 Lärosatsen, fastän hufvudsakligen tillhörande det Sanna, äfven finnes
 något som har afseende på det goda, det viljeliga – och det är, den inne
 i Lärosatsen lefvande *Affectionen*: dess bild är *Huset* inne i Staden. För
 att förstå Meningen af Herrens ord, skole vi nu påminna oss, att vi förut
 sett alt det föregående, vara den första Begynnelsen af sjelfva Bättring- 15
 en, hvilken skedde genom Frestelse och Gärningarnes förädling. Nu
 kommer den andra Perioden, då Herrens Grundsanningar äfven börja,
 att verka på Menniskans begrepp och Lärosatser. Att detta likväl ännu
 ej angår sjelfva Systemerne och Vettenskapsbyggnaderne inom Menni-
 skan, synes deraf, att Herren nu visserligen bjuder Apostlarne ingå i 20
 Städer och Byar i allmänhet (med undervisning huru de dervid borde
 förhålla sig); men enligt 5 Versen borde dessa än ej vara Hedningarnes
 och Samariternes, utan Israels. Härigenom sker likväl en Början till
 sjelfva dessa Systemers angripande; men alt så småningom. Och äfven
 början till *detta*, sker på samma sätt, som början till hela Menniskans 25
 förädling; nemligen genom *Viljan*. Det är Viljan som utgör Menniskans
 sjelfva Väsande. Kroppen kan prydas med kläder, och erhålla en meha-
 nisk Sedebildning, som bär Utseende af Hyfsning: Förståndet kan, ge-
 nom läsning och tänkande, upöfvas i oändliga ämnen, antaga tusen for-
 mer af skarpsinnighet och snille: – dock, så länge Viljan är oädel, är 30
 sjelfva Menniskan oädel, och (det som underbarast är) sjelfva hennes
 efter utseendet skarpa Förstånd, är endast Ugglans Syn i mörkret. –
 Först då Viljan, skärad genom Himmels eld, genom frestelse och
 strid, blir helgad, – då blir också *alt* i Menniskan helgadt, först då För-

ståndet ljust. – Derföre skole vi också vid ifrågavarande ämne, finna Tillgången vid Lärosatsernes Förädling vara den, att först (det viljeliga) Affectionen uti dem upsökes; denna sättes af Herren i himlavärme, och bildas derigenom till en Brännpunkt, liksom till en enskildt Sol i Lärosatsen, hvarifrån sedan Värme och Ljus rundtomkring sprides i det hela. – Så säger oss Herrens Ord.

I Vers. 11 betyder *Gå in: Verka och Lefva* uti något. *Stad*, Lärosats; *By*, Begrepp; *Bespörja*, om der någon inne är, som dess värdig är, betecknar, ”att Grundsanningarne (Apostlarne) fästa sig vid det goda i Viljan; om något sådant der finnes”; hvilket man lätt förnimmer af orden inne och värdig, som hafva afseende på det viljeliga hos Menniskan. Då i Bokstafsmeningen står: *och blifven der, till dess i dragen dädan*, så uttryckes detta i andemeningen nästan på samma sätt, blott att man gör riktigt afseende på det olika subject och object, hvarom i denna mening är fråga; altså med dessa ord: ”i detta goda blifva de quar... &c (se pag. 223 f)till någon annan.”

I Vers. 12. betecknar *Hus*, det affectiva, det viljeliga i Lärosatsen. Hvad det betyder, att *hälsa* någon, är svårt att i korta ord förklara, men förnimmes i Känslan ganska lätt. Det betyder ungefär detsamma, som, att gifva någon sin frid, hvarpå förklaring kommer i nästa Vers. I allmänhet är det, att ”igenkänna och erkänna någon”, således vända dess Väsande emot sitt. Då, såsom här, GrundSanningarne äro från Herren, är andemeningen den, ”att de vända det viljeliga i Lärosatsen emot Herren,” i det ändamål, att det således skall värmas till Kärlek och Nit.

Tydiligen förnimmer man, att Skriftens Ord i 13 Vers: ”Är det så, att det Huset är värdigt”, betecknar: ”Är det nu så, att detta viljeliga är böjdt till det goda” – ”Så kommer Eder frid öfver det”; *Frid* betyder Salighet, Englaglädje: ”Så ingjutes deruti den hulda Englaglädje, som åtfölja Herrens Grundsanningar,” är altså häraf en trogen öfversättning. Häraf synes också det följande i denna Vers.

I 14 Vers. betyder *annammas af någon*, förenas med honom i anseende till Väsandet, fördenskull verka på honom i anseende till det goda; ”att ens ord af någon höres”, betyder då, *verka på någon i anseende till det sanna*: häri framställer sig åter den vanliga Dualismen i Stilen. –

Stoft betyder helvetiskt, fördömt, sinligt Ondt: ”att skudda Stoftet af sina fötter”, är, *att ej låta något sinligt ondt vidlåda sig*. Meningen är den, att då Herrens GrundSanningar inträngt i någon Lärosats hos Menniskan, men den befunnits sådan, att Sanningarne deruti icke kun-
nat verka något, och de således vika bort derifrån; så kunde lätteligen 5
hända, att något sinligt Ondt, tillhörande den Lärosatsen, kunde be-
smitta sjelfva Sanningarne, och de således icke mera i himlarenhet blif-
va i stånd, att utföra sitt värf i den öfriga Menniskan. Och därför före-
bygger Herrens Försyn sådant.

Slutligen kommer 15 Versen. *Sodom*, betyder begär till ondt; *Go-* 10
morra, öfvertygelse om falskt: begge stodo i nära förhållande till Juda-
folket; altså betekna de bägge sådant ondt och falskt, som Menniskan
hyste i den gamla Församlingen, det vill säga, i sitt förra, onda Tillstånd
före Bättringen. – *Domen* är inom Menniskan, den Krisis, då Herren,
med en Ljungeld i hennes Vilja, tänder ett nytt, högre Lif; Himmel och 15
Helvete för hennes ande öppnas, sammandrabbande i strid: alt det onda
af henne fördömes och afskiljes från hennes väsende; – och således är
Domensdag den nya Blomningsdagen. – Att denna vers af Herren börjas
med ”Sannerligen säger jag Eder,” innebär, ”att detta skall hända, ge-
nom Kraften af Herrens sanning”. – ”Att det på Domedag skall blifva 20
drägligare för den ena staden, än för den andra,” innefattar, ”att, ibland
det Onda och Falska, som Menniskan före Bättringen hyst, i det nya
Tillstånd hon efter Omvändelsen (Domen) lefver uti, och då hon min-
nes tillbaka på det hon förr velat och tänkt, åtskilligt här af kommer att
stå uti ett *mera*, annat uti ett *mindre förhatligt Ljus* för henne.” – Läse vi 25
efter alt detta Skriftens Ord i 15 Versen, skole vi klart förnimma ande-
meningen deraf vara: ”*Men också skall det, genom.... &c (p. 223 f),...
Tillstånd, före Bättringen*”. –

Sålunda hoppas jag, att alt i denna del af Ordet är så fullständigt ut-
redt, som till detta ändamål varit nödigt. Att Oändligheter äfven i dessa 30
få verser återstå – det vet hvar och en. Det är just också ett Vilkor för
hennes Lif och Sällhet, att ingen Gräns nånsin skall sättas, hvarken för
Menniskans Känsla eller Vetande. – För öfrigt vill jag blott anmärka, att
all *Andemening* är så beskaffad, att den på oändliga sätt kan *förändras*,

höjas och sänkas. Bokstafsmeningen är fast och oföränderlig; emedan den utgör sjelfva Foten: rubbas här ett ord, så ändras hela Betydelsen; deremot består Bokstafvens Lif af hela Anderymden ifrån Herren till Menniskan, således af tre bestämda Grader och deras oändeliga nuan-
 5 cer af Höjd: på hvilken olika Höjd jag nu står, och skådar Ordets Bokstaf; – får jag således alltid en olika Andemening. Detta är Orsaken.

Bilaga

Antekningar Öfver en Resa ifrån Stockholm till Finland

Der, hvarest den vackra Mälaren faller ut i Östersjön, är Stockholm beläget. Mälaren omgifves af tre Provincer, Upland, Södermanland och
5 Vestmanland; samt har, i anseende till den nästan oräkneliga mängd holmar, som den innesluter, ej sin like i Europa, om icke i den Finska Sjön Saimen. De största af dessa holmar äro Selaön, Fogdeön, och Svartsjö landet. Mälarens utlopp i Saltsjön äro tvänne, bägge genom Stockholm. På ännu ett tredje utlopp arbetar man; detta skall gå genom
10 staden Söder Telje, och får derigenom namn af Söder Telje Canalen.

På de holmar, som bildas genom Mälarens tvänne förenämde utfall, och på de tvänne land, som ligga norr och söder derom, är Sveriges hufvudstad bygd. Denna blandning af land och vatten förstorar den rymd, som staden intager, och gör den, oagtad dess mindre betydliga folk-
15 mängd, till en af de större och vackrare städer i Europa. Man räknar invånarnas antal till något öfver 80,000. Köpenhamn bebos af flere tusende mera, likväl är Stockholm större än Köpenhamn.

Jag har läst i Historien, att Birger Jarl till Bjälbo, Konung Waldemars far, låtit anlägga Stockholm, år 1252, som man förmodar, för at befästa
20 Mälarens utlopp. Den äldsta tradition man finner i Historien, om detta ställe, är, att en Konung Agne, hemkommen från ett ströftåg i Finland, här blifvit uphängd af sin röfvade gemål Skjalf. Detta skulle hafva skett 290 år efter Christi födelse. Således ville ödet, att Sveas Konung i dag skulle föra spiran på samma ställe, som, för femton hundra år tillbaka,
25 ka, en af dess Företrädare dödt som en missdådare.

Stockholms delar äro sjelfva staden, Riddarholmen, Skeppsholmen, Norr- och Södermalm. Ännu i dag nämnes Blasiiholmen, men den är numera fast land, ehuru namnet bibehålles sedan forntiden. I Konung Gustaf 1stes tid förenades denna holme, genom en bro, med Norrmalm.

Då var äfven sjelfva denna Malm ganska litet bebyggd. Der, hvarest nu det så kallade Norrmalmstorg ligger, hade fordom Danskarne, under Christian, ett starkt befästadt läger emot Gustaf Erikson. Brunkeberg hette detta ställe då; nu måste man fråga hvaran om något berg här någonsin funnits – eller om så är, hvar det väl kunnat vara? – Således har i Stockholm ett berg försvunnit och gifvit rum för ett torg, på samma tid, som i St. Pettersburg, Catharina tvingade ett torg, att gifva rum åt ett berg. De svaga människornes nycker äro många och ofta stridiga; den mäktiga naturen måste lyda. Sjelfva de stora bergen måste genera sig, då de små människorna så behaga.

Vanligen tillbringa vi vintern i Stockholm och sommaren i Finland. Maj månad var nu nära sitt slut, och tiden till afresan inne. Då människan ser med upmärksamhet, alt hvad hon ser, så kunna nyttiga kunskaper inhämtas af alting; äfven af det minsta. Således har jag, efter denna resas slut, på Cartan öfversett den väg, som vi farit, och betraktat det som kunde vara anmärkningsvärt. Någon gång har jag äfven i Geografien och Historien hämtat några små uplysningar.

Fredagen den 27 Maj, i middagstiden gingo vi om bord vid Stockholms brygga. Åtskilliga vänner och bekanta togo här avsked af oss, och beledsagade vår avresa med sina lyckönskningar. – Utsigten af staden ifrån hamnen är mycket vacker. I en halfcirkel krökte sig framför oss Söder, Staden och Norr. På de bågge sidorne af denna båge, höjde sig tornen af St. Catharina och St. Jacobs kyrkor. I centern, midt för oss, stodo spetsarne af Storkyrkan och Obelisen: det stolta slottet tycktes gifva oss en nådig blick till avsked, på vår resa. – Vinden var knapp, seglen fladdrade sakta; sjelfva fartyget tycktes ogärna vilja skilja sig från sina kamrater i den leende hamnen.

Ifrån Stockholm till Waxholm måste vi lofveras. Man seglar förbi Waxholm genom en smal canal, på hvars venstra sida den lilla staden, och på den högra Fästningen ligger. Här skola passen upvisas. I sydost från Waxholm ligger på litet afstånd ett annat fäste, kalladt Fredricksborg, men hvilket vi ej foro förbi. Då man seglar till Finland, styrer man ifrån Waxholm mot Nordost. Vädret var vackert, men vinden ej gynnande. Vi seglade med knapp sida vind, och kommo sent på aftonen till

Furusund. –

Då vi vaknade, den 28 Maj, seglade vi emellan skären vid Furusund, söder om Rådmansön. Småningom lemnades svenska landet: klipporna blefvo allt glesare, och sedan vi förbifarit Tollskärs eller den så kallade

5 Svenska båken, voro vi på Ålands haf.

Vinden var nästan ingen: himmelen ljus: vädret obeskrifligt vackert. Om morgonen blåste något litet, men aftog fram på dagen, så att det om aftonen, då vi seglade vid Långskärsbåken, var alldeles lungt. – Naturen tycks vara road af, att förena kontraster. Det, som är i stånd att upväcka
10 den största oro, kan ofta skänka det ljufvaste nöje. Om således taflan af ett stormande haf är fasansfull för den lilla, ringa människan, som anförtrott sig åt dess godtycke, så gifves väl deremot knapt någonting skönare, än den omätliga spegeln af ett haf, som hvilar. Man tycker sig häruti likasom finna ett ädelmod af den alsmäktiga, men nu skonande böl-
15 jan. Vi voro mycket rikare än människorna på torra landet; de hafva blott en sol, vi hade tvänne: om natten se de blott en måne: vi sågo tvänne. Vi voro omgifna af flere seglare, hvilke, likasom vi, snarare tycktes ligga och roa sig, än segla. – Vi tillbringade natten på hafvet. – Vi hvilade bekymerslöse midt i det omätliga: himmelens vidsträkt famn var
20 öpnad öfver oss, äfven inunder tycktes den emottaga oss. Lågo vi då illa?

Pingstdagen den 29 kommo vi om morgonen in uti Åländska skären och till ett ställe vid namn Flisöberg. Detta ställe är i flere afseenden obehagligt. Belägenheten är på en brant, kal klippa, der man ej utan svårighet kan gå: här skall man upvisa pass och visiteras, samt slutligen,
25 om man har den bästa vind i verlden, likväl uppehållas flera timmar.

Detta uppehåll var dock ej det enda. Då vi hade seglat en stund ifrån Flisöberg och detta sednare ställe ej mera hindrade vår resa, kommo vi dock ej fort, oagadt vi nu hade tämligen god vind, emedan stroppen, som uppehåller Bomseglet, brast, och halade sig sjelf ned utför masten
30 med mycket buller. Vädret var emellertid mycket vackert, och genom sjöfolkets färdighet var skadan snart lagad. Mot aftonen kommo vi öfver södra delen af Delet, så att vi slutligen måste fälla ankar i nejden af Sättunga.

Den 30 Maj styrde vi ut på Skiftet. Vinden blef nu något starkare, lik-

väl ej förlig, utan vi måste lofvera. Således kommo vi efterhand öfver Skiftet in uti Finska skären. På Skiftet delar sig de sjöfarandes väg; så att de, som resa till Åbo, segla norr om Korpo, men de som ärna sig till Nyland, eller någon ort på Finlands södra kust, fara söder om Korpo, in på Gullkrona fjärden, och sedan till Hangö. På eftermiddagen seglade vi 5 öfver Ominais och Rimitofjärdarne, och kommo om aftonen till Åbo.

Finska skären förekommer tämmeligen vacker, men då man nalkas Åbo, synes trakten deromkring, ifrån sjösidan, mycket kal och ful. Då man kommer till finska fasta landet, träffar man först Åbo slott, och derifrån går man upføre en kanal till sjelfva staden. 10

Åbo slott är en gammal stenbyggnad, som ej visar någon vacker yta. Det tros vara bygt af konung Eric den Helige. Samma Konung var det, som i förening med Biskop Henrich, företog sig att omvända de hedniske Finnarne, och anlade svenska nybyggen i Nyland.

Vi lågo öfver natten på sumpen, och släpades upføre kanalen, under 15 det vi sofvo; så att vi om morgonen befunno oss i sjelfva Åbo stad. Hela Tisdagen, den 31, tillbringades i denna stad. Åbo är gammal, oregelbunden och till största delen bebyggd med Trähus. Domkyrkan, som bär namn af St. Henrich, är stor och vacker. Denna kyrka är mycket gammal; ty i Historien berättas, att Biskop Henrichs ben ditfördes år 1300. 20 Orgelverket är vackert: det skänktes till kyrkan af en Whitfoot, hvars portrait äfven är uppsatt mitt öfver Claveret. Utom Domkyrkan är Academie bygnaden märkvärdig. Den är ännu icke färdig; men förekommer äfven den okunnige åskådaren mycket schön och smakfull. Planen är gifven af Prof: Gjörvell; arbetet fortsättes af Intendenten Bassi. För närvarande måste man beklaga, att platsen för detta präktiga hus är så låg 25 och så omgifven med kojor.

Eftermiddagen och aftonen tillbringade vi hos Prof: Pippingskjöld, som bor ganska vackert. Hans hus är beläget vid Aurajocki, eller Åbo ström, och utsigten förskönas af de trän, som äro planterade vid stranden. Onsdagen den 1 Junii, reste vi ifrån Åbo. Södra trakterne omkring Åbo, genom hvilka vi foro, synas mycket fula. Sumpiga fält omväxla med kala kullar, sparsamt bevuxna med marbuskar. Likväl blir landet något vackrare, ju längre man kommer. Det tyckes vara välbebott och 30

upbrukadt. Besynnerligt förefaller den stora mängd af väderqvarnar, som här finnas. I en omkrets ser man ofta 8 à 9 stycken. Grannarne i en by kunna ej förlikas att nyttja en gemensam Qvarn. Hvert hushåll måste hafva sin. Likasom Mor gerna ensam sitter och pyr i sin egen spis, vill
 5 också Far helst mala på sin Ovarn, utan att besväras af andra. Eller hur?

Den första Gästgifvaregård man kommer till ifrån Åbo, är Hadvala i Piikis Sochn. Emellan Åbo och Hadvala är 1 1/2 mil. Härifrån reser man 1 1/4 mil till Wista, i Pemar Sochn. Förbi Pemar kyrka flyter Eura-
 10 jocki. Denna ström kommer från Sommero i Tavastland, går genom Koskis bruk, och flyter ut vid St Jacob. Utomföre dess mynning ligga alla de öar hvaraf Pargas Sochn består.

Vidare reste vi förbi Händälä, Salo, och kommo mot aftonen till Hämmenkylä, hvarest vi lägo öfver natten. I Åbo Län talas af almogen endast finska, så att en resande ifrån Sverige eller Nyland, som ej kan
 15 detta språk, befinner sig här likasom i en ödemark.

Emellan Händälä och Salo hände den ledsamheten att det ena bak-
 hjulet på den ena vagnen geck litet sönder. Vid Salo ärnade vi låta laga detta hos en smed, men kunde ej få rätt på hjulnyckeln: följakteligen kunde ej hjulet tagas från axlen, och vi måste hjälpa skadan genom
 20 bindning. Denna olägenhet afhjelpes sedan vid Hämmenkylä, hvarest vi slöto denna dagens resa. Vi hade nu åkit 7 3/8 mil ifrån Åbo; nemligen ifrån Wista till Händälä 1 3/4, derifrån till Salo 1, och slutligen derifrån till Hämmenkylä 1 7/8 mil. Förbi Salo kyrka flyter Haliko ån, som kommer från Hirsijärvi i Sommero Sochn, och utlöper vid Angelniemi.
 25 Utanföre dess mynning ligger den stora Kimito ön.

Den 2 Junii reste vi från Hämmenkylä, i Bjerno Sochn, 1 3/4 mil till Svenskby i Tenala. Numera voro vi i Nyland. Vi foro öfver Bjerno Ån, genom en ganska vacker skog, och öfver densamme går gränsen emellan Åbo och Tavastehus Län. Tenala Sochn, den första i Nyland, ligger i
 30 skären; derunder hörer äfven den märkvärdiga Hangöudd.

Från Svenskby kommer man till Björsby i Pojo Sochn, 2 mil. Sedan vi farit från Björsby kommo vi förbi Billnäs och Åminne till Krogård 1 1/2 mil. Vid Billnäs foro vi öfver Karis ån, som kommer ifrån Lojo sjön, drifver Svartå bruk och faller ut vid Åminne. Ifrån Åminne går en

ganska lång hafsvik, som delar Pojo Sochn i tvänne delar, och slutar vid staden Eknäs, hvarest den förlorar sig bland hafsskärena.

Vid Krogård foro vi öfver Karismalm. Denna stora malm hänger tillsammans med en mängd andra landshöjder, som leda sitt ursprung från norra Finland och norska fjället. Ifrån Wasa Län går denna landsrygg in 5 i Tavastland vid Keurusälka sjön och löper genom Längelmäki, Jämssä, Padasjocki och Hollola Sochnar. Nära Vihattula i Hollola, delar den sig. En gren går öster ut genom Iitis Sochn, in i Viborgs Län. Den andra grenen löper söder ut till Janakkala Sochn, hvarest den vid Hikia delar sig i 3 delar. En arm går i Nordväst in i Wåno Sochn, förbi Tavastehus och 10 Parola, den andra löper vester ut genom Loppis och Tammela Sochnar, hvarefter den vidare fortsätts i Åbo Län. Den Tredje armen går söder ut in i Nurmijärvi Socken. Vid Hyvinge Gästgifvaregård härstedes, delar den sig slutligen i två grenar, hvaraf den ena löpande genom Tusby och Helsinge Sochnar, slutar vid hafvet en mil norr om Helsingfors; och den 15 andra är den så kallade Karismalm. Denna malm löper ifrån Nurmijärvi i sydväst genom Wihtis, Lojo, Karis, Pojo och Tenala Socknar; skapar slutligen Hangöudd, och förlorar sig i hafvet.

Ifrån Krogård hadde vi ännu 1 1/2 mil att resa, genom Karis och en del af Ingo; om eftermiddagen anlände vi till Fagervik, och njöto nu det 20 nöjet, att efter sju dagars resa åter vara hemma.

Varianter och kommentarer

1. Allmänna principer för textetablering	
av Almqvists otryckta verk	239
2. Otryckta verk som ej medtagits i denna volym	243
3. Textkritisk kommentar	247
3:I. Handskriftsbeskrivningar	247
3:Ia. Samlingshäftena	247
3:Ib. Samtliga verk (i textdelens ordning)	255
3:II. Utgivarens ändringar gentemot handskrifterna	268
3:III. Varianter	279
4. Kommentarer och ordförklaringar	311
Särskilda källor och litteratur till kommentaren	332
Teckning av Almqvist	334
Karta över Fagerviks bruks ägor	335
5. Register över verk i volymen	336

1. Allmänna principer för textetablering av Almqvists otryckta verk

Huvudprincipen för etablering av Almqvists texter i *Samlade Verk* är ”att försöka etablera den text som Almqvist rimligen avsåg att låta läsarna få ta del av vid publiceringen” (se Bertil Romberg & Johan Svedjedal, ”Carl Jonas Love Almqvists Samlade Verk. Planer och principer” i *Samlaren* 114 (1993), s. 21). Vid utgivning av verk som tryckts under Almqvists livstid har principen huvudsakligen inneburit att texterna etablerats efter originaleditionen.

Denna etableringsprincip kan förstås inte tillämpas för utgivning av verk som inte tryckts under Almqvists livstid. Men om ”publicering” ses som liktydigt med ”att offentliggöra”, innebär det att en renskrift, avsedd att kunna läsas av andra än enbart författaren själv, eller ett samlingshäfte, sammanställt för en krets av vänner och bekanta, kan ses som en form av offentliggörande. När en tillfällesdikt förekommer i flera olika renskrifter ses således den tidigast daterade renskriften som en motsvarighet till en tryckt förstaedition. I de flesta fall finns dock verken bevarade i endast en handskrift, vilken utgivaren då har följt. Då flera manuskript till samma verk finns har alltså den tidigast daterade renskriften utgjort grundtext och skillnader mellan grundtext och senare renskrift(er) redovisas i variantförteckningen.

Varianterna uppdelas inte i *accidentalier* och *substantieller*, vilket är fallet i de volymer av *Samlade Verk* (SV) som behandlar tryckta texter. Termen kan inte appliceras på handskriftsvarianter eftersom deras definitioner bygger på en teori om hur arbetet på tryckerierna gick till. Istäl-

let har varianterna delats upp för att låta användaren skilja mellan ändringar i å ena sidan ordval och ordföljd och å andra sidan i ortografi, böjningsformer och skiljetecken m.m. De förra presenteras under rubriken "Ändringar i ordval och ordföljd", de senare under rubriken "Övriga ändringar".

Ändrade textställen i en och samma handskrift har redovisats i en intern variantapparat (d.v.s. en variantapparat där ändringar inom ett och samma dokument redovisas). Där har tonvikten lagts vid textställets genes, d.v.s. kronologin mellan varianterna, hellre än positionella angivelser. Marginalanteckningar av Almqvist, som inte hör till framställningen i texten, har även placerats bland de interna varianterna.

Ingen normalisering av stavning har företagits av utgivaren och inte heller har inkonsekvenser rättats, försåvitt det inte är uppenbart att det är fråga om skrivfel. Samtliga sådana ändringar redovisas under rubriken "Utgivarens ändringar gentemot handskriften". Inkonsekvenser i verk tryckta under Almqvists livstid kan vara orsakade av sättaren, men vad gäller verk nedskrivna för hand av Almqvist själv kan utgivaren ofta inte veta om författaren fullt medvetet varit inkonsekvent eller ej. Inkonsekvenser i användningen av majuskler har därför inte heller åtgärdats. Särskilt bokstäverna "k" och "s" har dock medfört problem, eftersom det ibland varit oklart huruvida Almqvist, genom sina varierade sätt att skriva dessa bokstäver i början av ord, avsett skriva dem som majuskler eller minuskler. Bokstävernas storlek och utformning i förhållande till närliggande bokstäver har varit vägledande. Vad gäller substantiv har utgivaren i oklara fall valt att tyda den inledande bokstaven som en majuskel.

Utgivarens ändringar gentemot handskrifterna består av rättelser av uppenbara felskrivningar, uppenbart borttappade skiljetecken, upplösning av förkortningar, suppling av ord som överhoppats och standardisering av typografi i rubriker. Understrykningar i handskriften återges med kursiv stil i SV. S.k. nasalstreck har upplösts till dubbeltecknad konsonant, utan särskild angivelse. Ord som uppenbart har överhoppats har supplerats inom hakparentes och när ett ord varit oläsligt har det markerats [...]. Texter som saknar rubrik i handskriften har i

textdelen givits rubrik inom hakparentes, för att läsaren lättare ska kunna identifiera dessa texter.

Texterna presenteras i kronologisk ordning, vilket i denna volym innebär att innehållet i samlingshäftena samt talen inte presenteras sammanhållet. Innehållet i samlingshäftena presenteras istället översiktligt nedan, i samband med handskriftsbeskrivningarna. Varje nytt verk börjar på ny sida. Kronologin inom varje år har följts i den mån den varit möjlig att klargöra. I enlighet med traditionen inom Almqvistforskningen skrivs varje enskilt verk med versaler, således t.ex. även enskilda dikter i samlingsverk.

Vissa manuskript har uteslutits från Almqvists otryckta verk, exempelvis olika sorters arbetsmaterial från hans studier eller hans verksamhet som lärare (kompendier och sammanställningar från studietiden, pedagogiskt material från tiden som informator hos familjen Hisinger, liksom skrivelser och sammanställningar för Nya Elementarskolan). Även avskrifter av skönlitterära verk har uteslutits, samt vissa skönlitterära fragment och utkast. Uteslutningarna redovisas och motiveras i varje enskilt fall i den aktuella kommentaren, där de uteslutna manuskripten också förtecknas och beskrivs.

2. Otryckta verk som ej medtagits i denna volym

Fagerviks Gårds arkiv, Västra Nyland, Finland:

Chalen. Drame i En Act; en översättning av August von Kotzebues *Der Shawl* (1815), som till största delen troligen är en avskrift av en översättning gjord av J. J. Wijnbladh, dock ännu ej tryckt vid den tid då Almqvist gjorde avskriften (se Werner Söderhjelm, "Från C. J. L. Almqvists vistelse i Finland" i *Finsk tidskrift för vitterhet, vetenskap, konst och politik* (1915):2, s. 162 ff). Hs finns inbunden i ett häfte med påklustrat grönt papper på utsidan och med 26 onummerade blad med text och ett avslutande tomt blad. Varje blad mäter 19,2 x 12 cm. En skannad färgkopia i pappersutskrift av handskriften har deponerats på Kungl. biblioteket, jämte en mer utförlig handskriftsbeskrivning. Ej utgiven i SV p.g.a. det är en avskrift.

Synkronistik öfver Den politiska Verlds Historien (daterad 1817), renskriven av Almqvists lärjunge Fridolf Hisinger men utarbetad av Almqvist (se Magnus von Platen, "Informatorn Almqvist" i *Historiska och litteraturhistoriska studier* 65, 1990, s. 12). Ej utgiven i SV p.g.a. det är pedagogiskt material från informatorstiden.

Table chronologique des souverains de l'empire romain, des ostrogoths, des lombards, de France, d'Espagne, d'Angleterre [sic!], de Suede, de

Russie, d'Allemagne, de Prusse, & de l'empire ottoman i renskrift av Almqvist. (Odaterad men tillkommen under tiden som informator.) Ej utgiven i SV p.g.a. det är pedagogiskt material från informatorstiden.

Kungl. biblioteket, Stockholm:

Geographie sur toute la terre (daterat 1806 på titelsidan, Vf 3:10). Hs är inbunden och har först två onummerade blad, sedan är s. [V]–XII numrerade och efter det [13]–174. Varje blad mäter 13,5 x 8 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är ett kompendium från studietiden.

Geographie öfver den Confedererade Staten Tyskland (daterad 24 november 1805 på titelsidan, Vf 3:9). Hs är inbunden och har först två onummerade blad, sedan s. [1]–161 numrerade och sista sidan onummerad. Varje blad mäter 17 x 10,5 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är ett kompendium från studietiden.

Försök till den allmänna werlds-historien (daterat 1807 på titelsidan, Vf 3:12). Hs är inbunden och har först sex onummerade sidor, sedan s. [1]–94 numrerade och sista bladet tomt. Varje blad mäter 17,2 x 11 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är ett kompendium från studietiden.

Plan Till en Gräkisk historia, (odaterat, VF 3:13). Hs är inbunden och har först ett onummerat titelblad, sedan är s. [1]–60 numrerade (s. 58 och 59 är dock onummerade). Varje blad mäter 17 x 10,5 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är ett kompendium från studietiden.

Öfversättning. [Spaniens historia av Meusel], (daterad 1808 på titelsidan, Vf 3:11). Hs är inbunden, har en onummerad titelsida, sedan är s. 1–14 numrerade och sista sidan tom. Varje blad mäter 16 x 10,6 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är en översättning.

Nordiska Museets arkiv, Stockholm:

Algebra och Equations Lära (daterad i not, på s. 1–2, till 1813, Hazelius samling, Almqvists A–K). Hs består av ett lägg, sammanbunden med snören, och sidorna är numrerade [1]–167 varpå följer fem tomma onumrerade sidor. *Equations Lära* börjar på s. 121. Varje blad mäter 21 x 16,7 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är ett kompendium från studietiden.

Geometrie (odaterat, Hazelius samling, Almqvist A–K). Hs består av ett lägg, sammanbunden med snören, och bladen är folierade (med blyerts) 1–32. Varje blad mäter 20,5 x 17 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är ett kompendium från studietiden.

Uppsala universitetsbibliotek:

Antecknings-Bok vid Böckers Läsning (odaterat, X 251 k3). Hs består av ett lägg, sammanbundet med snören och inbundet i en samling med diverse utkast. Sidorna är numrerade [1]–236. Varje blad mäter 20 x 15,5 cm. Ej utgiven i SV p.g.a. det är kompendium/avskrifter.

Anteckningar utur lästa Böcker. N° 2 (odaterat, X 251 k3). Hs består av lösa blad, inklistrade i en inbunden samling med diverse utkast. Bladen är folierade 2–16 med blyerts. Varje blad mäter 22,2 x 16 cm. Papperet har ett vattenmärke med en krigare iförd panaschprydd hjälm och texten "Pro Patria", vilket är samma vattenmärke som på det papper som Almqvist använde till några andra verk på 1810-talet, under tiden som informator. Ej utgiven i SV p.g.a. det är kompendium/avskrifter.

Anteckningar ur läste Böcker – N° 3 – (odaterat, X 251 k2). Hs består av lösa blad, inklistrade i en inbunden samling med diverse utkast och består av 20 sidor (s. 2–4 numrerade med bläck med Almqvists handstil). Varje blad mäter 32 x 20,4 cm. Papperet har ett vattenmärke med texten "Bolltorp", d.v.s. samma vattenmärke som på det papper Almqvist

VARIANTER OCH KOMMENTARER

använde till *Myrorne*. Ej utgiven i SV p.g.a. det är kompendium/avskrifter.

3. Textkritisk kommentar

3:I. Handskriftsbeskrivningar

3:Ia. Samlingshäftena

Några små försök, helgade åt Minnet af det Förflutna [SF]

Hs förvaras på Uppsala universitetsbibliotek, sign. V 90 e. Hs har skänkts till UUB av docent Olof Östergren och har tidigare tillhört Sofi Fant, dotterdotter till Almqvists styvmor Agnes. De dateringar som finns i hs bär årtalen 1810 och 1812, men dikter i SF, som även nedskrivits i SF2 (*Små Försök, helgade åt minnet och känslan Till Sällskap och Nöje I Ensligheten*), bär i SF2 dateringarna 1814 och 1815, varför dikterna i SF antas vara tillkomna mellan åren 1810 och 1815.

Titeln är "Några små försök, helgade åt Minnet af det Förflutna". Hs är inbunden i en liten bok med blå pärmar och har totalt 64 sidor. På versosidan av främre pärmen står namnet "Sofi Fant" högst upp i vänstra hörnet, mitt på sidan finns ett exlibris med en tempelportal med texten "Exlibris Olof Östergren" och längst ner på versosidan texten "Olof Östergren 16/2 1917". På första bladets versosida finns en klippt silhuett föreställande Almqvist (se s. 248). På följande blad är nedre högra hörnet bortklippt, och på detta blads rectosida finns en dedikation till Almqvists styvmor Agnes:

Bästa Agnes! emottag med godhet efterföljande Små Försök, af hvilka du förut sett största delen. – Läs dem, och ihågkom derunder forndna dagar. Läs dem och tänk derunder på mig. – Öfver hafvet far jag, men i minnet lefver jag dock närvarande hos dig och alla mina vänner. –

Sedan följer ett nytt uppslag med titelblad på rectosidan och med nästa uppslag följer dikterna med numrerade sidor från 1 till 61. Papperet är gulvitt, bläcket ljus brunt med tydlig skrift utan ändringar men med mycket tunna linjer. Varje blad mäter 18,4 x 11,5 cm. Papperen har ett ovalformat vattenmärke med riklig ornamentering kring kanterna samt texten D & C BLAUW.

Silhuett av Almqvist, V 90 e, Uppsala universitetsbibliotek.

Innehåll

Oscar och Eglantine. 1810 (en annan version finns i Svenska Akademiens arkiv)

Sommarsystrarna. 1810

Bref till C S*. 1810* (då surprisen sändes)

Till A M* S* På MargretaDagen. 1810*

Till A C* A* På Catarinadagen 1810*

Tankar På min egen Namnsdag. 1810

Till C O* S*. Skål på Christinadagen 1812*

Fabel

Till min dotter Jeannette. Parodie (ännu en version finns i separat renskrift på KB)

Äkta kärlek

Till S A* I anledning af hennes förlofning*

Flickornas Afsked. Till S A* vid hennes förlofning*

Impromptu Till D A** (ännu en renskrift finns i SF2)

Ifrån lilla Sophie till sin Mamma (ytterligare två renskrifter finns, i SF2 samt Svenska Akademiens arkiv)

*Charade till fru M** (ytterligare två renskrifter finns, i SF2 samt Svenska Akademiens arkiv)

Epigrammer, öfver några blommor (ännu en renskrift finns i SF2)

Till F P*. Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning* (ännu en renskrift finns i SF2)

Dikterna i SF har tidigare utgivits av Ruben G:son Berg i *Samlaren* 26 (1905), s. 175–200 samt med moderniserad stavning av Josua Mjöberg i *Samlade skrifter* (SS) 1, s. 55–92.

Parallellt med dikten *Till min dotter Jeannette*, som är skriven på varje sidas rectosida, löper på versosidan till föregående sida i dikthäftet en avskrift av Anna Maria Lenngrens dikt ”Till min dotter Betty” (numera mer känd som ”Några ord till min k. Dotter, i fall jag hade någon”). De betydelsebärande skillnaderna, d.v.s. främst skillnader i ordval, mellan Almqvists avskrift av Lenngrens dikt och Lenngrens original i Svenska Vitterhetssamfundets utgåva av Anna Maria Lenngrens *Samlade skrifter*, 2, Svenska Författare utgivna av Svenska Vitterhetssamfundet VI [i variantförteckningen förkortad SFSV] utg. Theodor Hjelmqvist och Karl Warburg (Stockholm 1918), s. 208–214, är följande:

s. hs

26 *menskligt* SFSV: manligt

26 *klokhet* SFSV: vishet

28 *Låt* SFSV: Lät

30 *Låt* SFSV: Lät

30 *på* SFSV: af

- 30 *fly* SFSV: sky
 32 *skönhetsblick* SFSV: Skönhets blick
 36 *glada.* SFSV: glada?
 37 *Låt Dygden visa sig i sitt eget, sanna, /
 sköna ljus – och du skall älska den.* SFSV [saknas]

Lenngrens dikt har etablerats med förstategycket i *Stockholms Posten* den 25/4 1798 som grundtext. Utgivarna redovisar också skillnader mellan förstategycket och förstaeditionen av *Skalde-försök* (1819), men de betydelsebärande skillnaderna ovan saknas. Almqvist har kanske gjort sin avskrift ur minnet eller efter en annan förlaga.

Andra versioner

Oscar och Eglantine finns i en annan ej tidigare tryckt version med titeln ”Urnan” (återges nedan på s. 281 ff), på lösa blad utrivna ur ett förkommet samlingshäfte, och den förvaras i Svenska Akademiens arkiv (SAA) bland Vendela Hebbes brev från Almqvist. Här finns även *Ifrån lilla Sophie* [...] och *Charade till fru M** med varianter i förhållande till tidigare renskrifter. Överensstämmande vattenmärken antyder att avskrifterna är samtida med några andra manuskript som daterats till mitten eller andra hälften av 1820-talet (Olle Holmberg, ”Kronologien i Törnrosens Bok” i *Sammlaren* 40 (1919), s. 193 ff). Även titlarna till de två sistnämnda dikterna avviker från de tidigare avskrifterna. *Charade till fru M** anges inom hakparentes i slutet vara författad till ”Manners [...]” (slutet av namnet är bortskuret) och dateringen är 1815, vilket skiljer sig från dateringen i SF2, som är 1814. Jag har valt att betrakta dateringen från SF2 som den korrekta, eftersom den av allt att döma är gjord tidsmässigt närmare diktens tillkomst.

Dikten *Till min dotter Jeannette* finns även i en annan version på KB, sign. Vf 3:2, med titeln ”Till min Dotter Jaquette”. Denna har ursprungligen tillhört familjen Hisinger. Dikten är inbunden i en liten bok med endast denna dikt som upptar 7 sidor. Papperet är ljust grönvitt och bläcket ljusbrunt med tunna linjer. Varje blad mäter 20 x 12 cm. Titeln är skriven direkt på omslaget. Papperet har ett ovalformat

vattenmärke med ornament kring och texten D & C BLAUW. Denna version av dikten har tidigare tryckts i A.H. Bergholm, *Studier öfver C. J. L. Almqvist*, Helsingfors 1902, s. 257 ff.

Små Försök, helgade åt minnet och känslan. Till Sällskap och Nöje I Ensligheten (nr. 2) [SF2]

Hs förvaras i Bonniers förlags arkiv och har inget signum. Hs har förmodligen köpts eller skänkts till Bonniers förlag på 1920-talet, efter att närmast innan dess ha tillhört direktör Victor Larsson i Eskilstuna. Hs torde ursprungligen ha tillhört familjen Hisinger på Fagervik i Finland.

Titeln är "Små Försök, helgade åt minnet och känslan till sällskap och nöje i ensligheten". Hs innehåller dikter som är daterade 1806 och mellan 1814 och 1816. Hs är inbunden i en bok med hårda marmorerade pärmar med totalt 50 sidor, med titeln "Små försök" och namnet "Almqvist" i guldskrift på ryggen. Efter pärmen följer två försättsblad och sedan titelsidan som förutom titeln anger ordningstalet *Nº 2* längst ner på sidan. Efter titelsidan följer en blank sida, sedan första textsidan som är onummerad. Hs är sedan numrerad med Almqvists handstil från s. 2 till 50 och sedan följer två onummerade blad och därpå två blad som hör till inbindningen. Papperet är gulvitt och har ett vattenmärke där delar av en krigare med panaschpydd hjälm och texten PRO PATRIA syns. Varje blad mäter 15,7 x 10,2 cm. Bläcket är blekt brunt. På titelsidan, längst ner, har någon (ej Almqvists hand) skrivit "Almqvist" med blyerts. Hs är en renskrift med någon enstaka ändring med samma bläck.

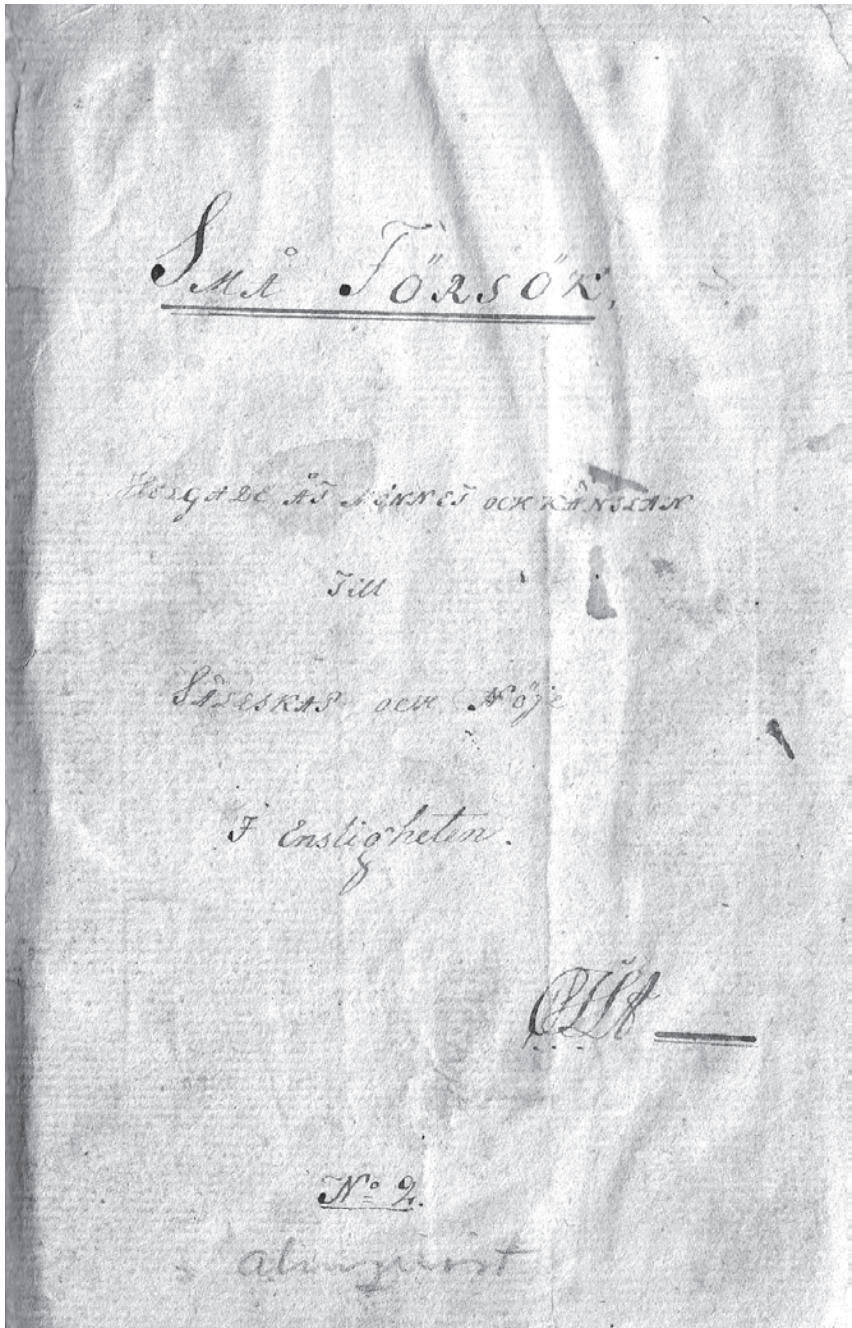
Innehåll

*Charade till Fru M** (ytterligare två renskrifter finns, i SF samt Svenska Akademiens arkiv)

Charade om Hr. L – . 1814*

Inpromtu till D A –* (ännu en renskrift finns i SF)

Ifrån lilla Sophie till sin Mamma (ytterligare två renskrifter finns, i SF samt Svenska Akademiens arkiv)

Titelsida till SF2, Bonniers arkiv.

- Nyårsönskan till Ryttn. H.* liggande omkring en Julklapp. 1814*
Epigrammer för Emerentia Dagen. 1815 (ännu en renskrift finns i SF)
Till F P* Offer af hennes Vänner i anledning af hennes förlofning* (ännu en renskrift finns i SF)
*Till Sophie *) d. 15 maj. 1815*
Törnrosens Ursprung. Till J L.** i anledning af ett förloradt Vad - .*
1815 (ännu en renskrift finns i SFÄ) (skriven i annan persons namn)
*Till Louise. *) d. 25 Aug. 1815* (sign. A. M., riktad till L* S*)
Den 25 Aug. 1815. Dedication till Fr. C H**
*Ode öfver Vänskapen. Till Louise S***. 1815* (ännu en renskrift finns i SFÄ)
*Bref till Louise *) Impromptu. 1815* (sign. J. H.) (skriven i annan persons namn)
Det tyranniska modet. 1806 (ännu en renskrift finns i SFÄ)
Upmaning (ytterligare två renskrifter finns, på Fagervik samt i SFÄ)
Min dröm. 1815 (ännu en renskrift finns i SFÄ)
Ringen (sign. F. J. H., riktad till D. M*) (skriven i annan persons namn)

Det flesta av dikterna har publicerats av Curt Berg i *Bonniers Veckotidning*, julnumret 1927, s. 24 ff och de dikter som ej publicerades där återfinns i Arne Bergstrand, *Songes. Litteraturhistoriska studier i C. J. L. Almqvists diktsamling*, Uppsala 1953, s. 509 ff.

Små försök, ännu en liten samling [SFÄ]

Hs förvaras på Kungl. biblioteket, sign. Vf 3:8, och är skänkt 1888 av Fridolf Almqvists (Almqvists halvbror) änka.

Titeln är "Små försök. Ännu en liten samling". Hs innehåller renskrifter av dikter som är daterade 1806 och mellan 1815 och 1817. Hs är inbunden inom hårda pärmar med ett titelblad, där även en anteckning med bläck om varifrån hs är köpt finns. På versosidan finns följande dedikation till styvmodern Agnes (Agneta):

Agnes!

Såsom större delen af de små Försök, jag under dessa år varit i tillfälle att upsätta, endast kunna intressera de Personer, för hvilka de varit skrefne: och äfven, emedan de alludera på deras Händelser, endast af dem kunna förstås, så hafva de ej kunnat få rum här. – Denna Samling är således ganska liten. Din Vänskap skall dock, såsom jag hoppas, i dina ögon förstora dess i sig sjelf mycket ringa Värde. Egentligen dig tillhörigt är det sista lilla Stycket. Lef obeskrifligt väl och tänk ofta på

CJLA.

Sedan följer 22 opaginerade sidor med text och på slutet en blank sida. Två blad saknas, motsvarande s. 3 och 4 resp. s. 21 och 22 i häftet, vilket gör att slutet av *Törnrosens Ursprung* (s. 100 r. 7–9) och början av efterföljande dikt, *Ode öfver vänskapen* s. 105 och s. 106 t.o.m. r. 5 saknas samt även en stor del av *Näktergalen och Dufvan* (mellan s. 199 r. 8 och r. 9). Papperet är gulvitt och har ett vattenmärke med en bikupa med ornament kring och texten HONIG under bikupan och längre ner JH & Z samt ett annat vattenmärke med texten J HONIG & ZOONEN [& ZOONEN placerat under J HONIG]. Varje blad mäter 21,1 x 16,2 cm. Bläcket är ljusbrunt med några få ändringar. Hs är en renskrift. På titelsidan finns antecknat med svart bläck med annan hand än Almqvists ”(verser af C. J. L. Almqvist, skrifna 1806, 1815, 1817 – 2 [ändrat med blyerts från ”1”] blad borta)” samt även uppgift om vem som skänkt hs.

Innehåll

Törnrosens Ursprung (en komplett renskrift finns i SF2)

*Ode öfver vänskapen. Till Louise S*** (en komplett renskrift finns i SF2)

Bref till Louise (ännu en renskrift finns i SF2)

Philoteque (ytterligare två renskrifter finns, på Fagervik samt i SF2)

Min dröm (ännu en renskrift finns i SF2)

Det tyranniska modet (ännu en renskrift finns i SF2)

Till en Fru S (Skrefs i annans Namn, på hennes Födelsedag)*

Näktergalen och dufvan. 1817

Dikterna i samlingen är tidigare utgivna av Berg 1905, s. 200–205 (utom *Törnrosens Ursprung* och *Min dröm* som publicerats i Bergholm 1902, s. 85 f och 87 ff) samt med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 1, s. 93–106.

3:Ib. *Samtliga verk (i textdelens ordning)*

sida

3 *Homo & Lapis sunt Eaedem Res*

Hs förvaras på Kungl. biblioteket, sign. Vf 3:6, och är enligt en anteckning på skyddsomslaget köpt från Almqvists dotter Maria Lovisa Almqvist 1887.

Titeln är ”Homo & Lapis sunt Eaedem Res. Eller på ren Svensko. En Människa och en Sten äro Et och det samma. Bevist i synnerhet af den stora grundsanningen Intet är Intet”. Det finns ingen datering i hs (se vidare s. VII f), som är inbunden i en liten bok och består av ett skyddsomslag som är rödfärgat endast på yttersidorna, en titelsida, med text även på versosidan, och 6 sidor numrerade från 1 till 6. Papperet är gråvitt och bläcket mörkbrunt med tydlig skrift. Varje blad mäter 18 x 10,5 cm. På det rödfärgade skyddsomslaget ses ett avskuret vattenmärke där delar av några bokstäver kan skönjas.

Homo & Lapis [...] har tidigare utgivits med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 1, s. 1 ff.

8 *Det tyranniska modet*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext. [se vidare rubrik 3:Ia, SF2]

11 *Ulysses hos Polyphem, pheacerne och i sitt fädernesland och Adeline Armand*

Hs förvaras på Kungl. biblioteket, sign. Vf 3:5, och är enligt en anteckning på skyddsomslaget köpt från Almqvists dotter Maria Lovisa Almqvist 1887.

Titeln på manuskriptet är "Ulysses hos Polyphem, pheacerne och i sitt fädernesland", skriven med Almqvists hand. Titelsidan anger med samma hand att hs är "sammanskrefven" år 1806. Hs är inbunden inom hårda pärmar med skyddsomslag. På skyddsomslaget är skrivet med Almqvists hand och med brunt bläck "levande – ledigt – utan *anspråk* heller afsigter (oreflecterad)". Med blyerts är också skrivet med, troligen, annan hand siffran "4" samt "Ulysses (afbruten)" och "Adeline (utkast)". Dessutom finns en angivelse om varifrån hs köpts, med svart bläck och annan hand. Efter skyddsomslaget följer titelsidan på närmast följande rectosida och rollistan på bladets versosida. Därefter följer 25 sidor, numrerade från s. 2 och efter dessa sidor följer rollistan till det aldrig påbörjade verket *Adeline Armand* på 2 sidor. Denna text följer nedan. Papperet är gråvitt och bläcket svartbrunt. Papperet har ett vattenmärke där bokstäverna GREN syns. Varje blad mäter 18 x 11 cm. Hs är en renskrift.

Ulysses och *Adeline Armand* har tidigare tryckts i Berg 1905, s. 140–154 samt med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 1, s. 7–24 och 390 f.

Adeline Armand

– eller

Återseendet.

Drame i 3 Acter

Personerne

22 år *SELIM* sedan förklädd till ISMAEL och CHARLES POURQUET; PASCHWA på Cypern.

Af ett häftigt sinnelag; känslfull; ädel, och känslig för äran. – variable. – tänkande mer christligt än mahomedanskt

50 år ILDERIM. Hans förtrögne [sic] – satt genom Selims far Mustafa
– till Sonens ledare – för öfr. Upsyn. m. öf. Ser.

I bottn. redlig, o. välmenande – men en fullkomlig Mohammed i
tänkes. – kall – och munter – äfven öm.

50 år ARMAND Hjeltinnans Far.

Med en stark känsla för äran.

18 år ADELINE ARMAND. – I Seraillen kallad ALZIRE. Charles
Pourquets fästmo.

På det högsta dygdig – genom et troget förlitande på försynen tålig i
olyckorne – äfven klok – öm.

30. ZANGIR. en Eunuch.

Bottn af hans Caractér något räfaktig ändamålet med hans sträfvande
är magt och nöje. – Detta kan bringa honom till några elakheter –
likväl icke mycket – ty hans hjerta har mycken tincture af glättighet
och småqvickhet – för öfrigt beslutsam – rask.

25. ALI en Eunuch

Af ett mera hett blod – aldrig löjlig som den förra – tvärtom af en
småaktig och fjäskig alfvarsamhet – ytlig icke stort värt med.

45. NADDA, en gammal Sultaninna.

Pratsam – planmässig – något elak och käringaktig

20 år. ZELMIRE en Sultaninna

Het, äregirig – i följd däraf afundsjuk och svartsjuk – ej noga om
medlen till ett ändamåls utförande – elak.

18 år. ROXOLANE en Sult.

Barnslig, fåfäng – annars god och välmenande.

Flere Sultaninnor.

Scenen är ifrån 16 Seclet [16 ä. fr. 15 & 16].

27 *Oscar och Eglantine*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik
3:Ia, SF]

31 *Sommarsystrarna*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik
3:Ia, SF]

34 *Bref till C* S**. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

37 *Till A* M* S**. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

39 *Till A* C* A**. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

41 *Tankar På min egen Namnsdag*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

43 *Myrorne*

Hs förvaras på Kungl. biblioteket, sign. Vf 3:7, och är köpt från Almqvist dotter Maria Lovisa Almqvist 1887 enligt en anteckning på hs.

Titeln är ”Myrorne. Satyr-Epopée” och i slutet av hs finns året 1811, allt skrivet med Almqvists hand. Hs är inbunden inom hårda pärmar med de två första sidorna blanka, sedan följer 22 sidor med text. Radernas numrering anges längst upp på varje sida, från den första versosidan med text. Enligt numreringen består texten av 731 rader. Mellan rad 507 och 508 är en sida utskuren och en stump av den utskurna textsidan finns, där den kvarvarande texten har samma färg på bläcket som den övriga texten. Orden i det synliga textfragmentet motsvarar ord på samma plats på det blad som följer närmast efter det bortskurna bladet. Papperet är ljust gråblått och varje blad mäter 22 x 18 cm. Papperen har dels ett vattenmärke med cirkelformigt emblem med texten BOLLTORPS BRUK med en vidhängande krona, dels ett annat vattenmärke med korslagda ornamenterade slingor inneslutande ett korsformigt emblem. Bläcket är brunaktigt med tydlig skrift. Ett fåtal ändringar har gjorts, med samma bläck. Hs är en renskrift.

Hs har tidigare utgivits av Berg 1905, s. 155–174 samt med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 1, s. 25–54.

65 *Till C* O* S**. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

66 *Fabel*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

67 *Till min dotter Jeannette*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

73 *Äkta kärlek*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

77 *Till S* A**. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

79 *Flickornas Afsked*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

81 *Charade om Hr. L** –. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF2]

82 *Nyårsönskan till Ryttm. H.**. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF2]

84 *Charade till fru M**. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

85 *Impromptu*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

88 *Ifrån lilla Sophie till sin Mamma*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

90 *Till F* P**. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

95 *Epigrammer*. V 90 e, UUB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF]

97 *Till Sophie*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:1a, SF2]

99 *Törnrosens Ursprung*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:1a, SF2]

101 *Bref till Louise*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:1a, SF2]

103 *Till Louise*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:1a, SF2]

104 *Den 25 Aug. 1815*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:1a, SF2]

105 *Ode öfver Vänskapen*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:1a, SF2]

107 [Inledande dikt i gästbok i Fagerviks Park]

Hs förvaras i Fagerviks Gårds bibliotek, Västra Nyland, Finland.

Dikten återfinns längst fram i en gästbok, saknar titel och är skriven med Almqvists handstil. Gästboken är inbunden i brunt skinnband med guldornament och Almqvists dikt omfattar 3 onummerade sidor. Pappret är gulvitt och har ett vattenmärke där vid Almqvists dikt texten ZOONEN kan ses. Varje blad mäter 12,5 x 21,5 cm. Bläcket är svart-brunt. Hs är en renskrift utan ändringar eller tillägg. Dikten återfinns även, med smärre varianter i stavning, interpunktion och ordval gentemot texten i gästboken, i samlingshäftena SF2 ("Upmaning") och SFÄ ("Phlioteque") (se variantförteckning). Eftersom ingresser till dikten i såväl SF2 som SFÄ omtalar att dikten finns i en gästbok på Fagervik torde renskriften i gästboken vara den tidigaste, varför denna hs har följts i *Samlade Verk* (se vidare s. XXVI not 31). Den första inskriften i gästboken härrör dock från den 26/6 1820 (Magnus Linder och Jean-

ette Hisinger).

Renskriften i SF2 har publicerats under titeln "Upmaning" av Curt Berg 1927, s. 25 och renskriften i SFÄ utgavs av Berg 1905, s. 201 f under titeln "Philoteque" samt med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 1, s. 98 f. Föreliggande renskrift av dikten har ej tidigare publicerats.

109 *Min Dröm*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF2]

112 *Till en Fru S**. Vf 3:8, KB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SFÄ]

113 *Fagerviks Ursprung*

Hs förvaras på Kungl. biblioteket, sign. Vf 3:3, dit den skänktes 1887 av Edvard Hisinger, genom A. E. Nordenskiöld.

Titeln är "Fagerviks Ursprung". Hs är odaterad (jfr s. XX) och består av 14 sidor, där s. 2–14 numrerats, samt en titelsida. Bladen är inbundna inom hårda pärmar och titeln är skriven på skyddsomslagets versosida. Papperet är gulvitt och har ett vattenmärke, med ett motiv med en sittande krigare iförd panaschpydd hjälm och ett lejon, samt texten PRO PATRIA. Varje blad mäter 32 x 21 cm. Bläcket är ljusbrunt med tunn men tydlig skrift. Hs är en renskrift utan ändringar.

Fagerviks Ursprung är tidigare publicerad i Bergholm 1902, s. 247–256 samt med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 1, s. 109–119.

125 *Företal till Catalog öfver Fagerviks Bibliothek*

Hs förvaras i Fagerviks Gårds bibliotek, Västra Nyland, Finland. En kopia finns på Kungl. biblioteket, sign U 407.

Hs är daterad 1815 och inbunden inom hårda, marmorerade pärmar och efter företalet följer bibliotekskatalogen. Företalet består av 2 blad, 32 x 20 cm, med skrift på båda sidor. Papperet är gulvitt och bläcket svartbrunt med tydlig skrift utan ändringar. Papperen har ett vatten-

märke med ett motiv med en krigare, iförd panaschpydd hjälm, och ett lejon och texten PRO PATRIA. Hs är en renskrift utan ändringar.

Företalet är tidigare publicerat i Söderhjelm 1915, s. 148 ff och i Ruben G:son Berg, "C. J. L. Almqvist som bibliotekarie" i *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen* 2 (1915), s. 278 f samt med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 7 ff.

129 *Dalmina*

Hs förvaras på Uppsala universitetsbibliotek, sign. X 251 k 3. Hs tillhör en samling "Almqvistiana" som 1929 skänktes till UUB av Almqvists släkting Ernst Almqvist.

Hs är inbunden inom hårda pärmar tillsammans med bl.a. diverse utkast och fragment. Hs har titeln "Dalmina", med dateringen 1815, på ett försättsblad där versosidan är tom. Texten börjar på en onummerad sida, sedan är hs numrerad från s. 2-59, med Almqvists handstil, och sista sidan, som är tom, är onummerad. Papperet är gråvitt och på de flesta blad syns inget vattenmärke. På några blad ses fragment av ett vattenmärke med en krigare, med panaschpydd hjälm, och ett lejon (d.v.s. samma vattenmärke som t.ex. *Företal till Catalog öfver Fagerviks Bibliothek* och *Fagerviks Ursprung*). Varje blad mäter 20 x 16,5 cm. Bläcket är ljusbrunt. Hs är en renskrift men innehåller några smärre ändringar med samma bläck.

Hs är tidigare utgiven av Berg 1905, s. 206-232 samt med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 217-255.

158 *Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige*

Hs förvaras i Nordiska Museets arkiv, J. A. Hazelius arkiv, sign. B 24, samlingen "Jernskräp ur Bragursmidjan" 1817-18.

Titeln på detta tal är "Tal, hållet i M. F. d. 6 Aprill 1816, af C. J. L. Almqvist. Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige". Hela samlingen är inbunden inom pärmar av styvt grått papper. Första bladet är titelblad med titeln "Jernskräp ur Bragursmidjan, af trenne Smedslärlingar

öpnad, i Decembermånaden 1817. I Februario, året derpå Tillsluten.”. Almqvists tal finns på sidan 1–10 i samlingens andra häfte. Papperet är gulvitt och varje blad mäter 22,4 x 18,5 cm. Papperet har ett vattenmärke med texten C & I HONIG samt ett emblem med en krona. Bläcket är brunaktigt och manuskriptet innehåller några få ändringar med samma bläck. Hs är en avskrift, gjord av Henrik Johan Öfverberg.

Ännu en avskrift finns, av Emanuel Olde, i J. A. Hazelius arkiv serie F:5 i Nordiska Museets arkiv. Eftersom Oldes avskrift uppvisar stavningar och användning av ”w” på ett för Almqvist otypiskt sätt, medan Öfverberg i högre grad tycks följa Almqvists stavning i den förkomna förlagan av Almqvist, har Öfverbergs avskrift använts som grundtext. Det finns också andra skäl att förmoda att Öfverbergs avskrift är mer trogen originalet. Exempelvis skriver Öfverberg ”tokroligt lappri” när Olde skriver ”tråkigt lappri”. Uttrycket ”tokroligt lappri” återfinns hos Almqvist även i det samtida manuskriptet *Bihang till Harald Eystensons saga* (se s. 193, r. 34).

Varianter mellan Öfverbergs och Oldes avskrifter återges i variantförteckningen.

Hs har ej tidigare publicerats med Öfverbergs avskrift som grundtext. Dock har Oldes avskrift utgivits med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 13–20.

[164] *Handlingar rörande Manhems Förbundet*

Alla ”Handlingar rörande Manhemsförbundet” finns i Riksantikarieämbetets Antikvarisk-topografiska arkiv (ATA), Liljegrens samling ”Om Ordnar”. På omslaget till handlingarna är skrivet för hand ”Handlingar rörande Manhems Förbundet lånte ifrån I. T. Herr Pastor A. C. Cnattingius.”.

164 *Yttrande den 25 april 1816 (i Handlingar rörande Manhems Förbundet, se ovan)*

Rubrik på hs är ”N° 17. Protokoll hållit inför Styrelsen af Manhems

Förbundet d. 25 April 1816. ” Hs är folierad med blyerts på rectosidans övre högra hörn och Almqvist yttrande återfinns på blad 1. Papperet är gråvitt och har ett vattenmärke där bokstäverna GH samt PAB syns. Varje blad mäter 33,6 x 21,2 cm. Bläcket är mörkbrunt. Hela protokollet är en renskrift undertecknad A. J. Cnattingius.

Hs har tidigare utgivits med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 561 f.

165 *Yttrande inför Manhems Förbundets fäder den 25 april 1816 (i Handlingar rörande Manhems Förbundet, se ovan s. 263)*

Rubrik på hs är ”N° 1. Protokoll hållit inför Manhems Förbundets Fäder d. 25 April 1816”. Bladen är folierade med blyerts och Almqvists yttrande återfinns på blad 3. Papperet är gråvitt och bokstäverna GH samt PAB syns i vattenmärket. Varje blad mäter 33,7 x 20,8 cm. Bläcket är brunaktigt. Hs är en renskrift och hela protokollet är undertecknat A. J. Cnattingius.

Hs har tidigare utgivits med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 562.

167 *Tal, hållet på Manhems Förbundets Högtidsdag, d. 12 Maj 1816*

Detta tal återfinns på Nordiska Museets arkiv i samma samling som *Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige* (”Jernskräp ur Bragursmidjan”, se ovan) och följer i hs direkt efter detta tal, på nedre delen av s. 10 och på s. 11. Titeln är ” Tal, hållet på Manhems Förbundets Högtidsdag, d. 12 Maj 1816”. Mått och vattenmärke desamma som ”Om Poësiens [...]”.

Hs är tidigare publicerad med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 20 f.

168 *Epigramme d. 21 Jul. 1816*

Hs är skänkt till Kungl. biblioteket av Edvard Hisinger, genom A. E. Nordenskiöld, 1887 och förvaras på Kungl. biblioteket, sign. Vf 3:4.

Titeln är ”Epigramme d. 21 Jul. 1816”. Hs består av ett blad, inbundet i en liten bok. Papperet är gulvitt och har ett vattenmärke med en bild av ett manshuvud i profil med skäggprydd haka. Bladet mäter 16 x 15 cm. Bläcket är svartbrunt med tydlig skrift med mycket tunna linjer. Inga ändringar är gjorda.

Dikten är tidigare publicerad i Bergholm 1902, s. 84; Söderhjelm 1915, s. 145 samt språkligt moderniserad av Mjöberg i SS 1, s. 109 och i Stig Jägerskiöld, *Från Jaktslottet till landsflykten. Nytt ljus över Carl Jonas Love Almqvists värld och diktning*, Stockholm 1970, s. 37. Hos Bergholm, Söderhjelm och Jägerskiöld saknas den näst sista raden. Försök att spåra en eventuell annan förlaga har varit fruktlösa. Troligen är varianten orsakad av en felskrivning av Bergholm – akrostikonet saknar ju också ett ”n” – som traderats vidare av Söderhjelm och Jägerskiöld.

169 *Ringén*. SF2, Bonniers arkiv utgör grundtext [se vidare rubrik 3:Ia, SF2]

174 *Yttrande den 31 oktober 1816 och Redogörelse inför Manhems Fäder samt Yttrande till protokollet den 3 december 1816* (i *Handlingar rörande Manhems Förbundet*, se ovan s. 263)

”Yttrande den 31 oktober 1816” återfinns som inlaga i ”Protocoll hållit inför Manhems förbundets Styrelse d. 31. October 1816”. Hs består av 7 sidor text och en sista blank sida. Bladen är folierade 8–11 med blyerts högst upp på varje rectosida. Papperet är gulvitt och ljusare än de övriga papperen i protokollet och har ett vattenmärke med texten PRO PATRIA och ett motiv med en krigare med panaschprydd hjälm och ett lejon samt även texten C & I HONIG. Varje blad mäter 31,7 x 20,2 cm. Bläcket är brunaktigt. Hs är skriven med Almqvists handstil. Några få ändringar med samma bläck har gjorts.

Redogörelse inför Manhems Fäder (titel i hs) är en bilaga till ovanstående protokoll och inlaga och följer på den tidigare hs med folieringen 12–13 med blyerts högst upp på rectosidans högra hörn. Hs består av samma papperssort som föregående hs och har samma mått. Bläcket är

dock något mörkare och brunaktigt och skriften har tunnare linjer. Hs är en renskrift av Almqvists hand. Några få ändringar med samma bläck har gjorts. Hs är i slutet undertecknad "C. J. L. Almqvist".

Båda ovanstående hs har tidigare utgivits med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 562 ff.

Yttrande till protokollet [...] återfinns som inlaga till protokollet från den 3/12 1816. Hs består av 3 sidor text med sista sidan blank och titeln är "Yttrande till protokollet den 3 december 1816". I vänstra hörnet är skrivet med svart bläck "# 2". Bladen är folierade 26–27 med blyerts på rectosidans övre högra hörn. Papperet är gulvitt och har ett vattenmärke med texten J HONIG & ZOONEN samt ett annat vattenmärke med en krigare med panaschpydd hjälm med texten PRO PATRIA och J H & Z. Varje blad mäter 31,7 x 20,4 cm. Bläcket är mörkbrunt och linjerna tunna. Några få ändringar med samma bläck och handstil finns. Hs är skriven med Almqvists handstil och undertecknad av honom.

Hs har ej tidigare publicerats.

183 *Bihang till Harald Eystensons Saga*

Hs förvaras i Nordiska Museets arkiv, sign. Hazelius arkiv A-K.

Titeln är "Bihang till Harald Eystensons Saga" och hs är på första bladet daterad 1816 av Almqvists hand. Hs består av sammanbundna blad med ett omslagsblad och sedan textsidor numrerade med bläck 1–25 med Almqvistst hand och sedan sidorna 26–34 numrerade med blyerts. Papperet är gulvitt och har ett cirkelformat vattenmärke krönt av en krona och inne i cirkeln ett motiv med ett lejon. I cirkelns bräm finns texten PRO PATRIA och på samma ark finns även bokstäverna AM. Varje blad mäter 32 x 19,4 cm. Bläcket är huvudsakligen brunaktigt, men från näst sista stycket (i SV s. 197 r. 20) är bläcket ljusare. Ändringarna är få och gjorda med samma bläck. I marginalerna finns ett flertal "NB" antecknade, vilka inte etablerats i texten men väl noterats i den interna variantapparaten. Hs är en renskrift av Almqvists hand.

Hs har tidigare utgivits med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 111–130.

199 *Näktergalen och Dufvan*. Vf 3:8, KB utgör grundtext [se vidare rubrik 3:1a, SFÄ]

201 *Två tal i Pro Fide et Caritate*

Hs förvaras i Kgl. Vetenskapsakademiens arkiv, Emanuel Swedenborgs arkiv, nr. 195 [Ny serie 3], *Pro Fide et Caritate*.

Almqvists manuskript ligger i en kapsel tillsammans med andra handlingar från *Pro Fide et Caritate*. Dateringar finns på hs i början av båda talen; 30/3 (hs 1) och 27/4 (hs 2) 1817. Hela kapseln består av lösa ark, vissa sammanfogade med snören, bland dem Almqvists hs. Almqvists hs är numrerade med röd penna 26 (hs 1) och 27 (hs 2). Hs 1 är folierad, ej av Almqvists hand, 64–75, och hs 2 är folierad med samma hand från blad 76–85 samt paginerad med Almqvists hand 2–20. Hs 1 har gråvitt papper och ett vattenmärke med text KLIPPAN och med en bikupa omgärdad av ett träd och en blomma med siffran ”18” under bikupan. Detta vattenmärke finns t.o.m. blad 69. Från blad 70 är papperet något vitare med vattenmärke med texten PRO PATRIA och ett emblem med en krigare med panaschpydd hjälm och ett lejon och på motstående sida boktäverna LB. Samtliga blad i hs 1 mäter 33,7 x 21,6 cm. Bläcket är brunaktigt, från blad 70 något ljusare. Hs 2 har gråvitt papper med ett vattenmärke med en bikupa omgärdad av bladslingor krönte av en blomma och under detta texten HONIG och JH & Z samt på motstående sida J HONIG & ZOONEN. Måtten är desamma som ovan. Bläcket är ljusbrunt. Båda hs är renskrifter med ett fåtal ändringar med samma bläck.

Hs har tidigare utgivits med moderniserad stavning av Mjöberg i SS 2, s. 39–74.

231, Bilaga: *Anteckningar Öfver en Resa ifrån Stockholm till Finland*

Hs finns i Fagerviks Gårds bibliotek, Västra Nyland, Finland. En kopia finns på Kungl. biblioteket, sign. Acc 1990/53, under ”Hisinger, F.”.

Titeln är ”Antekningar Öfver en Resa ifrån Stockholm till Finland”. Dateringen på hs är 1814. Hs är osignerad men handstilen är Fridolf Hisingers. Hs är inbunden i ett häfte med kartongpärm och har ett onummerat titelblad. Texten börjar på nästa blad, s. 3, och sidorna är numrerade t.o.m. s. 35, därefter följer ett onummerat blad. Papperet är gulvitt och har ett cirkelformat vattenmärke varav delar ses i övre vänstra och högra hörnen. Varje blad mäter 16 x 10 cm. Bläcket är svartbrunt. Hs är en tydlig renskrift med några få ändringar och tillägg.

Hs är ej tidigare publicerad i sin helhet, men von Platen (1990, s. 13 ff) återger större delen av den text som har Almqvist som upphovsman. En stor del av texten har också återgivits i Jägerskiöld 1970, s. 48 ff.

3:II. Utgivarens ändringar gentemot handskrifterna

sida rad

Homo & Lapis sunt Eaedem Res

5 1 Res hs: Res.

Det tyranniska modet

8 1 Det tyranniska modet hs: *DET TYRANNISKA MODET*.

Ulysses hos Polyphem [...]

13–26 Generell anmärkning för *Ulysses*: Punkter efter akt- och scenrubriker och rollangivelser har införts generellt. Alla scenanvisningar har kursiverats.

12 3 Gemål. hs: Gemål

12 5 förtrogne. hs: förtrogne

12 6 Pheacerne. hs: Pheacerne

12 7 Gemål. hs: Gemål

13 1 Ulysses hs: ULYSSES

13 6 går än hs: gårän

13 21 är en hs: ären

14 31 tiger. hs: tiger

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 15 18 nu. hs: nu
 15 20 Hock! hs: Hock!.
 15 27 Maiestät! hs: Maiestät!.
 15 27 väl hs: val
 16 2 land. hs: land
 16 8 Minerva hs: Mineva
 16 15 räddning. hs: räddning
 16 33 Itacha. hs: Itacha
 17 5 *ann.* hs: *ann*
 17 5 Ampelurgos. hs: Ampelurgos
 17 29 hafve [vi] komit hs: hafve komit
 18 6 mig. hs: mig
 18 8 in.) hs: in).
 18 11 gråtta. hs: gråtta
 18 27 er hs: är
 18 27 efter [ett] ankare hs: efter ankare
 18 28 går.) hs: går.).
 19 11 handla. hs: handla
 19 15 Gefevgos. hs: Gefevgos
 19 22 nu hs: ny
 19 26 förre. hs: förre
 19 28 *Groft* hs: *groft*
 19 28 *vedböla.* hs: *vedböla*
 19 29 *Kastar* hs: *kastar*
 19 30 *Echo.* hs: *Echo*
 19 30 *Han* hs: *han*
 20 1 *Ithacienrarne.)* hs: *Ithacienrarne).*
 20 19 uti. hs: uti
 20 26 *Greker.* hs: *Greker*
 20 31 *förnämt* hs: *förnamt*
 20 31 *sig).* hs: *sig)*
 21 4 Gästfrihetslagar. hs: Gästfrihetslagar
 21 8 *slår* hs: *Slår*
 21 12 besvär hs: besvär.
 21 12 *slår* hs: *Slår*
 21 15 Tag [mig] Pluto hs: Tag Pluto
 21 20 jag [skall] gifva hs: jag gifva
 21 25 f *litet.* hs: *litet*
 21 28 *Sakta* hs: *sakta*
 21 33 också (*går ut*). hs: också. (*går ut*)
 22 10 före. hs: före
 22 15 mig. hs: mig
 22 20 *Getterne.)* hs: *Getterne).*
 22 22 (*slår i*). hs: (*slår i*)
 22 24 *Tar emot och dricker.* hs: *tar emot och dricker*
 22 25 Tig hs: tig
 22 24 *sig.* hs: *sig*

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 23 7 *De glödga och härda den.* hs: *de glödga och härda den*
 23 9 vid hs: vi
 23 10 väl. hs: väl
 23 12 så. hs: så
 23 14 om [vi] slå hs: om slå
 23 22 puts. hs: puts
 23 24 tyste. (*Han binder dem.*) hs: tyste (*han binder dem*)
 23 26 echo. hs: echo
 23 26 *Springer* hs: (*Springer*
 23 29 sig. hs: sig
 24 5 gråtta.) hs: gråtta).
 24 8 samma hs: sämna
 24 9 dörr. hs: dörr
 24 12 andre. hs: andre
 24 13 igen. hs: igen
 24 20 *De göra så.*) hs: *de göra så*).
 24 27 landet. hs: landet
 25 2 mund. hs: mund
 25 5 Adieu hs: adieu
 25 12 land.) hs: land).
 25 19 er hs: är
 25 21 i. hs: i
 25 22 hända hs: handa
 25 23 den.) hs: den.).
 25 26 saker hs: säker
 25 27 uti. hs: uti
 26 2 oss. hs: oss
 26 3 stranden. hs: stranden
 26 5 ordning. hs: ordning

Oscar och Eglantine

- 27 1 Oscar och Eglantine. – 1810 hs: OSCAR OCH EGLANTINE. – 1810.
 27 21 få hs: [endast halva ordet syns p.g.a. inbindningen]

Sommarsystrarna

- 31 1 Sommarsystrarna hs: SOMMARSYSTRARNA
 32 9 häst hs: håst

*Bref till C*S*. 1810 (då Surprisen sändes)*

- 34 1 Bref till C* S*. 1810 hs: BREF TILL C* S*. 1810.

Tankar. På min egen Namnsdag. 1810

41 1 Tankar hs: TANKAR

Myrorne. Satyr-epopée

43 1 Myrorne hs: *Myrorne*.
 48 30 verldskända [namn] och hs: verldskända och
 50 15 bländande hs: bländade
 56 11 skylde hs: [slutet av ordet syns ej p.g.a. inbindningen]
 63 12 kunnen hs: [slutet av ordet syns ej p.g.a. att det är överklustrat]

Fabel

66 1 Fabel hs: FABEL.

Till min dotter Jeannette

67 1 Till min dotter Jeannette hs: TILL MIN DOTTER JEANNETTE
 71 3 Jeannette, hs: Jeannette.

Äkta kärlek

73 1 Äkta kärlek hs: ÄKTA KÄRLEK.

*Flickornas Afsked. Till S*A* vid hennes förlofning*

79 1 Flickornas Afsked hs: FLICKORNAS AFSKED.

*Charade om Hr. L**

81 1 Charade hs: CHARADE

Nyårsönskan till Ryttn. H. [...]*

82 1 Nyårsönskan till Ryttn. H.* liggande omkring en Julklapp hs: *Ny-
 årsönskan till Ryttn. H.* liggande omkring en Julklapp*.
 82 19 ut hs: [halva ordet syns ej p.g.a. inbindningen]

*Charade till fru M**

84 1 Charade hs: CHARADE

*Impromptu. Till D*A**

85 1 Impromptu hs: IMPROMTU

Ifrån lilla Sophie till sin Mamma

88 1 Ifrån lilla Sophie till sin Mamma hs: *Ifrån lilla SOPHIE till sin Mamma.*

*Till F*P*. Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning*

92 2 ge? hs: ge?.

Epigrammer, öfver några blommor

95 1 Epigrammer hs: EPIGRAMMER

95 19 norden. hs: [ev. punkt syns ej p.g.a. inbindningen]

Till Sophie d. 15 Maj

97 1 Till Sophie hs: TILL SOPHIE

*Törnrosens Ursprung. Till J*L:** i anledning af ett förloradt Vad*

99 1 Törnrosens Ursprung hs: *TÖRNROSENS URSPRUNG*

Bref till Louise. Impromptu

101 1 Bref till Louise hs: BREF TILL LOUISE

Till Louise d. 25 Aug.

103 1 Till Louise hs: *TILL LOUISE*

*Den 25 Aug. 1815. Dedication till Fr. C*H**

104 1 Den 25 Aug. 1815 hs: *DEN 25 AUG. 1815*

*Ode öfver Vänskapen. Till Louise S***

105 1 Ode öfver Vänskapen hs: *ODE ÖFVER VÄNSKAPEN*

Min Dröm

109 1 Min Dröm hs: *MIN DRÖM.*

*Till en Fru S**

112 1 Till en Fru S* hs: *Till en Fru S**

Fagerviks Ursprung

120 19 den [i] sitt hs: den sitt

Dalmina [Inledning]

130 1 Dalmina hs: *DALMINA.*

134 25 nemligen hs: *neml.*

134 32 Materias hs: *M^s*

136 22 Böjelseernas hs: *Böj*

139 19 i ljuset hs: *iljuset*

141 14 för hs: *för för*

144 20 Componerad hs: *Oomponerad*

145 28 ännu [i] dag hs: *ännu dag*

150 19 början). hs: *början)*

150 21 149 hs: *43*

150 22 hafve [vi] funnit hs: *hafve funnit*

152 6 132 hs: *7.*

153 13 varelse. – hs: *varelse. – .*

155 18 absolute hs: *abs.*

155 19 absolute hs: *abs.*

155 29 absolute hs: *abs.*

155 30 absolute hs: *abs.*

156 25 *författas* hs: *författas.*

156 25 skälet högre upp hs: *skälet sid 56, vid slutet*

Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige

- 158 1 Tal hs: *Tal*
 163 13 af hs: af af
 163 17 namn hs: nam

Tal, hållet på Manhems Förbundets Högtidsdag, d. 12 Maj 1816

- 167 1 Tal hs: *Tal*
 167 2 Manhems Förbundets hs: M. F.

Epigramme d. 21 Jul. 1816

- 168 1 Epigramme d. 21 Jul. 1816 hs: *EPIGRAMME* d. 21 Jul. 1816.

Ringen

- 169 1 Ringen hs: *RINGEN*.

Handlingar rörande ManhemsFörbundet [yttrande och redogörelse den 31 okt. 1816]

- 174 14 Förbundets hs: F^s
 174 18 Förbundets hs: F^s
 174 19 f Förbundet hs: F^{det}
 174 21 nemligen hs: neml.
 174 23 Förbundet hs: F^{det}
 174 4 Förbundets hs: F^s
 175 2 Yngres Förbund hs: Y^s F^d
 175 3 Äldres Förbund hs: Ä^s F^d
 175 22 Förbund hs: F^d [2 ggr]
 175 26 Äldres Förbund hs: Ä. F.
 176 2 Förbundets hs: F^s
 176 2 nemligen hs: neml.
 176 3 Förbundets hs: F^s
 176 12 Förbund hs: F^d
 176 13 *Förbund* hs: F^d
 176 14 nemligen hs: neml
 176 15 f Fäderne Förbundets hs: F F^{det}
 176 16 Omständigheterne hs: Omst^{ne}
 176 17 f Äldres Förbund hs: Ä. F.
 176 20 f Äldres Förbund hs: Ä. F.

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 176 21 Förbund hs: F F^d
- 176 22 Fäderne Förbundet hs: F F^{det}
- 176 24 syning, hs: syning
- 176 24 Fäderne Förbundet hs: F F^{det}
- 176 26 Äldres Förbund hs: Ä. F.
- 176 27 Förbundet hs: F^{det}
- 176 28 *Förbund* hs: F^d
- 176 32 Äldres Förbund hs: Ä. F.
- 177 2 Äldres Förbund hs: Ä. F.
- 177 3 nemligen hs: neml.
- 177 4 Äldres Förbund hs: Ä. F.
- 177 8 Förbundet hs: F^{det}
- 177 9 och [en] skall hs: och skall
- 177 10 Förbundet hs: F^{det}
- 177 12 nemligen hs: neml.
- 177 12 hemliga hs: heml.
- 177 12 Förbunds hs: Förb.
- 177 15 Förbundets hs: Förb^s
- 177 19 Förbunds hs: F^s
- 177 19 Förbundet hs: F^{det}
- 177 25 Manhem hs: M.
- 178 9 hemliga hs: heml.
- 179 8 Förbundets hs: Förb^s
- 179 9 Hemliga hs: Heml.
- 179 15 nemligen hs: neml.
- 179 15 Gradböckerne hs: Gradb^{ne}
- 179 16 Förbundets hs: Förb^{dets}
- 179 16 Hemliga Boken hs: H. B.
- 179 19 Gradböcker hs: Gradb^r

Handlingar rörande ManhemsFörbundet [yttrande till protokollet den 3 dec. 1816]

- 180 13 Gransknings Utskottets hs: Granskn. Utsk
- 180 18 Bortresta hs: Bortresa
- 180 28 Gransknings Utskottet hs: Gransk. Utsk.
- 180 28 f Förbunds hs: F.
- 181 2 Äldres Förbund hs: Ä. F.
- 181 3 f Gransknings Utskottet hs: Gransk. Utsk.
- 181 9 Gransknings hs: Granskn.
- 181 10 Äldres hs: Ä^s
- 181 10 Ordföranden hs: Ordf^a
- 181 12 Ordförande hs: Ordf^e
- 181 14 Förbundets hs: F^{dets}

Bihang till Harald Eystensons Saga

Generell anmärkning för *Bihang till Harald Eystensons Saga*: Alla paragrafer har placerats i brödtexten och ej i marginalen, som vissa paragrafer i handskriften.

- 184 1 Harald hs: HARALD
- 184 8 nemligen hs: neml.
- 185 3 nemligen hs: neml.
- 185 13 f Författaren hs: Förf^a
- 185 21 Författaren hs: Förf^a
- 186 9 sig hs: sig sig
- 187 32 romantiska hs: rom.
- 191 9 Hermione hs: Hermoine
- 191 38 konung hs: kon.
- 192 3 Gudomligheterne hs: Guddomligheterne
- 192 38 egentliga hs: egentl.
- 194 3 nemligen hs: neml.
- 194 5 f nemligen hs: neml.
- 194 27 nemligen hs: neml.
- 194 33 enligt Franska hs: enl. Frans.
- 196 21 nemligen hs: neml.
- 197 16 ganska hs: gånska
- 197 19 följande hs: följ.
- 197 22 Kärlekslust hs: Kärlekslust.
- 197 23 Dårskaper hs: Dårskaper.
- 197 27 fullkomligt hs: fullkl.
- 197 28 *oskyldigt* hs: *osk.*
- 198 5 Änglasamhället hs: Äs.
- 198 6 derstädes hs: derst.
- 198 8 stycket hs: st.
- 198 9 Änglasamhället hs: Äs.

Näktergalen och Dufvan

Generell anmärkning för *Näktergalen och Dufvan*: Alla rollangivelser kursiverade av utgivaren.

- 199 1 Näktergalen och Dufvan hs: *NÄKTERGALEN OCH DUFVAN.*
- 199 2 *Dufvan* hs: *Dufvan:*

Två tal i Pro Fide et Caritate

- 202 12 varit mig hs: varit varit mig
- 202 23 Kapitlet hs: K^{et}

- 203 18 heliga hs: hel.
 206 5 betyder hs: bet. (2 ggr)
 206 9 betyder hs: bet.
 206 15 betyder hs: bet.
 206 19 f Nya Testamentets hs: N.T^s
 206 21 betyder hs: bet.
 206 33 *allahanda* hs: *allah*. (2 ggr)
 207 1 *Menniskans* hs: M^s
 207 8 *Honom.*” hs: *Honom*.
 208 20 Menniskan hs: M^a
 209 26 Versen hs: V.
 210 1 betyder hs: bet.
 210 2 f betyder hs: bet.
 210 5 betyder hs: bet.
 210 13 &c.” hs: &c.
 210 29 betyder hs: bet.
 210 34 &c.” hs: &c
 211 3 betyder hs: bet.
 211 3 f Motsvarighetssystemet hs: Ms.
 211 4 nemligen hs: neml
 211 5 betyder hs: bet.
 211 13 betyder hs: bet.
 211 13 MotsvarighetsSystemet hs: MS
 211 18 *etc.*” hs: *etc*.
 211 22 Centralsanningar hs: Cent. s^{ar}
 211 26 f CentralSanningen hs: C.S.
 211 29 Centralsanningen hs: Cs.
 211 33 CentralSanningen hs: CS.
 212 1 MotsvarighetsSystemet hs: MS.
 212 5 &c.” hs: &c
 212 7 CentralSanningar hs: CS^{ar}
 212 10 betyder hs: bet.
 212 11 MotsvarighetsSystemet hs: MS.
 212 18 SinneMenniskans hs: S.M.^s
 212 28 CentralSanningen hs: CentralS^a
 212 31 den hs: den.
 212 31 andra hs: 2^{dra}
 212 31 f Centralsanningen hs: CentS^a
 212 32 SinneMenniskan hs: SinneM^a
 212 32 andra hs: 2^a
 212 33 CentralSanningen hs: CS^a
 212 33 f *MenniskoRegionen* hs: *MRegionen*
 213 4 andra hs: 2^{dra}
 213 4 f Central Sanningen hs: CS^a
 213 20 Central Sanningen hs: CS.
 213 21 CentralSanningen hs: CS

- 213 23 Central Sanningen hs: CS
 213 25 Motsvarighetssystemet hs: Ms.
 213 28 Central Sanningens hs: CS^s
 213 29 Centralsannings hs: Cs^s
 213 30 f betyder hs: bet.
 213 31 Motsvarighetssystemet hs: Ms.
 214 2 Menniskan hs: Mⁿ
 214 7 Judas Ischarioth hs: J.I.
 214 12 Ischarioth hs: I.
 214 14 judiska Församlingen hs: jud. Förs.
 214 19 &c.” hs: &c.
 214 20 Gån hs: Går
 214 24 *gifver dem* hs: *gifver dem gifver dem*
 215 16 *anseende* hs: ans.
 215 16 *yttre Meningen* hs: *y/M.*
 215 18 *inre Meningen* hs: *i.M.*
 216 2 *Mat.”* hs: *Mat.*
 216 25 *Tro.”* hs: *Tro.*
 218 18 f betyder hs: bet.
 218 21 andlig hs: andl.
 218 24 betyder hs: bet.
 218 29 nemligen hs: neml.
 218 30 anseende hs: ans.
 218 31 anseende hs: ans.
 219 4 pag. 215 f hs: pag. 2
 219 28 pag. 215 f hs: pag. 3
 220 10 egentliga hs: egentl.
 220 15 p. 215 f hs: p. 3
 220 31 f p. 215 f hs: p. 3.
 220 32 *förädling”.* hs: *förädling”*
 220 33 Verserne hs: V^{ns}
 221 6 Motsvarighetssystemet hs: Ms.
 221 9 andeliga hs: andel.
 221 13 p. 215 f hs: p. 3
 221 15 nemligen hs: neml.
 223 8 Bokstafsmeningen hs: Bokstafsmen.
 223 17 Andemeningen. hs: Andemen.
 224 22 enligt hs: enl.
 225 15 f pag. 223 f hs: pag. 15
 225 19 betyder hs: bet.
 225 27 betyder hs: bet.
 225 29 Grundsanningar hs: Gs^{ar}
 225 31 betyder hs: bet.
 225 32 anseende hs: ans.
 226 1 betyder hs: bet.
 226 10 betyder hs: bet.
 226 27 *p. 223 f* hs: *p. 15*

Bilaga: *Anteckningar Öfver en Resa ifrån Stockholm till Finland*

- 234 1 förlig hs: fördig
236 3 Krogård hs: krogård
236 6 Keurusälka hs: keurusälka

3:III. Varianter

Homo & Lapis sunt Eaedem Res

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

- 4 6 13 *efter* likaledes. *str.* – Ty, kanske ni vil försöka om en sten kan tala, ja försök, men ni skall veta den svarar intet gärna, ty den är så rasande fundersam, emedan den fått många Pund – vägen skall ni få se – m. m. –
5 6 18 många *tillagt*
5 6 20 (Sture) *tillagt*
6 6 27 de *tillagt*
6 6 31 f Och många andra Dylikheter. *tillagt*
6 7 1 jag *tillagt*
6 7 3 *efter* mig *str.* öfver

Det tyranniska modet

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

- 8 2 ff NB. *Detta införes för sin besynnerlighet skull. Det skrefs om sommaren 1806, och är altså naturligtvis tämligen ohyfsadt. – Det är det äldsta i hela samlingen. Några få ord äro dock ändrade.* SFÄ: (Detta införes blott för sin Besynnerlighet skull det skrefs 1806, – och är således naturligtvis mycket ohyfsadt)
8 7 *Det förre* SFÄ: Den förra
8 15 *dem – dem ut på marken slår* SFÄ: dem: – på marken ut dem slår
8 16 *Europa lockar* SFÄ: Europa i läckar
9 9 *Den Ädle hu till alles löje är,* SFÄ: Hvar ädel man till allas Löje är,
9 21 *uti slafveri* SFÄ: up i slafveri

Övriga ändringar

SV s. r.	SF2	SFÄ
8 6	änn en Fana	än en fana
8 8	gör	gör
8 10	slafvar	Slafvar
8 10	bojan	Bojan
8 11	vett	vett,
8 17	hand,	hand;
8 18	han	han,
8 18	förgylla,	förgylla.
8 19	tand,	tand;
9 1	folk	Folk
9 2	öra;	Öra,
9 3	slafvars	Slafvars
9 4	höra.	höra:
9 5	af,	af;
9 6	gifver? –	gifver?
9 10	går	går,
9 10	Folk förkasta;	folk förkasta. –
9 11	jernok bär,	Jernok bär;
9 12	det,	det
9 14	skyndar	skyndar,
9 15	högmod,	högmod
9 15	strör,	strör;
9 18	O!	O
9 18	graf	Graf
9 20	Men	Men,
9 22	smek	smek,
9 24	svek	svek,
9 26	– Du sofver	Du sofver,
9 27	vakna!	vakna:
9 27	samla!	samla:
10 1	Up	Upp
10 1	änn	än
10 2	skyndom! <i>Mätte</i>	skyndom: <i>mätte</i>
10 2	<i>ramla!</i>	SFÄ: <i>ramla.</i>

Ulysses hos Polyphem [...]

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

5 15 12 rätt ä. *fr.* rätta
8 16 15 dö ä. *fr.* s [?]

9 16 33 så? ä. fr. så,
23 25 2 bredvid ä. fr. bredvig

Oscar och Eglantine

Senare version av *Oscar och Eglantine*, under titeln "Urnan", bland Almqvists brev till Wendela Hebbe i Svenska Akademiens arkiv (SAA):

URNAN

som förut förenat Döde, förenade denna gång Lefvande.

Rör händelsen emellan D*F* och G* [resten bortskuret]

1810

Två älskande suto så tätt hos hvarann
Förtroligt en dag i det gröna,
Så fort deras tid som en vårvind försvann,
Den ädle Herr Oscar så kallades han,
Och hon Eglantine den sköna.

"Ach suckade hon, då i morgon du går
I kriget att söka din lycka:
Du blir nog Baron, allas ynnest du får,
Men mig du förglömer, en annan förmår
Min eld ur ditt hjerta att rycka."

"Nej ljufvliga flicka, så lydde hans svar,
"Dig svär jag att evigt tillhöra,
Jag svär vid den Grafvård, som inom sig har
De heliga ben af min ätthöge Far –
Min Ed skall han gällande göra.

Se här från mitt hufvud en lock skall du få
Till pant på min trohet tillräckligt:
Om något att glömma dig mig kan förmå,
I sömnen, vid bordet, på vägen må då
Du hämnande rättvist med Hårlocken stå
Och hota mig dermed förskräckligt."

Nu skyndade Oscar från henne så ömt,
Och red till den blodiga striden.
Och snart bland de tappre sitt namn feck berömt,
Det vackra förtjusande [förtjusande ä. fr. svalt susande] Colma blef glömdt,
Dess bild stod i fjärran förliden.

Snart blef han af lagrar bland Skottarne krönt,
 Vid härscri till Riddare slagen.
 Med yppersta seder [seder *ä. fr.* prunk], som änn någon rönt
 Han blef för sitt mod af de Tappre belönt,
 Och blef [blef *ä. fr.* Blef] ibland Kungsmänner [Kungsmänner *ä. fr.* Baro-
 netter] tagen [tagen *ä. fr.* antagen].

Likt blånande Skyn öfver fjärran trakt,
 Så stod Eglantine i [i *ä. fr.* i sin] smärta. –
 Den glömske nu följde en Fröken på vakt,
 Som tjuste hans ögon med fransar och prakt,
 Och lade en ring kring hans hjerta.

Ren dagen till bröllopet utfästad var,
 Det skulle i Rodney bli firadt.
 Ren satt uti karmen vårt lysande par
 Ett spann af [af *ä. fr.* utaf] skummande hästar dem drar,
 Med silfver och guld var alt siradt.

Men då man i Skogarne [Skogarne *ä. fr.* Skogar] färdats [färdats *ä. fr.* och
 berg åkt] en stund
 Befaller Herr Oscar att stanna
 Han ville gå in uti närmaste lund
 Att sitta på ljufliga gröngräsets [gröngräsets *ä. fr.* Gröngräsets] grund
 Och svalka sin lågande [lågande *ä. fr.* hettade] panna.

Han följdes af sällskapet [sällskapet *ä. fr.* Sällskapet] – inåt man går
 Då alla af undran ej föga
 Betagas: – en underskön Flicka der står,
 Visst bar hon i ansigtet sorgernas spår,
 Men himmelsluft låg i [låg i *ä. fr.* var kring] dess öga.

Hon öfver en urna [urna *ä. fr.* Urna] stod sörjande böjd,
 En Hårlock hon höll uti handen.
 Dess blick än var vänd emot urnan, än höjd
 Mot lunden – en perltår på kinden blef röjd,
 Som föll genom locken i sanden.

”Rätt färdiga Öde! jag ser dina spår – ”
 Herr Oscar för henne föll neder
 Och ropade så. ”Du med locken nu står!
 Dess syn genom bröstet förkrossande går –
 Din straffande anblick till jorden mig slår!
 Jag dör för de våldförda Eder!” –

Bort skyndade Bruden och Brudens Herr [Herr *tillagt*] Far
 Af skräck för de rasande orden.
 Men mild Eglantine [som *str.*] en Skogsfru nu [nu *ä. fr.* hon] var,
 Hon skänkte sin rodnande kind åt Oscar;
 Ånyo skönt [Ånyo skönt *ä. fr.* Skönt] blommade Jorden [Jorden *ä. fr.* åter
 Jorden]

Myrorne. Satyr-epopée

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

585 60 18 emellan *ä. fr.* imellan
 626 61 25 talrika *ä. fr.* tallrika
 666 62 31 provins *ä. fr.* provinc

Till min dotter Jeannette

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

27 68 8 då *tillagt*

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

67 2 *Parodie.* KB, Vf 3:2: Parodie/Till Fru Lenngrens Betty.
 67 3 *Jeannette* KB, Vf 3:2: Jaquette [genomgående ändrat i hela dikten,
 noteras endast här]
 67 8 *Det* KB, Vf 3:2: Der
 67 14 *Men* KB, Vf 3:2: Min
 67 18 *nytta af* KB, Vf 3:2: fördel af
 68 16 *fördel af* KB, Vf 3:2: nytta af
 69 2 *uti smuts* KB, Vf 3:2: uti dam
 69 4 *torka snor'n* KB, Vf 3:2: torka smuts
 70 24 *Två tums förlängning* KB, Vf 3:2: Tre tums tillökning
 71 15 *stund flytt bort, som* KB, Vf 3:2: njutning flytt, som
 71 16 *njutas af ditt fulla hjerta* KB, Vf 3:2: skördas af ditt varma hjerta
 71 20 *blott det* KB, Vf 3:2: se det
 72 1 ff *Låt lasten [...] af vägen.* KB, Vf 3:2: [saknas]

Övriga ändringar

SV s.	r.	SF	KB, Vf 3:2
67	3	lång;	lång,
67	5	role	role,
67	6	känn – blott	känn: – Blott
67	8	regera,	regera;
67	9	mine	mine,
67	11	bakhåll,	bakhåll;
67	12	stig. – Tro	stig: – tro
67	12	säger;	säger,
67	20	lugn	lugn,
67	20	låssa; –	låssa;
67	21	ormen,	ormen
67	21	dold,	dold;
67	22	krossa,	kråssa
68	1	jemt	jämt
68	2	Försigtighet	Försigtighet,
68	3	Den, jemte	Den jämte
68	3	värksamhet,	verksamhet;
68	6	dam	Dame
68	8	läs	Läs
68	8	öfver. –	öfver.
68	9	prakt	pragt
68	9	glans,	glans
68	11	Nej –	Nej,
68	11	sans,	sans
68	12	du	Du
68	13	menska	Menska
68	17	nåväl,	nåväl
68	19	Genie –	genie;
68	22	– Du	Du
68	23	koketteri;	koketteri, –
68	24	Jeannette, då	Jaquette! – då
68	28	quinna	Qvinna
69	1	mor	Mor
69	3	jemt	jämt
69	5	klafs	klaffs
69	7	lök!	lök! –
69	8	Fy	– Fy
69	10	frodas! –	frodas!
69	14	hjälp	hjälp,
69	17	ej, Jeannette,	ej Jaquette;
69	20	ensamt,	ensamt
69	25	enskja	Menska
69	26	försynt	försynt,
69	26	måttar;	måttar,

VARIANTER OCH KOMMENTARER

70	2	ständigt;	ständigt,
70	3	och	– och
70	6	quicka	quicka
70	7	societé	Société
70	7	sätt,	sätt
70	9	Märk	Märk,
70	9	stick,	stick
70	11	<i>trumf</i>	trumf [ej understr.]
70	13	kanstöperi	kanstöperi;
70	15	monarki,	Monarki
70	18	upp	up
70	18	sitter,	sitter;
70	19	snack!	snack
70	19	folket har!	Folket har;
70	25	Nej	Nej,
70	26	skänka. –	skänka;
71	2	vigt,	vigt –
71	2	löjen.	löjen;
71	3	sig, Jeannette,	sig – Jaquette
71	6	mod,	mod
71	9	lätt,	lätt;
71	10	störa.	störa;
71	11	Jeannette,	Jaquette
71	14	skynda! – Ach	skynda – Ach!
71	17	grubbleri	grubbleri,
71	20	prakt	pragt
71	20	verkligt	värkligt
71	21	hus	hus;
71	22	hjerta;	hjerta
71	23	ljus,	ljus;
71	26	sjelf,	sjelf –
71	26	tillbaka. –	tillbaka!
71	27	nog.	nog

Charade till fru M*

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

84	1	<i>till fru M*</i>	SAA: till M*
84	5	<i>Despot, som</i>	SAA: Tyrann, som
84	5	<i>ett vildt, ett grymt begär,</i>	SAA: ett afskyvärdt begär
84	11	<i>jag äga något värde,</i>	SAA: jag icke vara utan värde
84	12	<i>Om då Ni läser mig, Ni gör mitt fjerde</i> [mitt fjerde understr.]	SAA:
		Om under läsningen af mig Ni göra vill <i>mitt fjerde</i>	
84	12	[saknas] SF2 [saknas]	SAA: [Manners

Övriga ändringar

SV s. r.	SF	SF2	SAA
84 2	Fästmö	fästmö	Fästmö
84 2	väntas,	väntas	väntas,
84 4	O,	O	o
84 6	hufvudstad	hufvudstad	Hufvudstad
84 6	brinna;	brinna;	brinna.
84 7	skylande,	skylande,	skylande
84 9	vändande;	vändande;	vändande,

*Impromptu. Till D*A**

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.	
86 20	<i>töken dölja</i> SF2: töcken hölja
86 22	<i>följa,</i> SF2: följs
86 29	<i>smärtans kulna</i> SF2: plågans kulna

Övriga ändringar

SV s. r.	SF	SF2
85 1	IMPROMPTU	INPROMTU
85 4	bröst,	bröst:
85 5	Känslornas	Känslornes
85 6	tröst.	tröst!
85 10	sångens	Sångens
85 10	ljud.	ljud. –
85 13	blifvit	blifvit,
85 14	helgedom,	helgedom:
85 18	tror	tror,
85 18	mig.	mig –
85 19	landets	<i>landets</i>
85 19	bygder,	bygder
85 20	töken	tökn
85 22	friare.	friare. –
86 6	anar,	anar
86 9	krystall	kristall
86 10	ämne,	ämne
86 12	Horisonten mulnar,	horisonten mulnar
86 15	ren. –	ren.
86 16	Ach	Ach!
86 17	fly!	fly! –
86 19	upp	up
86 19	sky; –	sky! –

VARIANTER OCH KOMMENTARER

86	23	spår.	spår –
86	24	Då, unga	Då unga,
86	24	Flicka	flicka
86	27	Sångens gudelott.	<i>Sångens</i> gudelott;
86	31	Jordens	jordens
87	1	ord.	ord!
87	1	O	O!
87	4	frid.	frid!
87	5	Ach,	Ach!
87	6	dröm,	dröm! –
87	8	döm.	döm! –
87	10	röst,	röst:
87	11	gudalåga,	Gudalåga

Ifrån lilla Sophie till sin Mamma

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

- 88 1 *Ifrån lilla SOPHIE till sin Mamma* SF2: Ifrån lilla Sophie till sin Mamma SAA: Ifrån lilla Sophie som dog, till sin Mamma året efter det föregående – Hon dog straxt efter födelsen. 1814
- 88 4 *Men dock, så* SF2: Men dock – så SAA: Likväl så
- 88 12 *Mamma lilla* SF2: Mamma lilla SAA: moder lilla
- 88 13 *En dag* SF2: En dag SAA: En gång
- 88 14 *Nu har det ljusnat för mitt öga* SF2: Nu har det ljusnat för mitt öga SAA: Det är nu ljust framför mitt öga
- 88 15 *Så gode* SF2: Så gode SAA: Rätt goda
- 88 16 *Blott kärlek härskar* SF2: Blott kärlek härskar SAA: Öm vänskap herrskar
- 88 17 *De ljusa, sköna himlarne.* SF2: De ljusa, sköna himlarne! SAA: De klara vackra himlarne.
- 88 19 *en Ängel* SF2: en Ängel SAA: en ande
- 89 1 *O gläds då lilla, goda* SF2: O gläds då, lilla, goda SAA: Så gläds då, du min goda
- 89 2 *Ty Änglarne ej narras, de;* SF2: Ty Änglarne ej narras – de; SAA: Ty andar narras icke de.
- 89 5 *min Pappa pröfvat,* SF2: min Pappa pröfvat SAA: min Fader pröfvat,
- 89 8 *O blidka* SF2: O! blidka SAA: Gå blidka
- 89 11 *O! kasta då dit upp ditt öga,* SF2: O! kasta då dit upp ditt öga, SAA: I stillhet kasta dit ditt öga
- 89 – [saknas] SF2: [saknas] SAA: Lilla Sophies Ande [med mörkare bläck]

Övriga ändringar

SV s.	r.	SF	SF2	SAA
88	2	Ach,	Ach!	"Ach
88	2	dagas,	dagas,	dagas
88	3	band!	band! –	band.
88	4	ej,	ej,	ej
88	4	tagas,	tagas,	tagas
88	5	dystra,	dystra,	dystra
88	5	land.	land. –	land.
88	6	smärta,	smärta,	smärta
88	7	mig! –	mig! –	mig?
88	8	öma modershjerta,	öma modershjerta	ömma modershjerta
88	9	sig. –	sig. –	sig?
88	10	Då,	Då,	Då
88	10	stilla	stilla,	stilla,
88	13	vi!	vi!	vi.
88	15	Änglarne,	Änglarne! –	änglarne,
88	16	höga,	höga	höga
88	20	dröja,	dröja,	dröja
88	21	syskon dig".	Syskon dig" –	syskon dig".
89	2	ej narras, de;	ej narras – de;	narras icke de.
89	3	mig,	mig,	mig
89	6	nyss! –	nyss –	nyss.
89	7	röfvat,	röfvat.	röfvat,
89	8	kyss! –	kyss! –	kyss. – –
89	9	Blott! – då, en vinterquäll,	Blott! – då, en vinterquäll	Blott – då en Vinterquäll
89	10	dig; –	dig,	dig
89	12	tår,	tår –	tår,
89	12	mig! –	mig!	mig!"

*Till F*P*. Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning*

Interna varianter

Hs s. *SV s. r.*

59 91 28 *under sade har A. skrivit Men d.v.s. börjat följande strof på fel ställe*

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

90 3 *Jag geck på ängen ut en dag,* SF2: Jag ut på ängen geck en dag

90 14 *En blick på mig,* SF2: På mig en blick,

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 90 15 *lilla, söta du?* – – SF2: *söta, lilla Du?* –
 90 19 *O hennes* SF2: *Ach! hennes*
 90 21 *Men, hvem skall väl din* SF2: *Men hvilken skall din*
 91 1 *log och teg* SF2: *teg och log*
 91 15 *o! der* SF2: *ach, der*
 91 19 *syntes tyda,* SF2: *tycktes tyda.*
 91 20 *"Till mig* SF2: *"Åt mig*
 92 16 *spela, sjunga* SF2: *sjunga, spela*
 92 19 *Ach lilla, söta* SF2: *Ach, söta, lilla*
 92 28 *ock då jag* – SF2: *då ock jag:* –
 93 2 *utaf henne kransen* SF2: *kransen utaf henne*
 93 7 *upp så lätt* SF2: *upp, så fort*
 93 12 *Hon slängkyssar i luften* SF2: *Slängkyssar genom luften*
 93 16 *Och godhet* SF2: *Och ömhet*

Övriga ändringar

SV s. r.	SF	SF2
90 2	vänner	Vänner
90 2	Hennes Förlofning	hennes förlofning
90 4	vårsolens	Vårsolens
90 6	foglarne,	foglarne
90 9	stund,	stund
90 10	lund; –	lund,
90 12	Flicka	flicka
90 14	förtroligt.	förtroligt
90 16	"Jag	– "Jag
90 16	ju?	ju,
90 17	"En	En
90 17	göra." –	göra."
90 18	svar;	svar, –
90 19	var,	var!
90 20	ängel	Ängel
90 22	Åh!	Åh,
91 2	mig,	mig
91 3	"Så	Så
91 3	dig,	dig
91 4	"En	En
91 4	berätta."	berätta." –
91 5	mig;	mig –
91 7	"Jag	Jag
91 8	"Då	Då
91 9	"Små änglar,	Små Änglar
91 9	himlaskrud,	himlaskrud
91 10	"Omkring	Omkring
91 11	En	en

VARIANTER OCH KOMMENTARER

91 13	han	Han
91 13	håren.”	håren [?]
91 16	tåren! –	tåren.
91 17	stod;	stod,
91 18	söt	söt,
91 18	god. –	god –
91 20	<i>Emma hör!</i>	Emma hör! –
91 21 f	”En liten blomsterkrans straxt gör,”Du dermed snart en brud skall pryda.”	<i>”En liten blomsterkrans straxt gör,”Du dermed snart en brud skall pryda.”</i>
91 23	glad,	glad [?]
91 24	blad;	blad [?]
91 25	häftigt! –	häftigt. [?]
91 26	ut,	ut
91 27	slut.”	slut [?]
91 28	– Så	Så
92 1	”Men	Men
92 1	du – låt se,	Du – låtse!
92 2	ge?.	ge. –
92 5	tacka.	tacka
92 7	du”,	du” –
92 8	mig,	mig
92 13	hörpå!	hörpå,
92 14	också?	också,
92 15	göra. – – –	göra.
92 16	hon,	hon
92 17	Ach	Ach!
92 18	höra!” –	höra.
92 19	hör,	hör
92 20	nämde,	nämde
92 22	Foglar tycker	foglar, tycker,
92 22	om?	om? –
92 24	har –	har,
92 24	bara?” –	bara? [?]
92 25	här,	här
92 26	vänta,	vänta!
92 29	bruden,	bruden
92 29	dag,	dag
92 30	brudgum	Brudgum
92 30	klappa.” –	klappa [?]
93 3	– ”Men	”Men
93 3	stämma, –	stämma [?]
93 4	”Bed	– ”Bed
93 5	ändlin	ändtlin
93 5	Gud,	Gud
93 6	gör,	gör

VARIANTER OCH KOMMENTARER

93	6	Emma.” –	Emma!” –
93	8	rosenkind,	rosenkind; [?]
93	9	kransen,	kransen
93	9	vände.	vände. –
93	14	Törnrosor	<i>Törnrosor</i>
93	14	Liljor	<i>Liljor</i>
93	14	var; –	var.
93	15	förre	<i>förre</i>
93	17	sednare	<i>sednare</i>
93	18	sanning	Sanning
93	19	deri. –	deri;
93	22	nöjde, –	nöjde,
93	23	Vergissmeinnichterne. –	–Vergissmichnichterne.
93	24	mening? –	mening?
94	2	Ert lif,	ert lif
94	3	Så – som Er	Så som er
94	3	himlastämma! –	himlastämma
94	4	glömnda bli,	glömde bli! [?]
94	5	tänk – tänk	tänk! – Tänk
94	5	Sophie! –	Sophie [?]
94	6	ock	och
94	6	mig,	mig

Epigrammer, öfver några blommor

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

- 95 2 undertitel: *öfver några blommor* SF2: undertitel: för Emerentia Da-
gen
96 [strof 5 saknas] SF2: 5. Till Fru Emerentia S* [*understr.*] O skynda,
Hulda Mor, uti vår öppna famn! / Du våra hjertans slag mot ditt skall
rörd förnimma, / Den dag är dubbelt säll, som både bär ditt namn /
Och minnet af din födselstämma. 1815

Övriga ändringar

SV s. r.	SF	SF2
95 5	behag; –	behag; –
95 10	Narciss	Narciss.
95 11	är!	är.
95 12	begär,	begär; –
95 16	sprida	sprida,
95 16	behag.	behag. –
95 22	väl! gör gagn,	väl, gör gagn! –

VARIANTER OCH KOMMENTARER

95	23	smyger.	smyger, –
96	1	ångren	ångren
96	8	O Flicka,	O! Flicka –
96	12	ana	ana,
96	13	himmel	Himmel
96	13	derinne	därinne

*Törnrosens Ursprung. Till J*L:** i anledning af ett förloradt Vad*

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

99	2	<i>Till J*L.** i anledning af ett förloradt Vad</i> –	SFÄ: [undertitel saknas]
99	7	<i>O se!</i>	SFÄ: och se,
100	7 ff	SFÄ: Se hs-beskrivningen	

Övriga ändringar

SV s. r.	SF2	SFÄ
99 3	gudalåga	Gudalåga
99 11	– ”O!”	”O,
99 11	”hvilken	hvilken
99 12	”Är	Är
99 14	<i>Kärlek är dess Namn</i>	Kärlek är dess Namn
99 15	kärlek	<i>Kärlek</i>
99 16	vaknade,	vaknade
99 17	himlaburen,	himlaburen
99 18	stoftet	Stoftet
99 18	bjöd. –	bjöd:
99 20	<i>Den rena Kärlekens Emblem,</i>	Den rena Kärlekens Emblém;
99 21	undran!! –	undran! ...
99 24	kalkens	Kalkens
99 25	myste; –	myste,
100 2	Kän	Känn
100 2	nectar,	nektar
100 3	hufvud	Hufvud
100 3	kän!	känn:
100 4	vällukt	Vällukt
100 5	himmelen!	Himmelen.

Bref till Louise. Impromptu

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

101 2 *Impromptu* SFÄ: [saknas]

101 19 f *Skrefs på begäran [...] Tagelring med 3 infletade Vergissmeinnichter.*
– [Tagelring och Vergissmeinnichter *understr.*] SFÄ: (Skrefs på be-
gäran [...] Tagelring med 3 i Perlor infletade Vergissmeinnichter.)
[*allt understr.*]

101 13 *Ach! får ej också* SFÄ: Får inte också

101 17 *O! låt* SFÄ: Ach låt

102 7 *O! tryck min Ring* SFÄ: Så tryck min Ring [min Ring *understr.*]

102 9 *J. H.* SFÄ: [saknas]

Övriga ändringar

SV s. r.	SF2	SFÄ
101 4	Dig	dig
101 4	bästa!	bästa
101 5	– O se!	O se
101 5	blommor	Blommor
101 6	ring	Ring
101 6	Dig	dig
101 8	skickar,	skickar;
101 9	land	Land
101 10	Däruppe	Deruppe
101 10	blickar!	blickar.
101 14	rum	Rum
101 17	hjerta	Hjerta
101 18	tillbaka!	tillbaka.
102 1	önskningar	Önskningar
102 1	dig,	dig;
102 2	Louise!	Louise,
102 2	hinna! –	hinna;
102 3	blommor	Blommor
102 3	mig,	mig
102 5	<i>Förgät ej mig</i>	Förgät ej mig
102 5	namn	Namn
102 6	Louise!	Louise –
102 6	mitt minne! –	<i>mitt minne:</i>
102 7	famn	Famn
102 8	tro	tro,
102 8	jag	<i>jag</i>
102 8	derinne! –	derinne.

*Ode öfver Vänskapen. Till Louise S***

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

105–

- 106 5 SFÄ: Se hs-beskrivningen
 106 8 *Ach! Menskijor* SFÄ: Se Menskijor
 106 14 *O! älskade* SFÄ: – Vår älskade
 106 16 *åt ditt* SFÄ: för ditt

Övriga ändringar

SV s. r.	SF2	SFÄ
106 3	Menskijor, liksom Blommorne	Menskijor! – <i>liksom Blommorne</i>
106 6	innebär	innebär,
106 7	smärtan;	smärtan:
106 9	"Här äro sammanflätade,	"Här äro sammanfletade,
106 10	"Så vare också era hjertan!" –	"Så vare också edra Hjertan!"
106 13	jorden	Jorden
106 14	här,	här
106 15	Kransen,	Kransen
106 15	är,	är;
106 17	<i>Vänner</i>	Vänner
106 19	dig	dig,
106 20	dag,	dag
106 22	så'na njuta	såna njuta.

[Inledande dikt i gästbok i Fagerviks Park]

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

- [titel] [saknar titel, dikten följs av ett blad med texten PHILOTEQUE]
 SF2: Upmaning... SFÄ: PHILOTEQUE
 [ingress] [ingress saknas] SF2: Till alla kommande Vänner, att till Souvenir,
 upskrifva sina Namn jemte något Motto, i en dertill inrättad Minnes-
 bok, i Fagerviks Park. SFÄ: (En Bok, hvaruti Resande Vänner up-
 teckna sina Namn, med ett passande Motto. En sådan Minnesbok in-
 rättades i Fagerviks Park, och börjades med följande Upmaning:)
 107 8 *Ord, din känsla* SF2: ord, som Känslan SFÄ: ord, din Känsla
 107 13 *hertats helga* SF2: hjertats ädla SFÄ: Hjertats ädla
 107 18 *så hög, så ren,* SF2: så hög, så ljus SFÄ: så hög, så ljus,
 107 21 *höljes* SF2: höljer SFÄ: höljer
 108 2 *värde jämväl* SF2: värde jämväl SFÄ: Värde också

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 108 3 *vår Vän*, SF2: vår Vän SFÄ: en Vän
 108 12 *af ditt inre* SF2: af ditt inre SFÄ: af inre
 [datering saknas] SF2: 1815. SFÄ: [datering saknas]

Övriga ändringar

SV s. r.	Gästbok	SF2	SFÄ
107 2	kom	kom	Kom
107 4	O!	O!	O,
107 4	Rad, som,	rad, som	rad, som
107 4	skrefven	skrefven	skrifven
107 4	hand,	hand	hand,
107 6	ord	ord	Ord
107 6	Vett,	Vett	Vett,
107 7	qvickhet	quickhet	quickhet
107 7	skryta; –	skryta –	skryta;
107 9	Som	Som	Som,
107 9	konstens	Konstens	Konstens
107 10	fruktan; – vet,	fruktan, Vet,	fruktan; Vet –
107 10	glans; –	glans,	glans,
107 11	Ach!	Ach!	Ach
107 11	glans tvärtom	glans tvärtom,	Glans tvärtom,
107 11	quäfver	qväfver	quäfver
107 12	väl – det är sant –	väl, det är sant,	väl, det är sant,
107 12	quick sentence, –	qvick sentence [slutet syns ej]	quick sentence
107 14	– så	så	så
107 14	vår,	Vår,	Vår;
107 15	krets	krets	Krets
107 15	änn	än	än
107 15	finne;	finne,	finne;
107 16	O!	o	o
107 16	tung	tung	tung,
107 16	tår	tår	tår;
107 17	kind,	kind	kind
107 17	minne.	minne	minne:
107 18	dag.	dag,	dag;
107 19	ach!	ach!	ach,
107 19	döljer.	döljer –	döljer;
107 20	Zephyren	Zephyren	Zephyren
107 20	behag,	behag	behag,
107 21	jorden	Jorden	Jorden
107 21	storm och töcken	storm och töcken	moln och Töcken
	höljes	höljer	höljer.
108 1	kän! – O,	kän, O!	kän! – O,
108 1	hjerta, kän	hjerta, kän	hjerta kän,

VARIANTER OCH KOMMENTARER

108	2	Af hvilket värde jämväl dessa Blad då blifva, - - - -	Af hvilket värde jämväl dessa blad då blifva. -	Af hvilket Värde också <i>dessa blad</i> då blifva
108	3	himmel	himmel	Himmel
108	3	vår Vän,	vår Vän	en Vän,
108	4	De	<i>De</i>	<i>De</i>
108	4	gifva.	gifva	gifva.
108	5	ord	Ord	Ord,
108	5	rikedom,	Rikedom,	Rikedom
108	6	Himmelen	himmelen	Himmelen
108	6	smärta;	smärta;	smärta,
108	7	helgedom,	helgedom?	helgedom?
108	8	Han	han	han
108	8	hjerta	hjerta	Hjerta
108	9	altså,	altså	altså,
108	9	Vän! - nu -	Vän; nu	Vän, nu
108	9	änn	än	än
108	10	Tempel; -	Tempel	tempel;
108	11	Mening	mening	mening
108	12	lif	lif	lif,

Min Dröm

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

- 109 14 *svindel pannan* SFÄ: Svindel hans Panna
 109 17 *Och hörde* SFÄ: Han hörde
 109 20 *Så febersjuk, så yr var hans hjerna,* SFÄ: Så sjuk, och så het, och så yr hans hjerna:
 109 21 *Han såg ej den* SFÄ: Ej såg han den
 110 7 *- Jordens* SFÄ: Så Jordens
 110 18 *Ve - o Ve!* SFÄ: Ve! ve!
 111 4 *St! St! - O* SFÄ: Ts! Ts! - o
 111 28 *NB. Hvad må det betyda?* [allt understr. utom NB] SFÄ: (Hvad kan det betyda? mig förefaller, att den granna Damen var den Fransyska; och ynglingen den Tyska Litteraturen: men lilla Gossen, (efter de bäge förres nedsjunkande), hvad kan han väl vara?) [*hela passagen understr.*]

Övriga ändringar

SV s. r.	SF2	SFÄ
109 1	DRÖM	DRÖM.
109 2	Qvinna	Quinna

VARIANTER OCH KOMMENTARER

109	6	der framme	derframme
109	6	stod	stod.
109	7	hans öga. -	hans öga.
109	8	lejonmod	Lejonmod
109	10	ach! - Hans hopp	ach - hans Hopp
109	11	bar,	bar:
109	12	vind	Vind
109	15	land	land,
109	17	Trollharpor svara.	trollharpor svara. -
109	18	himlens Natt	Himmelens natt
109	19	matt	matt;
109	21	stjerna	stjerna.
109	22	Han såg	han såg:
109	23	O!	O,
109	23	Kona!	Kona,
109	23	finner!"	finner!" -
109	24	Hett	- Hett
109	24	rinner,	rinner;
110	1	Han	han
110	2	gyllne	gyllne
110	3	ord,	ord -
110	3	blickar	blickar:
110	4	arm	Arm
110	4	o	O
110	5	ve!	ve! -
110	6	framnickar!	framnickar: -
110	7	stor! - stor! -	stor! stor!
110	8	krossar -	krossar..
110	9	O	o
110	12	stod,	stod; -
110	13	skogen	Skogen
110	15	Echo	Echo:
110	16	veko	veko! -
110	17	barm.	barm.
110	22	Ve! -	Ve!
110	24	svindlade! -	svindlade!
110	27	grå blått Tökn	gråblått Töcken
110	27	Norden	Norden,
110	28	höljde	höljden
110	28	qualmiga Jorden! -	qualmiga Jorden.
110	29	Dock! -	Dock -
110	31	ny	ny
110	31	Verlden,	Verlden;
111	6	Silfverbäcken? - -	silfverbäcken?
111	8	se! - der borta	se - derborta
111	9	rör!	rör.

111	12	Himlen,	Himlen;
111	17	leka;	leka:
111	19	gunga,	gunga;
111	23	Jorden	jorden
111	24	åter! –	åter.
111	25	nu –	nu ...

Dalmina [Inledning]

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

- 2 130 15 af *tillagt*
 2 131 30 att *tillagt*
 2 131 31 en tredje skall upstå *ä. fr.* skall en tredje upstå
 6 132 22 *före* Att *str.* Men
 6 132 25 är *tillagt*
 7 132 32 nu *tillagt*
 9 134 1 *anteckning till detta avsnitt, längst ner på sidan, med hänvisning från Ty: NB. denna punct är illa utförd, och bör förbättras.*
 9 134 3 Sant *ä. fr.* sant
 11 134 33 Tillstånd *ä. fr.* tillstånd
 12 135 1 det *tillagt*
 13 135 16 skilda, och *ä. fr.* såsom
 13 135 16 icke blott *tillagt*
 13 135 17 nemligen *tillagt*
 16 136 23 känslor *ä. fr.* Idéer
 19 137 32 hållet *ä. fr.* hållit
 19 138 5 utan *ä. fr.* skilda
 20 138 20 Former då *tillagt*
 20 138 20 oberoende af *ä. fr.* rena från
 19 138 33 icke *tillagt*
 21 139 2 bli *tillagt*
 22 139 16 med *tillagt*
 27 141 11 åt *tillagt*
 29 142 10 finnas *ä. fr.* äro
 29 142 21 *efter* Språk *str.* möjligen
 30 143 5 om *tillagt*
 32 144 3 så *tillagt*
 35 145 4 att *tillagt*
 35 145 18 sådana *tillagt*
 36 145 22 asterisk [*] som upprepas i marginalen med anteckningen NB. *)
 36 145 32 Meter *tillagt*
 39 146 33 *efter* af *str.* oläsl.
 38 147 2 en *tillagt*

- 39 147 25 såsom oberoende *tillagt*
 40 147 28 ett *tillagt*
 40 148 5 död *tillagt*
 41 148 18 (den *ä. fr.* , den
 41 148 18 ovetande) *ä. fr.* ovetande,
 41 148 22 Mechanik *ä. fr.* Melhanik
 43 149 16 hvari *ä. fr.* som
 43 149 20 se *tillagt*
 43 149 21 hennes *ä. fr.* sin
 44 150 13 ett *tillagt*
 44 150 16 Rimet *ä. fr.* det förra
 45 150 25 icke, enligt sin Ande *tillagt*
 46 151 5 äfven *tillagt*
 47 151 28 den *tillagt*
 49 152 21 utom sig *tillagt*
 49 152 27 rena *tillagt*
 51 153 15 blott *tillagt*
 51 153 30 vi *tillagt*
 52 154 8 ett *tillagt*
 53 154 22 här *tillagt*
 55 155 19 genom *ä. fr.* på
 55 155 23 absurd *ä. fr.* *oläsl.*
 55 155 24 all *ä. fr.* alt
 57 156 14 icke *tillagt*
 57 156 23 allmänna *tillagt*
 57 156 24 nu *tillagt*

Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

- 4 159 8 *efter jag str.* Gråta
 4 159 18 *efter mig, str.* ett
 5 159 27 prosaisk *ä. fr.* prosaiska
 4 159 31 *efter skullen str.* glömma
 6 160 11 *efter det str.* dödar
 7 161 2 f Inbillningskraft *ä. fr.* Inbillningskrafts
 7 161 7 qvicka *ä. fr.* qvil
 7 161 7 det *ä. fr.* den
 7 161 10 sednare *ä. t.* nyaste *sedan åter ä. t.* sednare
 7 161 10 äfven *tillagt*
 7 161 14 *efter den str.* tid
 7 161 24 *efter Virgilii str.* *kommatecken*
 8 161 32 Döden *ä. fr.* döden

- 9 162 24 är *tillagt*
 9 162 25 bland alla dem *tillagt*
 9 162 27 *efter* äro *str d* [?]
 10 163 12 ande *ä. fr.* andl
 10 163 23 Svenska *tillagt*
 10 163 24 tidskriften *ä. fr.* skriften

Skillnader mellan avskriften av Öfverberg (etabl. text i SV) (Nordiska Museets arkiv, J. A. Hazeliuss arkiv B. 24 "Jernskräp ur Bragursmidjan" 1817-18) och avskriften av Olde (Nordiska Museets arkiv, J. A. Hazeliuss arkiv serie F:5, avskrifter tillhöriga Em. Math. Olde)

Ändringar i ordval och ordföljd

SV s. r.

- 158 6 *rätt inse* Olde: inse rätt
 158 9 *eller säga* Olde: eller för att säga
 158 11 *det som vi* Olde: det vi
 158 20 *befärdighet* Olde: behändighet
 159 2 *att vettenskaper* Olde: att väl Vettenskaper
 159 7 *tokroligt lappri* Olde: tråkigt lappri
 159 11 f *gera den materiella sammanstötningen* Olde: gerna sammanstötningen
 159 13 *utur* Olde: ur
 159 14 f *meningslösa grannlåter och phraser* Olde: meningslösa, granna phraser
 159 29 *att gifva* Olde: att nu gifva
 159 31 *kanske lätt skullen* Olde: kanske skullen
 160 5 *oss läsas och äro gängse* Olde: oss äro gängse och läsas
 160 8 *såsom* Olde: som
 160 9 f *det versmakeri* Olde: det slags versmakeri
 160 11 *det mördar* Olde: det tvärtom mördar
 160 17 *grundlade* Olde: grundade
 160 27 *deruti* Olde: deri
 161 7 *bära hela det* Olde: bära det
 161 10 *de sednare* Olde: de nyaste
 161 15 *då den Gud* Olde: då Gud
 161 21 *och i Sverige* Olde: och Sverige
 161 26 *icke att* Olde: icke
 161 29 *andas Fransyska* Olde: andas den Fransyska
 161 34 *andres arbeten* Olde: andres smärre arbeten
 162 3 *Dagens Stunder, Ödet* Olde: Ödet, Dagens Stunder
 162 6 *och Horatius* Olde: och en del af Horatius
 162 7 *än yttra* Olde: än att yttra
 162 9 *att vi* Olde: att ni
 162 15 *år sedan började* Olde: år började

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 162 21 *Svenskar, som bland* Olde: Svenskar, som arbetat i denna väg, som bland
 162 21 *Tyskarnes poesi* Olde: Tyskarne
 162 23 *likväl till en stor* Olde: dock till stor
 162 25 *bland alla* Olde: af alla
 162 32 f *är egentligen vår* Olde: egentligen är vår
 163 2 *i allmänt tal* Olde: i allmänhet
 163 13 *Sverige sedan aldeles* Olde: Sverige allt sedan aldeles
 163 14 *djerf och kraftfull* Olde: kraftfull och djerf
 163 24 – – *Vidare* Olde: – Slutligen

Övriga ändringar

SV s. r.	Öfverberg	Olde
158 3	närvarande	närvarande
158 6	eder, unge medbröder	Eder, Unge Medbröder
158 6	uppväxten	upväxten
158 7	villomeningar	willomeningar
158 8	hafva	hafve
158 8	tillsammans,	tillsammans
158 8 f	Brödra Förbund	BrödraFörbund
158 12	upptänka	uptänka
158 14	derför	derföre
158 14	sanning	Sanning
158 17	er	Er
158 18	poesi	Poësie
158 18	kan	kann
158 19	Prosa,	Prosa
158 20	mekaniska	mechaniska
158 21 f	poesi	Poësie
158 22	vänner	Vänner
158 22	jag,	jag
158 23	många	många
158 23	menniskor,	menniskor
159 1	skrupna	skrupna
159 2	sig:	sig;
159 3	kan	kann
159 4	konsterna	Konsterna
159 4	poesien	Poesien
159 5 f	sysselsättningar	sysselsättningar,
159 8	mensklighetens	Mensklighetens
159 11	blå dunster	blåa dunster
159 11	går	går,
159 13	eder	Eder
159 16	phantasien	Phantasien
159 16	innre,	inre

VARIANTER OCH KOMMENTARER

159	17	inom	innom
159	18	rättare	rättare,
159	19	inom er	innom Er
159	23	oskuld,	oskuld;
159	24	Onda,	Onda
159	27	I	I,
159	27	skrift	Skrift
159	27	poesi	Poesi
159	29	fördomar	fördommar
159	31 f	poesiens helgedom – så	Pöesiens helgedom, så
159	32	eder	Er
159	33	poesier	Poesier
160	1	I	J
160	1	göra noggrann skilnad	gjöra noggran skillnad
160	2	<i>Härmning</i>	<i>härmning</i>
160	2	<i>Härmning</i>	<i>härmning</i>
160	2	Tyskan	<i>Tyskan</i>
160	3	tredje utgöres	<i>tredje</i> utgöres
160	3	Poesie	Poesi
160	5	tala	tale
160	6	<i>v. Dalin,</i>	<i>v. Dalin;</i>
160	6 f	<i>Sophia</i>	<i>Sofia</i>
160	7	Poesier	poesier
160	7	likaså	lika så
160	8	poet,	Poet;
160	10	<i>Satirer,</i>	<i>Satirer</i>
160	10	poesi	Poesi
160	11	inom människan,	innom människan
160	13	Kon. Gustaf III	K. Gustaf den Tredje
160	14	Gustaf	Gust.
160	15	södra	Södra
160	16	glans	glans,
160	19	hittills	hittils
160	21	visade,	visade
160	21	snille	Snille
160	22	verkeligen	verkligen
160	25	är,	är
160	26	er	Er
160	26	Philosophi	Philosophie
160	28	finns	finnas
160	29	Själ	själ
160	29	inom	innom
160	30	materiella	materiela
160	30	verkliga	verkliga
160	32	Materialism	materialism
160	33	göres	gjöres

VARIANTER OCH KOMMENTARER

161	1	följe	följd
161	1	poesien	Poesin
161	2	rikedom	rikedom
161	2 f	Inbillningskraft	inbillningskraft
161	3	Poesiens	Poesins
161	4	åkrarne	åkrarna
161	5	Följakteligen	Följaktligen
161	6	klingande,	klingande
161	7	inom	innom
161	11	Silverstolpe	Silfverstolpe
161	11	<i>Vallin</i>	<i>Wallin</i>
161	12	män,	män
161	13	ämnade,	ämnade
161	13	sjelfva	sjelfve
161	14	uppfödde	upfödda
161	15	medbröder	Medbröder
161	17	Menniskor	menniskor
161	17	träaktiga,	träaktiga
161	19	Gr. <i>Creutz</i>	<i>Gr. Creutz</i>
161	19	Idyller	<i>Idyller</i>
161	20	Herdinnor:	Herdinnor;
161	20	ana,	ana
161	20	herdelifvets	Herdelifvets
161	21	tänkbar	tänkbart
161	22	Naturgudarne	Naturgudarna
161	22 f	Gr. <i>Gyllenborg</i>	<i>Gr. Gyllenborg</i>
161	23	poem	Poëm
161	26	vara	wara
161	27	Kellgren,	Kellgren
161	28	poesi	Poesi
161	28	Föröfvrigt	För öfrigt
161	28	Kellgren	<i>Kellgren</i>
161	32	Döden	döden
161	33	öfriga	öfrige
161	33	Leopolds	<i>Leopolds</i>
161	34	Gr. <i>Oxenstjerna</i>	<i>Gr. Oxenstjerna</i>
162	3 f	kan säga	kann säga,
162	5	moderna,	moderna
162	8	menniska	Menniska
162	9	er	Er
162	9 f	arbeten	Arbeten
162	11	kunne	kunna
162	15	poesi	Poesi
162	16	hafva	hafva,
162	17	neml.	nemligen
162	17	svensk,	Svensk;

VARIANTER OCH KOMMENTARER

162	18	gräsliga	gräseliga
162	19	aldeles	aldeles
162	22	som,	som
162	28	slafviskt	slaviskt
162	29	vara	wara
162	30	aldrig	alldrig
162	30	skrifver,	skrifver
162	30	originalt	originelt
163	2	poesi	Poesi
163	2 f	kallas	kallas kallas
163	4	kan	kann
163	4	var	war
163	6	oveldighet	oväldighet
163	6 f	oefterhärmligt	oefterhärmligt
163	7	sin	<i>sin</i>
163	8	poesien	Poesien
163	8	Ande	ande
163	10	Tragedien	<i>Tragedien</i>
163	10	<i>död</i>	<i>Död</i>
163	10	<i>MDCCLXXXIII,</i>	<i>MDCCLXXXIII</i>
163	11	annat,	annat
163	11	vittnar	wittnar
163	12	ande	Ande
163	12	Lidner	<i>Lidner</i>
163	12	snillen	Snillen
163	14	uppträdde	uppträdde
163	15	poesi	Poesi
163	15	smärre stycken	Smärre Stycken
163	15	<i>Göthiske</i>	<i>Gautske</i>
163	16	poemet	Poemet
163	17	skönheter	Skönheter
163	17	nam [felskrivning]	namn
163	21	folksaga	Folksaga
163	22 f	Nordmansharpan	Nordmans Harpan
163	23	samling	Samling
163	23	poesier	Poësier
163	24	er	Er
163	25	poesier	Poesier
163	25	<i>Geijer</i>	<i>Geyer</i>
163	25	och	Och

Handlingar rörande ManhemsFörbundet

Interna varianter

Hs bl. SV s. r.

Yttrande den 25 april 1816

3 165 31 *efter kolon str. oläsl.*

Yttrande till protokollet den 31 oktober 1816

8 174 7 *den tillagt*
 8 175 5 *den tillagt*
 9 175 20 *tråkiga tillagt*
 9 175 21 *derefter tillagt*
 9 176 3 *Behof tillagt*
 9 176 9 *upsatt ä. fr. upsätt*
 9 176 9 *och ä. fr. neml*
 9 176 21 *efter våras str. de*
 10 176 22 *åtskillige ä. fr. lägre*
 10 176 23 f *Målning, Syning tillagt*
 10 176 25 f *såsom verkliga Medlemmar med säte och stämma tillagt*
 10 176 23 f *Bihang till de Äldres F^d, eller såsom tillagt*
 10 176 7 *straxt ä. fr. genast*
 10 177 8 *före Men str. Ors*
 11 177 25 *för ä. fr. härför*
 11 177 30 *efter jag str. dig Br. Berg,*
 12 178 9 *de tillagt*
 12 178 22 *med munnen tillagt*
 12 178 25 *åse ä. fr. oläsl.*
 13 179 3 *osynlig tillagt*

Yttrande till Protokollet i Manhemsförbundet den 3 Dec. 1816

26 180 8 *till Protokollet tillagt*
 26 181 3 *efter de str. H[?]*
 27 181 18 *efter och str. N*

Tal, hållet på Manhems Förbundets Högtidsdag, d. 12 Maj 1816

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

11 167 16 *efter år str. sedan [?]*
 11 167 17 *bröt ä. fr. brött*

Ringen

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

42 169 14 att du *ä. fr.* du vill

Bihang till Harald Eystensons Saga

Interna varianter

Hs s. SV s. r.

2 184 22 dess *ä. fr.* sitt
 3 185 13 och *ä. fr.* al
 4 186 9 man *ä. fr.* som
 5 186 12 öfver *tillagt*
 6 187 3 före förekomma *str.* vara
 7 187 15 vore *ä. fr.* är
 8 187 30 af *tillagt*
 8 188 3 efter Riddare *str.* och
 9 188 12 över för *skrivet* för med *blyerts*, ej av *Almqvists hand*
 10 188 27 Frid *ä. fr.* Lugn
 10 188 3 samt *tillagt*
 12 189 22 hvilket *tillagt*
 13 190 17 efter ordning *str.* foranl [?]
 14 190 20 af *tillagt*
 15 191 1 f äfven till en del i England *tillagt*
 16 191 5 förekommer *ä. fr.* visar sig
 14 191 6 efter räddhåga – ”. *str.* oläsl.
 15 191 13 den *tillagt*
 16 191 28 i *marg.* NB.
 16 192 4 dem *tillagt*
 17 192 19 en *tillagt*
 19 193 20 efter papperet, *str.* och
 20 193 25 efter folktron *str.* ej mer [?]
 20 193 25 f till och med *tillagt*
 20 193 28 detta *tillagt*
 20 193 29 ett *tillagt*
 18 194 5 efter är *str.* ho [?]
 19 194 10 mer *tillagt*
 19 194 11 lärda *tillagt*
 19 194 12 att *tillagt*
 22 195 6 en *tillagt*
 22 195 8 i *marg.* NB – NB. –
 22 195 11 ty *ä. fr.* men

- 22 195 22 kan *ä. fr.* för
 23 195 28 för mången ännu existerande fjerran *ä. fr.* nuvarande fjärran
 23 195 28 och *tillagt*
 23 195 29 ännu *tillagt*
 23 195 31 samt *tillagt*
 23 196 2 deras *tillagt*
 23 196 2 deras *ä. fr.* sitt
 23 196 7 och *tillagt*
 23 196 8 men *ä. fr.* och
 23 196 8 *efter* etc. *str.* m [?]
 24 196 24 af *ä. fr.* f [?]
 24 196 25 annan *tillagt*
 25 196 4 *efter* moderna *str.* samhälls
 25 197 4 *efter* Taflor *str.* hos dem
 25 197 4 Lifs *ä. fr.* samhällslifs
 25 197 8 egen *tillagt*
 26 197 15 så *tillagt*
 26 197 24ff [i marg.] Dictionen (generelt) framflytande såsom ett *engla-*
barns lekande, enfaldiga, lättbegripliga, alltid milda, men icke
 alltid så korta *Joller*: detta allmänna stiger *ibland* mot himlen,
 såsom en gyllne underbar *dröm* – och någon gång hastigt drab-
 bande såsom en flammande *blxt*: *ibland* dystert (melank) öfver-
 gående i *moln* vid målningen af det helvetiska, som också någon
 gång hastigt drabbande visa sig såsom grymma *slag*. – Jfr. vidare
 Novalis anmärkng. [?] i Bih. till Karmola.–
 Kort och enkelt *inlägga Idéer* (Haz); och sedan anspr.löst
 sluta dem – så vidt uttänja dem –
 25 197 32 *efter* förargliga *str.* ord
 27 198 9 en *tillagt*

Två tal i Pro Fide et Caritate

Interna varianter

Hs bl. SV s. r.

- 64 201 16 *efter* samlas *str.* för att
 65 203 10 f i ideelt afseende *tillagt*
 65 203 15 Menniskan *tillagt*
 66 204 16 *efter* utgörande *str.* sjelfva
 67 204 25 *efter* det *str.* henne anfallande
 67 205 3 hela *tillagt*
 67 205 4 gudomlig *tillagt*
 67 205 6 skulle *ä. fr.* skalle [?]
 68 206 1 nyss ofvan *tillagt*
 68 206 1 f *efter* verkande *str.* och verkande

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 68 206 27 äro *tillagt*
69 206 30 samma begärelsens *tillagt och efter* Krankhet raderat dennes [?]
69 207 16 den *tillagt*
70 207 29 f det [...] onda Tillståndet ä. fr. den [...] Församlingen
70 207 31 befinnes ä. fr. *oläsl.*
71 209 3 då de *tillagt*
71 209 6 *efter* verkande *str.* och verkande
71 209 11 att *tillagt*
71 209 15 en *tillagt*
71 210 5 sin *tillagt*
71 210 8 tillnamn ä. fr. namn
72 210 34 gifvet *tillagt*
72 211 9 f föreningen mellan Godt och Sant *tillagt*
73 211 28 deras ä. fr. dess
73 211 32 den *tillagt*
73 212 15 *före* Sant *str.* g *samt* med dess 2 Rigtningar till Sant och Godt
tillagt
74 212 27 *efter* och *str* *oläsl.*
74 212 28 f med dess 2 Rigtningar till sant och godt *tillagt*
74 212 32 förut *tillagt*
74 212 33 inre *tillagt*
74 212 34 var *tillagt*
74 213 7 just *tillagt*
74 213 9 nu *tillagt*
74 213 16 som anses *tillagt*
74 213 20 med sina ofta nämde 2 Rigtningar, *tillagt*
75 214 4 då *tillagt*
75 214 8 sedan *tillagt*
75 214 9 mera *tillagt*
75 214 9 också *tillagt*
75 214 15 af *tillagt*
75 214 15 nog *tillagt*
75 214 18 väl *tillagt*
Hs s.
2 216 6 falska *tillagt*
3 216 18 skall *tillagt*
4 216 34 förkunna? ä. fr. förkunna,
4 217 7 icke *tillagt*
5 217 13 men *tillagt*
5 217 18 går det tyngsta *tillagt*
5 217 25 denna *tillagt*
6 218 6 så *tillagt*
7 218 21 Väsande *tillagt*
8 219 10 denna *tillagt*
8 219 10 början) ä. fr. början,
8 219 17 är *tillagt*

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- 10 220 13 Frestelsen. *ä. fr.* Frestelsen,
 10 220 15 (p. 3) *tillagt*
 11 220 31 f (p. 3) *tillagt*
 11 221 13 (p. 3) *tillagt*
 11 221 14 Tre *ä. fr.* tre
 12 221 25 (p. 3) *tillagt*
 13 222 20 sanna *tillagt*
 13 222 21 därför sker också icke detta. *tillagt*
 16 224 13 är *tillagt*
 17 225 31 sjelfva *tillagt*
 17 225 1 också *tillagt*
 19 226 2 ej *tillagt*
 19 226 4 icke *tillagt*
 19 226 15 *efter* tänder *str.* i henne
 20 226 21 för *tillagt*
 20 226 27 (p. 15) *tillagt*

Bilaga: *Anteckningar Öfver en Resa ifrån Stockholm till Finland*

Interna varianter

Hs s. *SV s.* *r.*

- 6 231 15 f antal *ä. fr.* atal
 7 231 21 Finland *ä. fr.* Filand
 9 232 3 Brunkeberg *ä. fr.* Brukeberg
 10 232 13 upmärksamhet *ä. fr.* upmärsamhet
 17 233 17 tycktes *ä. fr.* tyctes
 21 234 5 fjärden, och *ä. fr.* fjärden och
 25 234 28 Pippingskjöld *ä. fr.* Pippingsjöld
 27 235 6 kommer *tillagt*

4. Kommentarer och ordförklaringar

”(Mjöberg)” betyder att upplysningen har hämtats från kommentaren till *C. J. L. Almqvists Samlade skrifter* 1 och 2, red. Josua Mjöberg (huvudred. Fredrik Böök), Stockholm 1926.

Homo & Lapis sunt Eaedem Res

sida

- 4 **Audite: faciunt gloriam pondera** – (lat.) ”hören: vikten gör äran”.
- 4 **STOMACH: Lib. 1. v. 1.** – uppenbarligen påhittad referens. Stomachus är lat. för mage.
- 4 **Imprimatur AUCTOR** – (lat.) Almqvist ger skämtsamt författarens tillstånd att låta trycka skriften. Fram till 1810 var tryckta skrifter underkastade censurlagar.
- 4 **bugterne** – krumbukterna.
- 5 **vridda** – förvrängda.
- 5 **ovänt** – oförnuft, vettlöshet.
- 5 **Intet är Intet och af Intet blir Intet** – tes av den grekiske filosofen Epikuros (341–c:a 270 f.Kr.). (Mjöberg)
- 5 **mister Concepterne** – tappar koncepterna, förlorar fattningen.
- 5 **inhonnet** – ohederligt.
- 5 **en don** – sak samma, på ett ut.
- 6 **justissime** – (lat.) med all rätt.
- 6 **Aritmetica tironica** – troligen åsyftas den av Roloff Andersson (1744–1828) författade *Arithmetica tironica, eller Kort och grundlig anvisning at practice lära all nödwändig hus- och handels-räkning* [...] vars 3:a upplaga utkom 1804.
- 6 **Agrelius** – Nicolaus Agrelius (?–1681), författare till en räknelära.

Det tyranniska modet

- 9 **Uslingar** – stackare.

Ulysses hos Polyphem, pheacerne och i sitt fädernesland

- 11 **Pheacerne** – fajakerna, på vars ö Odysseus träffade kungadottern Nausikaa.
- 14 **Pluto** – Pluton, underjordens härskare i antik grekisk mytologi.
- 14 **wassera** – verkligen; används för att bedyra ngt.
- 14 **Aesculapius** – (lat.) Asklepios var Apollos son och läkekonstens gud.
- 15 **Hick! Häck! Hock!** – anspelar på lat. "hic, hæc, hoc", d.v.s. demonstrativa pronomen: denne, denna, detta.
- 16 **j hafven räddat mig ifrån döden etc.** – närmast före besöket på Cyklopernas ö hade Odysseus och hans mannar räddat sig undan kikonerna, en krigisk folkstam, och de lotusätande lotofagerna.
- 16 **skonsmål** – skonsamhet.
- 16 **altig** – alltid eller allting.
- 16 **stora Grekeland** – de grekiska kolonierna i södra Italien.
- 17 **Akterbol** – akterbord, aktern d.v.s. bakre delen av fartyget.
- 17 **den östra sidan af detta land** – med "detta land" avses Sicilien och den östra sidan kan antingen betyda trakterna kring Etna eller vulkanen Stromboli på ön med samma namn, en av de Eoliska öarna, belägna utanför Siciliens nordöstra kust.
- 18 **ankare** – äldre rymdmått motsvarande 39,25 liter.
- 19 **hant** – dialektalt för hann.
- 19 **vedböla** – en börda med ved.
- 20 **styx** – flod i underjorden.
- 20 **Canailles** – kanaler, slynglar.
- 20 **Michel** – Mickel; namn på räven.
- 20 **Aeolus** – vindarnas gud.
- 21 **just godt** – riktigt gott.
- 22 **slipp** – slipper (som i slipper förbi någonting).
- 23 **Castaniestock** – stock från en kastanj.
- 23 **rasande dö** – "för död och pina". (Mjöberg)
- 24 **tje, ellofva** – tio, elva.
- 25 **et prof** – en prövning, ett test.

Oscar och Eglantine

- 27 **Alonzo och Imogine** – ballad i M. G. Lewis roman *Ambrosio or the Monk* (1795), tryckt i *Läsning i blandade ämnen* 1799 under titeln "Alonzo den tappre och skön Imogine". (Mjöberg)
- 28 **roliga** – lugna.
- 28 **tjuste** – förhåxade, trollband.

Sommarsystrarna

- 31 **Vi prisa så högt våra fäder** – Anna Maria Lenngrens dikt ”Göthernes Utvandring” (eller ”Hvi prisas så högt våra Fäder”) publicerades i tonsättning av Carl Erik Gleisman i *Skaldestycken Satte i Musik* 4. (Mjöberg)
- 31 **gör otta** – stiger upp tidigt på morgonen.
- 31 **bortanom** – bortom.
- 32 **lustiga** – muntra, ystra.
- 32 **Billibi** – oklar hänsyftning.
- 32 **sappermen** – sapperment; för tusan!
- 32 **agerar** – spelar en roll, förställer sig.

Bref till C S*.*

- 34 **C* S*** – ej identifierad.
- 34 **behagens Systrar** – de tre gracerna, som skänkte skönhet och harmoni.
- 35 **Andra Systrens** – jfr komm. till s. 34.
- 36 **Ed** – Almqvists barndomshem Antuna låg i Eds socken (nuv. Upplands Väsby kommun) och Almqvists styvmors far var prost i Eds församling.
- 36 **Första kyssen [...] ger** – Med ”mamma” åsyftas Almqvists styvmor Agnes vars mor, d.v.s. ”mormor” till styvsonen, var Fredrika Emerentia Altén, född Westberg. [Husförhörlängd]
- 36 **Moster** – d.v.s. Almqvists styvmoster Sofia Justina Altén (f. 1793). [Husförhörlängd]
- 36 **Fete d’Armée** – ej identifierad.

Till A M* S* på MargretaDagen*

- 37 **A* M* S*** – ej identifierad.
- 37 **Tror Ni godt folk** – ej identifierad.
- 37 **Floras** – blomstergudinnans.
- 37 **Levkojan** – lövkojan; en prydnadsväxt av släktet korsblommiga växter med rosa, purpurroda, vita eller gula blommor och angenäm doft.
- 37 **Floras grafvård** – åsyftar växtriket på hösten, då det mesta av växtligheten dött.
- 37 **häfva** – kasta bort.
- 38 **Vergissmeinnichten** – förgätmigejer.

Till A C* A* På Catarinadagen*

- 39 **A* C* A*** – Agnes Catharina Altén, Almqvists styvmor.
- 39 **Catarinadagen 1810** – den 2/8 eller 25/11 (Catarina hade två namnsdagar). [Namnsdagar 1810]

Tankar På min egen Namnsdag

- 41 **min egen Namnsdag** – Love (Ludvig) hade namnsdag den 2/10. [Namns-
dagar 1810]
41 **medvetande** – samvete.

Myrorne

Generell anmärkning: Översättningarna av de grekiska namnen är hämtade från kommentaren till *Samlade skrifter* 1, utgiven av Josua Mjöberg.

- 43 **Satyr-epopée** – satirisk hjältedikt.
43 **Myrmekonarkos** – myrornas furste.
43 **Pakygastrernes** – tjockmagarnas.
43 **Okypodernes** – snabbfotingarnas.
43 **Arkegonarkos** – högste fursten.
43 **sig tedde** – tilldrog sig.
43 **Kyrtandros** – krokryggsman.
43 **Harpax** – rövare.
44 **Oxypolis** – troligen brant stad.
44 **Skotomasty** – troligen mörk stad.
44 **tälja** – förtälja, säga, räkna.
44 **ärlig** – hederlig, redbar.
44 **Akromyrkenopel** – myrstadens borg.
45 **rum** – plats.
45 **korsvärk** – korsvirke.
45 **ihuggne** – tillhuggna.
45 **högbent** – med långa ben.
45 **Men** – menade.
46 **Generalissimus** – högste general.
46 **Megakerysson** – stort ropande.
46 **Pakyonotos** – tjockrygg.
47 **sänningabud** – sändebud.
48 **konstigt** – konstfullt, konstfärdigt.
48 **Thavmasitekon** – under-konstnär.
48 **Omojoplatys** – troligen jämbred.
49 **Myrmekonastyostemma** – myrstadens krans.
49 **Podokalliste** – fotskönast.
50 **frecaé** – frikassé, maträtt av kokt, ljust kött i redd sås.
50 **kapunerade Tordbaggar** – kastrerade tordyvlar.
50 **Gesantens** – sändebudets.
51 **springa** – spricka.
51 **Myrmalkar** – myrornas värn.
53 **gjörde** – gjorde, tillställde.
53 **Oxydonernes** – skarptändernas.

- 54 **Stora Gudinna** – sånggudinna.
 54 **Kallipus** – skönfoting.
 54 **Myrmex** – myra.
 54 **Ops** – öga.
 54 **Agatonalkar** – gott värn.
 55 **Kalligaster** – skönmage.
 55 **Ichneumon** – Faraokatten, som kryper in i krokodilens gap och in till dess hjärta, sliter sönder det och sedan äter sig ut igen, enligt Plinius.
 57 **stackrane** – stackrarna, några det är synd om.
 57 **missgå** – gå miste om.
 57 **blygd** – blygsel, skamkänsla.
 57 **Belzebul** – Beelsebul eller Belsebub, de onda andarnas furste, Satan.
 58 **Mikrobadiste** – den trippande.
 58 **Poneronalkar** – ont-avvärjare.
 58 **Plusionarkos** – rik furste.
 59 **Krateravdaon** – starkröstad.
 59 **gage och sold** – lön.
 59 **Elatesiska fältet** – troligen det vidsträckta fältet.
 59 **Detachemanger** – truppstyrkor.
 60 **Baryenkos** – kortspjut.
 60 **Hälbregda** – helbrädda, friska, botade.
 61 **Makron, Oxydoros, Evops och Foinix** – den långe, skarpspjutet alt. skarppåsen, den välröstade alt. godögde och purpur alt. palm.
 61 **ordres** – (fra.) order.
 61 **Melanopus** – svartfoting.
 61 **Briekys** – oklar betydelse.
 61 **Agaster** – maglös.
 61 **Bugt** – krök.
 61 **Hapalopus** – mjukfoting.
 62 **tillbakars** – tillbaka.
 62 **öfverseende** – förbiseende.
 62 **var [...]** öfrig – fanns.
 62 **Aganokar** – mildhjärtad.
 62 **Misokertos, Evallon** – soldhatare, god hoppare.
 64 **Behemot** – flodhäst och symbol för kaosmakterna; omnämns i Jobs bok 40:10.

Till C O* S*. Skål på Christinadagen 1812*

- 65 **C* O* S*** – ej identifierad.
 65 **Christinadagen 1812** – den 24/7. [Namnsdagar 1810 och 1815]
 65 **Är du gammal [...]** så drick – ej identifierad.

Fabel

- 66 **Sirius** – Hundstjärnan, belägen i i stjärnbilden Stora hunden.

Till min dotter Jeannette

- 67 **role** – (fra.) roll.
 67 **Societé** – societet, sällskap i de högre samhällsklasserna.
 67 **spetsig mine** – ironisk eller spydig min.
 68 **bestämmelsen** – kallelsen.
 68 **Messaline** – Messalina var kejsar Claudius hustru och ansågs av romerska historieskrivare vara grym och notoriskt otrogen.
 69 **nefvar** – (dial.) näsor. (Mjöberg)
 69 **dam** – damm.
 70 **Gazetten** – (fra.) tidningen.
 71 **skärm** – täckmantel.
 71 **lik mycke** – det gör detsamma.
 71 **Domestik** – betjänt.
 71 **passa** – passa upp (gäller syftningen på Domestik).
 71 **galanteri** – uppvaktning.

Äkta Kärlek

- 73 **Te dulcis [...] çanebat** – mottot är från Vergilius *Georgica* och handlar om Orfeus som sjöng om sin döda maka. I svensk översättning lyder verserna sålunda:

Älskade maka! dig han besjöng på den ensliga stranden,
 Både när dagen försvann och när dagen nalkades åter.

(se *Vergilius Georgica* i *G. J. Adlerbeths översättning*, utgiven av Jan Mogren, Lund 1967)

Almqvists har på några ställen antingen skrivit av citatet fel och/eller inte haft tillräckliga kunskaper i latin för att stava rätt. "Conjux" ska vara "Coniunx", "littore" stavas "litore", "deçedente" bör vara "deçedente" och "çanebat" bör vara "canebat".

- 73 **lät** – låt.
 75 **Lyekan** – ödet.
 76 **Azurklotet** – syftar på blå ögon.
 76 **panten av sin kärlek** – ett barn.

Till S A* I anledning af Hennes förlofning*

- 77 **S* A*** – Sophia Justina Altén, syster till Almqvists styvmor. [Husförhörs-
längd]
77 **Då voro vi Syskon** – Sophia Alten och Love Almqvist var ju inte syskon
men väl ingifta släktingar som flitigt umgicks.

Flickornas afsked. Till S A* vid hennes förlofning*

- 79 **S* A*** – se komm. till s. 77.
79 **juckade** – guppade.
79 **knotttrade** – småpratade.
79 **i hyttor och så'r** – i små rum eller skrubbar och i stora kärl.
80 **kisögd** – med halvslutna ögon.

Charade om Hr. L –*

- 81 **Hr. L*** – Magnus Linder af Svartå (1792–1863), friherre och bergsråd på
Svartå bruk, gift med Jeanette Hisinger 1819. [Jägerskiöld s. 36]
81 **Eknäs-agtigt** – Ekenäs är beläget inte långt från Fagervik och det interna
skämtet syftar möjligen på att några manliga medlemmar av familjen Lin-
der valt den militära banan medan Magnus Linder istället blev brukspat-
ron.

Nyårsönskan till Ryttn. H. liggande omkring en Julklapp*

- 82 **Ryttn. H.*** – Michael Hisinger (1758–1829), friherre och ryttmästare.
82 **Eskulap** – se komm. till s. 14.

*Charade till fru M**

- 84 **fru M*** – charaden uttyds ”Mannerstråle”. En fru Mannerstråle brukade
också sommartid besöka familjen Hisinger på Fagervik, åtminstone vid ett
tillfälle i sällskap av generalskan Spalding (se komm. till s. 101) [Svartå-
samlingen och Fagervik]. Möjligen är det frågan om Anna Helena Man-
nerstråle, gift med överstelöjtnant Jöran Mannerstråle. [*Finlands Allmän-
na Tidning* 21/2 1824]
84 **den största Despot** – Nero.

Impromptu Till D A**

- 85 **D* A*** – skaldinnan Dorotea Altén (1799–1878) (Mjöberg). Debuterade i tryckt form 1828 med *Dramatiska och lyriska försök* men pjäser av henne hade sedan 1813 uppförts. Skrev i en äldre, klassicistisk tradition men med vissa intryck från romantiken. Gift Dunckel 1821.
- 85 **Du flög till landets öppna bygder** – Dorotea A. försörjde sig åren 1816–1821 som lärarinna dels i Stockholm, dels på landsbygden.
- 87 **förloradt** – borta, glömt.

Ifrån lilla Sophie till sin Mamma

- 88 **lilla Sophie** – troligen Loves styvmoster Sophias dotter, Sophia, död den 26/10 1814, endast ett dygn gammal [Död- och begravningsböcker].
- 89 **min Pappa** – trol. kyrkoherde Spiering, gift med Loves styvmoster.

Till F P*. Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning*

- 90 **F* P*** – ej identifierad.
- 90 **roligt** – lugnt, stilla.
- 91 **Emma** – ej identifierad.
- 91 **bandt** – **rättnu** – band – snart.
- 93 **menlösa** – oskuldsfulla, oskyldiga.
- 93 **ändlin** – till sist.
- 93 **Agnes och Sophie** – Almqvists styvmor resp. hennes syster. [Husförhörlängd]

Epigrammer, öfver några blommor

- 95 **det nyttiga Du gör** – av de vita myrtenblommorna framställdes ett skönhetsvatten, "eau d'ange", och bladen och bären har haft medicinsk användning, liksom bären även brukats som krydda. Av myrtenveden gjordes förr promenadkäppar.
- 96 **Elysén** – Elysion d.v.s. lyckans land dit gudarnas ättlingar och älsklingar fördes efter döden.
- 96 **ånga** – doft.

Till Sophie

- 97 **Sophie d. 15 Maj** – oklart vem som åsyftas och för vilket tillfälle dikten är skriven.

Törnrosens Ursprung. Till J L.** i anledning af ett förloradt Vad –*

- 99 **J*L.*** – ej identifierad.
- 99 **genljudde** – dialektalt för genljöd.
- 99 **Zephyren** – Zefyros, västanvinden i antik grekisk mytologi.
- 99 **Aurora** – morgonrodnadens gudinna i romersk myt.
- 99 **ängas** – se komm. till s. 96.

Bref till Louise.

- 101 **Louise** – möjligen Lovisa Margareta Spalding, ”generalskan Spalding” (se komm. till s. 84), vilken sommartid besökte Fagervik åtminstone vid ett tillfälle och då i sällskap av fru Mannerstråle. [Svartåsamlingen och *Finlands Allmänna Tidning* 30/6 1847]
- 101 **öfver hafvet** – över Östersjön.
- 101 **Fr. J* H*** – Jeanette Hisinger.
- 101 **Fru L* – S*** – se ovan om Louise.

Till Louise

- 103 **Louise** – se komm. till L* S* nedan.
- 103 **nickar** – ger tecken till instämmande.
- 103 **slutar** – sluter.
- 103 **A. M.** – möjligen Anna Helena Mannerstråle.
- 103 **L* S*** – möjligen Lovisa Spalding.

Den 25 Aug. 1815. Dedication till Fr. C H**

- 104 **25 aug. 1815** – oklart vad som firades detta datum, det var varken adressatens namnsdag eller födelsedag.
- 104 **Fr. C* H*** – troligen ryttmästare Hisingers äldsta dotter Charlotte (1796–1864).

*Ode öfver vänskapen. Till Louise S***

- 105 **Louise S**** – möjligen Lovisa Spalding.
- 105 **Zephirer** – se komm. till s. 99.
- 105 **himlaånga** – se komm till s. 96.
- 105 **hvarannan** – varandra.

Inledande dikt i Gästbok i Fagerviks Park

- 107 **nalkats denna strand** – den hydda som omtalas i dikten var troligen ett eremitage, eller en koja, beläget 30–40 meter från stranden. [Frenckell 2]
 107 **Zephyren** – se komm. till s. 99.

Min dröm

- 109 **silfverflor** – tunt, genomskinligt silverfärgat tyg.
 109 **tendre** – (fra.) ömsint, innerlig.
 109 **Nerblossade** – spred ett starkt sken ned på jorden.
 110 **Benragel** – benrangel.
 110 **fletade** – omslingrade.

*Till en Fru S**

- 112 **Fru S*** – möjligen fru Spalding (se komm. till s. 101).
 112 **Hulda** – goda, tillgivna.

Fagerviks Ursprung

- 113 **Herrskapet Hisinger** – se inledningen, s. XI.
 114 **Parnassens** – Parnassos, bergsmassiv i mellersta Grekland helgat åt Apollon och Dionysos.
 114 **nio Sånggudinnors** – de nio muserna, som i antik mytologi var bl.a. sångens och musikens gudinnor med hemvist på Parnassos.
 114 **Paphos** – Pafos, stad på Cypern och kultplats för Venus/Afrodite.
 114 **Vulcan** – smideskonstens gud, anspelar på ryttmästare Michael Hisinger (1758–1829).
 114 **Den hulda Venus** – anspelar på ryttmästare Hisingers fru Anna Sophia, född Wijnblad (1773–1842).
 114 **Cythere** – tillnamn på kärleksgudinnan Venus/Afrodite, efter ön Kythera som var en av huvudplatserna för dyrkan av henne.
 115 **ängsligt** – tråkigt, obehagligt.
 115 **parti** – beslut, avgörande.
 116 **Rahma** – syftar på Stor-Ramsjö, en ö i trakten av Barösund, inte långt från Fagervik, som ägdes av familjen Hisinger. Se även komm. till s. 118.
 116 **Chirons** – Chiron, enligt grekisk mytologi en kentaur, d.v.s. en figur som var till hälften man, till hälften häst.
 116 **Flora** – blomstrens och blomningens gudinna.
 116 **Cykloperne** – i antik myt smeder i tjänst hos Vulcanus/Hefaistos. Syftar här närmast på smederna på Fagervik.
 116 **tvänne Gracer** – enligt romersk religion var gracerna tre gudinnor som

- gav yttre skönhet och inre harmoni åt människor, konst och litteratur. Här åsyftas ryttmästare Hisingers två döttrar, Charlotte och Jeanette.
- 116 **Cupidon** – den romerska kärleksguden. Här åsyftas Fridolf Hisinger (1803–1883).
- 117 **de nio Systrarne** – jfr komm. till s. 114.
- 117 **Diana** – enligt romersk myt jakt- och mångudinna.
- 117 **Pindens fjäll** – Pindos, bergskedja i n.v. Grekland. Apollons och sånggudinnornas hem.
- 117 **Nattens Luna** – månen.
- 118 **silfvergazen** – silverfärgade slöjan, floret.
- 118 **Castalia** – Kastalia, källa på Parnassos sydsida, helgad åt Apollon och sånggudinnorna.
- 118 **Char** – tvåhjulig vagn.
- 118 **en liten Ö [...]** **Sommarhus** – en bostad på ön Stor-Ramsjö, nära Barösund, tillhörande familjen Hisinger. [Hildén s. 97; Frenckell 3]
- 119 **bäljor** – blåsbälg, användes för att göra elden kraftigare i t.ex. en smedja eller en masugn.
- 119 **Vulcani värk** – här: omskrivning för Fagerviks järnbruk.
- 119 **Aurora** – enligt romersk myt morgonrodnadens gudinna.
- 119 **Philomelas sång** – näktergalens sång.
- 119 **Hesperier** – Hesperiderna var enligt grekisk mytologi Nattens (Nyx) tre döttrar och bodde i gudarnas trädgård.
- 119 **Orangerier** – orangeriet på Fagervik var det första i Finland, anlagt av Johan Hisinger (1727–1790) på 1760-talet, och bestod av flera hus där bl.a. citrusfrukter, persikor och kamelior odlades. [*Hufvudstadsbladet*]
- 120 **Pallats** – palats. Här åsyftas huvudbyggnaden på Fagervik, uppfört 1762–73 efter ritningar av C. F. Schröder.
- 120 **Amfions feeri** – Amfions trolleri. Anspelar på den Amfion i den grekiska mytologin, som med spel på lyra flyttade stenblock som bildade en befästning kring staden Thebe.
- 120 **Helios** – solguden, solen.
- 120 **ett skönt Kastell** – en träbyggnad, målad för att ge illusionen av en stenbyggnad, uppförd på en höjd i kanten av den franska trädgården på Fagervik och med Varbergs fästning som förebild. Byggnaden förstördes vid ett åskväder på 1930-talet. [Frenckell 1 samt muntlig uppgift och Lounatvouri, s. 49 ff]
- 120 **Delphi tempel** – antikens mest berömda Apollonhelgedom, beläget på Parnassobergets sluttning.
- 120 **Pythia** – orakelförkunnande prästinna i Delfi.
- 120 **en Stad af smärre hus** – tjänstebostäderna för brukets arbetare.
- 120 **framdofta** – sväva fram.
- 121 **hemska skog** – dystra skog.
- 122 **Fama** – ryktets gudinna.
- 122 **Den sköna, fagra Viken** – Fagerviken är en havsvik som ligger intill Fagerviks bruk.
- 122 **Och han skall hafva synts i lätta bojar knuten** – här uppträder Mauritz

Axel Lewenhaupt (1791–1868), förlovad med Charlotte Hisinger (1796–1867) och svensk officer, i skepnad av krigsguden Mars.

Företal till Catalog öfver Fagerviks bibliothek

- 126 **caprice** – nyck, infall.
- 128 **Theatrer** – teaterpjäser.
- 128 **Conter** – berättelser, sagor.
- 128 **litterärt** – vetenskapligt och skönlitterärt.
- 128 **Citationer** – hänvisningar.
- 128 **Globerne** – jord- respektive himmelsglob, placerade i Fagerviks bibliotek.

Dalmina

- 129 **careat successibus opto, Quisquis ab eventu facta notanda putat** – (lat.) ”Jag önskar, att den blir utan framgångar, som anser att handlingar skall bedömas utifrån sina konsekvenser.” Ur Ovidius *Heroide*, II, r. 85 f.
- 130 **Voltaires Henriade** – Voltaires *La Henriade* (1728) utgavs första gången men i annan utformning 1723, under titeln *La Lique ou Henri le Grand*. Verket var ett hjältepos på alexandriner i tio sånger om Henrik IV. I episet skildras 1500-talets blodiga religionsstrider.
- 130 **Poeme Epique** – episk dikt.
- 131 **städdat** – välordnat, i god ordning.
- 131 **Poesie der Sprache** – (ty.) språkpoesi; poesi endast i språklig mening, som ett språkligt utanverk.
- 131 **de bäge partier** – åsyftar den litterära fejd mellan Nya och Gamla skolan, d.v.s. företrädare för en romantisk respektive klassicistisk litteratursyn, som utkämpades i Sverige på 1810-talet.
- 132 **Abstraction** – abstrakt föreställning eller begrepp.
- 133 **värkande** – i verksamhet.
- 133 **Corporela** – kroppsliga.
- 134 **enoncera** – efter fra. énoncer: tala, yttra (sig).
- 134 **apparenta** – skenbara.
- 135 **imaginationen** – fantasin.
- 135 **exposition** – utredning, framställning.
- 135 **præsupponeras** – förutsätts.
- 135 **psychologiskt** – som har med själen att göra, själslig.
- 135 **Tankans** – tankens.
- 136 **Empirice** – empiriskt, erfarenhetsmässigt.
- 137 **constant** – konstant, oföränderlig.
- 137 **formela** – formella, som avser formen.
- 138 **prædiceras** – predicas, utsägas.
- 138 **solidum** – (lat.) massa, sammansättningsart.

- 138 **Exactitud** – efter fra. exactitude d.v.s. noggrannhet.
 139 **architypen** – arketypen, urtypen.
 139 **antagligt** – troligt, antagbart.
 141 **scholastisk klyftighet** – formalistisk eller världsfrämmande skarpsinnighet.
 141 **dåras af** – förtrollas av.
 142 **tyder** – utvecklar.
 142 **Lispund** – äldre viktenhet motsvarande c:a 8,5 kg.
 142 **det egen** – speciellt för det [barnet].
 142 **hurudanhet** – beskaffenhet, egenskap.
 142 **Architektonik** – här: uppbyggnad, konstruktion.
 143 **Visserligen** – förvisso.
 143 **Alexandrinsk, Adonisk, Spondeisk** – alexandrinen är en sextaktig, oftast parvis, rimmad versform. I svenska och andra germanska språk består den av sex jamber (d.v.s. en kort och en lång stavelse) med en cesur (markerad paus) efter den tredje jamben. Den franska alexandrinen är inte jambisk utan stavelseräknande. Den adoniska versen består av en daktyl (en lång och två korta stavelser) och en troké (en lång och en kort stavelse) och utgör den avslutande versen i en sappisk strof. En spondeisk versfot består av två långa stavelser.
 143 **vulgair** – efter fra. vulgaire: folklig.
 146 **besynnerlig** – säregen.
 146 **en blott slump** – endast en slump.
 146 **antiqvariska vidlyftighet** – ålderdomliga omständligheter.
 146 **hermafroditiska Poemer** – här: poesi som blandar flera stilar.
 147 **Machin** – mekanisk anordning.
 147 **enformig** – enhetlig, likartad.
 147 **souveraint** – efter fra. souverain: ofelbart eller enväldigt.
 148 **practice** – (lat.) i praktiken.
 149 **synpuncter** – synvinklar.
 150 **Realisationen** – förverkligandet.
 150 **sätta sig** – försätta sig.
 151 **Joniska Poesien** – troligen avses tidiga poeter som skrev på jonisk dialekt, främst Anachreon (se nedan) och Archilochos (mitten av 700 f.Kr.).
 151 **Anakreon** – grekisk poet av jonisk börd som levde under senare hälften av 500-talet f.Kr. Hans diktning påverkade fram till 1700-talet europeiska poeter.
 151 **Joniska Kosmogonien** – de joniska naturfilosofernas lära om världsalltets uppkomst, där världsalltet sågs som välordnat och lagbundet och relativt obundet av mytologien.
 151 **Aristophanes** – Aristofanes levde c:a 445–385 f.Kr och företrädde den s.k. gammalattiska komedin.
 151 **Sokratis tid** – Sokrates levde mellan 470 eller 469 och 399 f.Kr.
 151 **Stoikerne** – betecknar en åsiktsriktning inom grekisk och romersk poesi som grundades på 300-talet f.Kr. och där en central idé var att man skulle leva nära naturen och stå emot alla lidelser som leder bort från dygden.

- Lugn och oberördhet eftersträvades, oavsett vad som inträffade.
- 151 **Epikurus** – Epikuros, 341–c:a 270 f.Kr. Grekisk filosof som grundade den epikureiska skolan, vilken blev inflytelserik inom hellenistisk filosofi. Livets mål ansågs vara att uppleva lust och undvika smärta, men samtidigt menade man att den dygde levde lyckligt. Företrädare för skolan trodde att själen består av atomer som inte kan överleva kroppen och därför finns inte något liv efter döden.
- 151 **Hellenismen slutade vid Perikles** – beteckningen ”hellenism” används här i betydelsen forngrekisk och alltså ej i den betydelse som infördes av J. G. Droysen 1836, avseende tiden från Alexander den stores död år 323 f.Kr. Den athenske statsmannen Perikles levde mellan c:a 490 och 429 f.Kr.
- 152 **uppgifvit** – meddelat, framställt.
- 152 **förefalla henne** – komma i fråga för henne.
- 153 **inkastet** – invändningen, anmärkningen.
- 153 **de fordna Philosophernes Ens** – syftar på den nyplatoniska beteckningen Det Ena vilken identifierades som det högsta verkliga, det goda och det sköna, icke fattbart för intellektet.
- 153 **Proban** – (lat.) prövningen, undersökningen.
- 154 **Bacos** – Bacons, d.v.s. sir Francis Bacons (1561–1626). Engelsk filosof som företrädde en praktisk och nyttoinriktad filosofi och vetenskap och pläderade för den nya naturvetenskapen. Bacon räknas som den engelska empirismens grundare och skiljde mellan rationell kunskap, som nås genom förnuftet, och uppenbart vetande, som hör till teologin.
- 154 **Mallebranche &c.** – Nicolas Malebranche (1638–1715) var fransk filosof och lärjunge till Descartes men även påverkad av Augustinus. Han menade bl.a. att vi genom våra sinnesförmimmelser inte kan nå kunskap om tingens väsen och att den enda egentliga kraft eller orsak som finns är Gud.
- 154 **Humes skarpa Skepticism störtat Locke** – John Locke (1632–1704) menade att all kunskap härrör från erfarenheter. David Hume (1711–1776) menade å sin sida att orsakssamband inte kan bevisas med sinnesintryck.
- 154 **Utinam videat, cui oculi** – (lat.) ”Den som har ögon, han må se”.
- 155 **förskämd** – fördärvad, förstörd.
- 155 **tillgjord** – förkonstlad.
- 155 **durk** – fullständigt, helt och hållet.
- 155 **Congeries** – (lat.) anhopning, massa.
- 156 **Hellenismens sanna ande** – jfr anmärkning till s. 151.
- 156 **Tasso** – den italienske diktaren Torquato Tasso (1544–1595) författare till *La Gerusalemme liberata* (”Det befriade Jerusalem”) 1581, med kors-tågen som ämne och med Vergilius som förebild.
- 156 **ingrediera** – ingår i.

Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige

- 158 **M. F.** – Manhemsförbundet.
- 158 **villomeningar** – irrläror.
- 158 **oveldig** – oväldig, opartisk.
- 158 **befärdighet** – skicklighet.
- 159 **skrumpna** – förkrympta, utvecklade.
- 159 **artigt** – roande, trevligt.
- 159 **uslingar** – stackare, ynkryggar.
- 159 **bildande** – på konstnärligt sätt framställa i bilder.
- 160 **elände** – ynkedom, bedrövlighet.
- 160 **Stenhammar** – skalden och akademiledamoten Johan Stenhammar (1769–1799).
- 160 **friborne** – genom födseln fri, icke slav.
- 161 **Oxenstjerna** – skalden Johan Gabriel Oxenstierna (1750–1817).
- 161 **Silfverstolpe** – skalden och politikern Axel Gabriel Silfverstolpe (1762–1816).
- 161 **Valerius** – skalden Johan David Valerius (1776–1852).
- 161 **Gr.** – greve.
- 162 **Engelske Miltons stora Poem** – den engelske skalden John Miltons (1608–1674) epos *Paradise Lost*, publicerat första gången 1667, med världens skapelse, syndafallet och återupprättandet genom Kristus som ämne.
- 162 **Adlerbeth** – Gudmund Jöran Adlerbeth (1751–1818), skald, översättare, statsman och akademiledamot, översatte Vergilius *Æneiden* till svenska (1804).
- 162 **Phosphoros** – ”månadsskriften” *Phosphoros* utkom oregelbundet 1810–1813 med bidrag från bl.a. Per Daniel Amadeus Atterbom, Vilhelm Fredrik Palmblad (som också var *Phosphoros* förläggare) och Lorenzo Hammar-sköld, d.v.s. tidens romantiska garde.
- 162 **den gräsliga strid** – den s. k. striden mellan Nya och Gamla skolan, en litterär fejd som rasade i Sverige på 1810-talet mellan företrädare för å ena sidan en romantisk litteratursyn och å andra sidan Svenska Akademiens smakideal.
- 162 **originalt** – ej efterbildat, utgörande förebild för andra.
- 163 **Iduna** – Götiska förbundets tidskrift *Iduna* utkom första gången 1811 och bland bidragsgivarna återfanns bl.a. Geijer och Tegnér.
- 163 **lågt rum** – låg status.

Handlingar rörande Manhemsförbundet 25 April 1816

- 164 **Organismus** – ett sammanhängande helt, en organisationsplan.
- 164 **de styrande Bröderne** – här åsyftas troligen de äldre medlemmarna av Manhemsförbundet. Bland dessa finner vi Almqvist men även t.ex. Carl Fredrik Dahlgren, Johan Börjesson, Lars Peter Afzelius och Anders Berg.
- 164 **tanken** – se komm. till s. 135.

- 165 **Corporation** – korporation, församling, sammanslutning.
 165 **mag. Cnattingius** – Anders Jacob Cnattingius (1792–1864), prästvigd 1816.
 165 **håller jag före** – tror jag, menar jag.

Epigramme d. 21 Jul. 1816

- 168 **Zefirer** – namn på västanvinden i den grekiska antiken.
 168 **Johannas Dag** – dikten är tillägnad Johanna Lovisa Hisinger – vanligen kallad Jeanette – på hennes namnsdag.

Ringen

- 169 **Damons** – Damon var ett vanligt manligt personnamn i herdedikter.
 169 **Rapport** – meddelande, skvaller.
 169 **LiljeOrden** – oklart vad som åsyftas.
 170 **soupconer** – misstankar, tvivel.
 170 **Zaire** – brevskrivaren har möjligen hämtat inspiration till namnet från Voltaires tragedi *Zaire* från 1732.
 171 **Advocature** – advokatyr, spetsfundig bevisföring.
 171 **parure** – (fra.) utseende, utstyrsel.
 171 **enfald** – enkelhet, oskuld.
 173 **Arcadien** – Arkadien, ett grekiskt ideallandskap viktigt inom herdediktning och bukolisk diktning.
 173 **oanståndigt** – olämpligt, ovärdigt.
 173 **Könet** – kvinnan.

Handlingar rörande Manhemsförbundet den 31 oktober 1816

- 174 **ögnasikte** – granskning.
 175 **Partiande** – bildande av åsiktsgrupperingar, fraktionsbildningar.
 175 **eländigt** – jämmerligt.
 175 **Congregationer** – kongregationer, församlingar, samfund.
 175 **enom och hvarjom** – envar.
 175 **rosta full** – göra helt rostig.
 176 **förmögenheter** – förmågor.
 177 **f. f. O.** – ej identifierad förkortning.
 177 **Br. Berg** – Anders Berg (1791–1860), sedermera kyrkoherde i Över- och Yttergran. ”Br.” står för ”Broder”.
 178 **Br. Dahlgren** – Carl Fredrik Dahlgren (1791–1844), författare tillika präst, sedermera riksdagsman.
 179 **Romantikens** – medeltidens, riddartidens.
 179 **upveklen** – uppdragar, drar fram i ljuset.

Inlaga till protokollet i Manhemsförbundet den 3/12 1816

- 180 **contenteras** – göras tillfreds.
- 181 **Björners Kämpadater** – Eric Julius Björners samling med isländska sagor, *Nordiska kämpa dater*, utgavs första gången 1737.
- 181 **Thorsten Vikingsons Saga** – *Thorstens Viikings-sons saga: på gammal göthska af ett åldrigt manuscripto afskrefven och uthsatt på vårt nu wänlige språk / sampt medh några nödige anteckningar förbettrad af Jacobo J. Reenhielm*. Utgiven 1680.
- 181 **Hülphers Beskrifning om Gestrikland, Herjedalen och Vesterbottn** – Abraham Abrahamsson Hülphers *Samlingar til en beskrifning öfwer Norrland och Gefleborgs län* utkom 1793.
- 181 **Göransons Svenska Historia** – troligen Johan Göranssons *Svea rikes konungars historia* [...] som utkom första gången 1748–49.
- 181 **Dijkmans Beskrifning om Runstenar** – Petter Dijkman, *Historiske anmärckningar, öfwer, och af en dehl runstenar, i Sverige* [...] utgavs 1723.
- 181 **Isatlinga** – *Is atlinga*; det är: *De forna göters, här uti Svea rike, bokstäfver ok salighets lära* [...], utgiven av Johan Göransson 1747.

Bihang till Harald Eystensons Saga

- 184 **mercantil Nyttä** – här i betydelsen ”för den ekonomiska vinningens skull”.
- 184 **Phænomenon** – (grek.) fenomen.
- 184 **på ett annat ställe** – i inledningen till *Dalmina*.
- 185 **humningar** – dunkla föreställningar.
- 185 **indigitera** – angiva, uttrycka.
- 186 **ehuru mycket** – hur mycket än.
- 186 **dem eget** – karaktäristiskt för dem.
- 187 **formala** – vad formen beträffar.
- 187 **Chevalleriet** – riddarligheten.
- 187 **Donquixotterie** – Don Quijoteri, ett äventyrligt eller vansinnigt företag.
- 187 **Costum** – bruk, kutym, form.
- 187 **interet** – gagn.
- 187 **Romantiska Tiden** – riddartiden, medeltiden.
- 188 **approprierade sig** – tillägnade sig.
- 188 **Hohenstaufen, der Zauberring m. fl.** – den tyske författaren C. H. Spiess riddarroman *Hohenstaufen, eller Den Gamle öfverallt och ingenstädes. Ande-Historia* utkom i svensk översättning 1799–1800, och den likaledes tyske Friedrich de la Motte Fouqués *Der Zauberring* (1813) var en i tiden välkänd roman.
- 189 **Machineri** – jfr komm. till s. 147.
- 189 **Genier** – skyddsandar.
- 189 **Hellenismens Gudomligheter** – gudarna i den antika grekiska mytologin. Jfr komm. till s. 151.

- 189 **Lät** – lät.
 190 **af ärlig tro** – av uppriktig tro.
 190 **egendomlig** – specifik, särskild.
 190 **Metamorphoserne** – *Metamorfoser* ("Förvandlingar") av Ovidius (43 f.Kr.–17 e.Kr.), en samling med över 200 sagor med förvandlingar som bärande tema.
 190 **rara Antiker** – sällsamma forntidsminnen.
 191 **ängsligt** – sorgligt, ledsamt.
 191 **Telamon** – namnet är hämtat från den grekiska mytologin, där Telamon var bror till Peleus, d.v.s. Akilles far.
 191 **Hermione** – namnet är hämtat från den grekiska mytologin. Hermione var dotter till Menelaus, konungen av Sparta, och hans gemål Helena, vars bortrövande gav upphov till det Trojanska kriget.
 191 **Anadyomene** – "den ur havet uppstigande" Afrodite, d.v.s. kärleksgudinnan.
 191 **Cykloperne** – se komm. till s. 116.
 191 **sin bevingade Son** – Eros eller Cupido, d.v.s. kärleksguden.
 191 **klyppa** – klippa.
 191 **stjuvmor** – styvmor.
 191 **Daphne** – Dafne, ung kvinna som Apollon enligt grekisk mytologi förälskade sig i. För att undkomma honom blev hon förvandlad till ett lagerträd.
 191 **åskljungarens** – Zeus.
 191 **Harpagon** – namnet på en sjukligt girig person i Molières komedi *Den girige*.
 191 **Admeti oxar** – Apollon tjänade en tid som herde hos den tessaliske konungen Admetos som även var herdarnas och boskapens gud.
 192 **Nyctimene** – nattugglan.
 192 **Aurora** – det romerska namnet på Eos, morgonrodnadens gudinna.
 192 **Triton** – Poseidons och Amfitrites son var hälften människa, hälften fisk och bodde i ett palats i havsdjupet.
 192 **den rosenfingrade Gudinnan** – d.v.s. Aurora.
 192 **Phæbus** – Febus, Foibos eller Phoebus, "renaren", annat namn på Apollon.
 193 **Jofur, Fröja och Astrild** – Jofur är isländska och betyder hjälte eller hövding. Namnet användes ofta i äldre svensk diktning på Jupiter, den romerske överguden. Fröja är den nordiska fruktbarhetsgudinnan Freja och kärleksguden Astrild var ett påfund av Stiernhielm.
 193 f **Mammon och Astaroth** – Mammon: Efter grek. "förmögenhet", en människas tillgångar förutom livet och kroppen. Astaroth avser Astarte, västsemitisk fruktbarhets- och himmelsgudinna med krigiska drag.
 194 **Religiosum** – det religiösa.
 194 **Ridderlig** – egenskaper tillhörande riddartiden, jfr komm. till s. 187.
 195 **enoncerar sig** – se komm. till s. 135.
 195 **misskänner** – missförstår.
 197 **ärliga** – oklanderliga.

Näktergalen och duftan

- 199 **Fridolf** – Almqvists ena halvbror, född 1814.
 200 **hans Bror [...]** **Victor** – Almqvists andra halvbror, född 1817.
 200 **Hans lilla Syster Näktergal** – Almqvists halvsyster Carolina, född 1810.

Två tal i pro Fide et Caritate

- 201 **M. H.** – Mina Herrar.
 201 **ande** – personlighet, karaktär.
 202 **det 10 Kapitlet i det Evangelium, som Gud låtit uptekna genom Mattheus** – Detta kapitel omtalar hur Jesus med råd och förmaningar sände ut sina lärjungar att förkunna att himmelriket är nära.
 202 **upplysa** – belysa, förklara.
 202 **Uplåtandet af** – avtäckandet av.
 202 **Arcana Cœlestia** – verk av Swedenborg (på svenska ”Himmelska hemligheter”), där de två första Moseböckerna tolkas på ett nytt sätt och händelserna förutom bokstavliga betydelser även har andliga betydelser. Verket utkom i London 1749–1756.
 202 **enfaldiga** – enkla, konstlösa.
 202 **Inbrytning** – början, ”inträde”.
 202 **nödigt** – nödvändigt.
 202 **Klaven** – lösningen, ”nyckeln”.
 203 **gräl** – pedanteri.
 203 **Philosophemer** – djuptänkt åsikt eller tankekonstruktion.
 205 **Ordsaken** – orsaken.
 206 **vosος och μαλακια** – (grek.) ”Nósos och malakía”. Nósos betyder ”sjukdom”, oftast en kroppslig sådan, men det kan också beteckna galenskap. Malakía betyder svaghet (ordagrant: ”mjukhet”) och har en vidare betydelse, t.ex. moralisk svaghet eller effeminering.
 206 **utmärkte** – markerade.
 206 **tväggehanda** – tvegegghanda, av två slag.
 207 **Lefsnad** – levnad.
 207 **naturligheten** – de medfödda anlagen.
 208 **helgedomar** – heliga sanningar.
 208 **Grund stamina** – huvudtrådar, grundlinjer.
 210 **Anmärkning** – iakttagelse.
 210 **alt** – hela tiden, alltså.
 210 **uptäcka** – lägga i dagen.
 211 **vänder på det goda** – riktar sig mot det goda.
 212 **förmögenhet** – förmåga.
 212 **Hieroglyfiken** – Swedenborgsk term: den hemliga andemeningen.
 212 **in infinita** – (lat.) till det oändliga.
 213 **involverar** – innesluter i sig.
 213 **filen** – tråden.

- 213 **scientifika** – se s. 207, rad 24 ff.
 213 **viljeliga** – det som avser viljan.
 214 **visserligen** – med visshet.
 214 **böd** – bad.
 215 **Tillgången** – förloppet.
 216 **vägskräppa** – jfr s. 221 r. 8 f.
 216 **nedlåter** – nedlägger.
 218 **roliga** – lugna.
 218 **Egenheten** – det egna.
 220 **Anden** – andemeningen.
 221 **χαλκον** – (grek.) ”chalkós”, här i ackusativ ”chalkón”, betyder koppar. Ordet kan beteckna ”pengar” i allmänhet (jfr fra. ”argent” d.v.s. silver).
 221 **ζώνη** – (grek.) ”zónē” betyder bälte eller gördel.
 223 **omeddelad** – ej spridd, ej överförd.
 223 **förvarande sig** – aktande sig, tagande sig i akt.
 224 **mehanisk** – mekanisk, här i betydelsen ytlig.
 224 **Sedebildning** – uppfostran till goda seder.
 224 **underbarast** – märkvärdigast.
 224 **skärad** – klargjord, renad.
 225 **Tydiligen** – tydligt.

Anteckningar Öfver en Resa ifrån Stockholm till Finland

- 232 **Norrmalmstorg** – nuvarande Gustav Adolfs torg (beläget mellan Operan och Arvfurstens palats).
 232 **ett torg** – Brunkebergstorg, beläget på platsen för den genom århundraden bortschaktade Brunkebergsåsen.
 232 **Catharina tvingade ett torg, att gifva rum åt ett berg** – troligen åsyftas den av Étienne-Maurice Falconet modellerade och av Katarina den stora (Katarina II, 1729–1796, kejsarinna i Ryssland från 1762) beställda statyn av Peter den store (”Bronstryttaren”) på Dekabristplatsen i Sankt Petersburg, som föreställer kejsaren ridande uppför en klippa. Statyn uppfördes 1782.
 232 **genera sig** – göra sig besvär.
 232 **Stockholms bryggga** – troligen avses Skeppsbron eller Stadsgården, varifrån båtarna till Finland vanligen avgick.
 232 **Obelisk** – belägen framför Storkyrkan, mot Slottsbacken, och rest 1799 till minne av ”Stockholms borgerskaps trohet och nit under kriget”.
 232 **lofveras** – kryssa fram.
 232 **passen uppvisas** – tvång att uppvisa respass, d.v.s. en legitimationshandling, rådde vid denna tid inte bara vid in- och utresa ur landet utan också vid resor mellan olika orter.
 233 **Tollskärs eller den såkallade Svenska båken** – på denna holme i Stockholms norra skärgård är Söderarms fyr belägen. Ordet ”båk” är ett äldre ord för fyr torn.

- 233 **Lågskärsbåken** – fyrholme belägen långt ut i Ålands sydvästligaste skärgård.
- 233 **Flisöberg** – Flisöberg, eller Flisö, ligger på västra sidan av Föglö, belägen öster om det fasta Åland.
- 233 **Delet** – fjärd öster om det fasta Åland, norr om Sottunga (se nedan).
- 233 **Såttunga** – Sottunga, ö nordöst om Föglö (se ovan).
- 233 **Skiftet** – fjärd i Åbolands skärgård, sydöst om ön Kumlinge.
- 234 **Korpo** – ön Korpo ligger i Åbolands skärgård, sydväst om Åbo.
- 234 **Eric den Helige** – död troligen 1160. Grundlade på 1150-talet ett Benediktinkloster i Uppsala. Symbolbärare för den Erikska ätten, som kämpade om den svenska kungavärdigheten (ätten utdöd på manssidan 1250) och skyddshelgon för Uppsala domkyrka liksom för Stockholm och Sverige.
- 234 **Whitfoot** – Hans Whittfoot. Den orgel som omtalas byggdes 1727 och förstördes vid branden i Åbo 1827.
- 234 **ännu icke färdig** – Åbo universitetshus ritades av Carl Christofer Gjörwell d.y. (1766–1837), son till sin namne och således morbror till Almqvist) och uppfördes 1802–1815 under ledning av Charles Bassi. Gjörwell fick professors titel 1808.
- 234 **Prof: Pippingskjöld** – Josef Pippingsköld (1760–1815) professor i kirurgi och barnförlossningskonst 1812 vid Åbo akademi och akademiens rektor 1814.
- 234 **marbuskar** – förkrympta träd, särsk. om margran.
- 235 **Hadvala i Piikis Sochn** – Pikis socken ligger strax öster om Åbo.
- 235 **Sommerö** – Somero.
- 235 **Koskis bruk** – detta bruk ligger på gränsen mellan Åbo- och Nylands län, c:a en mil sydost om Bjärnå (Perniö).
- 235 **St Jacob** – gamla kyrkan i Västanfjärd, beläget vid havet några mil sydost om Åbo, hette St Jacob.
- 235 **Hämeenkylä** – Hämeenkylä.
- 235 **hjulnyckeln** – verktyg som användes för att ta av och sätta på hjulen.
- 235 **Bjerno** – Perniö (Bjärnå på sv.).
- 235 **Krogård** – Krogård.
- 236 **Eknäs** – Ekenäs.
- 236 **Keurusälkä** – Keurusselkä.
- 236 **Jämssä** – Jämsä.
- 236 **Padasjocki** – Padasjoki.
- 236 **Vihattula i Hollola** – Hollolla ligger strax nordväst om Lahti (Lahtis).
- 236 **Iitis** – det svenska namnet på finska Iitti.
- 236 **Hikia** – Hikiä.
- 236 **Wåno** – Våno, c:a en mil söder om Pargas (Parainen).

Särskilda källor och litteratur till kommentaren

Hos utgivaren:

E-brev från Otto von Frenckell den 23/1 2002 [Frenckell 1], 21/4 2002 [Frenckell 2] och 9/8 2002 [Frenckell 3]

Otryckt material:

Fagerviks Gårds arkiv, Västra Nyland, Finland: Brev från Michael Hisinger till Fridolf Hisinger 14/9 1821 eller 1822 [Fagervik]
Riksarkivet, Helsingfors: Svartåsamlingen [Mustio-], 141, brev från Fridolf Hisinger till Magnus Linder, odat. 1820-talet [Svartåsamlingen]
Stockholms Stadsarkiv: Eds församling, Husförshörslängd 1804–1810 (A1:12) [Husförhörslängd] samt Död- och begravningsböcker (C:3) [Död- och begravningsböcker]

Tryckt material:

Almqvist, Carl Jonas Love, *Ungdomsskrifter*, II, *Avhandlingar och tal*, red. Josua Mjöberg, Stockholm 1926 (*Samlade skrifter* 2) [Mjöberg SS 2]
– , *Ungdomsskrifter*, I, *Diktning före 1820*, red. Josua Mjöberg, Stockholm 1938 (*Samlade skrifter* 1) [Mjöberg SS 1]
Berg, Curt i *Bonniers Veckotidning*, julnumret 1927, s. 24 ff
Berg, Ruben G:son, ”Otryckta ungdomsarbeten af C. J. L. Almqvist” i *Samlaren* 26 (1905), s. 139–250
– , ”C. J. L. Almqvist som bibliotekarie” i *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen* 2 (1915), s. 277 ff
Bergholm, Axel Herman, *Studier öfver C. J. L. Almqvist*, Helsingfors 1902 (diss.)
Bergstrand, Arne, *Songes. Litteraturhistoriska studier i C. J. L. Almqvists diktsamling*, Uppsala 1953 (diss.)
Finlands Allmänna Tidning 21/2 1824 och 30/6 1847
Hildén, Henrik, ”Unge Love på Fagervik”, *Västvar med morgontåget*, Helsingfors 1930, s. 89–110 [Hildén]
Holmberg, Olle, ”Kronologien i Törnrosens Bok” i *Samlaren* 40 (1919), s. 173–209
Isaksson, Kim, ”Europapris till Fagerviks orangeri” i *Hufvudstadsbladet* 15/9 2002 [Hufvudstadsbladet]
Jägerskiöld, Stig, *Från Jaktslottet till landsflykten. Nytt ljus över Carl Jonas Love Almqvists värld och diktning*, Stockholm 1970 [Jägerskiöld]

- Lounatvouri, Irma, "Natursvärmeriets tid" i *Fagervik. Trädgårdskonst i bruksmiljö*, red. Irma Lounatvouri, Helsingfors 2004 (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 667), s. 45–67 [Lounatvouri]
- Namnsdagar enl. Kongl. Svenska Numer-Lotteriets Almanacka för år 1810* resp. dito för år 1815 [Namnsdagar 1810 resp. 1815]
- von Platen, Magnus, "Informatorn Almqvist" i *Historiska och litteraturhistoriska studier* 65 (1990), s. 7–48
- Romberg, Bertil & Svedjedal, Johan, "Carl Jonas Love Almqvists Samlade Verk. Planer och principer" i *Samlaren* 114 (1993), s. 15–26
- Söderhjelm, Werner, "Från C. J. L. Almqvists vistelse i Finland" i *Finsk tidskrift för vitterhet, vetenskap, konst och politik* (1915):2, s. 143–168

Teckning av Almqvist i *Försök till den allmänna Werlds-Historien* (1807).

Vf 3:12, Uppsala universitetsbibliotek, s. 12.

VARIANTER OCH KOMMENTARER

Karta över Fagerviks bruks ägor (beskuren), Fagerviks Gårds arkiv.

5. Register över verk i volymen

T=Textdelen, H=Handskriftsbeskrivning, U=Utgivarens ändringar
V=Varianter, K=Kommentarer och ordförklaringar

- Anteckningar Öfver en Resa T: 231; H: 267; U: 279; V: 309; K: 330
Bihang till Harald Eystensons Saga T: 183; H: 266; U: 276; V: 306; K: 327
Bref till C*S* T: 34; H.: 248, 258; U: 270; K: 313
Bref till Louise T: 10;1 H: 253 f, 259; U: 272; V: 293; K: 319
Charade om Hr. L* T: 81; H: 251, 259; U: 271; K: 317
Charade till fru M* T: 84; H: 249, 251, 259; U: 272; V: 285; K: 317
Dalmina T: 129; H: 262; U: 273; V: 298; K: 322
Den 25 Aug. 1815. Dedication till Fr. C*H* T: 104; H: 253, 259; U: 273;
V: 319
Det tyranniska modet T: 8; H: 253, 255; U: 268; V: 279; K: 311
Epigramme d. 21 Jul. 1816 T: 168; H: 264; U: 274; K: 326
Epigrammer, öfver några blommor T: 95; H: 249, 253, 259; U: 272; V: 291;
K: 318
Fabel T: 66; H: 248, 259; U: 271; K: 316
Fagerviks Ursprung T: 113; H: 261; U: 273; K: 320
Flickornas Afsked. Till S*A* vid hennes förlofning T 79; H: 249, 259;
U: 271; K: 317
Företal till Catalog öfver Fagerviks bibliothek T: 125; H: 261; K: 322
[Handlingar rörande ManhemsFörbundet] T: 164; 174; H: 263-265;
U: 274 f; V: 304 f; K: 325-327
Homo & Lapis sunt Eaedem Res T: 3; H: 255; U: 268; V: 279; K: 311
Ifrån lilla Sophie till sin Mamma T: 88; H: 249, 251, 259; U: 272; V: 287;
K: 318
Impromptu. Till D*A* T: 85; H: 249, 251, 259; U: 272; V: 286; K: 318
[Inledande dikt i gästbok i Fagerviks Park] T: 107; H: 253 f, 259; V: 294;
K: 320
Min Dröm T: 109; H: 253 f, 261; U: 273; V: 296; K: 320
Myrorne T: 43; H: 258; U: 271; V: 283; K: 314
Nyårsönskan till Ryttn. H:* T: 82; H: 253, 259; U: 271; K: 317
Näktergalen och Dufvan T: 199; H: 255; U: 276; K: 328
Ode öfver Vänskapen T: 105; H: 253 f, 259; U: 273; V: 294; K: 319

VARIANTER OCH KOMMENTARER

- Om Poësiens närvarande tillstånd i Sverige T: 158; H: 262; U: 274; V: 299;
K: 325
- Oscar och Eglantine T: 27; H: 248, 257; U: 270; V: 281; K: 312
- Ringar T: 169; H: 253; U: 274; V: 306; K: 326
- Sommarsystrarna T: 31; H: 248, 257; U: 270; K: 313
- Tal, hållet på Manhems Förbundets Högtidsdag, d. 12 Maj 1816 T: 167;
H: 264; U: 274; K: 305
- Tankar. På min egen Namnsdag T: 41; H: 248, 258; U: 271; K: 314
- Till A*C*A*. På Catarinadagen T: 39; H: 248, 258; K: 313
- Till A*M*S*. På MargretaDagen T: 37; H: 248, 258; K: 313
- Till C*O*S*. Skål på Christinadagen T: 65; H: 248, 259; K: 315
- Till en Fru S* T: 112; H: 255, 261; U: 273; K: 320
- Till F*P*. Offer af Hennes vänner i anledning af Hennes Förlofning T: 90;
H: 249, 253, 259; U: 272; V: 288; K: 318
- Till Louise d. 25 Aug. T: 103; H: 253, 259; U: 272; K: 319
- Till min dotter Jeannette T: 67; H: 249, 259; U: 271; V: 283; K: 316
- Till S*A*. I anledning af Hennes förlofning T: 77; H: 248, 259; K: 317
- Till Sophie d. 15 Maj T: 97; H: 253, 259; U: 272; K: 318
- [Två tal i Pro Fide et Caritate] T: 201; H: 267; U: 276; V: 307; K: 328
- Törnrosens Ursprung. Till J*L:** i anledning af ett förloradt Vad T: 99;
H: 253 f, 259; U: 272; V: 292; K: 319
- Ulysses hos Polyphem T: 11; H: 256; U: 268; V: 280; K: 312
- Äkta kärlek T: 73; H: 249, 259; U: 271; K: 316